

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, Tractatus
Tres spirituales**

Arias, Francisco

Coloniae, 1615

III. Tractatus De Mortificatione, Eiusque Fructu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48767)

TRACTATUS DE MORTIFICATIONE PROPRIAE VOLUNTATIS,

Passionumque animi, & omnium inordinatarum cupiditatum carnis.

P R O O E M I U M.

*V*oniam ad perfectionem vite Christianae consequendam saluberrima, imò necessaria est Mortificationis exercitatio, cōstitui in hac Tractatu primo exponere, quid sit Mortificatio, quæ eius utilitates, & quibus de causis studium mortificandæ cuiq; nostrum debeat esse commendatum. Deinde quibus in reb. mortificare nos debeamus, quibusq; medijs, & qua discretionē, & moderatione uti. Etsi verò materia huius magna sit vbertas & prolixitas, more tamen nostro brevissimè ad certa capita eam revocabimus, eoque ordine & methodo declarabimus, ut quis congruenter suo statui, siue secularis sit, siue religiosus, maximum inde fructum colligere possit.

P A R S

PARS PRIMA.

IN QVA EXPONITVR FINIS
quem Mortificationis studiosus proponere
habere debet, & rationes ac utilitates,
quas hoc studium cuique com-
mendatum esse de-
beat.

CAPVT I.

Quid sit Mortificatio, & quis dicatur ho-
mo mortificatus.

Mortificare rem aliquam, est
diminere ei suam vitam: vnde
intellexerimus quid in homi-
ne sit vita, non latebit quid sit mortifi-
catio. Habet homo duplicem vitam. Vi-
tam naturalem, quatenus homo est, &
animam, quæ est principium vitæ, ha-
bet corpori coniunctam: nam vt Ari-
stoteles loquitur, *in viventibus idem est*
esse quod viuere. Alteram verò moralem,
quæ consistit in actionibus liberis ho-
minis, siue internis siue externis: quo
sensu dicimus, eius, qui ex actione ali-
qua magnam capit voluptatem, verbi
causa, ex venatione, vitam esse venari.
Sicut ergo tollere homini vitam & esse
naturale, est eum occidere, sic tollere ei
vitam moralem, easq; actiones, ex qui-
bus

*Arist. l. 2. de
anima.*

S. Tho. 2. 2. q.

17. a. 1. & 2.

bus magnam capit voluptatem, est illū
 mortificare ac proinde quando homo
 sponte sibi hanc voluptatem subtrahit,
 dicimus eum se mortificare: & simili-
 ter cum abstinere ab actionibus liberis
 natura & genere vitiosis, legique diui-
 nae contrarijs, dicitur mortificare hæc
 vel illa vitia, vel mori vitijs & delictis.
 Vnde S. Paulus: *Mortificate*, inquit, *mem-
 bra vestra, quæ sunt super terram*, hoc est,
 quæ pertinent ad vitam terrenam, *for-* Col. 3.
*nicationem, immunditiam, libidinem, concu-
 pisceritiam malam, & auaritiam.* Quemad-
 modum enim omnia membra natura-
 lia animæ coniuncta, faciunt corpus
 naturale, ita omnia peccata, secundum
 Apostolum, faciunt vnum corpus pec-
 cati, sic vt quodlibet peccatum sit v-
 num quasi membrum. Vult ergo vt sin-
 gula gladio pœnitentiæ abscindamus,
 donec totum corpus peccati destruatur
 & moriatur, sicut loquitur ad Roma-
 nos. *Hoc scientes*, inquit, *quia vetus ho-
 mo noster simul crucifixus est, vt destruat
 corpus peccati, & ultra non seruiamus pecca-
 to.* Quorum verborum sensus est: Chri-
 stum morte sua peccatum occidisse &
 sustulisse, vt per pœnitentiam eam no-
 bis proficua & salutarem reddentes
 ab omni quoque peccato liberemur.

Qua

Qua significatione mortificationis modum fusa & larga si vtamur, cuius virtuti, qua aliquod vitium depellere attribueri poterimus nomenclaturam mortificationis.

Cæterum sunt aliæ actiones hominis liberæ inclinationi naturali consentaneæ, nec tamen vitiosæ, vt comedere, bibere, dormire: dolores, contritum, vituperia in rebus, quæ sub preceptum non cadunt, fugere, recreantibus item honestis & moderatis & commoda quædam ac solatia corporis, quæ superuacanea verè non sunt amplecti: à quibus homo si sponte voluntariè se absteat, hoc est, si aliquid de licito cibo, potu, somno, recreatione, alijsque corporis commodis detrahat, tum propriè secundum sacra Scripturæ, & sanctorum Patrum doctrinam se dicitur mortificare. Quomodo se mortificauit B. Apostolus, cum scripsit: *Castigo corpus meum, & in seruum meum redigo*, castigabat enim abstinentiæ à cibo, & inflictione verberum, alijsque modis. De eadem mortificatione loquitur ad Galatas: *Qui sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs*, id est, qui sunt membra viuæ Christi, sese affligunt, multa li-

1 Cor. 9,

Gal 5.

cita solatia & commoda carni adimendo, imò eam laboribus & pœnis subigendo, vnde fit vt & vicia omnesque eius cupiditates refrenent. Ad Corin-
 thios quoque, *Semper, inquit, mortificationem IESU in corpore nostro circumferimus*, hoc est, ad imitandum Christum semper affligimus corpora nostra ieiunijs, laboribus, & pœnis voluntarijs, sponteque ad illas nos offerimus, *vt & vita Iesu, inquit Apostolus, manifestetur in corporibus nostris*. Christus enim, postquam multa passus esset, in corpore glorioso resurrexit, 2. Cor. 4.

Merito autem mortificationis & mortis moralis nomen obtinuit actio, qua cupiditates carnis refrenamus, & propriam voluntatem alienæ subiicimus; nam sicut homo mortuus non mouetur, nisi motus ab alio: sic seruus Dei mortificatus non sua sed aliena maiorum suorum & Dei voluntate mouetur. Et sicut corpus mortuum, siue contumelijs, siue laudibus afficiatur, nullum indicium doloris vel gaudijs præbet: sic homo Dei verè mortificatus, quamuis multis iniurijs & plagis imperatur, summa mansuetudine & patientia omnia tolerat, nō secus quàm si omni sensu destitutus esset, imò aliquan-
 do

do ex illis magnam animo capit voluptatem

Hoc Mortificationis sanctæ exercitium, quoniam ad ducendam vitam Christiano homine dignam apprimèrat necessarium, idcirco efficaciter in diuinis litteris nobis, licet sub diuersis vocabulis, est commendatum. Id enim primò nobis commendat voce Ieiunij, etsi enim ieiunium quandoque vsurpetur pro sola abstinentia à cibis, quæ una est mortificationis portio, tamen alias comprehendit omnem carnis castigationem, quæ fit abstinentia à cibis vel potu, cilicijs, disciplinis, tolerantia æstus & frigoris, duritia lecti, alijsque corporis asperitatibus. Quo sensu in persona Dei Ioel: *Conuertimini, inquit, ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & in fletu & in planctu.* Nomine enim ieiunij intellexit omnes externas pœnitentias, quas fideles facere solent ad satisfaciendum pro suis peccatis. Et eodem sensu Esdras ait, se prædicatione sua populo persuasisse, vt per ieiunium se affligerent coram Domino, quo tandem è Babylone liberati ad sua redire possent. Quo tempore non solum inedia, sed etiam cilicijs, humicubatione, saccoo vestitu, & cinerum aspersione se affligebant. Ita

Ioel. 2.

1. Esd. c. 8.

ex.

MORTIFICATIONE. 177

exponit alicubi S. Augustinus, cum ait: *August. l. de
ieiunio vniuersam corporis castigationem si- per f. instit.
gnificari, sicut eleemosynis omnis beneuolen- resp. 17.
tia, & beneficentia, & oratione omnes regule
sancti desiderij insinuantur. Quam doctri-
nam secuti Theologi, omnia bona ope-
ra ad tria genera, ieiunium, orationem,
& eleemosynam, quibus Deo de pecca-
tis satisfacemus, reuocârunt.*

Hoc mortificationis exercitium quod
proprium est sanctorum, qui vehemen-
ter abhorrent à peccatis, & aliud non
laborant, quàm vt diuinæ voluntati in
omnibus obsequantur. Vnde S. Grego- *Greg l. 4.
rius agens de sancto quodam sacerdo- dial. c. 11.
te, qui ad tuendam castitatem omnibus
fœminis etiam pijs & religiosis aditum
ad ædes suas negabat; Habent quippe, in-
quit, sancti viri hoc proprium, vt, quò semper
ab illicitis longè sint, à se plerumque etiam li-
cita abscondant. Declarat idem B. Augusti- *Aug. l. de fide
nus egregiè his verbis. Peccata leuia, in- ad Petrum,
quiens, quantò in rebus licitis, & à Deo con- c. 3 14. 42.
cessis frequenter hominibus surrepunt, & quã-
tò magis fortioribus cibis corpus impletur, &
carnalibus cor hominis actibus aff. Etibusque
implicatur, tantò frequentior culpa in hac
mortalitate contrahitur. Propterea humiles
serui Christi qui cupiunt Domino suo sine im-
pedimento absque animi noxia cogitatione
ser-**

seruire, coniugia omnino non appetunt, & carnibus & vino abstinent, in quantam corporis valetudo permittit, non quia peccata est aut coniugem habere, aut vinum carnis percipere, sed quia mundioris vite instituta sectantur, & corpora castigare volunt.

Et quanquam omnium seruorum Dei proprium sit hoc mortificationis genus, quo licita abscinduntur, neque plus facilius sit ad illicita, tamen in illos maxime conuenit qui orationi mentali vacant, & magno studio Christianae perfectionis culmen contendunt, quemadmodum diuinus ille Richardus de S. Victore bene notauit dum ait: *Voluntatem nostram nunquam perfectio desiderio bonorum caelestium inflammari posse, nec intellectum nostrum rerum diuinarum contemplatione plenè posse illustrari & purgari, nisi diligentes simus in reprimendis cupiditatibus corporis etiam licitis & necessarijs.*

Nec latuit hæc virtus sapientissimos quoque gentilium, Socratem, Platonem, aliosque, quos secutus M. Tullius Cicero ita loquitur: *Tota Philosophorum vita, ut ait idem Plato, commentatio mortis est: nam quid aliud agimus, cum à voluptatibus, id est, à corpore, cum à re familiari, quæ est famula & ministra corporis, cum à Republica,*

Rich. in lib.
de Contem-
plat.

Cic. li. i. Tus-
cul. q.

MORTIFICATIONE. 179

cum à negotio seu ocamus animum, quid in-
quam, tam agimus, nisi animum ad seipsum
aduocamus? secum esse cogimus? Secernere au-
tem animum à corpore, ne quicquam aliud est,
quam emori discere. Quare hoc commente-
mur, addit, mihi crede, disiungamusque nos à
corporibus, id est, consueamus mori. Hoc
dum erimus in terris, erit illi cœlesti vitæ simi-
le. Et cum illuc ex his vinculis emissi feremur,
minus tardabitur cursus animorum. Hucus-
que Tullius. Vnde liquet, quàm rationi
naturali conforme sit mortificationis
exercitium, quantaque sit Euangelicæ
veritatis maiestas, cum maximum, ad
quod Philosophi ingenij sagacitate
peruenerunt sit instar minimæ vmbre,
si comparetur cum copiosissima luce,
qua nos per Christum in hac materia
illustrati sumus. Quare & ampliores
gratias Deo opt. Max. debemus pro tan-
to beneficio, quod mysterium hoc per
fidei doctrinam tam perspicuè, tam-
que infallibili certitudine
didicerimus.

CA.

CAPVT II.

*De nominibus varijs, quibus mortificatio
diuinis litteris commen-
datur.*

Diuinae scripturae consue-
tudo est, vnam eandemque rem
admodum salutaris sit & ne-
cessaria ad salutem, multis varijsque
pellare nominibus: itaque & mortifi-
cationis virtutem, quam constat esse
difficillimam & saluberrimam non vno
mine expressit. Nam vt omittam
men ieiunij, de quo iam dictum est,
cat eum primò *Odium* *suissimus*, quod
Christus nobis commendauit illis
bis: *Qui odit animam suam in hoc mundo
vitam æternam custodit eam.* Vbi anima
Christus vocat partem inferiorem
minis sentientem, ipsamque vitam
carnalem, ex vnione animæ cum co-
pore resultantem. Hanc ergo anima
qui odit, non quoad naturam, quæ bo-
na est, sed quoad carnales & vitio-
sus affectus, eam in vitam æternam custo-
dit. Qui odit aliquem, ei negat bonum
quod vellet, & malum confert, quod
nollet. Sic, qui odit partem sentientem
& carnalem; quæ omnium prauarum
cupiditatum seminarium est, negat illi

Joan. 18.

commoda & voluptates carnales, quas inordinatè expetit, subtrahendo cibum, ludos, recreationes, eamque castigat cilicijs, disciplinis, alijsque pœnis, quas naturaliter odit. Et quoniam hac sancta exercitatione homo pœnitentiam agens animam purgat à vitijs, & locupletat virtutibus & vitæ æternæ meritis, non modò quoad partem intelligentem, sed etiam sentientem ipsius corporis, quod resuscitabitur gloriosum, idcirco Dominus dicit, eum, qui in hunc modum odit vitam suam, custodire eam pro vita æterna, hoc est, tanto afficere bono, quo maius in hac vita dari non potest.

Secundò eam appellat *Abnegationem*, ut cum Christus dixit, *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me* Tunc abnegamus aliquem, cum ab illo nos separamus, eum nihili facimus, eiusque voluntati parere nolumus Abnegat ergo semetipsum secundum dictum Christi, qui propriæ voluntati, sua tantum commoda quærenti, & parti animæ sentienti, quæ tantum sectatur quæ carni placent, omninò renuntiat, ac idcirco nec prosperis rebus carni cedentibus exultat, nec aduersis deiicitur, sed tantum

Luc. 9.

*Basil in reg.
fus. diss.
quest.*

tum laborat, vt diuinæ voluntati
sequatur, vt bene declarat beatus
filius: *Abnegatio sui*, inquit, aliud
est, quàm præteritæ vitæ obliuio, & prop-
rium cupiditatum depulsio. Obliuionem
pellat omnium rerum mundanarum
contemptum: ipsa autem cupidi-
tatum propriarum depulsio vel co-
pressio non est aliud, quàm ipsa mor-
tificatio.

Matth. 10.

Vocat deinde *Crucem*, secundum
illud dictum Christi: *Qui non accipit
crucem suam, & sequitur me, non est meus
discipulus*. Sed duplex est crux: Vna, quæ conficitur
ex materia mortua ligni, vel metalli, quæ
est effigies sanctissimæ crucis. Hanc
deferre & vanerari tanquam imaginem
Christi in ea crucifixi, non est
Christiano admodum difficile, & de
nunc de hac cruce sermo non est. Alia
est ergo crux viuua, hæc est, quæ in
terram viuam, nempe carnem & animam
nostram imprimitur, quæ consistit
in perferendis rebus asperioribus
ad imitandum Christum saluatorem
& hæc nomine mortificationis con-
nectitur. Verum notandum est hanc
crucem nonnunquam prorsus esse in-
uoluntariam, & tunc ea homo non
mortificat, sed potius ab alio mor-
tificatur.

ficatur, nec tunc accipit crucem, sed
 potius fugit. Quando autem volun-
 taria est, hoc est, quando homo spontè
 in se suscipit, quæ inclinationi natura-
 li sunt aduersa, vt pœnitentias & opera
 charitatis, in quibus scit opus esse la-
 bore & patientia, tunc verè mortificat
 se, & crucem amplectitur. Eodem per-
 tinent morbi à causa etiam naturali
 orti, contumeliæ, iniuriæ, verbera
 ab inimicis illata, si illa æquo animo
 tolerantur, tanquam è manu Dei pro-
 fecta, qui primus est omnium ma-
 lorum penè auctor. Meritò autem
 mortificatio nomen crucis sibi ven-
 dicat; Quemadmodum enim cruci
 affixus non potest nec manus, nec pe-
 des mouere; sic qui se mortificat, non
 potest commouere sensus, aliasque
 facultates partis sentientis, secundum
 illius partis cupiditates, sed tantum
 secundum voluntatem Dei, præce-
 ptorumque & consiliorum diuino-
 rum. Atque hoc est quod Paulus ipse
 de se confitetur, dicens: *Christo confi-*
xus sum cruci, hoc est, ad imitationem &
 similitudinem Christi. Vnde mox sub-
 iicit: *Viuo ego, iam non ego, viuit verò in me*
Christus: neque enim in desideriis &
 actionibus suis exercendis cupidita-

Gal. 2.

tes suas, sed solam Christi voluntate
ducem sequebatur.

Matth. II.

Mortificationis quoque necessi-
tam Christus expressit nomine viole-
tia, dicens: *Regnum cælorum vim patitur
& violenti rapiunt illud.* Violentiam
ferre alicui, est facere contra incli-
nationem eius naturalem, vt cum saxum
proiicitur sursum, aut aduerso flumine
nauigatur. Natura nostra per peccatum
corrupta aspirat ad honores & vo-
ptates: si quis ergo eam ad contri-
ptum sui, & dura perferenda inflectit,
vim ei inferre dicitur. Quemadmodum
autem causa naturalis, si ab homine
contra inclinationem naturalem mu-
ueatur, dicitur vim passa: secus,
Deo. (omnes enim res creatæ præ
inclinationem particularem, veni-
cant sibi aliam quandam aptitudinem
quam vocant, potentiam obedientia-
lem, qua sponte parent imperio
creatoris, vti paruit olim mare
brum & Iordanis in transitu filiorum
Israel) sic mortificationis exercitium
si respiciamus ad inclinationem natu-
ræ corruptæ hominis, violentum quod-
dem dici poterit, sed non item, si
voluntatem liberam eiusdem cum vo-
luntate & consilio diuino se confo-

mantem. tunc enim consentit cum inclinatione supernaturali vñctione gratiæ Spiritus sancti animo indita, quæ facit, vt sine difficultate, imò cum gaudio sustineat ea, quæ naturæ erant difficillima. Id significauit Isaias Propheta, cum vaticinatus de Christo dixit: *Erit in nouissimis diebus Isaiæ 2.*

preparatus mons domus Domini in vertice montium, & eleuabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes. Mons hic Christus est, sanctitate, omnique virtute ornatissimus supra omnes Sanctos, ad quem conuertendæ erant omnes gentes, sicut reuera conuersæ sunt omnes præcipuæ nationes mundi hætenus cognitæ, & porro conuertentur, quæ recenter innotuerunt. Dum ait, montem eminere in vertice montium, indicat non sine violentia & labore patere aditum ad superandum eius culmen; fidemque Christianam coli & mandata diuina perfecte custodiri non posse, nisi vim naturali inclinationi inferamus. Dum autem addit, omnes gentes instar fluminum fluxuras ad eum, significat, qua facilitate & suauitate, nempe à diuina gratia impulsæ, sint montem conscensuræ.

Præter hæc nomina diuina Scriptu-

Jerem. 4.

ra tribuit mortificationi etiam appellationem spiritualis circumcisionis apud Ieremiam, dum ait: *Hæc dicit Dominus viro Iuda, & Hierusalem: Circumcidi ni Domino, & auferite præputia cordium vestrorum viri Iuda, & habitatores Hierusalem.* In circumcisione abscindebatur particula carnis penè superflua, & vitam humanam parùm necessaria, que fiebat tantum in lege veteri mandato Dei. At in mortificatione non solum à corde humano relinquitur, quod est superfluum, sed etiam quod est quodammodo necessarium nec enim tantum homo per se priuat se illicitis, sed etiam bonis, & quasi necessarijs, ad id diuinitus voluntate & consilio pertractus. Hæc enim circumcisio est cordis & spiritus, cuius ut loquitur Apostolus, *Laus non ex hominibus, sed ex Deo est.* Hæc de nominibus Mortificationis sufficiant: restat ut afferamus rationes quibus efficaciter hoc exercitium nobis persuadeatur.

Rom. 8.

CAPVT III.

Quàm gratum sit Deo exercitium mortificationis.

MV

MUltæ, æque grauiſſimæ ratio-
nes ſunt, quæ hominem
commouere poſſunt ad cupi-
dè amplectendum Mortificationis pro-
priè dictæ exercitium. Prima & princi-
palis eſt, quòd Deo ſit multò gratiſſi-
mum. Eſſi enim Deus non amet poenas
noſtras, qua poenæ ſunt; amat tamen,
qua nobis ſunt ſalutares, & ad gloriam
diuinæ maiestatis promouendam
conducunt. Et quamuis mortificatio
ſit afflictio ſpontè ab homine ſuſce-
pta, tamen hoc Deo amplius placet,
quo certius nouit fructus eius ineffa-
biles eſſe ſapientiſſimo diuinæ iuſti-
tiæ ſuæ, miſericordiæque ordini con-
formiores. Erat filius Dei ab omni æ-
ternitate in ſinu Patris, & æterna ſapi-
entia exiſtens probè nôrat, quæ opera
Deo eſſent gratiſſima. Quia ergo ſe-
cundum diuinitatis ſuæ maiestatem,
qua æqualis erat cœleſti ſuo patri, non
poterat alicui afflictioni obnoxius eſ-
ſe; è regali folio in hunc mundum de-
ſcendit, & naturam humanam, vt
hoc exemplo gratiſſimam rem face-
ret æterno Patri, aſſumpſit, eamque &
ab omnibus voluptatibus, ad quas na-
tura alioquin propendebat, & à glo-
ria, quæ corpori debebatur, continere.

S. Tho. p. 3. q.

45. a. 2.

Caiet. ibid.

se voluit, imò omni afflictionum
cruciatuum incomparabilium genus
subijcere.

2. Cor. 4.

S. Tho. 3. p. q.
40. a 3. &
6. q. 48.
a. 1.

In hunc modum mortificavit se
lius Dei, eiusque mortificatio fuit,
eam appellat sanctus Paulus, quod vo-
luntariè pro nobis sit passus. Quod
mortificatione, nullum vnquam opus
Deo gratius, aut factum est, aut fieri po-
tuit. Et quanquam quouis opere
etiam verbo infinitè gratus Deo fuerit,
tamen non satis habuit eas actiones
exercere, quæ ratione personæ eius
finitè gratum facerent, sed etiam quod
genere suo & natura omnibus numeris
essent absolutissimæ. Et rursum, licet
omnibus actionibus suis iram diuinam
placarit, nosque Deo reconcilia-
rit, tamen *ἀντιπροσώπων* totum hunc
effectum adscribimus ei actioni, quæ
sacratissimæ naturæ suæ inclinationem
naturalem maximè mortificauit, nem-
pè passioni contumeliosissimæ cru-
cis. Quamuis enim cæterorum homi-
num more nullas inordinatas & à ra-
tione discrepantes inclinationes mor-
tificandas habuerit, habuit tamen il-
lam, qua quisque refugit poenas & do-
lores, & studio vitæ conseruandæ te-
netur. Cum ergo ipse Dei filius ad pla-
cen-

SVI MORTIFICATIONE. 189

cendum magis æterno Patri acerbissimum hoc mortificationis genus elegerit, liquidissimè apparet mortificationis studium nobis debere esse commendatissimum.

Inter creaturas omnes, post sacratissimam Christi humanitatem, nulla Deo carior fuit Beatissima Virgine Maria, benedicta eius matre; quæ etiam si vitiosas animi vel corporis perturbationes non habuerit mortificandas, habuit tamen alias, nempe naturalem propensionem ad quietem terrenam, & possessionem pacificam boni infiniti, quod ex visceribus suis purissimis protulit, nempe filium suum vni-genitum. Et hanc æternus Deus mortificari voluit à beata Virgine; ut cum iussit eam patrio solo deserto in terra peregrina exulare, cum indicauit ei ab ipso Herode filium quæri ad cædem, cum denique filium ab eius consuetudine & conuictu, sine vlla antegressa admonitione, diuulsit, atque alia multa fecit, quæ & dura, & acerba esse potuerunt; quæ omnia idcirco accidere, ut illa hac exercitatione sponte suscepta in maiori gratia apud Deum poneretur, & ampliorem sublimioremque in futuro seculo mereretur gloriam. Si quando

Luc. 15.

3. Reg. 21.

Ibid.

cuipiam aliquid admodum gratus
 & iucundum eueniat, non potest
 continere, quin amicos sui gaudij par-
 ticipes faciat, sicut fecit Pastor
 angelicus, qui inuenta oue perditam
 conuocauit amicos vt sibi congratula-
 rentur. Sic facit & Deus, quando nos
 ex animo mortificamus. Grauius
 Deum offenderat rex Achab genus
 crimine idololatriæ & homicidij. E-
 lias hominem monet, quàm magis
 eum maneat apud Deum supplicia-
 le monitis dans locum ad auertendam
 diuinam indignationem, mox cum re-
 gēti dolore de peccatis veræ mortifica-
 tioni se dedit, regias & pretiosas vestes
 quibus vti solebat ad fastum & delicias
 discerpit, cilicio aspero carnem affligit,
 remota lecti mollitie, in vili sacco co-
 bat, corpus fame remotis mensarum
 lautitijs & inedia discruciat, atque
 oculis in terram deiectis humillimè in-
 cedit. Quæ mortificatio tantopere o-
 culis diuinis placuit, vt non solum
 ram omnem confestim posuerit: ve-
 rum etiam, vt amicos gaudij sui parti-
 cipes redderet, aduocarit magnum ser-
 uum suum Eliam, ei que dicit: Nonne vi-
 disti humiliaum Achab coram me? quia igitur
 humiliatus est mei causa, non inducam
 ma-

malum in diebus eius. quasi diceret. Congratulare mihi Elia, placatus sum poenitentia Achab, nec amplius cogito de eo puniendo. Quod si quis obijciat, illam poenitentiam Achab simulatam fuisse, non veram, ut nonnulli existimant, hoc clarius apparet, quam sit Deo grata mortificatio: si enim Deo placuit mortificatio illa externa & imperfecta in peccatore nondum penitus & ex toto corde conuerso, quantum placebit mortificatio hominis iusti, cuius persona Deo grata est & accepta?

Adhuc non dubium est, id valde gratum esse alicui, quod solet admirari plurimum & laudare. Iam autem videmus Christum & Euangelistas, dum S. Ioannem Baptistam veris laudibus ornare conantur, eum collaudasse ab insigni sui mortificatione: ut quod deserta paterna domo vrbisque delitijs concessit in eremum, vbi domicilij vice ei erant ferarum cauernæ, lecti solum durum, victus exanguis locustæ, vestis cilicium ex pilis camelorum, & viles bestiarum pelles. Hic enim habitus cultorem eremi & poenitentiae prædicatorem decebat. S. *Hom. 10. in*
Ioannes, inquit B. Chrysostomus, do- *Matth.*

Matth. 10.

mo, lecto, mensa, alijsque similibus rebus
 stitutus, angelus erat in carne mortali. *Eu-
 camelorum indutus incedebat, ut hoc vestitu
 homines doceret mundi contemptum, humilitatem
 veram & amorem aduersitatum omnium.* Idem indicauit Christus, quando
 discipulis suis negauit ea, quæ homines
 naturaliter desiderant, ut cum eos in
 ciuitates & castella Israelitica dimisit
 sine auro & argento, & sine pera & ve-
 sacco, ne comeatum ferre possent de
 uno loco in alium; deinde, cum iussit
 ut nec calceamenta ferrent, licet pe-
 bus iter faciendum esset, neque vlla ar-
 ma ad sui defensionem, imò nec bacu-
 lum ad leuandam fatigationem, sed
 nec duo indusia, ad abstergendum su-
 dores. In his & similibus voluit Chri-
 stus ut se mortificarent Apostoli, quo
 paulatim ad maiora perferenda para-
 rentur, quæ post acceptum in die Pen-
 tecostes Spiritum sanctum, cum maior
 gratia mortificandi spiritum in illis
 adauxisset, pertulerunt.

Clem l. 7. re-
 cogn.

Euseb. hist.

Eccl l. 2. c. 1.

Hieron de
 scrip. Eccl.

S. Petrus, ut de eo scribit B. Clemens,
 non victitabat, nisi pane, oliuis & her-
 bis, vesteque utebatur, quæ corpus ob-
 tegeret, & pallio. S. Iacobus Hierosoly-
 morum Episcopus, autore Egesippo, &
 sancto Hieronymo, non vescebatur
 car-

carnibus aut piscibus; vino quoque & ceruisia abstinēbat, & tunicam nunquā mutabat. His alijsque modis mortificabant se Apostoli Christi, & contemptis omnibus mūdi voluptatibus, carnisque delicijs, fame, siti, & nuditate se affligebant, noctes multis vigilijs, & orationibus, dies laboribus & sudoribus transigebant, & vltro se ad grauissimā quæque pro Christo perferendā, adeoque mortem ipsam, cum gaudio & exultatione offerebant. Id confitetur B. Paulus in sua, aliorumque Apostolorum persona, dices: *Vsq̃ue in hanc horam, & esurimus, & sitimus, & nudi sumus,* 1. Cor. 4. *& celaphis cedimur, & instabiles sumus, & laboramus operantes manibus nostris: maledicimur, & benedicimus, persecutionem patimur, & sustinemus, blasphemamur & obsecramus, tanquam purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripsema vsq; adhuc.* Cur autem tam fortiter Apostoli pugnaverint contra naturam, naturalesque eius cupiditates, non alia fuit causa, quā quod seirent hanc sui victoriam Deo, quem summē amabant, esse gratissimam.

Ita non obscure idem docet Apostolus. *Quia, inquit, propter te mortificamur tota die, estimati sumus sicut oves occisionis.* Rom. 8.

cisionis. Sed in his omnibus superamus propter eum, qui dilexit nos. Quod autem magis bonum contingere nobis poterit, quam ut simus grati illi, qui tantopere nos dilexit? Et quoniam qui gratus fieri est, etiam aliquā ei affert voluptatem, non dubium est, quin mortificationis studio voluptatem aliquam auferamus, quemadmodum notauit Gregorius.

Greg. l. 8.
mor. c. 15.

CAPVT IV.

Plurimum placere Deo mortificandi studium etiam in rebus paruis, & ideo illud conuenire etiam perfectis.

PRAETER haec testimonia, quibus Christus declarauit sibi pergitum esse mortificandi studium, suppetunt & alia sanè admiranda, & imprimis illud, quod multas sanctas animas, quas diuinitus aliquando, nullo humano magisterio adhibito, instruxit in sanctissimis fidei mysteriis in hac quoque virtute instruxerit. Fuit olim in Maximiani Christianorum immanissimi persecutoris palatio forma illustrissima, & pulcherrima, nomine Domna, quatuor supra viginti annos nata, gentilitijs Deorum

Surius in
Decem.

sacri-

MORTIFICATIONE. 195

sacrificijs præfecta. Hæc vbi lectione
Epistolarum Apostoli Pauli, Actuum-
que Apostolorum, diuino aspirante
numine, veram lucem aspexit, sacris
tingi aquis petijt: quibus tincta tanto
mortificandi sui spiritu accensa est, vt
omnibus gemmis, thesauris, & vestibus
pretiosis in pauperes erogatis, solo ari-
do pane deinceps vitam tolerarit, se-
mel in die comederit, storea lecti loco
vsa fuerit; omnesque opes constituerit
in vna cruce, in qua tanquam in imagi-
ne Christum Dominum venerabatur,
& sacro vno codice, cuius lectione se
quotidie pascebat. Hanc spiritum au-
tem vsque ad finem vitæ, donec pro
Christo sanguinem profunderet, con-
seruauit.

Idem euenit S. Leocritiæ, vt refert
D. Aluarus in vita S. Eulogij. Erat hæc
virgo filia cuiusdam Maurorum prin-
cipis, eo sæculo, quo Mauri seruitute
oppressam tenebant Hispaniam. Cum
autem Deus illi inspirasset, vt Christia-
næ legi & baptismo se subijceret, mox
omnibus opibus abdicatis, cilicio se in-
duit, corpusculum acerbis ieiunijs, vi-
gilijsq; & orationibus assidujs diu no-
ctuq; maceravit, & vsq; ad Martyrium
in hoc mortificandi exercitio perseue-
rauit.

rauit. Hunc mortificationis spiritus
vnà cum fide Deus inspirat eorum co-
dibus, qui toto pectore se ad eum con-
uertunt.

Verum hic notandum est, morti-
ficationem, de qua loquimur, non solum
salutarem esse nobis, & Deo gratam,
rebus magnis, vt cum abstinemus ab
commodis & voluptatibus, quas
pensè amamus, aut carnem nostram
grauibus poenis castigamus, sed etiam
in paruis & leuibus. In his enim homo
& excellentius virtutis exemplum pre-
bet, & plus seipsum abnegat, & magis
diuinum amorem declarat, quam
præstandis vel deuotionis, vel misero-
cordiæ operibus. Nam si minimum
opus bonum, etiam calix aquæ frigide
pauperi propter Christum porrectus
tanti meriti apud Deum est, vt sua mer-
cede non careat, quanto plus placebit
Deo eius studium, qui propter Deum
se mortificat, abstinendo ab ijs, ad quæ
naturaliter inclinatur, & sustinendo af-
flictiones, quas natura odit, quantum
uis sint leues? Hæc doctrina præclari
ponderata est à religioso & sapienti
viro Ludouico Blosio, dum ita scribit.
*Nihil Deo gratius offerri potest resignatione
propriæ voluntatis: quia homini nihil est ca-*

Matth. 10.

*Blos. de in-
stit. Spir. c. 2.*

rius ipsa voluntate, & arbitrij libertate. Quādo quis propter Deum sensualitati, voluntatiq̃e propriae etiam in rebus minimis reluctatur, ac se mortificat, rem ipsi Deo magis gratam facit, quā si multos mortuos ad vitam revocaret. Afferit deinde huius rei similitudinem hanc. Si duo homines in eodem itinere constituti, elegantem flosculum offenderent, quorum alter cuperet quidem illum decerpere, sed melius deliberans, diceret sibiip̃si. Dimitte eum propter Deum, alter vero nihil praemeditatus carperet florem, iste quidem simpliciter decerpendo non peccaret, sed ille propter Deum dimittendo florem, tantam praedecepte obtineret meritum, quāta est distantia cœli à terra. Quod si Deus pro tantilla mortificatione tam grandem mercedem restitueret, quantam illis redditurus est, qui se & omnia pro eius amore contemnunt, atque relinquunt? Asceta ergo frequenter dicat Deo intra se. Propter te Domine nolo illud videre, quum necesse non sit, ut ipsum videam: propter te nolo illud audire, nolo illud gustare, nolo illud oqui, nolo illud tangere. Ipse Deum in fundo animæ suæ perfectè sentire non poterit, nisi in eo moriatur, quicquid inordinatum est. Hæc Blosius.

Res profectò consolationis plena, quæ meritò inflammare nos omnes debeat, ut huic militiæ spirituali sub tanto Duce.

Aug. l. 8.
q. 36.

to Duce nomina demus, & bellum
 ge ac perpetuum cupiditatibus nostris
 indicamus, quandoquidem contra
 quam leui victoria maximam nobis
 coronam quotidie in cœlo parare po-
 simus. Certè ad roborandam magis
 imbecillitatem nostram voluit Domi-
 nus illustria quoque huius rei nos
 relinqui exempla, vt est illud apud
 Gregorium de seculari quodam, reli-
 gioso tamen viro, qui quotannis con-
 fuerat inuifere S. Benedictum, vt
 ius se precibus commendaret, idque fe-
 ciebat ieiunus. Verùm cum aliquando
 viator alius se comitem illi adiunxi-
 set, qui eum semel, secundo, tertio, et
 cibi aliquid sumendum, quem seculum
 tulerat, inuitarat, tandem flexus sum-
 pfit. At cum ad S. Benedictum perue-
 nisset, is ei hoc factum impropere
 dicens: *quid est frater, quod malignus ho-*
stis, qui tibi per conuiatorem tuum locum
est, semel tibi persuadere non potuit, se-
cundo non potuit, tertio verò persuasit, &
te ad hoc, quod voluit, superauit? Tunc illi,
 inquit Gregorius, reatum infirma senec-
 tis cognoscens eius pedibus prostratus tam-
 magis cepit culpam desistere & erubescere, quia
 se cognouit etiam absentem in Benedicti
 patris oculis deliquisse. In quo exemplo
 notat-

L. 2. dial. c.
 13.

notandum est, quantum illius parvæ mortificationis fuerit meritum, cui tot insultus fecit dæmon per illum viatorem, quamque Deus patefieri voluit S. Benedicto, ne sæcularis ille homo tanti boni in posterum iacturam faceret. Quamvis verò ex hoc exemplo satis liqueat, quantum sit in exigua etiam mortificatione operæ pretium, tamen clarius liquebit ex sequenti.

S. Petrus Damianus, Cardinalis doctissimus commemorat quendam Abbatem virum religiosum, aliquando iussisse sibi emi piscem, cuius edēdi desiderio tenebatur; cum autem iam coctus ad mensam eius allatus esset mendicum præ foribus magno studio petijisse sibi eleemosynæ loco porrigi, quod appositum esset Abbati. Tum Abbatem, ut se mortificaret, assensisse, ut piscis vnà cum scutella pauperi daretur: pauperem autem, ubi scutellam accepisset in conspectu præsentium à terra sublatum in cœlum, nec amplius visum. Quo facto Deus aperte declaravit, quā gratus sibi fuerit ille mortificationis, & misericordiæ actus. Idcirco enim angelum suum pauperis specie ad Abbatē illum misit, ut moneret eū ad co-
ercendum appetitū in eo, quod cupide
desi-

*In append.
bibl. sacræ*

desiderauerat; & ideo angelus visibiliter ascendit in coelum, vt indicaret mortificationis, misericordiaeque beneficium homines habitationem coelestem promereri. Quod verò Deus visibiliter huic fecit Abbati, id inuisibiliter praestat omnibus, qui suo ori detrahunt cibos, ad quos afficiuntur, vt pauperibus Christi porrigant.

Hinc sequitur mortificationis studium commendatum esse debere non solum incipientibus, qui nondum magnum habent in virtute progressum, & perturbationibus animi necdum plenè imperare norunt, sed etiam perfectis: horum enim aequè ac illorum munus est, ijs actionibus virtutum operam dare, quae cum gratiores sint Deo, tum etiam ampliorem promereantur gloriam. Scribit S. Ioannes Climachus in quodam celebri monasterio, se cum animaduertit, sanctum quendam monachum grauitè à superiore reprehendi in re, cuius culpam nullam habebat, innocentiae eius patrocinium suscepisse. Tum autem superiorem, qui erat prudentissimus, sibi respondisse. Non me latet, illum esse culpae expertem, sed facti mei scopus fuit, illi hac increpatione & mortificatione praeberè merendum.

Cap. 4.

materiam. Sicut enim crudeliter agit parens, qui panem infantis ori subtrahit, sic Prælati, qui subditis suis, quando capaces sunt, reprehensionibus & alijs mortificationis generibus, subtrahit promerendi materiam. Atque huic rationi, quæ præcipua est, adiunxit aliam, qua declarat mortificandi exercitium esse commune omnium; nam, inquit, sicut terra licet fertilis, infructuosa redditur & sylvestris, si non colatur, sic animus hominis pii, & in virtute perfecti, nisi quotidie mortificetur.

Quare nunquam mortificandi occasio, si quando ultro se offerat, deferenda est; cupiditatibus carnis, & superuacaneis voluntatis nostræ desiderijs repugnando, aduersitates quoque, quas Deus nonnunquam immittit, patienter suscipiendo, & voluntarias pœnas adiungendo, ut perficiamus, quod Apostolus à nobis exigit, hoc est, ut exhibeamus corpora nostra hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium nostrum. Ut offeratur aliquid Deo in sacrificium, illud necesse est occidi, nihil enim propriè sacrificij nomen obtinere potest, nisi mors, vel mortis representatio illud antecesserit. Marty-

Rom. 12.

res

res sancti sua corpora mortua offer-
bant Deo in holocaustum odoris su-
uissimi, hoc est, gratissimum, quanto
poterant diuina gratia adiuuante, su-
operis virtute offerre. Sic qui se mor-
ficant, offerunt corpora sua Deo, quæ
ad substantiam in sacrificium viuum
mortuum verò quoad inclinationes, et
cupiditates inordinatas. Atq; ideo hoc
sacrificium est species Martyrij oculi
Dei gratissima, vt pulchrè exponit
Bernardus in illa verba Christi. *Qui per-*
diderit animam suam propter me, inueniet
eam. Perdet eam dixit, siue ponendo vt mar-
tyr, siue affligendo vt pœnitens. Quinque
genus martyrij est, spiritu facta carnis mor-
ficare, illo nimirum, quo membra cadunt
ferro, horrore quidem minus, sed diuturnitas
molestius. Quibus verbis S. Bernard. per-
spicue ostendit, quanti facienda sit mor-
tificatio, vt quæ etiam cum Martyrio
meruerit comparari.

Bern. serm.
30 in Can.
Matth. 16.

CAPVT V.

Quòd exercitio mortificationis imite-
mur Christum.

AD complectendum mortifica-
tionis Exercitium, non solum
permouere nos debet primarius
cuius

eius finis, de quo haftenus egimus, ut videlicet simus Deo gratiores, sed etiā, quod eo sanctissimam Christi Domini nostri vitam moresq; exprimamus, & imitemur. Omne siquidem hominis Christiani bonū, perfectio, gloria, fructus, solatiumque consistit in imitando communi & supremo Domino, quemadmodum confitetur Ecclesiasticus his verbis: *Nihil melius est, quam timor Dei, & nihil dulcius, quam respicere in mandatis Domini: Gloria magna est sequi Dominum: lōgitudō enim dierum assumetur ab eo.* Iam autem constat, ut alibi monuimus, vniuersam Domini vitam in carne mortali fuisse perpetuam crucē, & continuam mortificationem: nam ab omnibus mundi illecebris & delitijs abstinebat, nec à superfluis modò, sed et à necessarijs, ijs tantum contentus, quæ ad conseruandam vitam, & ad retinendam consuetudinem viuendi hominum pertinebant. Voluntarias quoque pœnas & afflictiones assumebat, nullas refugiens huius sæculi contumelias, & opprobria, ut testatur Apostolus, dum ad imitandum hunc dominum nos hortatur. *Debemus, inquit, nos firmiores imbecillitates infirmiorum sustinere, & non nobis placere. Vnusquisque vestrum*

Eccles. 23.

Rom. 15.

Isa. 96.

vestrum placeat proximo suo in bonum
ad ædificationem. Etenim Christus
tibi placuit, sed, sicut scriptum est
opera improperantium tibi ceciderunt
per me.

Gen. 3.

Homines optant assimilari Christo
in immortalitate, potentia, pulchritu-
dine, gloria & honore, quam habet
in sessione ad dexteram Dei Patris,
rùm hæc non est imitatio, quæ à nobis
exigitur, sed potius præmium in
eternam vitam à Deo servis Dei retri-
buitur. Certè nunc velle assimilari
Christo in ijs, quæ spectant ad eius gloriam
non est aliud, quàm parère confusum
antiquo serpente olim primis
parentibus dato, cum diceret:
sicut Dij, scientes bonam & malum, quæ
imitatione non peruenitur ad similitudinem
Dei, sed potius ruitur in omnium
iniquitatum abyssum. Imitatio Christi
nunc postulatur à nobis, tota posita
in mortificatione sui, hoc est, in
propria voluntate abneganda, cupiditatibus
frangendis, fugiendis voluptatibus
huius sæculi, & pœnis ac iniuriis
ultrò complectendis. Atque hæc
via rectissima pertingendi ad imi-
tationem, & similitudinem Christi
genuinam. Nam teste Apostolo Paulo, *Sicut*

passi ei fuerimus, & conglorificabimur, & si
 sustinuerimus cum eo, & cōregnabimus. Nec Com. 8.
 aliud postulat amor, quem huic Domi- 2. Tim. 2.
 no debemus. Qui enim vehementer
 quempiam amat, amat quoque ea, quæ
 illi pergrata nouit, quoq; amplius sunt
 eius naturæ & conditioni aduersa, hoc
 amorem suum efficacius declarat. Nam
 si ab amico inuiteris ad lautum, & ex-
 quisitum conuiuium, & libenter te co-
 frui ostendas, non eo declaras singu-
 larem in amicum amorem: Sed si in-
 uitet te ad iter secum hyberno cœlo
 suscipiendum difficile, & periculosum,
 nec renuas, sed alacri animo in gra-
 tiam illius acceptes, tunc vero & synce-
 ro amore te eum prosequi declaras. A-
 periant hic oculos fideles veri, quorum
 fœlicitas est in amando Christo: ut ad
 hanc similitudinem expendant verita-
 tem puritatemque sui amoris. Qui de-
 siderant accumbere mensæ Christi in
 regno Patris, qui anhelant ad gloriæ
 eius thesauros, qui afficiuntur ad illum,
 dum solatio spiritali & pace interna
 fruuntur, non ostendant se vero & ger-
 mano charitatis amore in illum ferri:
 sed qui spontè propter ipsum se spoli-
 ant corporalibus commodis vestrum,
 lecti, victus, qui abstinent à ludis, ho-
 minum

K

minum

minum huius mundi consuetudine
fugiant, qui gaudent ieiunijs, discip
nis, ministerio pauperum, elem
nis, charitatis operibus erga inimicos
salutatione eorum, à quibus offe
sunt, hi, inquam, clara & perspicua
ceri in Christum amoris argum
præbent. Hoc veri amatoris pectus
textit Apostolus, cum scripsit: *Veni
men existimo omnia detrimentum esse
pter eminentem scientiam Iesu Christi
ui mei: propter quem omnia detrimenta
ci, & arbitror ut stercora, ut Christum
faciam. Vocat omnia stercora, quæ
cum à vero amore Christi poterant
strahere.*

Philip. 3.

Idem postulat à nobis ratio,
que omnes, quæ præcipiunt, vni
bra suum caput sectentur, illique
omnibus se conforment. Cum
Christus sit caput nostrum, &
tantæ dignitatis, & maiestatis, cu
mne genu coelestium & terrestrium
flectitur; nos autem eius membris
merito nos illi conformare debemus.
Fuit coronatus spinis, colaphis perc
cussus, sputis oblitus, felle potatus,
plus æquo honores huius sæculi
cos aucupemur, ut libèter carnis
modis & illecebris renunciemus.

MORTIFICATIONE. 207

poenitentias aliquas, & mortificationes inclinationi naturæ nostræ corruptæ contrarias sponte cum Christo amplectamur. Non aliud postulat fides, quam omnes clientes suis Dominis debent, nempe ut non velint maiorem sibi honorem deferri, quam suo Regi, ut milites non quærant maioribus frui commodis, quam belli Duces. In Regum historia legimus Regem Davidem, cum eum persequeretur filius Absalon, Hierosolymis pedibus suis egressum, deinde verò nudis pedibus, & aperto capite lachrymantem clium Oliuarum ascendisse. Vbi scriptura diuina signatè annotauit similiter ad imitandum Regem, factum ab omnibus seruis Regis, totoque exercitu. Ratio siquidem illis dictabat ob fidem & clientelam, quam Domino suo dedebat, Rege humiliante & affligente se, ipsos quoque debere se humiliare, & affligere, & Rege nudis pedibus, apertoque capite incedente, non conuenire, ut ipsi equites & aperto capite sequerentur, & denique rege plangente, ipsi riderent.

2. Reg. 15.

Bonus Vrias miles Ioab belli Ducis, cum à Rege Davide è castris euocatus, iussus esset domum concedere, lauare pedes, cibo regio uti, & thori coniuga-

2. Reg. 10.

K 2 lis

lis quiete frui, non putavit tamen
 uitis his commodis sibi fruendum
 ante portam regiam, vt apparet, hic
 excubuit: Causamque facti deinde
 cunctante Rege respondit. *Arca De
 Israhel, & Iuda habitant in papilionibus
 dominus meus Ioab, & serui Domini
 super faciem terra manent, & ego ingredior
 domum meam, vt comedam, & bibam
 dormiam cum vxore mea: per salutem
 & per salutem anime mee non faciam
 hanc.*

Lib. 4. c. 3.

Fulgosus refert Catonem minime
 belli imperatorem cum grauissimis
 cum toto exercitu in Lybicis an-
 summo coeli aestu affligeretur, illi
 pauxillum aquae in galea à milite
 ferretur, manu quidem eam excep-
 sed mox in omnium conspectu in
 ram abiiecisse, ne solus solatio, quo
 alijs communicare non poterat, fru-
 tur. Hæc Ducis mortificatio animi
 iniecit militibus fortiter & constanter
 deinceps sitim quantumuis diuturnam
 sustinendi. Quod si ad imitandos Ro-
 ges & belli Imperatores, à quibus ex
 gua quædam commoda sperantur,
 homines mortificant, & multis solacijs,
 delicijsque se priuant, quod exstima-
 ment id fidem, quam illis debent, po-
 stulare.

MORTIFICATIONE. 209

stulare, quanto æquius ad imitandum Christum Regem cœlorum; & vitæ Ducem, nos mortificamus, inordinatas animi cupiditates coercendo, corpusq; nostrum peccatō subiectum exercendo in toleratione poenarū quas meruit, vt Christo similes efficiamur in vita & cruce. Si Rex aliquis terrenus vestē natiui coloris se indueret, quem Principum virorum puderet vti simili amictu: & si ad abluendos mendici pedes se demitteret; quis nobilium aulicorum simile defugeret officium? O Rex gloriæ, quam iustum est, vt non reformidemus nos exercere in paupertate, alijsq; officijs humilibus, postquam tu te in illis exercuisti: & amplecti ludibria hominum & iniurias, postquam tu tantoperè eas es complexus. Fœlices certè, & beati sunt illi, qui ad imitandum Christum se mortificant. Hoc enim studio non obscure declarant, (quantum in hac vita conijci potest,) se esse in numero eorum, qui à constitutione mundi à Deo electi & prædestinati sunt ad vitam æternam, cum ab Apostolo, per cuius os Christus ipse locutus est, scriptum sit. *Quos Deus Rom. 8. ab æterno præsciuit, hos & prædestinatos esse, vt conformes fierent imagini filij sui,*

K 3

nimi-

nimirum, vt qui similes ei fuissent
vita, similes quoque existerent in
ria.

CAPVT VI.

*Quod corruptioni nature humane ex
to secuta loco antidoti data sit mor
tificatio.*

QVO rectius intelligamus
tificationis necessitatem, ad
dum hoc loco erit de perfe
ne & integritate tam naturali, q
supernaturali, in qua Deus natu
nostram initio mundi condidit
tem de corruptione & prauitate,
lapsum Adæ protoplasti secuta
mum quemadmodum diuina adu
te gratia per mortificationem
deprauata reparetur. Quando Deus
tio mundi hominem fecit, pro im
sa sua sapientia & bonitate, integ
& omnibus partibus absolutum
didit, sic vt vires, & facultates infer
res sine difficultate vlla parerent
rioribus, & superiores Deo: idque
cit Deus beneficio nobilissimorum
norum gratiæ suæ, & iustitiæ origi
lis, quibus corpus æquè ac animam
diuina sua prouidentia & sapientia

Ecl. c. 7. S.

Thom. p. 1. q.

94.

MORTIFICATIONE. 211

ornavit. In hoc statu, quem vocamus Innocentiæ, & iustitiæ originalis, homo præditus erat clara Dei Opt. Max. notitia, non ea quidem, qua nunc beati perfruuntur in altera vita, sed in suo genere maxima: inerat, siquidem menti eius summa quædam puritas, naturalium omnium rerum scientia, quæ ratiocinatione humana vnquam comprehendi queunt, ac etiam supernaturalium tanta, quanta necessaria erat ad consequendam felicitatem æternam. Sed nec corpus, aut vllæ facultates inferiores eum impediabant, quo minus finem suum assequeretur. In effectis naturalibus rerum creatarum, & supernaturalibus gratiæ, maiestatem, omnipotentiam, sapientiam, bonitatem & pulchritudinem, aliasque Dei perfectiones agnoscebat: atque in eius amorem, nulla ratiocinatione vel demonstratione, quod tamen nunc fit, antegressa, accendebatur.

Angelos natura spirituales, etsi secundum essentiam propriam, intueri non posset, eo modo, quo se mutuò intuentur; cognoscebat tamen clariori excellentiori que modo, quàm nos, & ob puritatem cordis eximiam, altissimamque cognitionem, qua illis erat

conformis, familiariter cum eis
conuersabatur. Voluntas quoque
mirificè vtrique notitiæ, & naturali
supernaturali respondebat, ac im-
mis diuinæ voluntati, à qua nunquam
quam diu in illo statu perstitit, ne-
tum quidem vnguem etiam in mis-
mis rebus discessit. Habebat quoque
facultates partis sentientis rationi om-
ninò subiectas, ac pariter corpus ani-
mæ, sic vt neque membra, neque illa
animi potentie rationem perturbarent
aut affligerent.

*S. Tho. p. 1.
q. 95.*

*S. Tho. ib. q.
96. & 97.*

Dominus insuper erat omnium
animantium, vt quantumuis natura
roces & terribiles ad nutum ei pare-
rent. Plantis item terræ omnibusque
feminibus pro arbitrio suo utebatur
vt eum fructum ferrent, quem ille vo-
luisse. Quod ad corpus eius attinet,
erat homo in illo statu immortalis, cor-
ruptionis expertus, & ab omnibus rebus
noxijs immunis: non quod inesset ei
forma vel qualitas aliqua, quæ eum
redderet, vti dotes in beatis, immor-
talem, sed quod animo eius diuinitus
communicata esset vis quædam, qua
corpus à morbis & morte vindicare
posset. Poterat enim solis paradisi fru-
ctibus, ac imprimis illo arboris vite
repa-

reparare & restaurare, quicquid diuturnitate temporis & ciborum varietate de pristino corporis vigore decessisset: atque, ut in eius potestate erat beneficio huius virtutis se morti eximere, sic & factum fuisset, quamdiu ratio Deo subiecta permansisset.

Hic ordo tam admirandus hominis profectus est ex gratia & iustitia originali, in qua conditus est. Gratia efficiebat, ut pars animæ superior Deo tanquam ultimo fini supernaturali, & beatifico se subijceret, omniaq; eius opera essent Deo grata, ac vitæ æternæ meritoria. Iustitia verò originalis, quatenus distinguebatur à gratia, efficiebat, ut ratio superior Deo se subijceret tanquam ultimo fini naturali, hoc est, tanquam creatori & auctori totius nature, ac ut omnes inferiores animi vires & facultates, ipsumq; corpus parerent animæ & rationi, sicut dictum est. Quamquam nonnulli iustitiæ originalis effectus quadantenus naturæ hominis debiri sint. Cum enim homo sit rationis particeps, ipsamq; rationem à Deo consecutus sit, congruens profectò erat, ut nec facultas ei deesset rationem in omnibus diuinæ voluntati subijciendi, tanquam naturæ auctori; Sicut omnes

S. Tho. 1.2. q.

109. a. 2. q.

3. q. Caiet.

ibid.

K 5 *int.*

inferiores animi & corporis vires
vsque subditæ sunt rationi, vt eius
perio nequaquam reluctari queat.
Atque hæc appellatur natura sana
integra, in cuius statu homo obire
poterat, quicquid nature humane con-
ueniens erat, ac quicquid ratio natura-
lis bene ordinata postulare potuisset.

Etsi fatendum est, nō satis fuisse ho-
mini instructum esse præsidij eius
di naturalibus: corpus enim, quāquam
nondum peccato inquinatum, tamē
proclive fuisset ad patiendā quædam
rationi aduersa. Sed opus erat naturam
ornari & firmari aliquo dono gratiæ
cuius beneficio semper rationi ob-
queretur; quod quoniam limites natu-
ræ non excedebat, inter naturalia dona
annumerari debuit; & hoc dono adiūta
natura, dicitur sana & integra. Huic
stitia originalis addebat perfectionem
quandam huius ordinis, & subiectio-
nis inferiorum virium sub superioribus,
sic prorsus, vt quamdiu anima
subiecta esset Deo, nunquam deficere
posset. Gratia verò adiungebat ordi-
nem ad finem supernaturalem, & æter-
næ gloriæ meritum.

Posita hac doctrina, quæ cum diuina
Scriptura sanctorumque Patrum sen-
tentia

tentijs congruit, nec à ratione abhorret, liquidius apparet, quantum vulnus inflictum sit naturæ per peccatum, si consideremus in homine ea tantum, quæ habuit antequam à gratia perficeretur, de qua loquimur. Natura enim humana, quoniam ratione & intelligentia instructa est, impellit hominem, ut amet & amplectatur, quæ bona sunt, & rationi consentanea, in ijsque delectetur, ac ut quamque rem pro dignitate sua & merito æstimet, ac præstantiora minus præstantibus anteponat, & tamen experientia quotidiana docet potius contra fieri, ut optima quæque, & rationi congruentia, ceu nimis ardua refugiat & oderit, pessima autem velut facilia, & voluptatis plena amplectatur. Bona siquidem ista externa corporis & fortunæ, ut sanitatem, fortitudinem, pulchritudinem, victum, vestes, opes magno loco habet, & ardenti cupiditate eorum flagrat, nec in ijs procurandis & accumulandis ullum modum & finem ponit. Bona verò interna in animo sita, ut sunt virtutes, bona opera, vitam convenienter rationi actam, parui facit, nulloque eorum desiderio tenetur, nullum laborem pro illis acquirendis.

impendit, imò tanquam parum grati
& iucunda respuit & fastidit.

Ratio quoque postulat, vt seruus
promptè obsequatur suo Domino, & a
eo se gubernari, velut instrumentum
suo agente principali patiatur: quia
cum corpus sit instrumentum, & mi-
nister animæ, ratio dicat, illud parere
debere animi iussis. Et tamen re ipsa
nunc experimur fieri contrarium, nempe,
carnem aduersari rationi, & membra
corporis insurgere contra imperium
spiritus, corpusque ipsum, quod
adiumento animo esse debeat ad vi-
tam conuenienter rationi ducendam,
potius esse impedimento, & capitales
quasi inimicitias fouere in spiritum.
Adhæc natura spiritualis, qua homo est
ornatus, non obscure declarat ipsum
conditum esse ad fruendum bonis sub-
limibus, & cœlestibus: mentem enim
habet, qua Deum Opt. Max. & cogno-
scere & amare possit, ac tandem eo tan-
quam summo bono, & beatitudine
extrema perfrui, & oblectari. Idem re-
cta & erecta in cœlum eius statura ap-
pertè significat, nimirum non esse eum
conditum, vt cœtera animalia, ad hæc
vilia & terrena, sed ad spiritualia, & cœ-
lestia possidenda. Et tamen omnia
depre-

MORTIFICATIONE. 217

deprehendimus nunc in homine esse contraria, totus enim addictus est voluptatibus terrenis, haud secus, quàm si in numerum brutorum animantium esset relatus.

Eadem præterea ratio exigit, ut instrumentum duratione exequet primum agens, aut certè eiusmodi, ut perditum de integro institui vel renouari queat: alioquin omnis agentis virtus inanis foret, & natura quippiam efficeret frustra. Cum igitur corpus sit animæ instrumentum, eiusque in agendo comes, ac talis naturæ, ut corruptum ab interitu vindicari non possit, rationi naturali consentaneum erat, ut animæ immortali & æternæ, corpus quoque immortale & æternum adiungeretur, aut certè eiusmodi, quòd vi animæ ab interitu seruari posset. Verùm contra accidit, ut sæpenumero corpus deficiat & occumbat, cum animus initium viuendi facere cœperit. Atque hæc est naturæ humanæ corruptio, & morbus eius grauissimus experientia ipsa liquidò notus. Vnde duo documenta haurire licet. Alterum est, nos vna cum natura humana noxæ originalis hæredes factos. Deus siquidem, cuius perfecta sunt opera, nunquam condidisset ho-

minem cum hac labe & corruptela,
 nulla præcessisset culpa: minimum
 ea integritate naturam ornaſſet, no-
 qua cōgruenter rationi naturali vi-
 traduceret. Si enim cæteris animantibus
 omnibusque creaturis ea adiumentum
 impertiuisset, quæ ad vitam eorum natura
 conuenientem tolerandam attinebat,
 cur homini, cuius causa illa omnia co-
 ta fuere, ea denegasset? Vnde sequitur
 solā esse veri Dei legem, quæ hæc cor-
 ruptionem & noxam eiusque medelā, quod
 sola fuit lex Christiana, patefacit. Ali-
 rum documentum est, quod hinc disci-
 mus, quibus præſidijs, diuina adiuua-
 te gratia, corruptionem hanc tollere,
 naturæ integritatem ac salutem resti-
 tui, si non omni ex parte, quoad passio-
 nes, quod in hac vita fieri non potest,
 saltem quadantenus, eas coercendo &
 reprimendo, possemus.

CAPVT VII.

*Quod beneficio mortificationis, diuina gratia
 adiuti, magna parte naturæ corrupte-
 lam, ex peccato consecuta, sanare possi-
 mus.*

Ratio & ars hanc generalem
 morbis omnibus præscribunt

MORTIFICATIONE. 219

medicinam, applicare, nimirum, contraria, hoc est, plus æquo, frigidis calida, humidis sicca, &c. ut hoc antidoto humores ad symmetriam quandam traducantur. Morbus & corruptela naturæ nostræ in hoc consistit, quod animus noster amore proprio, & cupiditatibus carnis addictus, plus æquo in hiis perfrueudis voluptatibus & delitijs corporalibus, ambiat honores & imperia in alios, congerendis opibus studeat, summamque libertatem, qua faciat, quicquid collibuerit, affectet. Remedium huic morbo curando præsentissimum adhibuerit, qui applicuerit contraria. Caro aspirat ad sua commoda & delitias? comprimatur poenitentijs; asperiore veste, cilicio, duritie lecti, disciplinis, ieiunijs, fame, siti, cibis insipidis, labore diurno nocturnoque calore, frigore, & in orationibus vigilantia. Anhelat ad honores, & vult alijs anteferri? contemni & pudore affici se patiat, extra intraque confessionem errata sua prodat; non excuset nec defendat obiectos ab alijs lapsus, locum inferiorem in conuentu hominum deligat, ad viliora ministeria se abijciat, in disputationibus contentationibusque alijs cedat victoriam.

COPE

contumelias & illusiones æquo animo
 toleret, malum in bono vincat, aduer-
 rijs suis serenum ostendat vultum,
 etiam beneficijs deuinciat. Tenetur
 dio congerendarum opum, & the-
 rorum, lauteque & magnifice tra-
 ri auct? nitatur vti rebus parui pretij
 vilibus, & conetur etiam in quibusda
 sibi subtrahere quæ videntur quodam
 modo necessaria, eoque plus erogare
 pauperes. Amat libertatem? subiiciat
 consilio & voluntati aliorum. Hæc
 & ratio est, sanandæ naturæ corruptæ
 Virga admodum curua recta fieri no-
 quit, nisi sæpius in aduersam partem
 flectatur. Sic natura nostra vitio po-
 mæuæ corruptionis plus æquo inclina-
 ta ad amplectendas terrenas volup-
 tes, honores, diuitias, & fugienda co-
 rum contraria, inopiam, contumelias,
 poenitentias, detorquenda est in con-
 trariam partem; nempe vt non modo
 superuacanea resecet, sed etiam neces-
 saria aliquando sibi subtrahat, vt hono-
 ribus etiam licitis subinde renuntiet,
 vt patienter fortiterque toleret homi-
 num ludibria, quæ sine villo peccato
 poterat refugere: sic enim fiet, vt sensim
 prauos animi affectus extirpet, vitæq;
 sanctimonia, Dei beneuolentiam sibi

con-

conciliet, ad plenam aliquando obtinendam contra perturbationes quotidianas victoriam.

Præclare in hanc sententiam alicubi S. Bernardus scribit, Lauari quidem breuissimo tempore nos posse, sanari tamen non posse, nisi longissimo. Nam vt animo nostra à peccatorum sordibus expurgetur id breui temporis spatio obtineri potest per sacramentum baptismi vel poenitentiae; non item vt ab insitis carni passionibus, prauisque inclinationibus; quæ efficiunt, vt exigua oblata occasione in peccata vetera relabatur, diuinaque gratia excidat, ac proinde æternæ damnationis periculo se exponat. Quæ de causa, vt facilius persistere queat in exercitatione virtutum, & gratiam semel à Deo partam vsque ad vitæ exitum tueri, operam dare debet, vt indies dictas passiones refrenare conetur per virtutem Mortificationis.

Quod non eò dico, quasi Mortificatio ex se efficax sit ad conciliandam illam animæ sanitatem, id enim citra arrogantiae notam dicere non possumus. Quis enim afferat vno aliquo ieiunio, etiam seuerissimo in pane & aqua, vel vna corporis diuerberatione etiam acerrima vsque ad sanguinem, aut denique

que

que omnium sanctorum pœnitentia
 nimum humanum perfectè sanari
 ab omnibus affectionibus inordinatis
 Quis dicat vllis humanis viribus &
 natibus, posse hominì euulsa rerum
 renarum cupiditate, inijci amore
 norum coelestium, reiecta existima
 ne sui, persuaderi contemptum: re
 diatis carnis illecebris, consuli casti
 tem & temperantiā. Hoc opus est di
 omnipotentiae, & singularis Spiritus
 sancti gratiæ, meritis Christi Saluatoris
 nobis comparata. Ita enim clamant
 uinæ scripturæ; sic Deus per Ezechie
 lem Prophetam, promittit dum agit
 nouo testamento: *Effundam, inquit*
super vos aquam mundam, & mundabo
ab omnibus inquinamentis vestris, & ab
uersis idolis vestris mundabo vos & dabo
uis cor nouum, & spiritum nouum ponam
in medio vestri, & auferam cor lapideum
ex carne vestra, & dabo vobis cor carnis
 Hæc nimirum est aqua purissima gra
 tiæ, qua efficaciter renouatur cor
 spiritus noster; ac ad integritatem spi
 ritualem, quam per lapsum amiserat
 quodammodo reuocatur. Quæ gratia
 non beneficio legis, nec virtute natura
 li rationis, sed efficacia meritorum
 Christi Domini nostri nobis commu

Ezech. 36.

nicatur, teste Apostolo, qui in sua persona exprimens hominem carnalem passionibus obnoxium, & à carne servituti peccati subiectum, in hæc verba exclamat: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius: hoc est, de corpore mortali ob corruptionem primigeniam, morti corporali & spirituali ob peccata subiecto. Et responder: Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum.* Hæc enim vim omnem subministrat spiritui, ut possit expugnare carnis petulantiam, coercere passiones, & naturæ corruptelam tollere.

Rom. 7.

Refert Cassianus senem quendam, *Col. 12. c. 13.* cum apud Alexandriam turbis infidelium circumfusus, non solum maledictis, verum etiam gravissimis vrgeretur iniurijs, eique à subsannantibus diceretur: quid miraculi Christus quem colebat, fecisset, respondisse: *Vi his, ac maioribus, si intuleritis, non movear, nec offendar iniurijs.* Hoc stupendum robur Christus per suam gratiam pectori illius sensu impresserat. Verum dices, si corruptio naturæ per gratiam diuinam sanatur, quo sensu ergo contendamus opus esse mortificatione? Respondeo, utriusque præsidio nos indigere. Homo enim se auxi-

lio

lio diuino adiutus mortificans, disponit se ad recipiendam à Deo gratiam. Post gratiam autem acceptam, si in mortificatione sui pergat, promeretur ampliorem gratiam, virtutes acquiritas & infusas, aliaq; eximia Dei dona & auxilia quæ magna parte naturam re integrare possint. Atque ita mortificatio, non suis, sed gratiæ diuinæ, donorumque cœlestium nixa viribus paucis tim coercet passiones, ardoremque concupiscentiæ extinguit, ac naturæ fauciata vulneribus medicinam facit.

Hoc mysterium egregiè declarat S. Leo Papa, dum inquit: Si fideliter dilectissimi atque sapienter creationis nostræ initium gamus exordium, inueniemus hominem id ad imaginem Dei conditum: ut imitator sit esset auctoris. & hanc esse naturalem nostri generis dignitatem, si in nobis quasi in quadam speculo diuinæ benignitatis forma resplendeat. Ad quam quotidie utique nos reparat gratia seruatoris, dum quod cecidit in Adam primo, erigitur in secundo. id est, Christo. Quo autem medio id obtinebimus? Eo, quod non multò post subiungit. Quid enim potest, inquit, efficacius esse ieiunio? cuius obseruantia appropinquamus Deo, & resistentes diabolo, vitia blanda superamus. Semper virtuti cibus, ieiunium fuit.

Ser. I. & 2.
de ieiun. de
cimi mensis.

fuit. De abstinentia prodeunt castæ cogitationes, rationabiles voluntates, salubria consilia: & per voluntarias afflictiones caro concupiscentijs moritur, virtutibus spiritus innaturatur. Hæc omnia B. Leo, qui nomine ieiunij, afflictionumq; voluntariarum intelligit hoc nostrum exercitium mortificationis, quo propriè caro concupiscentijs moritur, spiritus renouatur, animaue Deo ob similitudinem magis appropinquat.

Quemadmodum enim experientia ipsa nos docet, omniem naturæ humanæ corruptionem natam ex peccato: videmus enim eam omnibus hominibus esse communem, vti declaratum est, sic eadem docet nos hoc mortificandi medio ipsam naturam restaurari, & quantenus recuperari salutem & integritatem quam habuerat in statu innocentiae. Id enim liquet in omnibus, qui in schola Christi seriò & sedulò operam nauant expugnandis prauis affectibus. Atque hic supererit nobis copia innumerabilium sanctorum, & hominum perfectorum altissima clarissimaque rerum diuinarum cognitione præditorum, qui, quoad animæ vires patiuntur, viua fidei luce collustrati per Dei contemplationem tot arcanorum cœ-

Aug de morib. Eccl.

Ensl 2. hist.

c 7.

Hier. ep. ad

Enstoch. de

le-

custod Virg.
Cas col. 12. c.
7. & 12.

lestium; mysteriorumque maximorum
 penetrant recessus: vt nulla lingua, ni-
 lo sermone explicari possint, colloqu-
 tur cum eo perinde ac amicus solet cum
 amico, & in contemplatione diuina
 etuque cum incredibili amore & v-
 ptate persistunt, imò in omnibus
 bus creatis mira suauitate quasi Deum
 præsentem, eiusque potentiam, sapien-
 tiam; bonitatem & pulchritudinem
 admirantur. Spectant sæpenumero
 angelicos spiritus varijs formis, & con-
 illis, tanquam fratribus, conuersantur.
 Rerum naturalium, humanarum
 diuinarum excellentem habent scientiam;
 nec eos latent secreta cordium
 rerum futurarum euentus. Perfected
 mē bonum à malo secernunt, & in
 mnibus rebus iudicant secundum Deum,
 um, sine vilo errore & mendacio. Vir-
 luntatem habent in omnibus cum
 uina conformatam, ad quam perfe-
 endam renunciârunt mundo & viciis
 imò mille vitas potius exponere præ-
 ti sunt, quàm in minimo illam præ-
 uariuari. Tanto virtutum amore
 grant, vt tantum non transformantur
 eas videantur, omne eorum studium
 mnis voluptas, sanctis vacare operatio-
 nibus.

Quar

MORTIFICATIONE. 227

Quaquam autem libertate peccandi destituti non sint, tamen tanto odio prosequuntur voluntatem peccandi, o-
1. Ioan. 2.
 mniaque scelera, ut videatur quodammodo si ri non posse, ut aliquando in peccatum lethale labantur. (nam & in rebus humanis quod admodum est factu difficile, dicitur impossibile) Sic enim carnem spiritui subiectam habent, ut in naturam spiritalem degenerasse caro ipsa videatur. Res huius seculi omnes, ut opes, voluptates, honores, aliaque temporalia bona perinde aspernantur ac nihili faciunt, ac si non essent; omnes enim cogitationes & affectiones animi sui defixerunt in virtutem, resque spirituales & inuisibiles: quæ ad Deum deducunt, & nos cum eo vniunt. cæteras verò res omnes non alio respectu diligunt, quàm ut materiam virtuti colendæ suppeditent. Appetitum gulæ, alioquin insatiabilem sic coercent, ut alij semel tantum interdum cibum capiant, alij in tertium vel etiam quartum diem ieiunent, idque contenti pane, herbis, & modico potu aquæ, & tamen in decrepitam usque ætatem vitam producant. Luxuriæ ardorem sic prorsus restringere, teste Cassiano, & ad tantam pu-
Cass. loc. cit.
 rita-

ritatem animi & corporis peruen-
 nullum amplius motum inordinat
 sentiant. & si necessitate aliqua
 pulsati cogherentur de humana gener
 ne cogitare, non plus commouere
 quam si de domus ædificatione
 esset. Iracundiæ quoque perturbat
 nem vsque adeo cohibere, vt gra
 mis licet iniurijs & contumelijs
 nullum indignationis dent indic
 imò vehementer gaudeant. De
 passionibus omnes eousque moderat
 & compositas habent, vt quantu
 totus mundus sursum deorsum
 gitetur, illi tamen à tranquillitate
 suæ statu, quam cum voluntate
 coniunctissimam retinent, detur
 nequeant. In intimis cordis sui
 talibus, tam admirandas sentiunt
 actiones & consolationes, vt licet
 obruti, vel corporis morbis, vel
 num persecutionibus, vel seculi
 mitatibus, intus tamen summo gaudio
 spirituali, quod exprimi non possit,
 fundantur & exultent, ac pace
 perfruantur, conscientiaque seren
 te, vt omnem sensum & intelligentiam
 humanam exuperare videantur.

Hæc est integritas & sensus spiri
 lis, quæ exercitio mortificationis acqui

ritur. & quanquam homines huius se-
culi talia non experiantur in se, non id-
circo debent ea in dubium vocare. Sic e-
nim affirmant sancti, & testantur se ea
in se & alijs re ipsa expertos; & diuina
Scriptura confirmat. Hi enim sancti, de
quibus locuti sumus, tot cœlestis gra-
tiæ donis ornati, sunt ille populus no-
uus tempore legis Euangelicæ spirita-
liter in mundo a Deo creandus, de quo
per Isaiam Deus ipse locutus est: Popu- *Isaia 43.*
lum, inquit, istum formaui mihi, laudem
meam narrabit. Hi sunt, quos B. Paulus to-
ties appellat nouas creaturas, quasi di-
cat: Populus quem ego creabo, perfectè
meas laudes prædicabit. Et in Psalmis,
Populus, qui creabitur laudabit Dominum. Hi *Psal. 151.*
sunt, quos B. Paulus toties appellat, no- *1 Cor. 5.*
uam creaturam. Et de quibus alibi: Primus *Gal. 6.*
homo de terra terrenus, secundus homo de cœ- *1 Cor. 15.*
lo cœlestis, qualis terrenus, tales & terreni: &
qualis cœlestis, tales & cœlestes. Quorū ver-
borum hæc est sententia. Sicut Adam
propter lapsum factus est infirmus, cu-
piditatibus terrenis addictus, sic & om-
nes eius filij: & sicut Christus peccati
expers totus fuit diuinis, & cœlestibus
rebus addictus, sic & omnes eius filij
per baptismum cum gratiæ eius donis
renati.

L

CA

CAPVT VIII.

*Exemplis ostenditur naturam corruptam
necesse mortificationis re-
parari.*

ET si innumeris Sanctorum
emplis demonstrari possit
necesse mortificationis
naturam ad pristinam integritatem
quam in statu innocentiae habuit
dammodo reuocari, tamen breui
studio, præcipua tantum quædam
facilis coniectura sit de reliquo,
memorabimus. Neq; id eo faciemus
absterreamus homines à virtutis
studio, si videant se neque ad tantam
fectionem attigisse; nec tantis
viribus, ut sperent se posse ad illam
limare; vel etiã ut authores simus
quibus tentandi, quod omnem eorum
excedit facultatem: sed ut intelligant
quanta sit mortificationis diuina
gratia sultæ efficacitas, quamque miratur
Deus per vtramque operatus sit in
sanctis; expensaque diuina bonitas
quæ in eiusmodi operibus gratia
cescit magis, quàm in operibus naturæ
amplius excitetur ad Deum O. M. re-
pectore amandum & colendum ac præ-
terea, ut mortificandi studium accipiant

in ijs, quæ conuenienter suis viribus poterit auxiliante Dei gratia præstare: nunquam enim, vt postea docebimus, cum agendum erit de discretione, v sur-
In hoc tra-
par. 3.
 pandæ sunt poenitentia vel mortifica-
 tiones quæ nostras vires excedant.

Nos quidem poterimus ex horum exemplorum commemoratione occa-
 sionem capere humiliandi nos, dum a-
 nimaduertimus quàm longè absumus
 à perfectione Sanctorum: quæ res non
 exiguum nobis afferre potest utilita-
 tem. Quæ enim fragilitas nostra est, ad-
 modum procliuēs sumus, si vel mini-
 mum opus bonum exerceamus, aut du-
 riorē poenitentiam assumamus, vt
 magnificè de nobis sentiamus, & tan-
 tum non sanctuli videamur. Deinde B.
 Basilius optimam rationem & viam op-
 pugnae superbiae, & acquirenda hu-
 militatis esse affirmat, si oculos conij-
 ciamus in virtutes eorum qui nobis
 sunt meliores. hac enim consideratio-
 ne efficitur, vt de nobis submissè sen-
 tiamus, & in notitiam clariorem venia-
 mus heroicarum virtutum quibus san-
 cti nobis præluxerunt.

In iustitiæ igitur originalis statu,
 quamuis homo diuina visione non
 fruatur, vt diximus, magnam tamē &

*In hist. re-
lig. c. 24.*

claram Dei nactus erat notitiam, & que constātem & continuam, eoque nulla res posset eam impedire. Amamus exempla eorum, qui bene mortificationis eō perueniēte. Theoretus Cyri, Episcopus de sancto Polychronio sic scribit, mortificatus, inquit, aspero cilicio, vilique & minus pretij vestitu; tamque inopem tam agebat vt nec necessarium quod semper haberet nutrimentum, etiam totam vigil in precibus stans sumebat. Ad augendam autem mortificationem habebat in cella ingentem truncum ē quercu, (quem fatetur Theodoretus se ambabus manibus vix tuisse tollere) hunc noctu diuque ponebat humeris, & sic in oratione stebat. Paupertatem tanto studio persequi, vt existimaret quouis regno & dignitate expetendam. His alijsque id genus exercitijs in extremam vsque aetatem usque, ad tantam Dei notitiam & continuamque rerum diuinarum memoriam peruenit, vt mentem à contemplatione earum diuellere non posset. Quare & cum ijs, qui ad ipsum inde ventitabant, paucis differens, poterat in animum inducere, vt cognitionem à coelis deduceret.

Palladius quoque Cappadociæ Episcopus scribit Macarium Alexandri- *In hist. La-*
 num mortificandi sui causa toto se- *siaca, c. 29.*
 ptennio nihil præter cruda olera vel le-
 gumina humectata sumpsisse, totis vi-
 ginti diebus & noctibus tectum non
 ingressum ut somnum vinceret, cum
 interdiu quidem æstu arderet, noctu
 verò algore rigeret. Deinde, cum ali-
 quando ei molestiam exhibuisset spiri-
 tus fornicationis, nudum sex menses
 sedisse in palude Scetes, quæ est in va-
 sta solitudine, & à culicibus, quæ ma-
 gnitudine æquant vespas toto corpore
 ita demorsum, ut videretur leprosus.

Addit, eum ad humiliandum se soli-
 tum duorum modiorum sportam are-
 na plenam humeris impositam per to-
 tam solitudinem deportare. His alijs-
 que exercitationibus corporis tantam
 apud Deum promeruit gratiam, & ad
 tam sublimem & constantem peruenit
 Dei cognitionem, ut sæpè noctem cum
 die in solius diuinitatis continuaret
 contemplatione.

Habebat deinde homo in hoc statu-
 rationem rectissimam, Deo in omni-
 bus usque adeò subiectam & morige-
 ram, ut quamdiu in eo versabatur, nulla
 in re potuerit diuinæ repugnare vo-
 lun-

luntati. Et hanc quoque rectitudinem
operâ mortificationis sancti quidam
secuti fuere. Simeon Metaphrastes
narrat gloriosum martyrem, Simeonem
num, contempnis omnibus mundi opibus
& in egenos erogatis, tanto in Deum
more exarsisse, ut flagrante gratia
secutione sponte se obtulerit Ethnicis
iudicibus, qui in Christianos laqueos
habant, existimans id diuinæ voluntatis
magis esse consentaneum. Quod cum
crudis neruis mox corpus eius dilacerarunt,
deinde trabi appensum fecerunt, &
laniarunt ungulis, os faxis contorquentes
eum ulcere. Hinc è ligno deducunt in altum murum,
busque lapidibus maximis colloca-
dibus eius alligatis, fune cinctum è
ro demittunt, ut lapidum pondere
uulsis membris violenter abrumperet
animam. Verum sanctus ille mentis
sic habebat in Deo defixam, ut hæc
que tormenta, quibus per aliquod
fuit excarnificatus, ne puncto quidem
temporis eum à voluntate diuina
pararint, imò gaudebat & exultabat
illis, quia sciebat id diuinæ placere
iestati. Vnde & in acerbissimis cruciatibus
fatebatur nullum se malum
formidare, nisi solum peccatum, tot

Sur. in Sept.

mēta autem se summopere amare, eo q̄
coniūctissimam ipsum redderent Chri-
sto. Agnoscens quoque hanc volunta-
tis suae rectitudinem esse à Christo, gra-
tias ei agebat dicens cum Psalmista. *Gratias ago Domine, quod docuisti me ad prae-*
lium, & pesuisti ut arcum aereum brachia
mea. Quae verò maior voluntaris recti-
tudo, quae maior submissio excogitari
posset in homine mortali?

Psal. 17.

Beata Catharina Bononiensis, ut se
mortificaret in contemptu sui, & ab o-
mnibus vilipenderetur, non solum
coram Confessario, sed etiam publicè
sua peccata confitebatur, & manu sua
conscripta relinquebat. Diu in oratione
brachijs in formam crucis protensis
persistebat. Aliarum religiosarum vir-
tutes omnes imitabatur, & licet plus o-
mnibus se in ijs exerceret, tamen om-
nium vilissimā se reputabat. Voluntatē
suā frangebatur obsequendo summa pro-
ptitudine in omnibus. Lætabatur iniu-
rijs, optabatq; asperè & durè se à sua Su-
periore tractari, & graviora quæque sibi
imponi. Experta enim utilitates, quæ
inde manabant, dicebat, Omnem qui-
dem obedientiam in rebus licitis esse
bonam & fructuosam, sed optimam sa-
luberrimāq; esse, quando aliquid arduū

In lib. ab ip̄a

sa scripto.

& in Chron.

Franc. sc. p.

l. 4. c. 33.

Alex Hal.
p. 4. q. 68.
p. 1. a. 6.

moroso vultu à superiore imper
 Hoc genere mortificationis tant
 voluntatis rectitudinem consecrat
 & tantum amoris diuini robur, ut
 obtemperandum diuinæ voluntati
 rata esset non solum omnes mundi
 etiam ipsius inferni cruciatus perfer
 si fieri posset. Atque ut desiderabat
 etiam à Deo toto pectore efflagitabat
 inde maior Deo gloria, suæque anim
 profectus resultaret, etiam horribil
 res poenas sustinere, non quoad
 pam, quam maximè oderat & horre
 sed quoad acerbicatem cruciatus.

Th. p. 1.
q. 6.

Præterea in hoc innocentia
 homo carebat perturbatione iræ &
 stitiæ, nec enim mala illa habebat, qu
 bus passiones excitantur. Hoc licet
 mirabile videatur, tamen aliud ma
 ri admiratione dignum beneficio mo
 tificationis Dei gratia adiutæ hom
 aliquando consequitur, ut licet obruta
 grauissimis calamitatibus, tamē null
 tristitiæ, vel iræ affectione tangatur
 Ait THEODORETUS quendam
 hominem sanctum nomine Eusebium
 consueſse se mortificare gestando cir
 gulum ferreum circa lumbos, & oculos
 in terram abijciendo, ut nullam ex
 spectu cælorum vel camporum capere
 volu

MORTIFICATIONE. 237

voluptatem. Hoc mortificandi studio, ad frangendas cupiditates suscepto, tantam meruit à Deo animi mansuetudinem, ut nullis iniurijs licet maximis ad iram accenderetur, sed velut benedictiones exciperet. Etsi solitudinis amans esset, cessit tamen, & captus retribus caritatis suscepit curam gregis, non multis rebus ad docendum opus habens. Cum autem externi quidam ad eum audiendum (inter quos erat Theodoretus) conuenissent, Publius quidam sacerdos interuenit aduersus Eusebium vociferans, & commune damnum nominans illam leuitatē, & omnibus perniciem adferre dicens eius mansuetudinem, amentiam quoque, non modestiam vocans summam eius Philosophiam. At ille habens animam veluti adamantinam, nec vultum his iniurijs mutans, nec sermonem institutum dimittens, leni voce, & verbis serenitatem animi significantibus senem dimisit, rogans eum, ut eorum quæ vellet curam gereret. Quo digresso, rursus ad præsentem hospitem, eadem tranquillitate, qua ante, sermonem conuertit; ac si nullo maledicto lacessitus fuisset.

S. Edmundus Cantuariensis Archiepiscopus, ut legimus in eius vita à gra-
L 5 uibus

Sur. in Non.

uibus auctoribus cōscripta, adhuc
 lescensculus mortificabat se gestiō
 licium, & ieiunando, idque crebro
 pane & aqua. Grādiōr autem factus
 na ex fetis equinis consuta, astringe
 lumbos, caligis vtebatur ciliciis,
 carnibus, nec piscibus vescēbatur, sed
 pane, vilique cibo contentus, sicim
 usque tolerabat, nonnunquam ut
 dirumperentur, ad quietem nocturnam
 capiendam, nec lodicibus, nec stragulis
 nec puluino vtebatur. Sed proprijs
 tūm vestibibus tectus alicubi confidebat
 idque per totos triginta annos fecit.
 uectus deinde ad Archiepiscopatum
 hil ab hac seueritate mortificandi
 traxit, imō eam potius auxit, tantum
 à Deo donum omnes animi perturbat
 tiones temperandi & subigendi contem
 cutus est, ut cum sæpenumero grauiss
 mis afficeretur iniurijs & probris à
 pluribus, atque etiam ab ipso Rege, &
 suæ Ecclesiæ canonicis, nulla ira concu
 taretur, nullo moerore tabesceret, sed
 potius ex intimis animi præcordijs ex
 ultaret, ipsiisque calumniatoribus tan
 comiter & affabiliter rationem facto
 rum suorum redderet, ac si eximio ali
 quo beneficio ab illis donatus fuisset.

CAPVT IX.

*alijs exemplis confirmatur naturam per pec-
catum debilitatam per mortificationem
reparari.*

INter ea quæ maximè admiran-
da fuere in statu innocentiae, fuit
nominatim hoc, quod concupi-
scentia carnis sic fuerit rationi subie-
cta, ut homo in parte sensitiva nullum
inordinatum motum experiretur, om-
nes enim sensus imperio parebant ra-
tionis. Hoc autem donum reparare
possumus beneficio mortificationis.

S. Gregorius scribit S. Benedictum, *Lib. 2. dial. 1.*
cum, antequam Monachorum pater *c. 2.*
esset, in eremo fraude dæmonis graui-
ma libidinis tentatione pulsaretur, sol-
licitusque esset de auertendo tanto pe-
riculo, se velle nudatum magno seruo-
re in vrticas & spinas, quas ibi offende-
rat, coniecisse, tamdiuque se in illis vo-
luisse, donec omnis tentatio euanuis-
set atque ex eo tempore sic domitas sen-
sisset animi passiones, ut reliquo vitæ
tempore ab ijs fuerit immunis.

S. Bonaventura quoque commemo- *Bonav. in e-*
rat sanctum Franciscum initio conuer- *ius vita.*
sionis suæ non minus graui tenta-
tione afflictum se nudum abieccisse

L 6 in

in niues, ac mox eam ita perfectè em-
ctam, vt de cætero nunquam fuerit
vlla carnali cupiditate infestatus. Co-
mirabiliter se in hoc facto prodi-
tificationis efficacitas, cum videam
vno modo actu feruenti tantam a De-
impetratam gratiam, vt non solum
tātus libidinis ardor mox sit extinctus
tamque pestilens vulnus illico sanat
sed sanatum in omne vitæ tempus. Qu-
res meritò inflammare nos debet
amplectendum hoc mortificationis
exercitium, vt quoties vel necessitas se-
fert vel opportunitas, feruidos aliqui-
cuius actus, qui discretionis tamen limi-
tes non excedant, exerceamus, vel ma-
gnū aliquem contemptum contem-
nendo, vel vehementem aliquem mor-
coercendo & comprimendo; sic erig-
fiet, vt magnam animi pacem tranqui-
litemque in diuturnum tempus expo-
riamur.

Inter conditiones quoque illius sta-
tus erat, quòd homo licet cibo opus
haberet, tamen appetitu tam ordina-
to in illum ferretur, vt nihil amplius
sumeret, quàm necessitas postulasset,
vel rationis dictamen, diuinaque vo-
luntas præscripsisset. Hoc donum vi-
demus in sanctis & perfectis homini-
bus

MORTIFICATIONE. 241

bus restitutum opera mortificationis.

Beat. Gregorius Nazianzenus refert. *Greg. & Am-
phil. in eius
vita.*
Basilium magnum consueſſe ſe morti-
ficare humicubatione, & vnius tunicae
attritique pallij geſtatione, atq; etiam
nocturnis ad ſomnum vincendum in
oratione vigilijs. In cibo ſumendo
eam gratiam conſecutus eſt frequenta-
tione ieiunij, vt non ſolum ſupra tri-
dium inedia produceret, diuinis in-
tentus ſermonibus, verum etiam tam
longe abeſſet à captanda in cibis vo-
luptate, vt ſolacium ei eſſet, nullam per-
cipere delectationem in cibis.

De ſancto preſbytero Iſidoro ait *In hiſt. Lan-
ſiac.*
Palladius, eum mortificaffe ſe non v-
tendo linea ad carnem veſte, abſtinen-
do ab eſu carniū, & nunquam ſatu-
rum à menſa diſcedendo. Quibus, alijs-
que exercitijs ſic refrenauit edendi cu-
piditatem, vt crebrò, quo tempore ne-
ceſſarius victus ſumendus erat, vel in
ecſtaſin mentis abriperetur, vel mul-
tam lachrymarum vim effunderet, ro-
gatusque, cur illachrymaret, respon-
dit, ſe ſummo pudore ſuffundi, quòd
cū homo à Deo conditus ſit ad veſ-
cendum cibis coeleſtibus, imò ad per-
fruendum Deo in voluptatum para-
diſo,

diso, tamen contra omnem rationem
instar belluæ se abijciat ad pastum
renum.

In statu Innocentiæ homines
omnis timoris humani expertes,
nullus erat, qui nocere eis vellet,
posset. At mortificationis studio
fieri homines ad maiorem perfectionem
perueniunt, nempe, vt licet non desint
qui nocere & incommodare velint, ta-
men timore vacui maneant. Sic enim
voluntatem suam coniunxerunt, & con-
formârunt cum voluntate diuina,
parati sint omnia mala perpeti tempo-
ralia, diuina eius manu permessa, pro
scilicet conscijs, creaturâ nullam sibi
la re incommodare posse, nisi voluntas
diuina accesserit.

In eius vita.

Seuerus Sulpitius narrat S. Marti-
num in hunc modum se mortificasse.
Vili induebatur tunica etiam postquam
Episcopatum iniit, carnem asperum
mabat cilicio, nunquam in excelsa ca-
thedra sedebat, sed in humili scabello.
Ante Episcopatum proprio famulo ca-
ligas detrahebat, calceamenta mun-
dabat, mensæ eius ministrabat. Post-
quam verò factus est Episcopus ipse co-
uiuis suis aliundè venientibus aquam
in manus fundebat, ipse pedes eorum
laua-

MORTIFICATIONE. 245

lauabat. Contemptum sui tantoperè
amabat, & quærebat, vt Sanctus Hila-
rius, quo eum diutius secum retineret,
nec Sacerdotem, nec Diaconum eum
consecrare voluerit: sed tantum Exor-
cistam, quod munus erat iuuenum, &
seniores dedecebat. A Presbytero quo-
dam ministro suo grauissimis sæpe in-
iurijs iam Episcopus laceffit, (appel-
labat enim illum insensatum, impostor-
em & superstitiosum) solo patientiæ
clypeo se defendit. Iniurias alijs illatas
castigabat, suas ita negligebat, vt nec
irati animi indicia vlla proderet. Scie-
bat enim se ampliorem fructum ex illis
patienter tolerandis, quàm vlciscendis
relaturum. Atque hoc genere exercita-
tionum tantam cōtra omnem metum
humanum victoriā nactus est, vt cū
aliquando in itinere incidisset in latro-
nes, atq; vnus iam securim in eius cer-
uicem vibraret, ille metu vacuus ictum
paratus fuit excipere. Quo facto latro-
num alter permotus, rogauit sanctum
Dei, an non rimuisset? ille verò respon-
dit, nunquam se magis fuisse securum,
quàm tunc.

In historia S. Elezarij Comitiss Ariani, legimus eum licet coniugatum & nobilissima stirpe editum, tamē cilicio
corpus

*Surin in
Septemb.*

corpus afflixisse, & in eo dormiisse cum esset corpore sanus, crebro iussu nasse, & catenula ferrea se diuerberat quibus medijs tantam à Deo obtinuit gratiam, vt in omnibus mundi periculis fuerit imperterritus. Aliquando mari iter faciente, tanta oborta est tempestas, vt malus navis cum artamentis diffringeretur, vela discerperentur, & ceteros omnes ululatus, desperatisque vocibus omnium aures complerent, ille formidine omni remota oratione vacabat. Rogatus deinde, an timuisse respondit se nec tunc, nec aliàs ullum genus mortis timuisse, sed se totum diuinæ voluntati commississe, paratumque fuisse, vt alijs saluis, fluctibus haeriretur.

*In hist. reli.
s. 6.*

In statu iustitiæ originalis omnium animantia, quantumuis fera, hominum imperio erant subiecta. Idem obtinuerunt multi sancti vi mortificationis. Theodoretus scribit admirandum monachum Simonidem, mortificandi sui causa, se in speluncam inclusisse, & orationi noctu diuque, omnibus commoditatibus humanis exclusis, vacasse, solisque herbis victitasse: vnde à Deo gratiam obtinuit, vt bestiae ad nutum illi parerent. Cum aliquando in eum incidissent viatores,

tores, qui à recta via aberrarant, cupere-
rentque sibi eam demonstrari, iussit
eos præstolari, donec bini leones ac-
currerent, qui accepto mandato ma-
gna mansuetudine duces se itineris il-
lis præbuere, donec rectam viam atti-
gissent.

In historia Ordinis Minorum refer-
tur magnum quendam seruum Dei no-
mine Innocentium de S. Angelo, insi-
gnemque verbi diuini concionatorem,
ad mortificandam honoris cupidita-
tem, se, quantum honestas patiebatur,
omni veste spoliasse, oneratumque alijs
& capis per vias vrbis, in qua concio-
nabatur, incessisse. Quod quia ille fece-
rat causa expugnandæ vanæ gloriæ,
zeloque se mortificandi, factum est, vt
populus nullum inde scandalum acce-
perit, sed maiori eum amore & honore
deinceps fuerit prosecutus. Deinde ad
tantam vitæ puritatem hoc exercitij
genere peruenit, vt videretur ad primæ
innocentiæ statum reuertisse. Nam a-
uiculæ illi obsequebantur, auolando
vel aduolando quoties vellet, cantan-
do item, & lætitiæ varia signa vna cum
ipso demonstrando, ac tandem accepta
eius benedictione discedendo. His a-
lijsque similibus exemplis, quæ in lege

Euan-

*Patre 3. li. 3.
cap. 36.*

Euangelica, vt diximus, sunt in
 ra, Deus declarare voluit mortifica-
 nis virtutem. Vnde duo haurire po-
 mus documenta: Alterum est, quod
 hinc facile intelligamus summam
 iestatem, & sublimitatem legis Eu-
 licæ, quippe in qua talia efficit mor-
 catio, qualia in nulla alia secta ve-
 efficiuntur, vt statim declarabimur.
 Alterum est, magno animi ardore
 studio complectendam esse hanc
 rificationem, omnesque corruptæ
 turæ nostræ cupiditates frangendas
 paulatim sanetur, & cum puritati
 promptitudine ea faciat, quæ Deo
 dicat gratissima. Constat sanitatem
 corporalem exigui esse pretij, & par-
 diuturnam, sic vt multis utilior sit
 firmitas; & tamen appetitum nostrum
 comprimimus, & seuerè mortificamus
 abstinencia cibi & potus, inedia longè
 amarum potionibus, & duris cautè
 ad sanitatem recuperandam, idque co-
 dimus iustissimæ rationi esse conser-
 taneum: quanto iustius ergo nos mor-
 tificamus, abstinendo à rebus seculi
 dum carnem amatis, & corpus seueri-
 rius tractando, ad recuperandam ani-
 mæ salutem, cuius tam immensum
 pretium est, vt vel vnus gratiæ, in qua

MO
 salus
 teste
 moib
 que n
 gratia
 enim
 natur
 fors e
 dam
 Eius
 obtin
 & glo
 durat
 mus
 tu d
 illa,
 quan
 ita f
 sti, a
 ctum
 qui pe
 nam.
 ex

salus consistit, gradus, plus valeat,
 teste S. Thoma, vniuerso mundo, *O- 1. 2. q. 114. ad 2.*
 moribus corporibus coelestibus, tota- *9. ad primū.*
 que natura humana, & angelica, si
 gratiam secludas. Quantumcunque
 enim exigua sit gratia, tamen diuinæ
 naturæ, meritorumque Christi con-
 sors est, & quoad durationem quo-
 dammodo exæquatur æternitati Dei.
 Eius siquidem beneficio ab ipso Deo
 obtinetur & corporum immortalitas,
 & gloria animarum in sempiternum
 duratura. O quantum quæstum faci-
 mus quocumque mortificationis a-
 ctu diuinæ gratiæ innixæ, nam cum
 illa, pariter augetur nostra salus. O
 quam sapientes & prudentes sunt, qui
 ita faciunt; parent enim monito Chri-
 sti, æternæ sapientiæ, dicentis per San-
 ctum Ioannem, *Operamini non cibum, In hac trā-*
qui perit, sed qui permanet in vitam eter- *p. 3.*
nam. Qua autem moderatione hæc
 exempla sanctorum sint imitan-
 da postea tracta-
 bimus.

C A-

CAPVT X.

*Mortificationis beneficio non sanari
corruptionem, vel animi perturbatio-
nes euelli, nisi in fide-
libus.*

VT intelligamus clarius, quid
mortificationis virtus tam
efficaciam consecuta sit, per
que eam faciamus, & Christo Domini
dignas pro tanto beneficio gratias
pendamus, operæ pretium factum
demur, si exponamus, quemadmodum
omnibus huius mundi sectis &
actionibus homines sapientes, & mo-
dentes extiterint, qui se in mortifi-
cationis, quam rationi consentaneam
lumine naturali intelligebant, studium
exercerent; licet nullus eorum, qui
fidei verè expertes fuere, eius beneficium
vel foelicitatem æternam, vel victoriam
humanarum passionum sit assecutus.
Etsi enim imperfectas quasdam virtu-
tes, vel potius virtutum vmbas, non
tamen perfectas virtutes, & omnibus
numeris absolutas attingere potuerunt.
suo enim vitio gratiæ diuinæ donum
repulerunt, sine quo nullus aditus ad
culmen virtutum patet. Cuius rei illa
causa videtur, quia quoties operam de-
bant

MORTIFICATIONE. 249

bant coercendæ alicui perturbationi, non id faciebant solo amore virtutis, aut vt Deo, id per lumen naturæ suggerenti, obsequerentur, sed amore nimio sui, humanarumque laudum. Itaque vitium vitio, & passionem passionem expugnabant, haud secus, atque is, qui furandi cupidus, à furto abstinens, ne si deprehendatur publicè pudeat, ne si deprehendatur publicè pudeat, cupiditatem furandi vincit cupiditate honoris sui: vnde si metus hic absit, furatur quantum potest. Sic prorsus vsu venit Philosophis, Ethnicis, & alijs huius mundi sapientibus, qui vt erant homines, ingenio & prudentia præstantes, maximi faciebant honores, & summam existimationem apud homines. Vnde quoties se offerebat materia ardua & difficilis, inclinationique naturali contraria, si ex ea videbant redundare magnam apud homines laudem, & opinionem virtutis, in ea se strenuè etiam cum periculo valetudinis, fortunarum, & aliquando vitæ, exercebant; si verò nulla spes honoris affulgebat, illico deserebant tanquam inutilem. Confirmare id facile possumus Græcorum Romanorumque, qui opinione omnium sapientissimi, virtutumque studiosissimi habiti sunt, exemplis, idque

ex auctoribus grauiſſimis tam Chriſ-
 nis, quam Gentilibus, qui hoc argu-
 tum ſunt perſecuti. Faciemus autem
 breuiſſimè, conuenienter ſcopo, ad
 collimamus.

In Phædon.

Socratem imprimis conſtat om-
 bus Græciæ Philoſophis ob doctrinam
 ſapientiæq; moraliſ ſtudioſum fuiſſe
 telatum, & oraculi loco habitum,
 quo Plato eius auditor in hæc ver-
 ſcripſit: Socrates mortalium omnium
 quos nos cognouimus, ſapientiſſimus
 æquiſſimus, & optimus extitit. Exer-
 ciabat ſe tolerando frigus, nudis pedibus
 per niues incedendo, & parce-
 ſtitando. Immotus cœlo immittitur
 vno ſolis ortu ad alterum eodem loco
 perſiſtebat, veſtitu utebatur vili, lac-
 ro, & peruetuſto, iniurias & contumelias
 vxorum ſuarum, quas habebat, quo-
 lotio illum, alij que ſordibus nonnunquam
 perfundebant, tam æquo animo ſuſci-
 ferebat, vt etiam diſſimularet, ſe ab illis
 læſas. Docuit fugiendas voluptates
 cibum ad ſaturitatem non eſſe ſumendum,
 à lautitijs abſtinendum, potum
 eum ſumendum, qui primò occurreret
 hæc qui facerent, & paruo contenti forent,
 Dijs eſſe proximos. Hæc de Socrate
 te Plato, & Laertius.

*Plato in Cō-
 uiu. Diog. in
 vita Socrat.*

MORTIFICATIONE. 251

Quòd autem Socrates hoc mortifi-
candi exercitio, gratia diuina deditus,
neque restituerit naturam, neque ani-
mi affectiones efficaciter perdomue-
rit, sed viuas & intimis præcordijs in-
hærentes reliquerit, inde clare liquet,
quia alijs in rebus, alijsque temporibus,
cum nulla captandi honoris humani
se offerret occasio, plurimum indulsit
animi perturbationibus, rationisque
limites transgressus est. Esto, ingenti
inedia sitique nonnunquam se discru-
ciat: at aliàs crebrius in omne ge-
nus intemperantiæ se effundebat, to-
tasque noctes insomnes inter pocula,
cum tamen socij hauriendis calicibus
fessi, cubitum concessissent, traduce-
bat. Ita testantur veteres scriptores,
quos sequitur Theodoretus. Et Plato, *lib. 12. de cur.*
in dialogo quodam disertè comme- *græc. affect.*
morat, eum mensæ accumbentem, quo- *Plat. in Con.*
ties ad potandum vrgeretur, plus alijs
bibisse; nec tamen, quod mirandum
erat, inebriatum fuisse. Tum aliquan-
do quidem æquo animo contumelias
irrogatas tolerabat, sed aliàs ira &
furore totus exardescibat? Nonnun-
quam placidè & sapienter; cum om-
nis molestia abesset, homines alloque-
batur; at quouies re aliqua offensus
erat,

erat, asperrimis verbis eos excipere. Ita affirmat Porphyrius, qui fuit
 tonicus, & testimonio Aristotelis, vitam Socratis scripsit, confirmat
 inde si quando iniurias patienter
 bat, non obscure indicabat se id
 pandæ gloriæ causa facere. Nam,
 fert Diogenes Laertius, cum mira-
 tur quidam eum calce percussum,
 lum irati animi signum dedisse, re-
 dit, quid facerem, si bestia me calce-
 rijsset? num intendissem ei litem? Quod
 responso indicabat, se ideo patienter
 ctum sustinuisse, quod auctorem
 temneret, & pro bestia haberet. Quod
 item mulierum probra perfricta
 perpeffus sit, non aliunde profectum
 est, quam quod probris causam de-
 rit: nam si quando illæ inter se con-
 derent, non ad concordiam eas cohibe-
 tabatur, sed otiose rixantes spectabat,
 irridebat, atque ita earum iras in suum
 caput conuertebat. Arrogantiam quoque
 suam palam declaravit, quando,
 refert Plato, coram iudicibus Athenien-
 sib. iactavit se oraculo Apollinis mor-
 talium omnium sapientissimum iudi-
 catum, & confessus est ita esse, sequi
 multis & varijs hominum ordinibus
 & statibus se ipsa comprobasse, ipsos

Theo. l. cit.

*Laer. in eius
vita.*

Theo. l. cit.

*In apologia
pro morte
Socratis.*

MORTIFICATIONE. 253

nihil scire, se autem scire multò amplius: illos siquidem, cum nihil scirent tamen arbitratos fuisse se aliquid scire, se verò & nihil scire, & scire quod nihil sciret. Dixit etiam iudicibus, auctore M. Tullio, se maximos meruisse honores. Quibus dictis magnam certè animi vanitatem ostendit, quam & inter ipsos gentiles prudentissimi quique notârunt, & palam suggillârunt, teste Laertio in vita eius, & Lactantio in diuinis institutionibus, nec mirum. quid enim erat Apollo, cuius responso sapientissimus dictus erat, nisi idolum per quod humani generis summus impostor, & mendacij pater diabolus loquebatur?

Lact. l. 3. cap. 10.

Plato, qui Socrati successit, & virtutis sapientiæque fama suo ævo fuit omnium celeberrimus, vnde & diuinus appellatus est, mortificandi quoque studium coluit. Nam temperatè & sobriè vivebat, persæpè semel tantum in die cibum sumebat: opes contempsit, patrimonium enim suum alioquin copiosum reliquit fratribus, & honores in Repub. nunquam ambiuit. Iniuria affectus à Dionysio Siracusano, non se vindicauit. Atque hæ sunt virtutes, quas ei tribuunt in vita eius Diogenes

M

Lacr-

Laertius, & Marsilius Ficinus. Verum manifestum est, etiamsi hæc laudes eo dicantur, nunquam tamen eum caciter refrænasse animi passiones. Et nim licet aliquando parcè esset, tamen crebrò in intemperantia excessu

*Lib. 4. grec.
affect.*

ut testatur Xenophon, Porphyrius, & Theodoretus. Sæpè nauigabat in Syriam, ut illius regni delitijs, splendidisque & opipara Dionysij Regis Socrum mensa frueretur. Cum quo congruere quod Laertius scribit, cum docuit cum dies Baccho sacri aguntur, conueniens esse, ut usque ad ebrietatem pertineretur. Quod ad iræ perturbationem attinet, tam erat iracundus, ut mentem eousque ratione omni destitueret hæc affectio, ut non auderet frigare famulorum suorum lapsus, omnibusque, qui irato in oculos inciderant, repugnabat, ut idem Laertius

In eius vita.

memorat. Vani hominum timores seruus fuit, & mancipium, nam cum agnosceret, vnum tantum esse Deum, & grauiter hallucinari, qui plures venerarentur Deos, tamen ausus non fuit idololatriæ crimen reprehendere.

*Lib. 5. din.
instit. c. 15.
Theod. l. 3.*

fuisse, inquit Lactantius, iustitiæ defensor, omnem operam locare debuit in euertenda falsorum Deorum se-

MORTIFICATIONE. 255

perditione. Verum non solum non il- *græc. affect.*
 lud præstitit, sed etiam hominum me- *Aug. l. 8. de*
 tu multis idololatriis fauit. Quare & in *ciuit. c. 12.*
 libris suis ac epistolis nō Dei, sed Deo- *Plat in Tim.*
 rum nomen, vt alij, vsurpabat. Ac in *Chrys. in c. 1.*
 libro de Republica permittit Dijs erigi *ep. ad Rom.*
 statuas ligneas & lapideas, ac, vt docet
 sanctus Augustinus, etiam sacrificia ijs
 facienda censuit, dicens ea in re cre-
 dendum esse Poetis. Quare non dubi-
 tat beatus Chrysostomus eum inter
 Idololatriæ patronos numerare. De-
 nique ex omnibus, quæ fecit vel scri-
 psit contra bonos mores, facile appa-
 ret, quamuis nonnullam aduersus per-
 turbationes animi pugnam habue-
 rit, nunquam tamen e pugna retulisse
 victoriam, quia neque pugnavit, vt
 debuit, neque donorum naturalium,
 quæ à Deo acceperat, præsidio ita vsus
 est, vt impetrare à Deo posset, & noti-
 tiam supernaturalem, & diuinam
 gratiam perturbationes
 expugnandi.

* *

M 2

CA-

*Aliis exemplis idem declaratur.**Laert. in vi-
ta.*

EX omnibus gentilium Philo-
phis; qui mortificandi se stude-
dediderint, primas facillè obtine-
it Diogenes Cynicus. Vescabatur enim
herbis & carnibus crudis, veste abiecta
& vili utebatur, domus & lecti loco con-
tentus veteri dolio, quòd in quamcum-
que partem, si nimius æstus solis eum
adureret, volutabat. Hyeme nudis pe-
dibus calcabat niues, & statuas niues
coopertas amplectebatur. In perage-
stabat scutellam duplicem, alteram co-
bi, alteram potus sumendi causa. Cum
que fortè conspexisset puerum manum
haurientem aquam, & alterum cibum
capientem è crusta panis, mox utram-
que scutellam abiiecit, tum vt pauper
or esset, tum ne à puero victus videretur.
Pluuio cœlo imbres etiam maxi-
mos excipiebat, vt madesceret totus.
Et tamen per hæc mortificationis ex-
citia, ne vnâ quidem in se peruer-
sam cupiditatem domuit: quemadmo-
dum liquidò cæteri eius mores de-
clarauerunt. Nam eos, qui ad iracundiam
ipsum prouocassent, per omnes vrbes
vicos infamabat, absentibus detrahe-
bat,

bat, præsentis aculeatis dictis perstrin-
gebat, gaudebat salibus & iocis, alia-
que indigna faciebat, quæ honestæ au-
res non ferant. Quo exemplo satis in-
dicavit, se omnia sua fecisse aucupan-
dæ apud homines vanæ gloriæ causa,
& non ad refrænandos animi affectus.
Quod non ignoravit Plato, qui cum
aliquando animaduertisset homines
commiseratione eius motos, quod si-
neret se densis perfundi imbribus, in
hæc verba eos est allocutus: Si vos
miseret illius, abscedite, nec amplius
in eum oculos conijcite. Indicans il-
lud eum fecisse honoris captandi cau-
sa, nec facturum fecisse, si defuissent
spectatores.

Inter Romanorum optimos, & vir-
tutis, de qua agimus, studio commu-
ni hominum fama deditissimos fuere
duo Catones: hi enim quasi prodigia
quædam prudentiæ, & veræ virtutis
existere, & tamen tota sua vivendi ra-
tione aperte demonstrarunt se nullam
animi perturbationem superasse. Cato *Plut. in vita*
Maior, dictus Censorius, qui fuit Ro- *Cat maioris.*
mæ Consul & Censor, mortificabat se
temperatè comedendo; nam in cœnam
non sinebat inferri cibos coctos. Vesti-
tus ei erat vilis, & habitatio vulgaris,
mani-

manibus suis prædia sua colebat, ne aliud vinum, quam operariorum suorum, bibebat. Cumque more receptus esset, ut Prætores in lectica vel chely magno apparatu, & hominum comitatu veherentur, ille Prætor factus, omni pompa repudiata vno ministro, quem apparitorem vocant, contentus, in publicum processit. Planum verò est eum parum hoc mortificandi genere profecisse. Consueverat enim, teste Plutarcho, facta sua laudare, & in cœlum tollere, aliorum contemnere, ac penitus deprimere. Mancipia, quæ per omnia vitam illi seruierant ob deuexam avaritiam, facta inutilia domo exturbabat, vel vendebat, quod erat summæ in hominibus maniratis; ancillas item è corporis quæstum facere sinebat. Atque ita cupiditate honoris mundani, & pecuniarum, passiones alias vincebat. Cato vero Minor, Uticensis dictus, & Censorii nepos, qui præcipua quæque officia in Romana Republica gessit; se in hunc modum mortificabat. Non utebatur purpura, velut alij eius æquales, sed veste simplici, sæpè domo exibat, sine calceis, nonnunquam etiam sine tunica, ut quando aliquò proficiscebatur, socioque equitante incedebat pedes.

Cato

Caelo præfrigido nudo capite foras prodibat: Quo tempore magistratum gessit, nulla munera accipere voluit; nec ullam in se suscipere functionem publicam, nisi cognitis & exploratis prius eius legibus, & conditionibus. Quæ omnia, fertur fecisse non ob gloriam vanam, sed quia rationi parèdum esse censuisset, contemptumque hominum contemnendum. Quare & in tanta exstimatione fuit apud Romanos, ut quoties sanctum aliquem *ἀντὺ νόμου* *συνός* appellare vellent, nominarent alterum Catonem. Neque tamen hac exercitatione unquam id consecutus est, ut passiones rationi haberet subiectas. Nam, ut habet Plutarchus, notatus fuit de potus intemperantia, nimisq; sumptuum superuacuatorum excessu, & coniugem propriam mutuo dedit Hortensio amico suo. Tanta quoque eius fuit arrogantia, ut cum degeret Uticæ in Africa, & Iulio Cæsare ad Imperium euecto Uticenses eo legato uti cuperent ad Cæsarem, rogatum, ut noxias pristinas eis condonaret, respondit, ut amandarent in hanc rem, non se, sed alios, se siquidem non modo non esse inter victos numerandum, sed etiã toto vitæ cursu ob virtu-

tum cultum victorem Cæsaris er-
se. Vnde ne videretur ab eo victus,
eius fauore & clementia opus habere
ex desperatione sibi ipsi gulam prohi-
scidit.

Ex his tãtorum virorum, apud Ge-
tiles virtutis nomine celebratissimorum
exemplis, perspicuè liquet, ex
Christi Ecclesiam fuisse quidem ex-
citationem aliquam mortificationis
sed non tantam, quanta necessaria est
ad extirpanda vitia, eorumque fibra-
& radices, animi, scilicet, passionum
sicut alicubi benè obseruauit Beatus
Bonauentura, dum scribit, priscos Phi-
losophos, vt Platonem, & reliquos, et-
iam si multa de Deo, & virtutibus ve-
tati consentanea eruditè tradiderint,
tamen remansisse in tenebris, nec ve-
lam verã virtutem assecutos esse. Nam
ad veram virtutem requiritur primò
recta intentio, vt quærat Deum; quod
illi caruerunt: deinde, vt animi morbi
hoc est, peccata & prauæ propensiones
sanentur: sanare autem nemo se po-
test, nisi cognoscat naturam morbi, ve-
rum medium, & medicinam. At Phi-
losophi, nec grauitatem morbi sui, nec
medicinam, nec mediatorem ventu-
rum agnouerunt. Loquitur autem S.

*In lib. lumi-
nar. Eccl. ser-
mon. 7.*

Rom. 7.

Bona-

MORTIFICATIONE. 261

Bonaventura, non de eo, quod consequi poterant Philosophi, si lumine naturali, diuina adiuuante gratia, rectè vti essent: (nam si fecissent, quòd secundum vires naturæ potuissent, Deus neque lumen, neque auxilium negasset ad veras perfectasque virtutes agnoscendas, accipiendasque, sicut non negauit B.lob, alijsque gentilibus:) sed loquitur de eo, quòd reipsa euenit, nempe eos ideò pristinis vitijs & passionibus inuolutos mansisse, quòd non se compararint, vti poterant, ad accipiendum fidem & gratiam venturi mediatoris Christi. Vnde rectè dicit Lactantius, Fuisse magistros virtutum, quibus ipsi carebant. Si enim diligenter expendamus eorum vitam & mores, deprehendemus eos fuisse obstinatos, arrogantes, iracundos, curiosos, & libidinosos, qui sapientiæ specie & titulo sua obtexerint flagitia, domiq; fecerint, quod publicè reprehendebant in scholis. Confirmat id Lactantius M. Tullij testimonio, qui vt ex illorū numero erat, ita ingenuè fatetur sic se rem habere.

*Lib. 3. diu.
instit. c. 15.*

Neque exigua utilitas est, huius rei veram habere notitiam, quippe cum in ea clarius eluceat virtus diuina in lege

M 5

Euan-

Euangelica declarata, quæ lex man-
 sissimum testimonium veritatis
 nobis subministrat. Liquidò enim
 tare possumus, cur, cum illi mundi-
 pientes per omnem vitam mortifi-
 cationis exercitium coluerint, nullum
 ramen virtutem assecuti sint, nullam
 passionem animi domuerint: & con-
 trà, cur in Ecclesia Christi Christiani
 exercendo eandem mortificationem
 secundum doctrinam legis Euangeli-
 cæ, & veras virtutes consecuti sint, &
 minibusque perturbationibus perfecte
 imperarint, in omni vita, quacunque
 occasione humillimi, mansuetissimi
 & patientissimi. Quam perfectam
 etiam, & aliquando tempore breui-
 simo, imò etiam vno actu feruentis
 mortificationis adepti fuere: ut patet
 ex conuersionibus subitis, admirandis
 que quorundam flagitiosorum homi-
 num in magnos sanctos. Vnde per hoc
 euè sequitur, Deum esse, qui beneficio
 mortificationis illa effecerit, sicut so-
 lius Dei est facere homines perfecte
 sanctos, & sanctos, imò, ut loquitur S. Tho-
 mas, nullum est Dei opus maius in mor-
 do, in quo illustrius sapientia & boni-
 tas diuina resplendeat. Quare mortifi-
 catio Philosophorum fuit solius vir-
 tutis

titis naturalis opus, quæ sanare animā non potest: Christianorum autem opus gratiæ supernaturalis, ab infinita Dei potentia profectum, atque ideò & penetravit animam, & sanauit, & ab omni vitio passioneq̃ue inordinata purgavit. Quæ non eo fine dicuntur, vt indicetur hac vel alia ratione euidenter veritatem fidei demonstrari, (fides enim non nititur humanis rationibus, sed solo Dei verbo) sed quod, qui rationem penetrat, euidenter cognoscere possit, id quod Christiana fides docet, credi debere, quandoquidem tales effectus mortificationis in solo populo Christiano deprehendimus, & idcirco nec aliū vendicare auctorem, quam Deum, vt diximus.

Iam verò non solum mortificationis Euangelicæ efficacia mirabilis elucet, ex comparatione facta cum mortificatione Ethnicorum; sed etiam ex comparatione eorum, qui in lege vel naturæ, vel scripta sanctitatis nomine celebres fuerunt. Ac miranda quidem hæc res est, & consideratione dignissima. Habuit enim omnibus seculis Deus homines quosdam iustos & sanctos, qui ante aduentum filij Dei in mundum crediderunt eum venturum, gra-

tiæque eius participes fuerunt. Huiusmodi uerissimè sanctæ huius mortificationis exercitium coluere, ut annotat Sanctus Paulus de veteris testamenti Patribus. *Circuierunt*, inquit, *in montibus, in speluncis, in pellibus caprinis, egentes, angustii, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus, & speluncis, in cauernis terræ.* Et quamuis hi fidei Christum venturum, & dictis alijs sanctis exercitationibus veras virtutes obtinuerint, passionumque suarum victoriam; tanta enim virtute praediti erant, ut Apostolus iam dixit mundum eorum conuersatione dignum non fuisse: tamen residua erant in ijs quædam imbecillitates, ut hominum timor, metus tribulationum, horror crucis, quibus satis declarabatur se non plenè & perfectè perturbationibus omnes coercuisse. Quanto metu concutiebatur Patriarcha Iacob in aduentu fratris Esau? Quam trepidabat, excruciebatur Moyses in onere gubernandi populi Israelitici à Deo imposito? Magnus Propheta Elias, cum à mortem Iezabel quæreretur, quantâ afflictione fuit, quâ in intimo animi sensu à Deo petijt vitam cum morte commutare? Ieremias Propheta licet

Heb. ii.

Gen. 32.

Num. ii.

3. Reg. 19.

Ierem. 37.

in vtero materno sanctificatus, quanto-
perè horrebat carcerem, quantoque do-
lore eum apud Sedechiam regem depre-
cabatur? Si Iob quoque & sanctus To-
bias quamvis admirandam in toleran-
dis afflictionibus ostenderint patien-
tiam, tamen quantam inter eas sensere
molestiam? At in legis, Evangelicæ
sanctis videmus tam perfectè omnem
humanum metum excisum & mortifi-
catum, vt non modò non angerentur
in afflictionibus, non horruerint car-
ceres & tormenta, sed etiam omnis ge-
neris cruces amant & optant, ad
vincula & mortem perferendam se vl-
tro obtulerint, ac in acerbissimis sup-
plicijs exultant: Hæc beneficio mortifi-
cationis ideò efficiebantur in noua
lege, nò autem in veteri, quia post mor-
tem & passionem Christi, Deus per hoc
medium & alia, vberiore gratiam,
donorumque spiritualium ampliorem
copiam communicauit fidelibus. Chri-
stus enim sua morte promeruerat illam
liberalissimam effusionem Spiritus
sancti in die Pentecostes peractam.

Hanc virtutis diuinæ, quæ in lege
Evangelica est, notitiam haurire possu-
mus ex mortificationis sanctæ effectis,
quæ neque in sapientibus huius sæcu-
li.

Iob 3. & 6.

Tob 3.

Rom. 3.

2. Cor. 1.

Hebr. 2.

li, neque in veteris testamenti san-
deprehenſa fuere: ac pariter intelligen-
quanti beneficii loco habere debeamus
quod Deus Euangelicæ mortificationis
tam mirificam vim & efficaciam attri-
buerit perfectè ſubiijciendi omnes ani-
mi perturbationes, & multa coeleſtia
charismata accumulandi. Quis iam
animetur ad fugienda omnia commo-
da & blandimenta corporis, ad ample-
ctendas poenas, carniſque propriæ affli-
ctiones? Sapientiſſimi Gentilium abſ-
lecebris quas naturaliter amabant; &
abſtinebant, inedia, frigora, niues,
paupertatem æquo animo tolerabant
ad captandam virtutum vmbra, verum
que ſapientia deſtitutos exiſtimabant,
qui id non facerent: quanto magis in
lēge Euangelica ad faciendum eſt, ubi
ad veram virtutem ſapientiamque con-
tenditur, ac exiguo labore cum gratia
diuina coniuncto perfecta obtinetur
paſſionum victoria?

CAPVT XII.

*Quod homo beneficio mortificationis ſatiſfa-
ciat pro noxiſ admiffis, & à promeritis
pœnis liberetur.*

Quoniam homo dum peccat, aut
voluptatulam quandam venatur,
quam

quam non deberet, aut refugit poenam,
 quam suscipere fas erat; diuina iu-
 stitia voluit, vt ad satisfaciendum pro
 culpa, & ad animam debito ordini re-
 stituendam se ipse mortificaret, absti-
 nendo ab rerum quarundam licitarum
 usu, quæ oblectare poterant, & poenam
 aliquam tolerando, quam poterat lici-
 tē declinare. Id beatus Gregorius de-
 clarat his verbis: *Cogitandum summo perē* *Greg. hō. 34.*
est, vt qui se illicita meminit commississe, à in Euang.
quibusdam etiam licitis studeat abstinere,
quatenus per hoc Conditori suo satisfa-
ciat, vt qui commisit prohibita sibi met ipsi,
abscindere debeat etiam concessa. Hor-
tabantur siquidem quondam sancti Pa-
tres ipsos poenitentes, vt ad satisfacien-
dum Deo, & ad expiandam offensam
non modò à peccandi consuetudine *Aug. de vera*
discederent, verum etiam contrarijs o- *& fals pœn.*
peribus virtutum Deum iratum sibi *c. 15.*
reconciliarent. Vnde sanctus Chry- *Tertull. com.*
sostomus. Quemadmodum, inquit, *Phyth.*
sauciato non satis est telum vulnere *Chrys. hom. 3.*
exemptum, sed præterea opus habet *oper imperf.*
chirurgi cura; sic in crimen lapso post *in Matth.*
confessionis & absolutionis antidotum
necesse est fructus dignos poenitentiae
adiungere. Declarans autem, cuius ino-
diēse debeant fructus, subiicit; Car-
nem

nem tuam nimio cibo & potu perit
temperantiam onerasti? castiga eam
ueriore ieiunio & aquæ potu. Oculi
venustarum rerum aspectu æquo per
lantius oblectasti? coerce deinceps illi
& vsu coniugij etiam licito, quod
potes, te priua. Verbis factisve iniuriis
affecisti proximos? nunc labora, vt om
nibus maledicentibus benedicas, & be
neficijs etiam tibi eos deuincias. In e
dem sententiam B. Ambrosius alicubi
alloquitur virginem lapsam: *Ampulsa*
tur, inquit, crines, qui per vanam gloriam
occasionem luxurie præstiterunt. Desuerunt
culi lachrymis, qui masculum simpliciter non
aspexerunt. Palleat facies, quæ quondam
rui impudicè. Denique totum corpus in
maceretur, cinere aspersum & opertum cilicij
perhorrescat, quia malè sibi de pulchritudine
placuit. Ita Ambrosius.

*Ambr. ad
virg. e. 8.*

Hanc doctrinam proculdubio Deus
scribit in cordibus verorum peniten
tium: nam quando anima hominis
Deo illuminata seriò expendit, quid
peccando fecerit, vt quod ob breuem &
vilem voluptatulam diuinam male
statem contempserit, illumque, cui
summum amorem & gloriam, re
pote infinito bono, imò omnium bo
norum fonti, debebat, quasi calce abie
ce

cerit, ac creaturæ è nihilo factæ, quæ
 pura vanitas est, omnium rerum crea-
 torem posthabuerit: adhæc dum consi-
 derat, quoties sempiternas inferni me-
 ritus sit pœnas, & quod peruersæ cor-
 poris inclinationes perpetuò ipsum ad
 omnia mala exstimulârint, in seipsum
 sancta quadam indignatione accendi-
 tur, atque ad tuendum diuinæ iustitiæ
 honorem, vindicandosque temerarios
 lapsus suos, sedulò cogitat, quàm cru-
 cem singulis membris deinceps impo-
 nere velit, vt verè carnem crucifigat
 cum concupiscentijs suis. S. Paula Ro-
 mana aliquando corporis delitijs ni-
 mium indulserat; at postquam Deus ei
 oculos mentis patefecit, vt commemo-
 rat sanctus Hieronymus, grauiter cor-
 pus affixit, mollia linteamina & serica
 pretiosa asperitate cilicij commutauit,
 & tantæ fuit continentix, vt exceptis
 diebus festis, vix oleum in cibo cape-
 ret, sed nec vini guttulam in potum ad-
 mitteret. Dum hoc genere mortifica-
 tionis dicta matrona vteretur, dicebat:
*affligendum est corpus quod multis vacauit
 delitijs: longus risus pe. peti. compensandus est
 fleu. &c.*

S. Eligius, dū iuuenis esset, teste Au-
 doeno Rothomagensi Episcopo, olim
 eius

*Hier. ep. 27.
 ad Eustoch.*

eius sodali, locuples erat, pulcher, liber
 omnibus charus. Vestibus utebatur peccat
 cis auro & argento per textis, cingul sinâra
 gemmis & lapidibus pretiosis splen magnu
 do, cōsuetudine utebatur principu potest
 aula regia virorum, ipsique adeo gaudu
 coniunctissimus. Postquam autem feni a
 cor eius tetigit, perfectæ mortificat fictio
 nis desiderium in illud immisit, homin
 prorsus, ut conatus & studia eius vindic
 nia superiori vitæ essent contraria cet B. A
 vestimenta byssina & aurea conu ait Pro
 in cilicium, cingulum gemmis fulge tum a
 in funem rudem, aulicos ludos & quens
 tia in nocturnas preces & vigili propre
 sodalitatē optimatum regni, in quam
 miliaritatem peregrinorum, egeno stum t
 infirmorum, captiuorum, aliorum deinde
 hominum miserabilium, quibus o volun
 nia officia seruilia, (etiam dom graue
 Episcopatum, licet inuitus, esset ex fore,
 ctus) detulit, aquam manibus plicijs
 fundendo, easque exosculando, cibo rumni
 potumque mensæ inferendo, peb mur
 calida abluendo, & alia id genus age rauit
 do. Hic semper in Christi Ecclesia no sp
 Pœnitentium spiritus. remu

Atque hinc alius ingens mortifica corrip
 tionis fructus exoritur; quod, nemo nemur
 per illam omnibus corporis animi gnosc

liberemur incommodis, quæ Deus in
 peccatorum nostrorum poenam de-
 stinârat. nullum enim peccatum, siue
 magnum, siue paruum immune esse
 potest à poena. Velenim à Deo casti-
 gandum est in altera vita cruciatu in-
 ferni aut purgatori, vel in hac vita af-
 flictione temporali; aut certè ab ipso
 homine mortificatione voluntaria; qua
 vindictam quasi sumat de seipso, vt do-
 cet B. Anselmus. Cum verò Deus, vt *Ansel. in ep.*
 ait Propheta Naum, non puniat pecca- *1 Cor. II.*
 tum aliquod bis in idipsum, conse- *Naum I.*
 quens est, si Deus aliquem in hac vita *iuxta 70.*
 propter peccata immensa afflictione,
 quam tamè ille patienter propter Chri-
 stum toleret, plenè castiget, non esse
 deinde castigandum in altera: & si nos
 voluntariam de nobis poenam, quæ
 grauitatem lapsus adæquet, sumamus,
 fore, vt non solum alterius vitæ sup-
 plicijs, sed etiam multis huius vitæ æ-
 rumnis, cæteroquin euenturis, exima-
 mur. Hoc vtrumque mysterium decla-
 rauit sanctus Paulus, cum diceret: Si
 nos ipsos diiudicarem, non vtiq; iudica- *1 Cor. II.*
 remur. Dum iudicamur autem, à Domino
 corripimur, vt non cum hoc mundo dam-
 nemur. Diiudicare semetipsum est a-
 gnoscere suum lapsum, eumque coar-
 gue-

gnere, & poena volūtaria expiare
 si homo fecerit, Apostolus eum
 reddit, quod in hac vita à Deo
 per tribulationem aliquam ca-
 das non sit. Sin per incuriam ne-
 rit hoc iudicium instituere, Deus
 in eum iudicio animaduertit, &
 vita affligit; quam afflictio aem-
 tienter ferat, tum immunem eum
 nuntiat fore à damnatione aeterna
 mnibus mundi amatoribus defici-
 Hæc doctrina est B. Gregorij in mor-
 bus, vbi clarè scribit, nisi præsentis
 pœnis aliqui liberarentur à tormen-
 tæternis, non dicturum fuisse S. Paulu-
 dum iudicamur à Domino, nos com-
 ne cum hoc mundo damnemur. Ita
 tunc adimpletur, quando homo per
 tribulationes commouetur ad veram
 peccatis agendam pœnitentiam. O-
 bilem mortificationis effectum, qui
 omnibus huius alteriusque vitæ per-
 liberamur. Quis non spontè suam
 mortificationis exercitium, quo
 gua tolerata molestia, liberamur à
 nis grauissimis? & breui afflictio-
 cruciatibus sempiternis? Nō visum
 B. Chrysost. à Deo castigari, nec in
 nec in altera vita? sis iudex tui ipsius
 tiones à te exige, te reprehende, & cor-
 ge.

*Greg. libr 9.
 mor. c. 24.*

*Chrysost. in
 I. Cor. II.*

MORTIFICATIONE. 273

De hoc mortificationis effectu singularia in sacris litteris exempla extant. *Ionae 3.*

Monuerat Deus per Ionam Prophetam Niniuitas de impendēte eis clade, & totius vrbs subuersione, nisi poenitentiā de commissis criminibus agerēt. illi verò monitis parentes, vnā cū Rege suo ad expianda scelera, conciliandūq; diuinū numē seuerissimā sui mortificationem amplexi sunt, cilicijs & faccis se induerunt, cibo omni & potu abstinuerunt; diuinamque clementiam precibus & lacrymis implorāunt, quam & impetrarunt; qui verò in probitate vitæ constātes deinceps permanserunt, etiam ab æternæ damnationis vastitate liberati fuere. Filij Israhel Machabæorum temporibus cum extremum sibi animaduertissent impendere excidium ab exercitu hostium potentissimo, hoc est, 47. millium hominum armatorum, cōtra ter mille inermes, nullo alio præsidio, quā mortificationis in sacco, cinere, ieiunio, & intimis ad Deum clamoribus cladem illam auerterunt, imò victoriam ex hoste reportarunt. Consulto profectō facimus, quòd non sinamus nos ab inimico humani generis, qui ex inuidia præsidium mortificationis omne nobis eripere conatur, in frau-

*1. Mach. c. 3.
¶ 4.*

*Aug. de vit.
ieiun.*

fraudem induci: certum enim est, ne carni quidem nostrae, magnum praestari posse; cum exigua mortificatione eam & grauioribus periculis immamus, & resurrectionis futuram illi adaugeamus. Pulchre monet nos beatus Augustinus verba: *Quid facis*, inquit tentator, *iunas*: defraudas animam tuam, quod eam delectat, tibi ipsi ingratum ipse tortor & cruciator existis. *Placet*, quia te crucias. Ergo crudeliter delectatur pœnis suis. Responde huiusmodi tentatori. *Excrucio* me plane, ut ille parcat me pœnas, ut ille subueniat, ut placeat eius, ut delectem suauitatem eius. Ne victima excrucietur, ut in aram impendat.

CAPVT XIII.

*Quod beneficio mortificationis orationes
strenuiores reddantur ad impetrandum
Dei dona & munera.*

QVando infans à matre postulat puppam, suumque desiderat tantum signis & nutibus demonstratur, nonnunquam mater aut rem porrigere, aut differt: at quando postulat cum lachrymis, non potest le-

zius continere, quin confestim eam tra-
 dat. Sic homo, quando à Deo in oratio-
 ne postulat dona aliqua vel beneficia
 spiritualia, sed verbis tantum & sim-
 plici desiderio ea obtinendi, non facile
 impetrat, quemadmodum quotidiana
 nos docet experientia. Quoties en-
 im virtutem humilitatis, patientiæ,
 caritatis, tērationis alicuius victoriam,
 pacem cordis, precandi donum, fidei
 augmentum, supplices à diuina maie-
 state petiuimus, & tamen consecuti nō
 sumus, nisi fortè post diuturnum tem-
 pus? Dū verò cum studio precandi con-
 iugimus carnis, cupiditatūque nostra-
 rum mortificationem, & coram Deo
 nos affligimus, citius & certius, am-
 pliori que copia, postulata impetramus.
 Cuius rei causa est, quod dum mortifi-
 catio sui ab oratione abest, homo non
 eo modo quo deberet se ex parte sua
 comparat ad recipiendam diuinam gra-
 tiam, quæ facientibus, quod in se est, &
 sibi ipsis imperantibus semper parata
 est. Deinde Deum mouere ad sua cha-
 rismata impertienda id cum primis so-
 let, si videat ea magni fieri, & cupidè
 expeti, impetrataque magno cum stu-
 dio conseruari: idcirco enim suorum
 donorum largitionem sæpè differt, vt
 in

in oratione perseuerantis desiderium
accendat magis, & æstimet rem peti-
pluris, impetratamq; tandem vigi-
tius custodiat. Accedit, Deum, vni-
gnoperè amat hominem iustum, &
cernit eum affligi desiderio rei pe-
latae, commiseratione motum
lius & libentius dona sua coelestia
ad salutem vel necessaria, vel con-
nientia sunt, in tales effundere.

Quoniam verò huius rei no-
plurimum valet ad salutem no-
promouendam, Spiritus sanctus
voluit illustrissimis vtriusque testi-
ti exemplis confirmari: è quibus
commemorabimus; si modò in
tem reuocetur, quod initio monuit
in sacra Scriptura nomine ieiunij
ut & in scriptis SS. Patrum, crebro
nem carnis castigationem com-
hendi. Nobilis illa Iudith, &
uersa cum ea Bethuliae ciuitas, &
sui patrocinium à Deo postularent
contra inimicos victoriam, non
tioni vacarunt modò, sed etiam ieiun-
runt, cilicijs se induerunt, cineres
capita asperserunt, alijsque modis
pora sua affligerunt, & impetra-
quicquid petiuerunt. Regina
ster, cum omnibus viris & mulieribus

*Tract. huius
ca. 1.*

Iudith 9.

Hest. 4.

MORTIFICATIONE. 277

bus Iudæis, quotquot in ciuitate Iuda
degebant, vt orationibus suis à Deo
impetrarent ne sententia mortis in o-
mnes decreta effectum suum conse-
queretur, monitis Esther triduò ab o-
mni cibo & potu abstinuere, saccis se o-
peruere, & carnem afflixere. Et mox fe-
lix successit exitus. Rex Iosaphat cum
toto suo exercitu, omnibusque re- *2. Par. 29.*
gni Iuda principibus, vt liberaretur à
summo discrimine, quod inter medios
hos adierat, totum, vt loquitur diuina
Scriptura, se ad orandum contulit, & prædi-
cauit ieiunium in vniuerso Iuda. Daniel *Dan. 9.*
quoque Propheta ad obtinendam pro
populo suo libertatem, aliaque dona,
non orationibus modò, sed etiam se-
uerissimo ieiunio se dedit, abstinens
à vino, carne, & pane delicato, conten-
tus herbis, alijsq; edulij syilissimis. Quo
mortificationum genere non solum à
Deo impetrauit vt populus longa illa
seruitute solueretur, sed etiam prome-
ruit multorum mysteriorum patefa-
ctionem, & diuinam consolationem
ab Angelo. Ac vt constaret orationi
eius vim & efficacitatem illam à mor-
tificatione accessisse, Angelus in hæc
verba locutus est: *Noli metuere Daniel,*
quia ex die primo, quo posuisti cor tuum ad *Cap. 10.*

N

in-

intelligendum, vt te affigeres in
 tu Dei tui, exaudita sunt verba tua.
 hoc exemplo liquidò apparet mor-
 tificationis virtus; quamque salutem
 eius cum oratione copulatio,
 nimaduertit beatus Theodorus
 Exemplo, inquit, Danielis,
 contemptis vnctionum delitijs,
 carne & vino abstinuit, solisque
 leguminibus, discimus, quàm sa-
 ris & fructuosa sit mortificatio
 suscepta, quia ieiunio, afflictionibus
 li preces iungens, impetravit quod
 huius.

Theod. orat.
 Io. in Dan.

Quia verò idem Spiritus sanctus
 noui Testamenti Patres plenius
 tuit, quàm instituerat in veteri, et
 Spiritu deprehendimus vtrosque
 & os. De Apostolis, Ecclesiæque prae-
 ribus non semel commemorauit
 tus Lucas, eos dum orationi incum-
 rent, precibus adiunxisse ieiunia. Cuius
 sanctus Paulus, & sanctus Barnabas
 prædicatum mitterentur Seleuciam
 alio, ita ordinante Spiritu sancto,
 ieiunantes, inquit, & orantes, impo-
 que eis manus, dimiserunt illos. Et cum
 dem Paulus & Barnabas Antiochia
 cederent, ait: Et cum constituissent
 singulas Ecclesias presbyteros, &

Act. 13.

cum ieiunationibus, commendauerunt eos Domino, in quem crediderunt. Hic fuit Apostolorum mos, ieiunium, aliasque mortificationes iungere precationibus, idemque eorum exemplo docti postea omnes sancti in Ecclesia fecerunt; quibus, uti lumen gratiae diuinæ excellentius vberiusque in nouo quam in veteri Testamento fuit communicatum, sic non dubium est, maiorem eorum mortificationem fuisse.

De sancto Martino refert Severus Sulp. in vita Sulpitius, etsi vitae eius fuerit continua eius.

quædam mortificatio, tamen, cum pro arduo aliquo negotio preces erat ad Deum instituturus, ut postulata facilius impetraret, opera poenitentiae mortificationisque adauxisse. Euerfurus enim delubrum quoddam idolorum, in abditum locum orandi causa se recepit, triduumque ipsum cilicio indutus & cinere conspersus in oratione trans promeruit, ut duo angeli operam suam in subuertendo delubro præstarent. Acturus item de rebus ad cultum diuinum pertinentibus cum Valentiniano Imperatore, cum aditum postularet, indignissime repulsam passus est. Quid faceret vir sanctus? Ad consueta sua arma confugit. Sacco amictus,

ctus, & cinere respersus, cibo omni
potu abstinens se in preces dedit. Se-
mo die astitit precanti angelus, &
nuitque vt iterato accederet Impera-
rem, felicem, fore successum. In vi-
se dat, parentes omnes palatij portam
uenit. Imperator eo conspecto ma-
census exclamat, hominem arce-
non dignatur è sella sua surgere; &
miraculosè æstare cœpit. Imperator
ac si ignis sellæ subiectus esset; ita
nimaduertens censuram diuinam me-
te mutatâ omnibus sancti viri postu-
tis vltro subscripsit.

*In hist. relig.
c. 2.*

Narrat & beatus Theodoretus
sanctissimo monacho Iuliano multa
miraculis claro, cum Cyrenses Catho-
lici in calamitatem magnam venissent
propter hæreticos, qui hæresiarcha
quodam authore, suis concionibus
multos è populo à vera fide abduce-
bant, eos ad dictum S. Iulianum per-
gum suum habuisse: qui non alio
consilium afflictis suggessit, quam
supplices in ieiunio & planctu ad diu-
num numen confugerent. Consilio
paruerunt, eoquē ipso die quo di-
uinæ maiestatis opem implorauerunt
exauditi sunt, hæresiarcha repente
quodam morbo miserabiliter extin-

MORTIFICATIONE. 281

cto. Hic fuit sanctorum spiritus, hoc ex
sacris Scripturis didicerant, hoc Deus
eis inspirarat, hoc experientia probat, nempe orationem mortificationi associa-
tam multo efficaciorē reddi ad quidvis
à Deo impetrandū. Vnde S. Cyprianus:
Quotquot, inquit, viros virtutum vidi-
mus, quoties aliquid à Deo obtinere conati
sunt, ieiunijs incubuere & lachrymis, &
pernoctantes in orationibus, cilicijs carnē
hereniibus supplices beneficia postulāunt,
nec aliquid magnum vnquam moliti sunt, nisi
primū abstinētia præcessisset.

Cum ergo hæc res sit tam certa, &
à Sanctis toties frequentata, meri-
tò cum amore & sollicitudine com-
plecti debemus hoc mortificationis
exercitium. Vnde & hoc loco no-
tandum est, sicut qui peccato lethali
obnoxius est, non idcirco debet pre-
eandi studium cum desiderio emen-
dandæ vitæ defugere; cum ipsa ora-
tio valeat ad impetrandam conuersio-
nem: sic qui mortificandi studium
necdum complexus est, non debet ideò
ab orandi consuetudine abstinere,
cum ipsa oratione Deo cum pijs desi-
derijs oblata à Deo & voluntatem &
vires mortificationis exercendæ con-
sequi possit. Nam etsi mortificatio o-

rationi maximum præsidium affert
tamen ipsa oratio ideo non destituit
sua vi & impetrandi & merendi, sed
conditiones, necessariæ non desunt.

CAPVT XIV.

*Mortificatione speciatim inuari orationis
eaque obtineri puritatem lumenque in-
ternum res diuinas con-
templandi.*

ETSI mortificatio qualicunque
randi modo & formæ suam
& efficaciam conciliet, peculi-
tamen affert orationi mentali, quan-
in silentio de rebus cœlestibus con-
mentamur. Vt enim oratio illa in-
tuatur, quemadmodum oportet, ma-
gnam postulat animi puritatem & in-
torē. Siquidem precatio mentalis non
est aliud, quam spiritualis diuinorum
mysteriorum, & perfectionum operum
que inspectio ac contemplatio, ut alibi
diximus. Quocirca, sicut oculos cor-
porales, claros & mundos esse neces-
est; sic oculos mentis, quibus res diu-
næ considerandæ sunt, opus est esse pur-
gatos & nitidos. At mortificationum
pro-

*Tract 3 de
orat. ment.*

MORTIFICATIONE. 283

proprius effectus est, animam expurgare à spiritualibus sordibus. Nam præter sordes primarias peccati mortalis, quæ abluuntur Sacramento Pœnitentiæ, nonnullæ aliæ quoque, licet leuiiores animæ inhærent, quæ vt non prorsus eam inquinant, tamen vehementer impediunt, quo minus aciem defigere possit in res diuinas. Eæ sunt passionēs, alięque inordinatæ in rem creatam affectiones, noxæque veniales, ad quas remouendas seruit mortificationis virtus. Etenim dum homo spontè sibi ea commoda & voluptates seculi, quibus vti poterat, subtrahit, & libenter amplectitur ea, quæ carni & voluntati suæ sunt aduersa, paulatim peccata venialia, ex cupiditatibus effrænatæ orta, euanescent, animusque maiorem semper accessionem facit ad veram puritatem. Itaque non dubium est hoc mortificationis medio imprimis nobis communicari virtutem sanguinis Christi animam nostram mundantis & purificantis. *Sanguis enim Christi, teste sancto* 1. Ioan. 1.
Ioanne, mundat nos ab omni peccato. Vnde 2. Cor. 7.
& admonet nos beatus Paulus, vt ab omni inquinamento carnis nos expurgemus, & spiritus, quod vel operibus externis, vel solo consensu mentis con-

tractum est : dum enim nos pœnitentiam agimus vel mortificandis affectibus operam damus, Christus per ipsam pœnitentiam mundat nos, vt principalis causa, qua Deus ; vt instrumentaria, qua homo est. In quam sententiam Eusebius Emisenus scripsit: ieiunia, vigiliae, & afflictiones macerant quidem corpus, sed corda inquinata expurgant ; robur quidem adimunt corpori, sed augent animæ puritatem & splendorem.

*Hom. 10. ad
Monachos.*

Est verò & alia causa cur mortificatio orationem mentalem efficacior rem reddat, nempe, quia ad considerandas, & multò magis ad contemplandas res diuinas cum fructu, non modò cordis puritas, sed etiam lumen quoddam spirituale necessarium est, haud secus quàm oculis corporalibus ad cernendum, videmus non solum munditiem, sed etiam lucem quandam quæ aerem illustret, & obiectum patefaciat, esse necessariam. Lumen naturale quidem aliquid operum diuinorum patefacit, sed debile est & languidum. Lumen quoque fidei mortuæ, quantum res supernaturales, & admodum sublimes manifestet; quamdiu tamen tenebris peccati lethalis adiunctum est, non

pa-

MORTIFICATIONE. 285

parum obscure, & exiguo sensu eas cognoscendas repræsentat. Hinc fit, vt ad instituendam rectè orationem, & ad contemplandum de rebus diuinis opus habeamus lumine supernaturali fidei viuæ, donoque sapientiæ. Quoque hoc donū maius est, auxilijsq; supernaturalibus magis munitum, hoc res diuinæ penitus & penetrantur, & mentem hominis afficiunt & commouent. Hoc autem lumen beneficio mortificationis obtinetur; quia per illam Deus animam participem facit donorum cœlestium.

Scriptura diuina commemorat Ge-
deonem in bellum contra Madiani- *Ind 70.*
tas innumerabiles proficiscentem tre-
centos tantum è populo suo delegisse,
hoc est, illos qui stantes, & non po-
plitibus humi flexis, aquam è flumi-
ne in os proiecissent. deinde singulis
præbuisse in sinistra deferendam lage-
nam, cui inerat lampas ardens, in dex-
tra verò tubam, ac demum complosio-
ne lagenarum & confractione; tuba-
rumque strepitu hostes in fugam ver-
tisse. Idem faciunt serui Dei opera mor-
tificationis; corda nimirum ab effectu
rerum terrenarum abstrahunt, nec vlla
affectione inordinata illis addicti sunt,
sed vtuntur tantum illis, quoad neces-

fitas sola postulat; corpora sua, quæ
lagenas terreas concutiunt varijs po-
narum generibus & castigant, & fieri
ctoriam contra omnes tentationes be-
stium obtinent. Atque ut contrafractio
genis ibi emicuit lampadum lumina
sic ex mortificatione nostra hic emicat
pulcherrima lux gratiæ, & doni sa-
pientiæ ad res diuinas contempla-
das. O quanta animæ felicitas est, hæc
luce perfruente, eiusque ope res con-
stes considerantis. O quot nouæ re-
giones, nouique mundi, ante nunquam
conspicui in hac cōtemplatione se ocu-
lis mentis obijciunt? O quanta lætitia
perfunditur, dum huius lucis beneficio
incredibilem mysteriorum diuino-
rum thesaurum intuetur? quomodo
stupet, & animo suspensus hæret in
consideratione immensæ Dei bonita-
tis & sapientiæ? quo flagrat amoris in-
cendio, cum acie mentis penetrat in
ipsa infinitæ Dei caritatis ac misericor-
diæ viscera? Quod si tam admiranda &
efficax lux in oratione mentali ob-
netur per mortificationis exercitium,
æquum est, ut strenuè in ea nos exercea-
mus, voluntatem nostram coercenti-
do, cupiditates carnis refrenando, &
corpora castigando: etsi enim & alia
bo-

MORTIFICATIONE. 287

bona opera multum profint ad idem
consequendum, parum tamen efficiunt
fine mortificatione.

Palladius in historia sua Lausiaca *Pallad. in*
narrat Panfufium sanctitate, miracu- *hist. Laus.*
lis clarum monachum cœlesti reuela- *c. 64.*
tione motum adijisse rustici tuga-
rium, eique Dei nomine mandasse, vt
rationem vitæ antea sibi redderet.
Rusticum autem, Dei nomine audito,
respondisse. Ego homo peccator sum:
vitæ autem meæ hæc est institutio.
Marrimonio iunctus sum huic mulie-
ri, tribus autem liberis editis de ser-
uanda deinceps castitate, & habitatio-
ne separata inter nos conuenimus:
& iam ipsos triginta annos seiuncti
viximus. Operam do peregrinis, &
egenis hospitio recipiendis; appono
illis, quod habeo, & neminem va-
cuum dimitto. Si quem è populo re-
seiscam inopia aliqua laborare, cum,
quibus modis possum, solor & iuuo.
Si aliquos inter se discordes reperio,
conor eos conciliare. Liberos ea ho-
nestate morum imbuo, vt nemo iure
de eis queri possit. Iumenta, vt nul-
li damno sint, procuro, & ne quid a-
lienum in domum meam inferatur,
vigilo. His auditis Panfufius ex parte

Dei ei benedixit & addidit: Vnde
 tantum tibi est necessarium, nempe
 primaria quædam virtus, quæ est, no-
 titia affectuosa Dei, eamque consequi
 non potes, nisi relinquas mundum, &
 crucem Christi suscipias. Paret con-
 silio rusticus, & morientem in mor-
 tem sequitur, in oratione & morti-
 ficatione se exercet tanto cum fructu,
 ut morientis animam Panfilius glo-
 ria mirabili fulgentem viderit ab an-
 gelis deportari in æterna tabernacu-
 la. Affectuosam autem vel sapientiam
 Dei notitiam sanctus Panfilius appel-
 labat ardentem illum amorem uniti-
 um, quem rerum diuinarum con-
 templatores in oratione experiuntur,
 cum perfecto sapientiæ doni auxilio.
 Ad obtinendum autem hoc nobile do-
 num sapientiæ, & pretiosum illum re-
 rum diuinarum gustum merito agno-
 scebat idem sanctus opus esse mortifi-
 catione propriæ voluntatis & carnis ca-
 stigatione, quam vocabat crucem Chri-
 sti, & idcirco rusticum illum deduxit ad
 locum, vbi commodè in ea ferenda se ex-
 ercere posset. Nā quāuis quouis in statu
 vel loco hoc donum obtineri queat, ta-
 men præstat eligere semper comodio-
 rem, vbi plura adiumenta suppetant, &

im.

MORTIFICATIONE. 289

impedimenta adsint pauciora. Denique hinc discimus eos, qui operam nauare volunt orationi mentali, saluberrimè se dedere mortificationi omnium prauarum cupiditatum; tum, vt puritatem & lucem animi, de qua diximus, consequantur, tum vt muniti sint contra multos lapsus, pericula, & detrimenta. Experientia enim quotidiana liquet, eos qui humilitatis & abnegationis sui studia refugiant, nec consilia Patrum spiritualium sequuntur, turpissimè sæpè à dæmone, carne, & mundo in fraudem induci. Vnde alicubi S. Gregorius San-

Lib. 5. moral. c. 22.

cti, inquit, viri, qui à mundi operibus, non corpore, sed virtute sepiuntur, laboriosius dormiunt, quàm vigilare potuerunt: quia in eo, quod actiones huius seculi deserentes superant, robusto conflictu quotidie contra semetipsos pugnāt, ne mens per negligentiam torpeat, ne subacta ocio ad desideria immunda frigeat.

CAPVT XV.

Mortificatione orationem mentalem etiam in eo iuuari, quod internam pacem & solatium spirituale conciliet.

Quoniam orationis mentalis exercitatio ingentem fructum affert vitæ Christianæ, vt alibi de-

N 7

mon-

monstrauimus, congruens est, ut
per mortificationem magis magis
perficiamus. Ac ut ad hoc studium
crius incitemur, alias proferemus
tiones, cuius illud nobis esse debeat
mendatum. Ad orationem mentalem
rectè instituendam, non parum con-
ducit pax cordis; anima enim tranquilla
& pacifica sponte se dedit precationi
in eaque perseverat, & cupide rerum
diuinarum contemplationi inhæret.
Vnde dixit Psalmista: *Afflictus est in
pace locus eius*, id est, Dei, qui pacis ama-
tor est. Ad quod significandum Deus
mandauit tempore summæ pacis ædi-
ficari templum, in quo habitaret, & be-
neficia sua fidelibus impartiret. Pro-
phetia quoque sua in carne delegit tem-
pus altissimæ pacis, quanta non fuerat
à multis seculis, quibus tyrannis ince-
perat. Elię quoque Prophetæ Deus non
se manifestauit in vento vehementi,
aut forti, nec in terræmotu, nec in
igne ardenti, sed in aura leni & suauis.
Certum est, etiamsi homo, quando tur-
batus est, & inquietus, orationem re-
linquere non debeat, quia & ipsa ad
componendum tranquillandumque a-
nimus perturbatum valet; tamen &
illud certum est, turbationem, distra-

Psalm 75.

3. Reg. 5.

3. Reg. 15.

atio-

tionemq; animi plurimum impedire
 & attentionem in orando, & fructum
 orationis spirituales. Ad obtinendam
 autem pacem illam, & tranquillitatem,
 maxime seruit mortificandi labor: ni-
 hil enim aliud mentem de statu suo de-
 turbat, nisi passionum internarum fu-
 ror & intemperies, quæ mortificatio-
 nis beneficio coercentur, & expugnân-
 tur. Quanquam enim negari non pos-
 sit, pacem ac quietem animi non pa-
 rum disturbari iniurijs, contumelijs,
 aduersitatibus, bonorum rapina, & alijs
 huiusmodi; tamen affirmandum, pri-
 mariam causam omnis inquietudinis
 esse passionum, & cupiditatum nos-
 trarum intemperantiam. Nam si homo
 iracundiam vicisset, elationem animi
 pedibus suis subiecisset, amorem cadu-
 carum rerum extirpasset, soliusq; Dei
 voluntatem, non suam in omnibus quæ-
 siuisset, nulla perturbatione agitari po-
 tuisset: si quis tetras aliquos odores
 collectos, & inter se permixtos, in
 massam panis coquendi inclusisset, co-
 que cocto alius accessisset, & pane illo
 in duas partes secto nâres circumstan-
 tium fœtore compleisset, tum non ille,
 qui panem secuerat, sed qui odores in-
 cluserat, fœtoris illius auctor diceretur:
 haud

haud secus censendum est de corde
 ffro: Habet homo cordi sæpe incli-
 vias passiones iræ, superbiæ, auaritiæ,
 quamdiu ex sententia & voto omnia
 succedunt, æstimatur probus & sanctus
 at simulatque verbo vel facto in re
 qua suæ voluntati aduersa læsus
 mox expallescit, indignatur, & furore
 prodit, quibus perturbationibus sit
 noxius. Hic non habet, quod quæquam
 alium accuset, tanquam auctorem
 perturbationis & inquietudinis, nisi
 velit incusare Deum, sine cuius volun-
 tate nulla aduersa nobis eueniunt, quæ
 & hortatur nos, vt ea patientes tole-
 mus, tanquam de sua manu profecta
 sed omnem culpam conijcere debet in
 semetipsum, quod edomandis passio-
 num suarum bestiis non satis magnam
 operam impenderit.

Quæ si vera sunt, vt sunt verissima,
 liquido patet ad pacem animi solidam
 obtinendam, orationemque mentalem
 cum fructu instituendam, opus esse mor-
 tificationis exercitio, voluntatem pro-
 priam coercendo, & naturæ nostræ cor-
 ruptæ effrenes motus contrariis actio-
 nibus refrenando. Hanc vitæ regulam
 Spiritus sanctus nobis per os Apostoli
 tradidit, cum diceret: *Abstine mihi gloria-*
ri, nisi

Galat. 6.

ri, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, id est, pœnis & opprobrijs, per quæ mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Nominæ mundi, intelligens honores, humanas laudes, opes, voluptates carnis, & alia, quæ mundani homines magni faciunt, quæ omnia Apostolus pro re vilissima, & cadauere foetido & putrido, vnde nullam voluptatem caperet, æstimabat. Ipse quoque crucifixus & mortuus erat mundo, quia nihil eorum, quæ mundi sunt, optabat vel expetebat, non secus, quàm si omnis rerum terrenarum cupiditas in eius pectore esset extincta & mortua. Deinde mortuus erat illi, quia illum tanquam cadauer mortuum, & rem abominabilem execratur, persequatur, & tantum non pedibus conculcabat. Hanc regulam viuendi, quotquot sectati fuerint, hoc est, in cruce Christi gloriati, & mortui mundo fuerint, pacem illam Dei, quæ exsuperat omnem sensum, & puras reddit conscientias, diuinamque misericordiam, qua ab omni noxa liberentur, hæreditabunt.

Refert Beatus Dorotheus, se initio susceptæ religiosæ vitæ mortificasse suam voluntatem, parendo alienæ superiorum, & honorum cupiditatem.

pate-

patefaciendo iisdem tentationes
 dis sui cogitationes, eoq; exercitiis
 secutum tantam animi pacem & tran-
 quillitatem, vt nec vllum religio-
 ſe opus, nec vlla calamitas deus
 molestiam aliquam, aut perturba-
 tionem ipsi attulerit. Et quia illis
 nondum erat rerum diuinarum tam
 intelligens, ac postea; dubitare cœperat
 curamne & rectam viam teneret in
 celum, eò quod per tribulationes multas
 quas ipse non experiebatur, aditus pa-
 teret ad cœlum. Cum vero nec dubitatio
 illa consuetam ei pacem adimeret, se-
 pro proposuit eam suo cuidam Patri
 spirituali, magna sanctitate conspicuo
 qui ei respondit. Metum omnem de-
 poneret, tranquillitatem illam natam
 esse ex mortificandi studio, quod ex-
 luisset, voluntatem & iudicium subor-
 dando iudicio, & voluntati superio-
 rum, & in manus Dei, maiorumque
 suorum omnia tradendo. Fœlices in-
 que & beati sunt, qui à Deo impera-
 runt voluntatem, viresque se mortifi-
 candi, diligensque studium adhibent
 in refrænandis prauis animi perturba-
 tionibus: illi enim in hac terra incipi-
 unt gustum capere illius serenissimæ
 pacis, quæ erit in cœlo. Nam, vt præ-
 clare

*In Benjamin
 minori. c. 26.*

MORTIFICATIONE. 295

clare notauit Richardus de S. Victore, duabus in rebus consistit beatitudo. Primum, ut homo careat ijs, quæ habere non cupit. Secundò, ut possideat omnia, quæ habere concupiscit. Vtrumque autem consequitur seruus Dei, dum se mortificat in terra: nam cum ex amore Dei abhorreat à voluptatibus sæculi, & corporis afflictiones diligat, vbiq; tandem fuerit, inuenit quod desiderat, nec aduersitatem aliquam patitur, quam non optarit: qui status hominis non est aliud, quàm principium, & delibatio quædam æternæ felicitatis.

Altera ratio, cur conueniens sit cum oratione mentali iungi mortificationem, est huiusmodi: Oratio mentalis, vel diuinarum rerum meditatio, est ordinarium medium, & exercitium proprium, quo homo fit diuinarum consolationum, omniumque sanctorum affectionum amoris, spei, contritionis, gaudij, aliorumque donorum spiritualium particeps, ut alibi demonstrauimus. Quare certum est, exercitiū quo anima disponitur ad recipiendas huiusmodi consolationes, esse mortificationis, quippe cum huius beneficio omnes cupiditates rerum caducarum terre-

Tract. 5. de orat. mentali p. 3.

terrenarumq; solatia refecentur, ac
 que & libenti animo poena & afflic-
 nes ijs contrariae suscipiantur. Con-
 siquidem terrenas consolationes de-
 metro pugnare cum coelestibus, &
 morem inordinatum rerum creatarum
 cum gustu diuinarum: atq; ideo quae
 diu animus hominis affixus est solatiis
 terrenis, fieri non potest, vt se erigat
 coelestes, vt testatur S. Bernardus in
 verba. Sunt multi inter nos, qui de vni-
 ne comedunt nobiscum, miseri & miserabi-
 les, vt pote socij tribulationis, & non consola-
 tionis. Huiusmodi autem, si diu ita perma-
 serint sub onere, aut opprimuntur, & suc-
 cumbunt, aut quodammodo in inferno sunt,
 vt nunquam ad plenum respirent in luce mis-
 rationum Domini, nec in libertatem spiritus,
 quae soia facit iugum suauis, & onus leue. In-
 de autem tam perniciofa tepiditas emanat,
 quia affectus, id est, voluntas eorum nondum
 purgata est; nec bonum sic volunt, sicut non-
 runt a propria concupiscentia abstracti gra-
 uiter & illecti. Amant enim in carne sua
 terrenas consolatiunculas, siue in verbo, siue
 in signo siue in facto, siue in aliquo alio: et
 haec interrumpant aliquando, non tamen pe-
 nitius rumpunt. Inde est, quod raro affectiones
 suas dirigunt in Deum, & eorum compunctio
 non continua, sed horaria est. Impleri autem
 vult-

Serm. 3. de
 accensio.

MORTIFICATIONE. 297

visitationibus Domini anima non potest, quæ
hic distractionibus subiacet: & quanto magis
illis euacuabitur, tanto amplius istis implebi-
tur: si multum, multum: si parum, parum.
Hucusque Beatus Bernardus. Quæ do-
ctrina, vti certa & vera est, multa que
experientia probata, sic magna consi-
deratione digna est. Nam ex vna parte
vehementer damnat tepiditatem eo-
rum, qui initio seruiendi Deo facto, ne-
vilissima aliqua consolatione destitu-
antur, minimas etiam mortificationes
subterfugiant: & ne voluntatem suam
alteri subiiciant, aut carni aliquam cru-
cem imponant, maximos thesauros
spirituales consolationum diuinorum,
quibus pulcherrimis virtutibus meri-
tisque, animam complere poterant, vl-
tro negligunt & contemnunt. Ex alte-
ra vero parte hæc eadem doctrina sedu-
lo expensa plurimum mouere nos po-
test ad sanctæ mortificationis exerci-
tationem amplectendam. Quis enim
deinceps in rebus exiguis non coerceat
cupiditates suas, si postea velit ijs do-
minari in magnis? Quis non voluntati
sue renuntiabit in rebus terrenis nul-
lius pretij, vt acquirat cœlestes summi
pretij? Quis non consolationes viles
terrum creatarū posthabeat diuinis sua-
uissi-

Iſa. 58.

uiffimisq̃ue conſolationibus crea-
 ris, maximæq̃ue promiſſioni nobis
 Deo per Iſaiam Prophetam iam
 factæ; cum diceret: *Si auerſari de
 batho pedem tuum, facere voluntatem meam
 in die Sancto meo, & vocaueris ſabbatum
 delicatum, & Sanctum Domini gloriſum
 & glorificaueris eum, dum non facis vo-
 luntatem meam, & non inuenitur voluntas tua, & lo-
 quaris ſermonem. Tunc delectaberis ſuper
 Domino, & ſuſtollam te ſuper altitudines
 terræ, & cibabo te hereditate Iacob patri-
 tui. Delectari in Domino, quid eſt ali-
 ud, quàm mirabili conſolatione per-
 fundi? quid ſuſtollī ſuper altitudines
 terræ, quàm pectore generoſo, ſpi-
 rituq̃ue diuino donari, quo omnes res
 caducæ huius mundi, cum nihil ſine
 nihili pendantur; quid denique cibari
 hereditate Iacob Patriarchæ promiſſæ,
 quàm animam omnibus gratiæ donis
 in pignus æternæ ſœlicitatis ornari,
 inſtrui.*

CAPVT XVI.

*Mortificationis ope tentationes, omneſq̃ue
 nimī hoſtes expugnari, peccata ſuauiter
 impediri, & gratiam ſemel ac-
 ceptam conſeruari.*

Ad

AD superandum validissimum
inimicum, præsentissimum re-
medium est studiosè circum-
spicere, qua in re summum eius robur
positum sit, illudque cum primis illi,
vt Philistæi fecere fortissimo Sampso-
ni, adimere. Illi enim ex relatione Da-
uid cognorant omne robur eius fuisse
in crinibus, quibus resectis eum cœpe-
runt. Capitalis noster inimicus est, caro
nostra: nam caro, teste Apostolo, con-
cipiscit contra spiritum. Hic inimicus o-
mnes vires suas habet in commodita-
tibus & lauta tractatione, quoque co-
piosius & crebrius illi subministratur
cibus, potus, somnus, otia, aliæque re-
creationes, hoc maiores vires & robur
capit ad oppugnandum spiritum, & in
omnia flagitia præcipitandum. Id Le-
uitæ filij Israël confitentur, vt com-
memorat diuina scriptura; nam lo-
quentes in oratione cum Deo, dixe-
runt. Tu Domine dedisti (maioribus no-
stris) regna & populos gentium, & humum
pinguem, & possederunt domos plenas cun-
ctis bonis, vineas, oliueta, & ligna pomife-
ra multa, & comederunt, & saturati sunt,
& impinguati sunt, & abundauerunt de-
licis in bonitate tua magna. Præuocau-
erunt autem te ad iracundiam, & recesserunt
à te,

Iudic. 16.

Gal. 5.

2 Esdr. 6. 9.

à te, & proiecerunt legem tam post tergum.
Hoc ergo robur carnis; remedium
tem ad expugnandam eius rebellionem
est moderari cibum potumque ab-
sinentia & ieiunio, lasciuia & mo-
tiam asperitate cilicij & disciplina
primere, submittere eam, & ad laborem
adigere: sic enim vigorem suum, & in-
tulantiam facile deleat, vt bene me-

Orat. 8. de nunt beatus Basilius: Necessè est, inque
temperantia. ens, totum corpus nostrum castigare
eique tanquam feræ belluæ frenum im-
ponere: si enim delitijs & blandimentis
illud foueamus, instar equi ferocis,
indomiti currum cum auriga euertere
tis, animam nostram in cœnum flagi-
tiorum præcipitem aget. Sin vero sub-
tractione voluptatum & illecebrarum,
quæ sunt vitiorum quasi esca; & vo-
luntaria susceptione pœnarum, quæ le-
men sunt virtutum, affligamus, robur
eius facile languescet, & spiritus impe-
rio rationis & voluntatis diuinæ nul-
lo negotio illud subingabit. De eadem

serm 29. in
Cant.

re sic loquitur beatus Bernardus. Carnis
infirmitas robur spiritui auget & submi-
strat vires, ita è contrario noueris carnis
fortitudinem debilitatem spiritus operari.
Neq; id ita intelligendū, quasi naturalis
carnis debilitas vim habeat vires suppe-
ditandi

ditandi spiritui, passionibusque & prauis inclinationibus partis animi sentientis efficaciter medendi: fieri siquidem potest, vt in homine quantumuis macilento, & viribus destituto perturbationes iræ, aliæque huiusmodi remaneant vehementissimæ; sed quod beneficio moderatæ mortificationis, qua non nihil carnis intemperantia conteritur diuinæ gratiæ dona, pecuniaque à Deo auxilia, quibus caro debilitetur, & spiritus roboretur, obtineri soleant.

Vnde sequitur, per mortificationem quoque vinci demones, qui instrumento carnis nostræ ad oppugnandum spiritum ferè vtuntur. Qua de causa vnus è primis D. Francisci socijs Beatus Aegidius perfacere consuevit dicere, nulum carne nostra valentiorẽ militem merere dæmoni, itaque ea subacta in nihilum recidere omnes eius conatus.

Eadem causa Sanctum Franciscum ad mortificationis studium impellebat. Nam, vt scribit Beat. Bonauentura, sui mortificandi causa, vel cineres, vel aquam in cibos iactabat, vt saporem adimeret; inter dormiendum lapidem capiti, puluini loco, subiciebat; veste nulla, nisi aspera, vti volebat; & si mollior

O

por-

*In Chrō. ord.
Minor.*

In eius vita.

porrecta fuisset, eam interius funderet
exasperabat; eiusque rei duas causas tra-
debat. Vnam, quod illud placeret Chri-
sto. Alteram, quod asperitas plurimum
valeret ad vincendos daemones. Et
dedit certissima cum experientia di-
cisse, daemones voluptatum, & de-
ciarum illecebra primum hominē
tare, ad mortificationem autem omni-
horre & fugere. Vnde D. Augustinus
ad fratres in eremis. *Per ieiunium, inquit,
fratres mei, humiliatur caro, & diaboli
vincuntur virtutes. Hoc coeleste docu-
mentum suo ore quoque prodidit Christus*

Serm. 23.

Matth. 17.

*Serm. 65. de
Temp.*

*cum diceret: Hoc genus demoniorum
eiicitur, nisi cum ieiunio & oratione. In quibus
verba Augustinus. Vidit, inquit, quod
sit ieiuniorum virtus, ut id facere ieiunia
leant, quod Apostoli nequieverunt, nempe
sola inuocatione nominis Christi. His
nim mortificationem ieiunij inuoca-
tioni iunxissent, efficaciorē orationem
reddidissent.*

Ex hac doctrina sequitur, nos per
mortificationem, non modò liberari
à peccatis præteritis, satisfaciendo præ-
teritis, ut dictum est, sed etiam à futuris,
quæ committere poteramus. Idcirco
nim homo in peccatum labitur, quia
cum ipse sit infirmus, demon verò for-
tis,

tis, facile eius tentationi succumbat: at
 per mortificationem dæmonis vires
 imminuuntur, & spiritus noster roboratur,
 ut tentationibus obsistere possit, à
 quibus alioquin erat in peccatum præ-
 cipitandus. Hoc expendens S. Bernard.
 Primum quidem, ait, fratres pro eo, quod ab *Serm. 4. de*
 ipsis quoque licitis abstinemus, ea nobis, quæ quadrages.
 prius commisimus illicita, condonantur. Quid
 verò est condonari commissæ, nisi ieiunio bre-
 vi ieiunia redemi sempiterna? Gehennam e-
 nim meruimus, ubi nullus vnquam cibus est,
 consolatio nulla, terminus nullus, ubi guttam
 aquæ diues postulat, & accipere non meretur.
 Bonum ergo & salutare ieiunium, quo redi- *Luce 16.*
 muntur æterna supplicia, dum remittuntur hoc
 modo peccata. Non solū aut abolitio est pec-
 catorum, sed exirpatio vitiorum: nō solum ob-
 tineat veniam, sed & promeretur gratiam: non
 solū delet peccata præterita, quæ cōmisimus,
 sed & repellit futura, quæ cōmittere potera-
 mus. Hæc omnia Bernard. O immensam
 Dei misericordiam, o bonorum ineffa-
 bilium pelagus, hominem Christianum
 tam facile, abstinendo illecebris carnis,
 & propriæ voluntatis solatijs, poenam
 exigam corpori infligendo, sensusque
 coercendo posse efficere, quod omnes
 Imperatores & monarchæ huius mun-
 di, omnes, quantumvis potentissimi

exercitus, qui integras regiones armis
suis subigere voluerunt, efficere nun-
quam potuerunt, hoc est, vt vel vnum
dæmonem expugnarent, vel vno pec-
cato quempiam liberarent. O admi-
bilis Christi in nos fauor & humani-
tas, qui tam leui & facili remedio in
suis electis operati voluit tam herosa
facinora, vt Satanæ frangere potentiam
& flagitiorum tyrannidem compesce-
re. Quare meritò B. Leo Pontifex maxi-
mus inter Spiritus sancti maxima do-
na, quæ Deus suæ impertiuuit Ecclesie
numerandum putat, quod ad carnis vi-
tia, dæmonisque fraudes superandi
nobis præsidium ieiunij, & mortifica-
tionis concesserit, cuius opera, Deo ad-
iuuante, omnibus tentationibus resis-
tere possimus.

*Serm. de
Pentec.*

Ex eadem doctrina id quoque effi-
tur, mortificationis bono à nobis etiam
obtineri donum incomparabile virtu-
tis perseuerantiæ. Neque enim vel gra-
tia, vel caritate antè excidimus, quam
tentatione graui in noxam lethalem
nos prostrerni sinamus. Cum ergo, vt
dictum est, mortificationis virtute om-
nibus tentationibus superiores euade-
mus, perspicuè sequitur in gratia semel
accepta nos perdurare. Magnum pro-
fecto

fecto solatium est, in hoc nostræ vitæ exilio, tot periculis & calamitatibus pleno, tam grande & efficax antidotum habere contra omnes lapsus; neque enim omnes serui Dei alia de causa ingemiscunt, & suspirant in hac vita, quam quia solliciti sunt, ut hoc perseverantiae donum, quo vno coronam de manu summi Imperatoris sui, & iudicis tandem rapient, à Deo consequantur. Omnes virtutes currunt ad brauium, *c. Trid. sess. 6.* inquit quidam, sed sola perseverantia *6. can. 23.* coronatur.

Scimus, neminem posse de condigno, vel ex iustitia mereri hoc perseverantiae donum, quia lege ordinaria homo manet in hac vita liber ad peccandum mortaliter, ac proinde in eo statu, quo gratia spoliari possit.

Quare magni beneficii loco ducere debemus, à Deo nobis relicta media, quibus illud obtineamus, saltem ex misericordia, ut orationem, mortificationem, & eleemosynam, quibus medijs, opitulante diuina gratia, hunc mirabilem perseverantiae effectum impetrare possimus, ut fateatur Concilium *Sess. 6. c. 13. Tridentinum* his verbis: *De perseverantiae munere nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine polliceatur; tamen si in Dei*

auxilio firmissimam spem collocare. & rep-
nere omnes debent. Deus enim, nisi ipsi illius
gratia defuerint, sicut cepit opus bonum, ita
perficiet, operans velle & perficere. Et decla-
rans quibus medijs obtineatur perseve-
rantia, subiicit, nos debere operari salu-
tem nostram in laboribus, in vigiliis, in ele-
mosynis, in orationibus, in ieiuniis, & casti-
tate. Deinde clarius exponens mortifi-
cationis virtutem, adiungit. Scientes,
quod in spem gloriae, & nondum in gloriam
renati sunt, de pugna, quae superest cum car-
ne, cum mundo, cum diabolo: in qua victo-
res esse non possunt, nisi cum Dei gratia Apo-
stolo obtemperent, dicenti: Debitores sumus,
non carni, ut secundum carnem vivamus: sed
enim secundum carnem vixeritis, moriemini:
si autem spiritu facta carnis mortifica-
veritis, vivetis. Hucusque Concilium.

Rom. 8.

CAPVT XVII.

Mortificationis exemplo multos adifi-
cari, & ad bona opera com-
moveri.

Greg. in pa-
storal p. 2. c.
3 & in prel.
dialog. Bern.

NON dubium est, ut sancti Pa-
tres confitentur, uti bona do-
ctrina multi edificantur & mo-
ventur ad vitam pie instituendam, sic
bona.

bonæ vitæ exemplo efficacius multò *serm. de S.*
 plures commoueri. Deum, antequam *Benedictio.*
 humanam assumeret naturam, visibi-
 leque virtutis exemplum præberet, co-
 gnoscebant & imitabantur in mundo
 pauci, cantabaturque illud Psalmi: *Psalm. 75a*
Notum in Iudæa Deus, in Israhel magnum nomē
eius. In solo enim angulo illo orbis,
 nempe Palæstina ferè agnoscebatur ve-
 rus Deus, & colebatur. At postquam
 Deus factus est homo, seque exemplum
 spectabile omnibus proposuit nostræ
 imbecillitati accommodatum, & de eo
 dictum est, *cæpit Iesus facere, & docere, Act. 1.*
 cognosci cæpit ab omnibus, sicut in
 persona eius à Propheta Malachia erat *Mal. 1.*
 prædictum. *Ab ortu solis vsque ad oc-*
casum magnum est nomen meum in genti-
buz: nempe quia agnoscebatur, & ado-
 rabatur pro vero Deo in toto mundo.
 In conuersione quoque mundi ad Chri-
 sti fidem, etsi multum effectum sit mi-
 nisterio prædicationis Euangelicæ, &
 miraculorum patratiōe, tamen mul-
 tò plus profecit S. Apostolorum, Apo-
 stolicorumque virorum, ac fidelium
 omnium, qui in communi vitam per-
 fectam deducebant, exemplum, vt af-
 firmat Sanctus Chrysostomus. Genti- *Hom. 71. in*
 les, inquit, plus permoti sunt ad iu- *c. 13. Ioan. &*
 gum.

hom. 6. in 1. cor. 2. gum legis Christi suscipiendum sanctitate vitæ, quam miraculis. Et alibi. Gentiles, inquit, non miraculis tantum ad credendum adducti sunt, sed etiam vita fidelium integra & sancta, cum vnum cor essent, & unicuique ex communibus facultatibus distribueretur, quod tum opus erat. Et si nunc talem vitam agerent Christiani, totus mundus facile fidei Christi adiungeretur. Sic Chrysostomus. Et certe experientia ipsa docet, nos reuera insigni virtutis exemplo à magno Dei seruo præfinito magis ad pietatem moueri, quam omnibus concionibus, & admonitionibus.

Et quamuis quoduis opus virtutis externum à seruo Dei profectum, efficacitatem quandam habeat ad alios in virtutis amorem inflammandos, nihilominus mortificationis exercitium in eo genere peculiarem sibi vendicat gratiam. Si enim quispiam ab omnibus delitijs studiose mortificandi, etiam siccitatis abstinere, amet poenitentias, etque quæ poenam & molestiam corpori afferunt, ac præterea nihil in eius vita reprehensione dignum animaduertatur, dici non potest, quantum hoc vitæ exemplo alios commoueat ad vitæ antea-

teactæ emendationem, quantum alios
pudesciat voluptatibus, corporisque
commodis deditos, ignavos quoque &
tepidos coarguat, vt ex veterno suo
emergant. Confirmabimus id exem-
plis nonnullis, quia (vt diximus) or-
dinariè plus mouent exempla, quam
verba.

Commemorat Simeon Metaphra- *Sur. in De-*
stes, cum S. Saba Abbas in spelūca qua- *comb.*
dam delitesceret vnā cū discipulo suo,
nomine Basilio, qui genere nobilis, &
diues omnibus relictis statuerat cum
dicto Patre pœnitentiam agere, nocte
quadam speluncam ingressos latrones,
vt inde aliquid abriperent, & cum ni-
hil apud eos pretio dignum inuenis-
sent, cœpisse eos cogitare, illos procul-
dubio homines esse sanctos, qui vitam
tam inopem, omnibus rebus necessarijs
deditam ibi traducerent, se verò esse
homines perditos, & damnationis re-
os; In qua cogitatione dam essent, cœ-
pisse vehementer dolere de peccatis, &
impendentem Dei metuere vindictam:
occurrisse deinde in vasta solitudine
ingentes leones; illos verò, cum re-
medium liberationis aliud non veni-
ret in mentem, præcepisse, vt propter
B. Sabæ orationes terga veterent, quòd
O 5 & fe-

& fecerunt, non secus, quam si telis confixi fuisset. Illi verò continuo ad S. Sabam reuerterunt, vitam commutârunt, & manuum labore deinceps vitârunt. Tātum potuit bonum iustorum sanctorum mortificatorum exemplum.

*Vin. Iustin.
in eim vita.*

Nec mouet solum mortificatio peccatores ad corrigendam vitam, abdicando se voluptatibus poena æterna dignis, sed etiam ad imitandum ipsius virtutis exemplum. Quot enim homines, conspecto aliquo mortificati serui Dei exemplo, excluso omni languore, torporeque ad imitandum se comparant, & quod antè credebant impossibile, experiuntur esse facile? S. Vincentius ordinis Prædicatorum, vt est in eius vita, prædicatione sua non solum prouocabat homines ad internum dolorem de peccatis, sed etiam ad acerrimas corporis diuerberationes, quæ sæpè à multo populo, totisque ciuitatibus circum Ecclesias publicè instituebantur. Id cum in Francia quoque fecisset, accidit Lugduni militem quendam pessimum, qui omnibus erat scandalo, tandem adire sacerdotem, & peccatorum facere exomologesin. Cui sacerdos loco poenitentiae cum iniunxisset, vt in publica

MORTIFICATIONE. 311

aliqua supplicatione disciplinam cum alijs ferret, & ille ægrè tantam pœnitentiam suscipere, nō aliud illi mandauit, quàm vt comitaretur saltem in processione: libenter paruit, & spectaculo verberantium durum illud pectus ad tantum criminum suorum dolorem commotum est, vt detractis vestibus flagro accepto tam immaniter in tergum suum desæuierit, vt circumstantes omnes mouerit ad lachrymas, ac tandem, ne necem sibi immani iteratione ictuum afferret, opus fuerit disciplinam è manibus extorquere. Itaque apud hūc hominem plus valuit bonum exemplum, quàm verborum Confessarij auctoritas; cumque magnum Dei donum sit emollire hominis duri cor ad agendam tam magnam pœnitentiā, facile apparet, quanta sit mortificationis vis & efficacia, maximè cum quo ad mouendum est potentior, hoc Deus quoque procliuius per illam operetur, fiatque aliquando, vt vnius hominis verberatio plurimos, imò totos populos ad idem imitandum permo- ueat.

Beat⁹ Petrus Damianus, Cardinalis, *In eius vita,*
narrat S. Dominicum Loricatum in *& in Epist.*
ter ceteras mortificationes, hanc im- *in appendi.*

Q 6

pr-

*Biblioth. sa-
cræ.*

primis v'surpasse, vt totum corpus cre-
bris virgarum ictibus in quinque ve-
sex horas affligeret, totumque interi-
ctus psalterium, quod memorie ma-
dârat, recitaret. Quod exemplum fecit
vt disciplinæ vsus, in ditione illa, tota
que patria, in qua morabatur, frequen-
tari cœperit, non modo inter religio-
sos, sed etiam inter seculares, viros &
fœminas, nobiles & ignobiles: tanto
ardore hanc castigationem suscipiebant,
vt crederent se hoc genere supplicij om-
nes poenas peccatis in alio seculo de-
bitas expurgaturos. Cur autem serui
Dei mortificationis exemplo tantope-
rè homines permoueant, illa vna cau-
sa est, quod, vt sunt addicti volupta-
tibus, & illecebris carnis, omnesque
afflictiones illius refugiant, vehemen-
ter admirantur, si quem cernant tan-
ta virtute præditum, vt omnia huius
mundi blandimenta contemnat, & tam
acribus flagris in hostem domesticum
seruiat. Hoc ipsum S. Petrus in Episto-
la canonica obseruauit. Nam cum hor-
tatus fuisset fideles, vt exemplo Chri-
sti armarent se contra inordinatas car-
nis cupiditates, mortificationemque
crucis Christi amplecterentur, mox ad-
dit. *In quo admirantur, non concurrentibus*

Epist. i. c. 4.

*Ad Rom. 12.
12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

vobis.

vobis in eadem luxurie confusio- nem. Altera causa est, quia peccata ferè cōmittuntur ab hominibus, aut ad capiēdam aliquā voluptatem, aut ad euitandam aliquā afflictionem, vel poenam: cū ergo homines huius seculi vident seruos Dei contemptis carnis blandimentis vltro eam crucifigere cum concupiscentijs, prorsus in eam sententiam veniunt, esse eos ab omni crimine & malitia immunes. Hoc signo Iulianus martyr olim primorum Christianorum innocentiam agnouit, & ad eorum numerum se aggregauit. Confitetur enim ipse in suis libris, se, cū gentilis esset, cerneretque Christianos martyres summo cum gaudio acerbissimis se obicere tormentis, potius, quā vt idola colerent, in eam cogitationem venisse, fieri non posse vt tales homines sint flagitiosi. Si enim fuissent, commodis suis studuissent, ac proinde saluos & incolumes se esse voluissent, omni- que conatu durissima tormenta subterfugissent.

Perion in eius vita, & Surius.

Atque hinc discere queunt pietatis studiosi, quibus curæ est animæ salus, quanto studio fugere debeamus superuacaneas carnis delitias & continuæ

mortificationi operam dare, ne prauo exemplo alicui præbeamus causam ruinæ, pro quo Christus mortuus est. Hoc perpetuum fuit omnium Sanctorum studium, ut sicut magno zelo ardebant salutis animarum, atque ideò omnes offendiculi occasiones cauebant, ita etiam se proprio solatio multisque commodis ad vitam necessarijs spontè exspoliarent, ac præterea corpus multis pœnitentijs, ad bonum exemplum relinquendum alijs, dinexerent. Sanctus Antonius, cum in adolescentia, maximas pœnitentias fecisset, multisque annis incredibiles pugnas cum dæmonibus sustinuisset, quando ad extremam senectam, in qua quietæ liquid dandum videbatur, peruenit, renouare cœpit omnia pristina pœnitentiæ exercitia, ad dandum bonum exemplum alijs, quibuscum tunc versabatur.

*Athan. in-
in vita.*

*Libr. 1. vita,
6. 42.*

Idem fecit sanctus Franciscus, qui etsi multis mortificationibus, quas initio conuersionis suæ subierat, viribus esset debilitatus & æger, atque idcirco non opus habebat tanta vitæ asperitate ad domandam carnem, quam spiritui iam perfectè subiecerat: tamen ut suo exemplo præiret alijs,

cic-

crebro iterabat opera abſtinentiæ & mortificationis. Sciebant nimirum illi ſancti Patres vnam tepiditatis & laxitatis in quibusdam religionibus cauſam eſſe, quod qui recens ingrediuntur religionem, vt habet beatus Bonauentura, oculos conijcere ſoleant in exempla ſeniorum, quod ad poenitentias & mortificationem attinet, non conſiderantes, quid egerint, dum eſſent iuuenes; & ideò nihil imitari volunt, niſi quod in illis viderint, & à primo feruore diſcedunt. Itaque vt huic incommodo occurrerent, à priſtina ſeueritate viuendi nihil remittebant.

Cæterum, quia non omnibus ſuppetunt vires id præſtandi, nihilominus congruens eſt & iuſtum, vt ſerui Dei in affecta ætate aliqua mortificationis exercitia, quæ vires non excedant, amplectantur, vt omnes intelligant, quanti illa æſtiment, quamque neceſſaria ſint ad virtutum perfectionem aſſequendam, ſequæ non voluntatis, ſed ſanitatis vitio à durioribus corporis caſtigationibus abſtinere.

Sanctus Dominicus, tantum operæ *In eius vitâ,*
ponebat in hominibus bono exemplo *l. 4. c. 3. 9.*
iuuandis, auertendisque omnibus of-
fen-

fendiculis, vt ne æger quidem la-
tiores cibos admitteret, & dum in-
faceret pedibus, lassusque & sitibun-
dus diuersorium adiret, ne aquam quæ-
dem ad satietatem bibere auderet, le-
cuiquam in re tam parua malum ex-
emplum daret: vnde ad sitim resis-
guendam sæpenumerò fontes in-
quirebat. O quàm longè ab hoc san-
ctorum spiritu absunt, qui suis com-
modis student, & neglecto bono exem-
plo, id vnum laborant, vt lautè cui-
culam curent, & cum in vestitu-
tura in habitatione nihil desideret
quod optari queat. Merito sanè san-
ctus Bernardus perstringit eos, qui
in victu, alijsque rebus plus æquo
sunt solliciti & curiosi, non contenti
ijs, quæ ad vitam tolerandam suffi-
ciunt, ac conscientiam eorum stimu-
lat hæc verbis: *Parce obsecro priusquam
quidem quieti tuo, parce conscientia. Con-
scientia, dico, non tue, sed alterius, il-
lius videlicet, qui propè sedens, & edens,
quid sibi apponitur; de tuo singulari ieiunio
murmurat.* Vigilantes igitur sumus
in cauendis scandalorum occasioni-
bus, alijsque bonum exemplum præ-
beamus, vt mortificationis, quæ in-
strumentum est ad omnes virtutes,

*Serm. 30. in
Cant.*

studium magni ab omnibus fiat. Sic enim faciemus rem gratam Domino, qui pro salute animarum vitam profudit, & in virtute meritisque apud Deum magnos progressus faciemus. Quemadmodum enim qui pravo suo exemplo alios impellunt in ruinam & perditionem, tot homicidiorum spiritualium apud Deum rei sunt: sic qui bono exemplo plurimis sectandæ virtutis auctores fuere, vel ad rationes vitæ sanctioris ineundas perduxerunt, totidem meritorum & coronarum immortalium apud Deum participes reddentur.

FINIS I. PARTIS.

PARS

P A R S II.

IN QVA SIGILLATIM DE-
claratur quibus in rebus homo se
debeat mortifi-
care.

P R O O E M I U M.

Attenuis satis declarauimus; quis finis & propositus nobis esse debeat in hoc Mortificationis exercitio, & quid admirandi sint eius fructus; nunc superest, singillatim exponamus, quid homo in se debeat mortificare, nempe, amorem proprium, voluntatem propriam, passiones, & alias propensiones prauas. Nec arbitrari debemus ea, quae mortificanda sunt semper esse peccata mortalia; saepe enim ne venialia quidem sunt, sed inclinationes tantum ad peccatum mortificanda autem vel coercenda, ne in peccatum aliquod graue vel leue labamur.

CAPVT I.

*qualis sit Amor proprius, qui mortifi-
candus est, & qui eius
effectus.*

EST quidam amor, quo homo se amat ordinatè, & bono fine, qui est gloria Dei, vel alius honestus finis, qui natura sua tendat in Deum, quo amore homo amat beatitudinem extremam, eaque omnia quæ ad illam consequendam adiumento esse possunt. Hic amor non appellatur amor proprius, quia etsi eo quæramus nostrum profectum, tamen quia principalis finis loco propositum non habet semetipsum, sed Deum, idcirco potius est amor veræ charitatis, & merè spiritualis. Amor ergo proprius est, quo quis amat seipsum, hoc est; quo quis tam studet suis commodis, nulla habita ratione gloriæ diuinæ, idque bifariam fieri potest. Primò; si partem spiritualement hominis pro obiecto habeat, & amet per se virtutes & dona spiritualia animi, ac felicitatem quoque ipsam, quatenus vtilitatē aliquam spiritualement conciliant. Et hic amor proprius est in te spirituali. Verum quamuis amor proprius, qui primarij finis loco propositum

situm habet seipsum, & non Deum, imperfectus, nec sufficiat ad salutem, tamen facile corrigi potest & perfectum nempè mutatione tantum finis; res nim spirituales, quæ amantur, ex se hinc sunt. Mortificandus est autem hinc mor, primum attentè expendendo beneficiorum diuinorum magnitudinem, & quanto Dei amore illa sint nobis communicata, deinde capessendo ardens desiderium placendi ei, qui tanto amore dignus est, & tot muneribus ad se redamandum nos sibi deuotum. Quando enim anima erit hoc desiderio inflammata, facile longius progreditur, perspicietque, nihil æquè à Deo requiri ad suam gloriam amplificandam, quam vt solidis virtutibus operam demus in hac vita, & in altera in conspectu iucundissime aliquantisper fruamur, amemusque virtutes, non tam, quia nobis viiles sunt, quam quia placent Deo, eiusque gloria per illas promouetur. Et quia in talibus amorem proprium exscindere, eumque in folius Dei amorem conuvertere, magnum Dei donum est, & supernaturale, coniungendæ sunt huic exercitio humiles ardentesque preces, & corporales nonnullæ mortificationes cæteris facilius

iores, vt hoc donum mortificationis à Deo impetretur.

Alius est amor proprius, qui obiecti loco habet sensitiuam hominis partem in voluptates & delicias carnis procliuem, ac etiam rationalem in honores, opes & alia bona temporalia inclinantem. Hoc amore homo non virtutes, sed res naturæ corruptæ inclinationi obnoxias complectitur, nec alium scopum propositum habet, quàm commodum suum temporale. Et hic propriè vocatur amor proprius; qui quidem perniciosissimus est, quia animum vehementer excæcat. Vnde beatus Gregorius: *Sunt, inquit, multa peccata, quæ committimus, sed idcirco nobis grauiora non videntur, quia priuati nos amore diligentes, clausis nobis oculis in nostra deceptione blandimur.* Deinde quia est omnium malorum fons & origo, vt paulò post ostendimus. Ex hoc amore manant effectus quidam vitiosi, qui aperte sunt peccata, secundum Apostolum, dum ait: *In novissimis diebus erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemæ, parentibus non obedientes, ingrati, scelerati, sine affectione, sine pace, criminales, incontinentes, inimici, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis quàm Dei.*

*Hom. 4. in
Ezech.*

2. Tim. 3.

Dei. Ex eadem radice oriuntur & alij affectus, sed nō sunt omnes peccata mortalia; nec peccati rationem vendicant nisi quod finem debitum propositum non habeant. Hos nos patefacere conamur, ut constet quid in proprio amore mortificandum sit. Vnus ē vitiosus proprii amoris affectibus est, quando homo sibi placet, & quando illi sua facta arrident, non tanquam Dei dona, sed suæ industrię opera. Alius, quando non propter Deum, aut alium bonum finem desiderat ab omnibus amari, sed tantum ut inde aliquod solatium capiat voluptatem. Quos affectus facit Augustinus ex proprio & inordinato amore proficisci.

*Lib. 10. conf.
c. 36. & 39.*

Alij affectus vitiosi ab amore proprio deriuati, sunt, plus æquo pude fieri ob defectus naturæ, ut deformitatem vultus, membra distorta, vocem asperam, inopiam parentum, officij quod geritur vilitatem, & cetera huiusmodi. De solo enim peccato, Deique offensa verecundari debet homo, pude fieri autem de rebus à Deo profectis, & quæ nullam peccati notam habent, est hominis nimium se amantis, suumque honorem in omnibus quærentis. Alius effectus est, si quis

agere

agere admissam culpam confiteatur, eo quod coram hominibus sanctior videri velit, quam sit coram Deo, vel ne aliquid de bona opinione, quam apud alios habet, detrahatur. Si quis ea libenter tractet, vel de ijs rebus loquatur, unde spes aliqua est honoris & humanæ laudis, si ambiat dignitates maiores & honoratiores, si suas virtutes, sui generis nobilitatem, & alia prædicet: Si optat alios in ea persuasionem esse, ut existiment ipsum, non voluntate, sed necessitate, aliorumque imperio ad fastigium alicuius dignitatis euectum, ac proinde credant eum esse humilem, alijsque multis virtutibus ornatum, quæ foris non appareant. Si in operibus bonis, alijsque actionibus laude dignis præstandis, quæ nouit in hominum oculos incursum, magnum studium adhibeat, ut rectè, & sine cuiusquam querela vel calumnia fiant; quæ verò secreta facit, soli diuino cōspectui nota, non tantum studium in ijs cum omni perfectione exercendis ponat. Ut si, cum diuinum officium publicè dicendum est, aut paruulæ orationes vocales recitandæ, sit valdè deuotus: si verò priuatim, distractus & incompotus. Si, quoties in præsentia aliorum ab

ab eo petitur eleemosyna, aut aliud caritatis opus, promptissime porrigat, clam, nullo praesente, nihil vel parum communicet. Si domi ob res leuissimas ira accendatur, publice verò ob res grauiiores iracundiam comprimat, ne subiectus passionibus videatur. Contra quoque, si negligat bona opera praestare, ut ieiunare, carnem castigare, agere seruire, aliaque caritatis opera exercere, ne videatur ab hominibus, non quod metuat, sanctus ab hominibus reputari, sed ne existimetur vanae gloriae captanda causa illa fecisse.

Alius eiusdem amoris proprii effectus est, metuere, ne parui apud alios existimetur: magnam diligentiam adhibere in procurandis propriis commodis, facultatibus augendis, & honoribus consequendis; contra verò, neglegenter agere in salute animae & gloriae diuinae promouenda. Multum temporis consumere in concinnandis vestibus, & componendo cubiculo; exiguumque spatium faciendo examinationi conscientiae, & Rosario lectitando relinquere. Aduigilare ut famuli dormimus, & liberi summo mane è lectis se propriant, & ne minimum quidem temporis punctulum ad quæstum faciendum

dum negligat: nihil autem laborare, vt
 sacrificium Missæ tempore audiant, vt
 confessionem peccatorum faciant, do-
 ctrinam Christianā addiscant, & diuina
 mandata præstent. Operam dare, vt red-
 ditus, & census annui exactè persoluan-
 tur, & negligere, vt famulorum salaria,
 & debita contracta suo tempore resti-
 tuantur. Omnem lapidem mouere, vt e-
 què ab externis ac à domesticis honor
 sibi magnus cū magna submissione de-
 feratur, & parui facere, si exiguo honor
 præstetur Deo, imò iuramentis, blasphem-
 ijs, murmurationibus, detractio-
 nibus, & alijs peccatis indies offendatur. Si o-
 mnem industriam collocet, vt supellex
 domestica, & quicquid in ædibus obie-
 ctum est oculis carnis, bellè niteat, sit
 mensa lauta, & palato grata, parum verò
 curet animam esse puram à vitijs, & vir-
 tutibus humilitatis, mansuetudinis, alijs-
 que ornatā, atq; ita compositam, vt di-
 uinis oculis placeat. Si in multis pijs o-
 peribus exercere se negligat, ne ab alijs
 irideatur, aut detrimentum aliquod pa-
 tiatur, maximè si erant opera lege ali-
 qua diuina vel humana imperata. Si
 singulari amore aliquem prosequatur,
 cuius consuetudine in magnas animi
 distractiones & perturbationes incidat,

P

con-

contristetur autem, si eius familiaris frui nequeat. Hi omnes, aliqui id genus, sunt affectus inordinati ex amore proprio profecti, quibus homo in rebus præcipuè seipsum & non Deum quærit. Sed iam videbimus, quem modum sint cum sua radice mortificandi & subiugandi.

CAPUT II.

Quæ ratione mortificandus sit amor proprius, cum affectibus ex eo ortis.

Servus Dei ad mortificandum morem proprium in rebus ad honorem spectantibus, debet eum totum honorem optare & acceptare, se vel alios credat posse reddi meritis, vel quem non potest sine iusta causa repudiare. Quod si honor ad vitam horum necessarius sit, aut prodest, extendendus vel quærendus non est, cum illo aucupando homo non nisi proprium commodum finis loco spectare possit. Pugnandum autem est contra huius generis amorem exercitiis contrariis, ut si quando occasio offerat defectus naturales cum aliquo pudore patefaciendi, patefacere non timeat: noxas quoque in quas relinquitur.

ignorantia vel incuria lapsus est, modò
 scandalum absit, & periculum animæ,
 non cælet, instar eorum qui fastu & ar-
 rogantia tumidi suas laudes effutiunt
 coram alijs, quâdo nulla etiam se offert
 occasio: id vero in animo propositū ha-
 beat, talis apud homines haberi, qualis
 sit apud Deum, & in humilitate facere
 progressum, extirpata superbia. Item
 si, quæ opera bona præstare possit
 etiam, ea non faciat publicè citra ne-
 cessitatem: sed nec dona & charismata
 diuinitus accepta cuiquam aperiat, ni-
 si Patri spirituali, quem in salute ani-
 mæ curanda elegit. Quòd si quædam o-
 pera bona non ita secretè fieri possint,
 quin in aliorum notitiam veniant, ea
 vanæ gloriæ, vel calumniarum metu
 prætermittat, sed in omnibus tantum
 quærat Dei gloriam, suamque salutem,
 & gaudeat in corde, quod à nonnullis
 irideatur. Si ob aliquem defectum
 arguatur, aut bonum eius opus in ma-
 lam partem trahatur, si scandalum da-
 mnūque omne spirituale absit, silen-
 tio se tueatur, non excuset, nec purget.
 Sic mortificandus est amor proprius cir-
 ca honorem. Sed quia magni momenti
 est mortificatio huius affectus, nonnul-
 la maioris declarationis causa adiunge-
 mus.

Grat. 22. de
anima.

In rebus ad vitæ conseruationem,
curamve corporis & fortunarum per-
nentibus seruus Dei amoris proprii
mortificandi causa non debet vel expe-
tere, vel admittere superuacanea, & qua
tantum ad voluptatem conciliandam
seruiant, sed quæ sunt necessaria. Quo-
docuit alicubi B. Basil. Corpori, in quo
seruiendum non est, nisi necessitas po-
stulet. Et rationem addit: quia si molli-
ter tractetur, bonis animi viam præcla-
dit. Et quia in rebus necessarijs fallere
nos potest amor proprius, vt vel inordi-
nato affectu, vel peruerso fine illas
surpemus, amorem proprium coercere
inter eos limites debemus, vt ex parte
nostra carere velimus voluptate & ge-
stibus quem præbent, modò sit res licita
honestæ. Loquor de rebus ad vitam ne-
cessarijs, vt cibo, potu, vestitu, somno
honestæ recreatione, alijsque similibus
quæ quia inclinationi nostræ sunt con-
formes, voluptatem quandam habent
annexam, qua si homo ex parte sua ca-
rere cupiat, multum apud Deum me-
reri potest. Quod fit, quando homo in
corde suo dicit: si possem sine vlla volup-
tate necessitati succurrere, ob Dei amo-
rem, & ad imitandam Christi crucem
libenter facerem. Itaque amor proprius
mor-

mortificatur, quando rebus necessarijs, neque affectu, neque fine inordinato vtimur, sed tantum vt naturali necessitati, diuinæq; ordinationi, quæ est, vt vti- mur creaturis ad corporis nostri sustentationem, faciamus satis.

Vt autem rectius intelligamus, quo fine res necessarias vsurpare debeamus, ad mortificandum amorem proprium, cumulandaque merita (quæ res est maximi ponderis) obseruandum est, inter opera, quæ ad gloriam Dei à nobis præstantur, quædam suapte natura esse bona, & sancta, vt orare, quod est opus religionis: eleemosynam pauperi dare, quod est opus caritatis, debita restituere, præceptis parentum obsequi, & superiorum, quæ sunt opera iustitiæ, vel virtutum. In his operibus, vt bona sint, & vt in gratia existens illis aliquid mereatur, non opus est alium propositum esse finem quàm ipsa habent. Itaque si seruus Dei in horum operum exercitio non apponat prauum finem, vel hominibus placendi, vel nomen & famam aucupandi, sed tantum ea præstet, quia sunt præcepta vel consulta in noua lege à Deo, vel quia per se sunt opera bona, iam verè illis promereri potest vitam æternam.

Verum est, ea præstantiora maioris
que meriti fore, si actuali consideratio-
ne ad Dei gloriam referantur, ut hoc
magis ei placeamus: tamen id necessa-
rium non est, satis enim est ad ea
præstanda moueri, quia bona sunt, &
in lege diuina approbata, ac vitæ æter-
næ, ampliorisque gratiæ in iustis meri-
toria. Nam ut affirmat diuus Thomas
Aquinas, & cum eo Theologi om-
nes, ratioque naturalis euincit, ut o-
pus aliquod sit meritorium, sufficit
natura sua bonum sit, si finem bonum
cuiusque virtuti præstitutum habeat
si non affectum circumstantijs vicio-
sis, & exerceatur ab homine existente
in gratia & caritate, qua Deum dili-
gat super omnia. Cuius doctrina illa
causa est, quia omne opus bonum nullo
vitioso fine inquinatum ex se ten-
dit in Deum, ac maximè, quia illa vo-
luntas, qua iustus Deum sibi propo-
nit tanquam vltimum finem, serioque
constituit illi seruire, & in omnibus
placere, omnia opera bona quasi secum
trahit, ut recta intentione fiant. Itaque
quia illa ex tam bono fonte & radice
prodeunt, certum est omnia virtuali-
ter, ut Theologi loquuntur, referri in
Deum, esseque vitæ æternæ meritoria.

Qua

1.2. q. 21. a. 3.

C. 4. 2. sent.

d. 40. q. 3. a.

3. C. 18. q. 1.

a. 1. ad. 4.

Cant. 1.2. q.

1.4. a. 3.

Quæ res magno solatio est pijs & iustis, eos quæ vehementer inflamat, vt iugi bonorū operum exercitationi se dedāt.

Iam verò alia seruorum Dei opera sunt, quæ sua natura nec bona, nec mala sunt, & ideo vocantur adiaphora, vel indifferentia, vti sunt edere, bibere, dormire, ambulare, ludere, ciuilia officia tractare, liberos educare, emere, vendere, ædificare. Hæc & id genus alia innumera opera, in quibus magna temporis & vitæ humanæ pars consumitur, vt bona sint, iustoque valeant ad promerendam vitam æternam, suæ naturæ relinquenda non sunt, sed aliquo fine bono exornanda, vt si seruus Dei ea faciat, quia Deus voluit ea fieri, vel quia ad vitam humanam sunt necessaria, vel quia ad bonum aliquem finem conducunt, vel etiam quia ratio humana dicit facienda. Quod si ea præstet, nullo horum finium proposito, tum à solo amore proprio oriuntur, commodi tantum sui studioso, ac proinde nullam vim merendi apud Deum habent. Sin verò ob dictos fines, vel alium cuiusvis virtutis faciat, vt quia parentes vel superiores ita mandârint, quod est obedientiæ, vel vt solatium aliquod præstet proximo, quod est charitatis,

tunc illa alioquin adiaphora, efficiuntur bona, & in eo qui existit in gratia

1. 2. q. 18. a. teste sancto Thoma, alijsque Theologis vitæ æternæ meritoria.

9. 2. sent. d. 40. q. 5. a. 5. His ita constitutis, vt intelligatur de malo. q. 2. a. 5.

fit in dictis operibus ad vitam humanam necessarijs, animaduertendum est, hac mortificatione opus non esse, cum ita sunt necessaria, vt sine detrimento omitti non queant: sed tantum cum citra damnum aliquod deferri possunt, etiamsi non sint superflua, cuiusmodi sunt corporum recreationes quædam, varia famulorum ministeria, ædium ornamenta, victus, vestitusque commoda, quæ citra iacturam minui possunt. Sed & mortificationi aliquando locus est, quando diuina ordinatione etiam valde necessaria subtrahuntur, conformando suam voluntatem cum diuino exemplo Iob, & dicendo: Sit nomen Domini benedictum. Vt verò homo persuadeat sibi, ita esse faciendum, debet oculos mentis ad se reflectere, & penitus expendere, quantum malorum ex vno amore proprio profectum sit, quomodo omnium peccatorum ante hac contra Deum commissorum fons fuerit & seminarium. Et quemadmodum.

dum homo sceleratus non modò perse-
quitur hestem, à quo iniuria affectus
est, sed etiam eius parentem, à quo geni-
tus est: sic amator virtutis, non solum
debet odisse, & è medio tollere pecca-
tū, à quo occisus est, verum etiam perse-
qui, & mortificare amorē proprium, qui
fons est & origo omnium peccatorum
commissorum, quo fonte semel subla-
to, longius absit ab occasione deinceps
delinquendi. Illud quoque scire debet,
quo plus amorem proprium mortifi-
cavit, hoc Deum liberaliorem fore in
diuino amore illi communicando: id-
circo enim filius Dei in hunc mundum
venit, factus homo, & pro homine pas-
sus, ut ignem cœlestem secum deferret,
eumque in cordibus nostris accende-
ret. Et quia amoris diuini ignis repa-
gnat igni amoris proprii: quo homo
maiores progressus faciet expugnando
cum diuina gratia amorem proprium,
expurgando per mortificationem ani-
mum ab eius sordibus: hoc Deus magis
magisque indies sua diuini amo-
ris & gratiæ dona pretio-
sissima cumula-
bit.

Luc. 12.

Aug. l. 83 q. 36.

*Quid sit propria voluntas, & quomodo
mortificanda sit.*

Voluntas propria ab amore proprio discrepat, sicut à genere species, & à parte totum: nomine enim amoris proprii omnes affectus & motus inordinati tam sentientis, quàm rationalis partis, quibus homo seipsum quærit, continentur. Voluntas verò propria duntaxat comprehendit actiones & commotiones partis intelligentis, quibus se, non Deum, homo quærit, tanquam primum finem. Quod vsu venit homini, quotiescunque cupiditate in rem quampiam nullo virtutis fine præstituto fertur, sed tantum facit, quia ita collibuit. De qua voluntate beatus Bernardus: *Lepra*, inquit, *nimis pessima propria voluntas, eoque perniciosior, quò magis interior.* Voluntatem dico propriam, que non est communis cum Deo & hominibus, sed nostra tantum: quando quod volumus, non ad honorem Dei, non ad utilitatem fratrum, sed propter nosmetipsos facimus, non intendentes placere Deo, & prodesse fratribus, sed satisfacere proprijs motibus animorum. Nulla opera bona ex hoc proprio amore fa-

*Serm. 3. de
resurr.*

DE MORTIF. VOLVNT. 335

ita sunt grata Deo, quia recto fine de-
stituta sunt, vti declarat Propheta I-
saïas, quando populus obmurmurans
querebatur, dicens: *Quare ieiunauimus, & Isaiæ* *Ida*
non aspexisti: humiliuimus animas nostras,
& nescisti? Et respondit Dominus: *Ecce*
in die ieiunij vestri inuenitur voluntas ve-
stra: quasi diceret, non habuistis propo-
situm in ieiunijs rectum finem, nempe
meæ voluntati parendi, sed inordina-
tos fines ex propria voluntate ortos.
In quæ verba beatus Bernardus: Ego,
inquit, *non solum de ieiunio, sed de silentio, Serm. 61. in*
de vigilijs, de oratione, de lectione, de opere Cant.
manuum, postremo de omni obseruatione
monachi, vbi inuenitur voluntas sua in ea;
& non obedientia magistri sui, id ipsum sen-
tio. Et paulò post exclamat: *Grande ma-*
lum propria voluntas, qua fit, vt bona tua
tibi non bona sint, quia nihil omnino quod
propria inquinatum sit voluntate gustabit
Christus. Nec solum huius mali causa est
propria voluntas, sed multorum alio-
rum inde manantium; sicut enim effi-
cit, vt opera nostra Deo grata non sint,
sic etiam vt transeant in noxam, ob quã
digni reddimur pœna. Nam cum tenea-
tur præstare opera ad obsequendum
voluntati diuinæ, non præstat nisi vt
obsequatur suæ: qua in re iniuriam fa-

*Serm. 3. de
resurr.*

cit Deo , vt norauit idem sanctus, dicens: *Voluntas propria quo furore Dominam maiestatis impugnet, audiant, & timeant serui propriae voluntatis.* Primò namque seipsum subtrahit & subducit eius dominatui, cuiusquam auctori seruire iure debuerat, dum efficitur sua. Hæc aduersus Deum inimicitia exercens est, & guerram crudelissimam. Quia enim odit, aut punit Deus præter propriam voluntatem? Cesset voluntas propria, & infernus non erit. Hæc omnia Bernardus, qui optimè intellexit, quàm pernitiōsa res sit propria voluntas, quantaq; mala ex ea dimanent.

Verùm omīssis grauioribus peccatis, ex propria voluntate natis, quæ poenitentia expianda sunt, declarabimus tantum affectus inordinatos, occultaque quædam vitia, quæ ex ea oriuntur, qualia sunt temeri cupiditate rerum curiosarum, vt historiarum, vitæ ab hominibus actæ, & rerum futurarum. ynde fit vt homo se dedat lectioni librorum vanissimorum, itinera inutilia faciat ad huiusmodi spectanda, superstitiosis quoque commentis fortium, cœlestium aspectuum, chiro-mantiæ, & alijs huiusmodi ad indagandos fortuitos euentus utatur. Deinde amare contentiones & li-

tes,

tes, nec discedere ab illis, nisi parva victoria: non subijcere se aliorum imperio, non ferre aliorum monita, nolle legibus ullis ad officium compelli. In omnibus rebus venari commoda propria, nulli parcere labori in ijs, quæ cum quaestu priuato cōiuncta sunt, in communibus verò utilitatibus procurandis agere languidiùs: cogitationibus omnem impartiri licentiam, vt ferantur quocunque libido impulerit: alios in suam sententiam & voluntatem trahere, vt faciant quid, quando, & vbi ipse voluerit, nec quidem in licitis rebus aliorum voluntati se accommodare. Consuetudinem & amicitiam colere cum quibusdam, non profectus causa, sed quia ex eorum conuersatione capiunt voluptatem. Copiam rerum omnium adamare, nihil tamen alijs dare, vel commodare, ne aliquid de nostra commoditate detrahatur. Nihil velle sibi negari, importuneque petita extorquere. Nulla in domo vel loco diu morari, sed nulla necessitate faciliè & data opera, quia libet, aliò commigrare. Si rei alicuius cupido in mentem veniat, non expendere, an conueniat eam exequi, sed mox excogitare media, quibus illa ad effectum deducatur.

Si eius auxilium in exercendo caritatis opere postuletur, vel si à Superiore idem imperetur, exclusa omni deliberatione, possitne facere, necne; repente se excusare, & onus in alios reijcere. Velle sibi promptissimam ab inferioribus obedientiam in imperatis, & ab æqualibus in consultis præstari, non ob gloriam Dei, aut utilitatem illorum, sed tantum, quia ita visum est. Facile alijs contradicere in ijs, quæ palato non sapiunt, nullius autem contradictionem & obloquia ferre.

*In 1. Reg. c.
15.*

Hi, alijque similes sunt propriæ voluntatis affectus, in quibus homo neque Dei gloriam, nec animæ suæ salutem, aliumve virtutis finem ante oculos obiectum habet, sed tantum laborat, ut suæ voluntati satisfiat. Quare efficitur, ut opera inde nata sint inordinata, & Deo ingrata. nam ut Sanctus Gregorius scribit, qui propriam voluntatem sectantur, sæpè arbitrantur opera sua grata esse Deo, & tamen ab eo, licet grandia sint, & præclara, minimè approbantur.

CAPVT IV.

Quemadmodum mortificanda sit propria voluntas cum suis inordinatis affectionibus, ut curiositate, familiaritate nimia, alijsq; huiusmodi.

Affectiones prauæ, quas supra diximus, oriri ex voluntate propria, in hunc modum mortificandæ sunt. Curiositas comprehendendarum artium, historiarū & fabularum mortificatur, si apud animum nostrum constituamus, nulli rei cognoscendæ operam dare, quàm quæ status & officij, quod gerimus, legibus congruat, & ad maiorem Dei gloriam, proximiq; salutem procurandam proficit. Sic loquitur Sanctus Paulus. *Dico, Rom. 12.* inquit, *per gratiam, quæ data est mihi, omnibus, qui sunt intra vos: non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatē, hoc est, ea moderatione, quā ratio postulat, non arrogare sibi nimium, sed humiliter de se sentire, non inuestigare quæstiones curiosas, sed fidei, bonorumque morum documenta, ut exponit B. Anselmus.*

Curiositas inquirendi in vitam alterius mortificanda est desiderio solas
vir-

*Hom. 36. in
Evang.*

virtutes, & pia opera proximorum cognoscendi, non autem defectus, nisi quos ex officio, vel ex caritate corrigere possemus: alia siquidem indagare noxium est, teste Sancto Gregorio, cum ait: *Graue curiositatis est vitium, quod cuiuslibet mentem ad inuestigandam vitam proximi exterius ducat, semper ei sua intima abscondit, ut aliena sciens se nesciat: & curiose animus, quanto peritus fuerit alieni meriti, tanto fiat ignarus sui.* Curiositas verò cognoscendi res occultas, vel futura contingentia, bona vel mala, quæ indocti vocant bonam vel malam fortunam, mortificanda est studio magno non cognoscendi vel scrutandi alia, quam diuinis litteris sint patefacta, & fructuosa sint ad præstandam legem diuinam, ac peccata cauenda. In hac enim curiositate non solum est inordinatio, sed periculum, ne quis fallatur à demone, qui curiosis huiusmodi rebus se immiscere consuevit, quemadmodum Ecclesia nos commonet in quodam decreto, his verbis: *His portentis per diabolorum fallaciam illuditur curiositas humana, quando id impudenter appetunt scire, quod nulla ratione competit eis inuestigare. Hac potestas immundis spiritibus ideo datur, ut perueios sibi aptent, hoc est, prauos homines* *sedu-*

*c. nec mirr.,
23.*

seducant. Certè Sancti voluerunt seruum Dei tam alienum esse à curiositatis vitio, vt S. Dorotheus inter alia documenta grauissima virtutum amatoribus data, tradat & hoc, vt quoties domum vel cubiculum amici ingressus fuerit, nullo modo curiosus sit in considerandis & scrutandis rebus, quæ in eo reperiuntur.

Affectio contendendi vel rixandi mortificanda est, non solum, quando causam nullam habet litem intendendi alteri, sed etiam quando habet: itaq; cum bis teruè rationem iustitiæ suæ causæ reddiderit, aduersarius verò iniuste repugnet, taceat potius, quàm litem prosequatur, & vinci malit, quàm vincere. Sic faciet actum magnæ charitatis cum proximo, sublato scilicet omnium rixarum, & altercationum, quæ inde oriri poterant, fomento. Humilitatis quoque exemplum non exiguum dabit, quòd vinci potius, quàm vincere studuerit: imò & caritatis in Deum, quòd hoc facto omnia bella, quæ nasci potuerant, refecârit. Quam ob causam dicit Sapiens: *Separa te à contentioni- bus, & peccata euades.* Huius exem- *Eccl. 28. hō.*
plum dedit B. Gregorius, qui cum sen- *36. in Euan.*
tentiam suam de quodam Euangelij
argu-

argumento exposuisset, mox subiicit, quis contrarium sentiat, se salua fidei veritate, potius velle alienæ sententiæ subscribere, quàm cum aliquo contendere. Hoc monitum de mortificatione propria voluntate in contentione tanquam magni momenti commendat Sanctus Vincentius Ferrerius. In rebus

In vita spir.

3.

humanis, inquit, etiamsi contra omnem rationem, quis tibi litem moueat, ne tuam, sed illius sequere voluntatem maioris enim pretij est iacturam facere rei temporalis, quàm tranquillitatem cordis perdere, quæ perditur alteri repugnando. Quod si de re spirituali sit, etiamsi tibi tua causa videatur præstantior & sanior, non tuæ, sed alterius obsequare voluntati, nec plus fieri potest citra peccatum, quia ex contentione maiorem iacturam facies humilitatis & internæ pacis, quàm utilitatem capies ex defensione partis sanioris.

Cæterum, quando qui tecum de re aliqua controuersiam habent, persuadere tibi volunt aliquod malum, vel quod impediatur spiritalem profectum, vel maiorem Dei gloriam, etiamsi ei neque credere debeas, neque parere, non tamen debes cum illo contentionem prosequi, vel

vel animo excruciaci, sed omni studio ex parte tua adhibito, negotium totum Deo committere. Ac nōris, Deum nūquam id permissurum, si tibi non foret conducibile, experientiaq; ipsa disces, impedimentum, quod in cursu pietatis tibi obijcere suo litigādi desiderio volūere, cessurum in vberiore animæ tuæ profectum, ac ad finem & scopum, quō collimasti, melius & facilius peruenturum.

Hæc omnia monet Sanctus Vincētiū, accurateq; docet, quemadmodum propria voluntas mortificanda sit in libris, qua de re copiosius infra age- *Cap. 31.*
mus.

Voluntas præterea mortificanda est, voluntati maiorum & Superiorum fideliter obsequendo, & gubernationem eorum in omnibus rebus optando. In rebus quoque multis, non illicitis subiiciendo æqualibus & inferioribus, vt monet S. Petrus. *Subiecti, inquit, estote 2. Pet. 2.*
omni humane creature propter Deum, quod sanè est opus magnæ humilitatis, & subiectionis. Mortificanda item est in multis rebus, quas rogamur, in consilijs quoque, quæ auditis aliorum sententijs, agitantur, in omnibus, commodis nostris posthabitis, id tantum pro-

probantes, quod ad maiorem Deigloriam, prouentumque spiritalem nostram & proximorum facere videatur. Mortificanda est & imaginatio, vel phantasia, pertrahendo eam ad rerum diuinarum considerationem, aliarumque rerum salutarium. Ad retinendam autem caritatem, & animorum unionem mortificanda est natura, ut se in rebus licitis conformare conetur cum omnibus. Familiares etiam amicitiae & consuetudines, quae necessariae non sunt, deseruiunt tantum ad viles consolationum culas, omni studio dissoluendae sunt, quia animum maiorem in modum laedunt & distrahunt.

Imprimis autem ijs, qui in congregatione multorum viuunt, cauenda sunt, nam si secus fiat, colloquia fere de rebus vanis & inutilibus, non autem de spiritualibus & diuinis instruuntur, crebrae incidunt obmurmurationes contra superiores, & alios, arcana multa, quae silentio premenda erant, nullo fructu panduntur, & alia non parua damna animis inferuntur. Hoc documentum reliquit B. Basilius. Qui, inquit, viuunt in communi virorum vel foeminarum coetu, non plus vnum, quam alterum diligant, non cum hoc potius,

*Serm. 2. de
instit. men.*

potius , quam cum illo conuersen-
tur: cum enim æqualem omnibus de-
beamus charitatem , quando peculia-
res illæ familiaritates ineuntur, viola-
tur iustitia. Qui enim maiori amore
prosequitur vnum, quam alium, decla-
rat se alios non amare perfectè. Dein-
de multæ ex priuatis illis amicitijs &
congressibus nascuntur suspiciones, &
inuidia. Quare prorsus exterminandæ
sunt. Neque inde consequetur, si æqua-
liter omnes amandi sint, aliquid de-
tractum iri honori maiorum, & supe-
riorum: nam, sicut in membris corpo-
ris accidit, licet æqualiter omnib. com-
patiamur, totumque corpus ad quod-
uis curandum inclinemus, tamen non
ideò honorem suum primarijs, magis-
que necessarijs detrahimus: sic in socie-
tate multorum, licet æqualiter omni-
bus amoris officia deferamus, non
idecirco suum honorem, & veneratio-
nem negamus maioribus, & dignio-
ribus. Hæc omnia Beatus Basilus,
qui magna verborum exaggeratione
hanc doctrinam virget, pro monasticæ
& cœnobiticæ vitæ institutione ac con-
seruatione.

Denique seruo Dei incumbit cohi-
bere eandem voluntatem suam in reli-
quis

quis omnibus rebus similibus: sic prorsus, ut paratus sit suo solatio, & voluptate priuari, ut consoletur & roboret alios: ut commodis suis aliquid detrahat, quo possit providere aliorum inopia, ut liberalis sit in largiendo, & non importunus in petendo, ut aliorum lapsus & imperfectiones moderate ferat, sicut vellet ferri suas: ac denique non antè aliquid tentet aut aggrediatur, quàm in trutina iudicij expendit, quod facere conveniat, ac tandem faciat, non quod propriae voluntati, quæ ducit ad perditionem, sed quod voluntati divinæ, quæ sanctificat & saluat animas nostras, responderit.

CAPUT V.

Quam utile, magnique momenti sit exercitium mortificandi propriam voluntatem.

Quamvis omnis mortificatio ad modum utilis sit, & salutaris: ut qua nobis conciliamus Deum, imitamur Christum dominum, animamque varijs virtutum ornamentis, ut diximus, expolimus; tamen propriae voluntatis mortificationi nihil est antefерendum, siue fructum spirituale,

tualem, siue necessitatem spectemus. Nam licet prauæ carnis inclinationes, tentationesque dæmonis & mundi sint fons & radix peccatorum, tamen nisi consensus propriæ voluntatis accesserit, veri peccati rationem non habent. Quare primaria, & propria peccati radix, cui resecandæ mortificationis cultellus applicandus est, est voluntas propria. Sic probârunt & docuerunt Patres. Cassianus enim ita loquitur: *Nullis experimentis edocti Patres tradunt monachum, & maximè iuniores, ne voluptatem quidem concupiscentiæ suæ reſrenare poſſe, niſi prius mortificare per obedientiam ſuas didicerint voluntates. Ideoq; pronunciant nullatenus præualere vel iram, vel triftitiam, vel ſpiritum fornicationis extinguere, ſed nec humiliatē cordis veram, nec cum fratribus vnitatem perpetuam, nec ſiſmam diuturnamq; poſſe retinere concordiam: ſed nec in cœnobio quidem diutius permanere eū, quin prius volūtates ſuas didicerit ſuperare. Hæc ſcripſit Caſſian. de ijs, qui ſunt ſub aliorum obedientia. Qui verò non ſunt ſub obedientia aliorum, & tamen ſyncerè deſiderant ſeruire Deo, cordisq; puritatem tueri, illi ſibi imperare debent, & propenſiones animi ſui ad examen reuocare,*
& con-

Lib. 4. de inſtit. c. 8.

& contraria cōtrarijs pellere. Vt exempli causa : Venit cuiusdam desiderium honorificum officium suscipiendi, palium elegans vsurpandi, adeundi publicum spectaculum, conuiuium nobile frequentandi : ilico secum expendit, sitne corpori vel anima salutare, desiderio parere; si non sit, decernit satius esse desiderio non satisfacere. In mentem incidit commemorare coram alijs res cum laude gestas vel à se, vel à maioribus, loqui eruditè de rebus sublimibus, & reconditis, vt nomen & famam aliquam apud alios colligat, & aduertens non esse necessarium, tacet. Capitur cupiditate cognoscendarum rerum nouarum ex varijs regionibus, & videns, rem esse magis curiosam, quàm vtilem, repudiat. Sentit difficultatem, si primus salutare debeat conditione inferiorem, vel à quo læsus est; si inuisendus sit homo abiectus & inops, si ægri cura habenda, si cibus sumendus cum quibusdam, qui nauseam moturi videantur, & tamen ubi collegerit se, vincens seipsum, facit. Hoc modo, qui nulli subiectus est, mortificare potest voluntatem propriam, particepsque fit omnium meritorum, ac fructuum spiritalium, quos gignit mor-

mortificatio, nec non paulatim radicitus euellit omnium peccatorum fontem, & pertingit ad perfectionē abnegationis sui tantopere à Christo in Evangelio laudatæ, vt observauit S. Vincentius, dum scribit: Abnegare seipsum, & Christum sequi, esse in omnibus rebus mortificare & subijcere propriam voluntatem.

In vita spir.
c. 2.

Est quidem difficile, licet salutare, mortificare carnem ieiunijs, disciplinis, alijsque asperioribus pœnitentijs, verum longè difficilior, atque etiam utilior est mortificare, etiamsi nulla corporis afflictio accedat, propriam voluntatem, vt Sanctus Gregorius animaduertit. Quid, inquit, est humana menti angustius, quàm voluntates proprias frangere? de qua fractione veritas dicit, Intrate per angustam portam. Et alibi tradit esse sublimioris meriti propriam voluntatem submittere alienæ, quàm corpus magnis ieiunijs affligere. Confirmat hanc doctrinam S. Dorotheus, dum scribit, discipuli sui Dosithei hanc præcipuam exercitationem fuisse, vt crebrius frangeret propriam voluntatem. Nam cum aliquid illi adferrent ad vsum quotidianum necessarium, diligenterque & nitidè confectum, imperabat,

Lib. 32. mor.

c. 23.

Lib. 6. in

Reg. libras.

c. 15.

Dorothe. ser-
mon. 1.

Q

rabat,

rabat, vt alij potius, quam sibi traderent. Si aduertebat superiorem affici ad librum, vel cultellum, quo utebatur in curandis agris, mandabat, ne amplius eo vteretur. Si quid sciscitabatur cognitione dignum, sine serio responso eum dimittebat. In his omnibus Dositheus promptè obediebat, patienterque cum silentio omnia perferebat, ac intra quinquennium ad tantam virtutis perfectionem peruenit, vt post mortem conspectus sit inter religionis illius sanctos ad magnam euectus gloriam. Mirabantur alij monachi, Dositheum tam breui tempore ad tantum virtutis fastigium conscendisse, cum tamen ob corporis debilitatem, in sustinendis ieiunijs, vigilijs, alijsq; asperitatibus longè inferior esset reliquis. Verùm rogatus de ea re, respondit, se omnem operam & studium posuisse in mortificanda iugiter propria voluntate, eaque voluntati superiorum conformanda.

O quàm ingentes opes animæ in hoc mortificationis propria voluntatis scrinio delitescunt! O quàm præsens & efficax antidotum est breui tempore magnos faciendi progressus, pacemque & tranquillitatem animi perpetuam

tuam comparandi, ac imprimis concordiam & vnionem cum omnibus? Quod idem Dorotheus in hanc sententiam exponere pergit. Si volumus, in-
 quiens, frui perfecta libertate spiritus, exerceamus nos in cohibendis proprijs cupiditatibus, auxilioque diuino nixi in veræ pietatis studio eousque proficiamus, vt rerum omnium terrenarum amorem facile exuamus, veram serenamque conscientia quietem acquiramus, tantamque in aduersis tolerandis animi fortitudinem, vt sine vlla perturbatione, libenterque de manu Dei omnia, quæ euenire possunt, accipiamus: eò quod nulla res æquè homini cōducatur, ac mortificatio propriæ voluntatis. Hucusque; ille sanctus, qui vti à Deo eximie illustratus, experientiaque longa edoctus probè intelligebat efficaciam huius exercitationis.

Illud verò, quod beneficio mortificatæ propriæ voluntatis præcipuè acquiritur, est cōformitas nostræ voluntatis cum diuina, nihil enim impedit, nos ab explenda Dei volūrate, nisi voluntas propria, quare hac per mortificationem subacta, anima ab omnibus impuris affectibus, quibus res caducas sectabatur, & suis commodis inhiabat.

Q. 2

ex-

expurgatur, atque directò & purè in omnibus quærit Deum, sanctissimamque eius voluntatem. In quem sensum dixit S. Augustinus: *Nutrimen- tum charitatis est imminutio cupiditatis*, id est, inordinati affectus erga res temporales. *Perfectio verò caritatis, nulla cupiditas*. Hac enim imminutio fit per mortificationem proprię voluntatis. O dulcissimos fructus, ô pręmia admiranda eorum, qui suę voluntati dominantur. Hac sunt cęlestia promissa à Christo per D. Ioanem data, dum ait: *Vincenti dabo edere de ligno vitę, quod est in paradiso Dei mei*. Fructus ligni vitę, qui est Christus in medio Ecclesię existens, est diuinus amor, quo animę sustentantur & delectantur. Et rursus dicit: *Vincenti dabo manna absconditum*. Hoc manna est beata pax & tranquillitas conscientię, qua fruuntur omnes, qui strenuè mortificationi student.

CAPVT VI.

De inordinatione proprię voluntatis circa honores & laudes humanas, & quam magno beneficio à Deo afficiantur, qui huic vitio menduntur.

Inter

INter omnes affectus propriæ voluntatis perniciosissimus est honoris & humanæ gloriæ, atque idcirco singulari studio per mortificationem comprimendus est. Quoniam enim anima humana tantæ dignitatis est, & nobilitatis, conditaque ad perfruendum summa æternæ felicitatis gloria, idcirco ut naturali suæ cupiditati quadantenus faciat satis, semper in omnibus rebus aucupatur honorem ampliorem, & locum excelsiorem. Vnde quando secundum doctrinæ cœlestis institutionem non desigit affectum omnem in gloria cœlesti, quàm post hanc vitam expectamus, totam se conuertit ad venandos honores huius mundi caducos & fluxos: & eadem de causa hæc honoris terreni cupiditas sic intimè inhæret mortalium pectoribus, ut quotquot eam vel fidei Christianæ, vel gratiæ diuinæ ope non mortificârunt, aliud non videantur quærere & insectari, nisi honores. Vnde Ethnicus Poeta quidam cecinit: *Omnes mortales sese laudari exoptant.* Quæ verba considerans Beatus Augustinus, notat illum ita locutum, quia id in se & alijs expertus fuerat. Tanta enim cupiditate honorum & ambitione erant gentiles accensi,

Ennius.

Aug. l. 13 de

Trinit. c. 3.

In Psal. 185.
conc. 12.

Lib. 5. de ci-
uit. c. 12.

Ibid. c. 13.

censi, vt nullos labores, nulla vite
discrimina ad eos consequendos refu-
gerent. Id idem Augustinus testatur
alibi. Propter amorem, inquit, laudi
humane multa magna fecerunt, qui magni
in hoc seculo nominati sunt, multumque
laudati in ciuitatibus gentium, querebant
non apud Deum, sed apud homines gloriam,
& propter hanc, velut prudenter, fortiter,
temperanter, iusteque viuentes, ad quem
peruenientes, perceperunt mercedem suam,
vani vanam. Agens verò sigillatim
libi de Romanis, qui in virtutum stu-
dio ceteras gentes superauerunt. Vete-
res, inquit, primiue Romani gloriam ar-
dentissime dilexerunt, propter hanc viuent
voluerunt, pro hac & mori non dubitauerunt,
ceteras cupiditates huius viciu ingenti cupi-
ditate presserunt. Tamq; hac honoru ambu-
bitione excecati erant, vt tanquam vir-
tutem Reipublice necessariam, & fru-
ctuosam reputarent: quare & operata illi
fine facta inter virtutum opera recen-
sebant. Ita enim testatur idem Beatus
Augustinus: Non solum, inquit, huius
vitio non resistebant, verumetiam id exci-
tandum & accendendam esse censebant, po-
tantes hoc utile esse Reipublice. Putabant
ergo utilem esse fastum & superbiam,
omnium criminum fontem, & virtutum
omni-

omnium hostem capitalem: Vnde sequebatur, vt quæ doctrina Christi loco antidoti habet ad extirpandam superbiam, vt fugam honorum laudumque humanarum, contumeliarum, & illusionum cum gaudio tolerantiam, ea illi loco magnæ stultitiæ haberent, & Euangelium, in quo verbo & exemplo hæc prædicantur, rem iudicarent dementissimam.

Cæterum ijs, quibus diuina sua luce Deus oculos illustrarat, inde clarissimum testimonium pro fidei Christianæ veritate sumpserunt, dum non obscure cernerent, pestilentissimi vitij superbix, (quod non modò virtutes omnes excindebat, sed etiam mortales in alia horrenda flagitia pertraherebat) foeditatem, eiusque radicem, insatiabilem honorum appetitum, splendore fidei Christianæ discuti & condemnari, atque efficacissimis congruentissimisque remedijs sanari, efficiendo homines è superbis humillimos, omniumque laudum humanarum contemptores, & solius gloriæ diuinæ zelatores. Id insinuat S. Paulus, cum ait: Verbum crucis filiis perditionis existimatam stultitiam, ijs verò, qui salui sunt, virtutem Dei ac sapientiam

1. Cor. 1.

1. Tim. 3.

Q 4

Glo-

Gloriæ siquidem humanæ amatoribus opprobriū crucis, & q̄ Deus hoc medio mundum voluerit ab exitio æterno vindicare, ingens quædam stultitia visa est. Ijs vero, quibus coelestis gratia illuxit, iniuriæ & contumeliæ crucis visæ sunt infinitæ Dei sapientiæ ac potentia indices, eò quod illæ solæ valerent ad reprimendam mundi superbiam, vanumque honorum temporaliū amorem.

Affectiones inordinatę ex honorum cupiditate profluentes, sunt ambitus dignitates, optare, imperare & dominari alijs, aucupari nomen, famam & existimationem magnam apud omnes, res suas verbis efferre immodicè, per ostentationem, alijsque inculcare, quibus naturę & gratię donis reliquis preluceat mortalibus, iactare eloquentiam in publicis hominum conuentibus, ut cum acclamatione applaudatur, excitare opera æternā in terris, ut laudes celebrentur in secula, errata lapsusque suos vel defendere, vel certè, quoad fieri potest, obtegere; & si contingat ea patefieri, laborare ut homines intelligāt non necessitate coactum, sed spontè ex humilitate se ea detexisse: optare, ut dum honoribus cupidè inhiat, alij tamen

tamen existiment cum nec optare nec
 aucupari illos. Velle impensè diligi à
 maioribus, & timeri à minoribus: exi-
 stimare omnes actiones suas esse laude
 dignas, & ab omni querela ac reprehensionem
 immunes. Expetere vt omnes
 credant eum progeniem ducere à nobi-
 lissimis maioribus, abundare cognatis
 & amicis generis & virtutis splendore
 clarissimis, se multum eorum auxilio
 fultum posse, illosque sui respectu ma-
 gnifica multa agere. Hi alijque similes
 sunt affectus inordinati, qui nascuntur
 ex propria hominis voluntate, & ma-
 gnoperè mortificationis beneficio in-
 digent.

CAPVT VII.

*Qua ratione mortificandi sint affectus pro-
 priae voluntatis, dum quis aucupatur
 honorem & laudes hu-
 manas.*

ETSI nonnunquam vsuueniat, vt
 licitè homo possit, & exoptare
 & acceptare honores laudesque
 humanas, non sui solandi, vel compa-
 randæ apud homines existimationis
 causa, sed quia ita expedire videtur ad
 ipsius aliorumque profectum & salu-

Q 5

tem

tem; quo fine & cauterium ferro cadenti corpori inurimus, vel medicinam aliam usurpamus ad recuperandam sanitatem: nihilominus, sicut ad refrandas alias prauas inclinationes, & inordinatas appetitiones, non modo abstinemus ab illicitis & vetitis, sed etiam licitis (quod sacra scriptura sanctorumque Patrum testimonijs probauimus) sic etiam mortificare debemus inordinatam cupiditatem honorum, eoque magis, quò occultius in intimis animi recessibus hæret, ac difficilius expugnari potest.

Ad mortificandum, exscindendumque igitur hunc appetitum, primum necesse est, vt apud animum nostrum certò constituamus, deinceps nolle inhære dignitatibus, prælaturis, alijsque officijs, quæ onus alijs imperandi habent coniunctum, & si ab alijs obtrudantur, tergiuersemur, nec acceptemus, nisi vel auctoritas Maiorum, quibus obsecundare fas sit, interueniat, vel si ex Sapientum iudicio lege charitatis ad id obstringamur. Sed & decernamus, non conscendere ad alium quemuis sublimiorem statum, etiam si gubernandi alios curam annexam non habeat, nisi secus consulant Patres spiri-

spirituales, qui perspectam habent cō-
scientiam nostram, existimentque sine
periculo salutis nostræ ad maiore glo-
riam Dei cessurum, si talem dignitatem
non renuamus. Imò in omnibus alijs
rebus cum fama & celebritate nominis
coniunctis, ianuam cordis nostri oc-
cludere debemus, ne eas concupisca-
mus, vel nobis procuremus, nisi vera
necessitas, aut vberior animæ nostræ
aliorumque profectus, & diuinæ glo-
riæ amplificatio ad id obligare videa-
tur: cum autem ea de causa amplexi
fuerimus, toto pectore optemus, quod
ad nos attinet, nullum honorem sus-
cepto muneri congruentem nobis de-
ferri. Ita monet Sanctus Augustinus.

Lib. 83. q. 36.

Vbi fuerint, inquit, carnalium volupta-
tum illecebræ superatæ, cauendum est, ne
surrepat, atque succedat cupiditas platen-
di hominibus, aut per aliqua facta mirabi-
lia, aut per difficilem continentiam, sine
patientiam, aut per aliquam largitionem,
aut nomine scientiæ vel eloquentiæ; In eo ge-
nere est & cupiditas honoris, contra que om-
nia doceatur, quam sit pudendum ei placere
velle, quos nolis imitari. Aut enim boni non
sunt, & nihil magnum est à malis laudari: aut
boni sunt, & oportet imitari. Sed qui boni
sunt, virtute boni sunt, virtus aut non appetis,

R. 6

quod

quod in aliorum hominum potestate est. Qui ergo imitatur bonos nullius hominis appetit laudem. Si autem placere hominibus ideo vis, ut eis prosis ad diligendum Deum, non iam hoc sed aliud cupis. Et alio in loco scribit: Tanto quisque est Deo similior, quanto ab hac immunditia mundior, id est, cupiditate honoris. Quae in hac vita, etsi non funditus eradicatur ex corde, quia etiam bene proficere animos tentare non cessat, saltem cupiditas gloriae superetur dilectione iustitiae. Hec omnia Augustinus: quibus verbis indicat, hominem Christianum convenienter legi divinae esse obligatum omnem inordinatum amorem gloriae, laudumque humanarum mortificare.

Lib. 5. de civ.
4.14.

In reg. breu.
9.10.

Ioan. 5.

In constit.
monast. c. 25

Sanctus Basilius quaestione posita, possitne homo Christianus aspirare ad honores? respondet, mandatum Domini esse, ut honoremus alios: vetitum autem esse, ne honorari ipsi velimus, eo quod idem Dominus ea de causa reprehenderit pharisaeos. Quando, inquit, inquit, vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis, & gloriam, quae solo Deo est, non queritis? Ex quibus verbis colligitur, si tam noxium est oblatos honores libenter suscipere, quam periculosum sit non oblatos querere. Et alibi dicit: Qui in caelo cupit bonorum operum mer-

mercedem recipere, non solum non debet inhiare honoribus humanis, verumetiam oblatos repudiare, ne gloria parta in terris, imminuat vel tollat veram gloriam in coelis. Quocirca, quisquis virtutis amore tenetur, sedulo caueat, ne nimis cupidè gloriam huius sæculi sectetur, & alijs velit anteferri.

Mortificari adhuc debet ille immodicus honorum appetitus, eligendo & acceptando ea, quæ opinione hominum minus sunt honorifica, & pudorem aliquem iniicere possunt, si modò licitè, & sine iactura salutis fieri queat; vti esset, assumere nomen vel officium in specie vilius, honorifica officia deriuare in alios, virtutes bonaque opera sua, cum scandalum abest, occulere, & apud familiares dissimulare, omnibus in rebus concursum, applausumque hominum defugere, quando fieri potest sine cultus diuini iactura: potius operam suam & opes conferre in adiuuandis operibus bonis, quæ vendicant autores alienos, quam aliquid facere nomine suo; non purgare se de lapsibus suis, optareque ab alijs corrigi, & humiliari. Quando ab ipso, vel ipsius consilio præclarum aliquod opus designatum fuerit, nulli, nisi necessitas ita postulet, com-

memorare. Si in aliorum comitatu minus aliquod sustinendum sit eligere, quod minus videtur honorificum, in qua ampliore conciliant laudem & nomen apud homines, ea commendare alijs, contentum esse labore & veilitate negotij quod gestum est, ad maiorem Dei gloriam, etiamsi de ipso nulla mentio fiat. Hæc mortificatio, si diuina gratia adsit, est antidotum procul dubio præsentissimum contra immodicam honorum laudumque humanarum cupiditatem. Hoc inculcant vulgata & notæ Sanctorum sententiæ, ut illa: *Ami*

S. Bonavent.

ep. 25.

Isai Abb. in

bibl. sacra.

orat. 27.

nesciri, & pro nihilo reputari. Desiderium alijs imperandi tanquam pestem animæ fuge. Cui conuenit, quod sanctus Vincentius scripsit; desiderium ascendi ad altiora, quocunque colore caritatis prætexatur, cauterio mortificationis, tanquam draconis infernalis caput in principio esse resecandum.

Rationes verò, quæ mouere nos debeant ad usurpandum hoc mortificationis exercitium, non desunt. Vna est. Quemuis hominem Christianum; debere congruenter rationi & prudentiæ in cultu pietatis, eligere quod melius & securius est, omniaque obstacula & quæ discrimen aliquod saluti afferre possunt, defugere. Iam verò indubita-

tum est in omnibus dignitatibus, Præ-
laturis, alijsque officijs cum magno
honore hominumque applausu coniu-
ctis, ingentia esse errorum lapsuumque
pericula, tentationemque vindicandi
honoris, laudumque humanarum ca-
piendarum esse vehementissimam.
Hanc rationem affert sanctus Grego-
rius, cum ait: *Christus idcirco in carne appa-*
ruit, ut non solum nos per passionem redime-
ret, verum etiam per conuersationem doceret,
exemplum se sequentibus præbens, rex fieri nol-
uit: ad crucis verò patibulum spontè peruenit,
oblatam gloriam culminis fugit, pœnam pro-
brose mortis appetijt, ut membra eius videli-
cet discerent fauores mundi fugere, terrores
minimè timere, pro veritate aduersa diligere,
prospera formidando declinare: quia & ista
sepe per tumorem cor inquinant, & illa per do-
lorem purgant. In istis sepe & ante acta bona
depereunt: in illis autem longi quoque tempo-
ris admissa terguntur. Nam plerumque aduer-
sitatis magisterio sub disciplina cor premitur:
quod si ad regiminis culmen eruperit, in elati-
one protinus vsu gloriæ permiscetur. Sic Saul,
qui indignum se prius considerans, fugerat,
mox ut regni gubernacula suscepit, inuauit:
honorari namque corâ populo cupiēs, dū reprehē-
di publicè noluit, ipsum, qui in regē se vnixerat,
abiciū: sic David auctoris sui iudicio penè in

Pass. p. 1. c. 3.

sim-

Cap. 6.

*eunctis actibus placens, mox vi pressura pre-
dere caruit, in tumorem vulneris erupit, se-
ctusque est in morte Vrie crudeliter rigidus,
qui in appetitu femine, fuit eneruiter fluxus.*
Hucusque Gregorius. Vnde concludit
non multò post seruum Dei licet donis
conuenientibus ad alios regendos in-
structus sit, tamen eò vsque debere et
corde hoc culmen fugere, donec à supe-
riore imperetur: eoque imperante non
debere amplius esse pertinacem. Et ad-
dit: Dum beatus Paulus ait, Qui Episco-
patum desiderat, bonum opus deside-
rat, nomine boni operis, non honorem
Episcopalem, sed labores eius & sudo-
res intelligi, & quia id temporis offerre
se ad Episcopatum, erat offerre se ad
martyrium. Quod autem ad prædica-
tionis officium attinet, in quo ordina-
riè non est tantum honoris aut pericu-
li, ac in prælatura, ait: cum Isaias se Do-
mino offerret ad prædicandum, non
antè aggressum iter, quam visione di-
uina manu Seraphin purgatus esset,
hoc est, habilis ad tale munus geren-
dum redditus. Quia verò difficile est
cognoscere, quis sit purgatus, securius
quoque est prædicationis officium refu-
gere, donec superioris iussu ad id vocemur. Hæc omnia Gregorius.

Cap. 7.

Al.

Altera ratio, quæ hanc doctrinam
 persuadeat, est experientia propriæ im-
 becillitatis. Videt enim homo, se etiam
 in statu infimo ab omnibus negotiis &
 honorum periculis libero, non facere
 satis omnibus legibus diuinis & huma-
 nis, sæpeque per infirmitatem in varias
 culpas relabi, siue apertas, siue occultas:
 quare necesse temerarius sit qui hæc a-
 gnoscens in se, offerat se ad statum vite
 sublimiorem, in quo crebriores sunt oc-
 cisiones errandi, & maiora ob maiorem
 obligationem pericula, atque imprimis
 ad dignitatem cum cura alios guber-
 nandi coniunctam. De qua Concilium
 Tridentinum pronuntiat, eam onus ef-
 se etiam cœlestibus virtutibus, angeli-
 cisque humeris formidandum; quippe
 cuius munera tam arduum sit explere,
 ut opus sit pectus omni virtutum præ-
 stantissimarum genere esse obarma-
 tum. Vnde beatus Bernardus lumine
 diuino & experientia quotidiana edo-
 ctus scribit: verè paucos esse, qui alios
 regant cum profectu, & pauciores, qui
 cum humilitate. Eandem rationem tra-
 dit beatus Gregorius: Si, inquit, ho-
 mines sancti, licet Dei mandato essent
 vocati, tamen reformidârunt guberna-
 tionem aliorum suscipere, quantæ cul-
 pæ

*Serm. 2. in
Cant.*

*In 1. lib. reg.
c. 10.*

per erit offerre se spontè ad illam? & ne
uis obligationibus se onerare ad curan-
dam aliorum salutem, qui vix sufficiat
ad curandam suam? Et alibi dicit: Eius
gubernationis onus graue sit, maius
tamen esse honoris, eò quòd accipere
honorem, & non se efferre, sed illud
spernari, res tam ardua sit & exotica, ut
facilius intelligi, quàm verbis exprimi
queat: cerre imbecillis & imperfectis vi-
detur impossibile dare locum honori
subditorum fructu, & non animo ex-
tollì. Et quia homines à Deo electi
ment ne ei displiceant, idcirco fugiunt,
quoad fas est, officium Prælati. Hic
Gregorius, qui vocat impossibile, quod
erat admodum difficile, & rarum apud
homines.

*Lib. 10. con-
fess. c. 38.*

Ob has, aliasque rationes graui-
mas commonefaciunt nos sancti Pa-
tres, magno studio in nobis coerecen-
dum esse honorum & dignitatum appè-
titum, licet inter honores varij existant
gradus, & in vno quàm in alio maior sit
delinquendi occasio: Sermo, inquit bea-
tus Augustinus, ore procedens, & factus, qui
innotescunt hominibus, habent tentationem
periculosissimam ab amore laudis, qui ad pri-
uatam quandam excellentiam contrahere
mendicata suffragia tentat, cum à me inu-
m.

arguitur, eo ipso quo arguitur Et sepe homo de ipso vane glorie contemptu gloriatur, ideo quæ non iam de ipso glorie contemptu gloriatur.

CAPVT VIII.

Sanctorum exemplis confirmatur mortificandam esse honorum cupiditatem, fugienda ex parte sua officia honorifica, & onera gubernandi obnoxia.

QUOD Sancti verbis docuerunt, hoc, vt fidelissimi Christi ministri, confirmarunt operibus: & sic in eo genere consenserunt in doctrina, sic & in vita: & idcirco omnes dignitatum & Prælaturarum, aliorumque officiorum honorificorum culmen defugerunt, nec antè amplecti voluerunt, quàm ex maiorum mandato, vel populorum importunitate, vel maxima necessitate coniecturam fecissent eam esse Dei voluntatem. Vnde B. Gregorius *In lib. reg. c. 10.* ait, homines electos, quoad possunt, fugere officium Prælaturæ, quando autem à Deo ordinati sunt non posse se abscondere. Et quamuis penè innumeris exemplis res hæc explicari possit, nos tamen paucis, ijsque selectis contenti erimus, è quibus faciliè & aliorum spiritus dignoscatur.

Ac

In eius vita.

Ac primum quidem sit ipse Gregorius Papæ iam nominati, ut liquet factis ab eo demonstratum, quod docuerat verbo. Nam, teste Ioanne Diacono, electus in summum Pontificem Romano clero efficaces ad Imperatorem Mauritium litteras dedit, obstitans eum enixè, ne electioni consentiret: e mentitoque habitu urbem egressus in sylvis & cauernis terræ, ne reperiri posset se abdidit; sed columnæ ignis indicio proditus dignitatem acceptam coactus est. Sanctus Ambrosius Mediolanensium iudex communi clerici & populi approbatione electus in Episcopum, ut eos ab hac voluntate decerneret, è tribunali diram de torquendis rebus sententiam tulit, ut æquo crudelior haberetur. deinde nocte intempestiva ex urbe elapsus, licet Ticinum versus iter intendisset, tamen mane discussis nebris deprehendit miraculo sese esse ante portam, qua Mediolano effugerat. Sanctus Martinus, authore Sulpitiano, tantoperè ab Episcopatu abhorrebat, ut ne quidem sancti Hilarii persuasione Diaconatum suscipere voluerit: contra suam deinde voluntatem euectus ad Episcopatum, cum Episcopi quidam, qui ad eum consecrandum conven-

*S. Paulinus
in eius vita.**In eius vita.*

rant, vilitate personæ & habitus offensi, eius electionem improbarent, & indignum tam sublimi loco iudicarent, ille vehementer gauisus est, illosque Episcopos maiori amore prosecutus.

Sanctus Ioannes Chrysostomus tan- *Metaphr. in*
to studio fugiebat honores & laudes, vt *eius vita.*

flagitiosus homo nullus tantoperè laboraret in celandis suis sceleribus, quantum ille laborabat in occultandis suis virtutibus, & rebus cum laude & gloria gestis. Cum autem animaduerneret, sibi, quamdiu inter homines viueret, ob virtutis & doctrinæ præstantiam magnos deferri honores, confugit in solitudinem, in qua rerum diuinarum contemplationi vacans tamdiu permansit, donec graui morbo coactus est redire in urbem. Deinde renuit gradum Sacerdotij, donec Flavianus Episcopus diuina reuelatione edoctus de spelunca, in quam se abdiderat, extractum in sacerdotem consecrauit. Antiochia quoque ante doloque, pio euocatus, vi Constantinopolim pertractus est & Archiepiscopus eiusdem urbis constitutus. Sanctus Augustinus item tanta sollicitudine & cura honores respuit, maximè sacerdotij & Episcopatus, vt cognita morte Episcopi fugeret ex urbe illa, ne

eli-

*Epist. 148. ad
Valer.*

eligeretur: cum autem degeret in Episcopatu Hipponensi sub Episcopo Valerio vi pertractus est ad sacerdotium licet ipse, cum fugæ locus non restaret, postulante scilicet populo, & Valerio antistite virgente, tandem consensisset, sed cum tanto animi dolore, ut cum ordinaretur totus perfunderetur lacrimis.

*Epiph. ep. ad
Ioan. Episc.
Marian.
In eius vita.
Vega in hist.
S. Hiero.*

Sanctus Hieronymus, tam diligenter & serio omnibus honoribus, eorumque captandorum occasionibus restitit, ut licet sacerdos; tamen ministeria sacerdotis in suo monasterio exercere reformidaret. Sic ut sanctus Epiphanius, cum monachi quererentur de penuria sacerdotum, ob Hieronymum qui ex humilitate functione sacerdotij abstinebat, Pauliniarum minorem sancti Hieronymi fratrem decreuerit sacerdotio initiare. Et quia ille quoque hanc dignitatem deprecabatur, opus fuit vi illum ordinare, & ne tempore ordinationis diuini nominis reuerentiam inuocaret, os illi obturare, donec ordinatio perfecta esset.

*Leon Iustin.
in eius vita.*

Sanctus Nicolaus ad effugiendum honores, deserta patria, ubi notus erat, Myræam abiit, ut ibi ignotus delitescere posset & inglorius. Sed Deus diuini-

DE MORTIF. VOLVNT. 371

tus antistitibus ibidem pro eligendo Episcopo congregatis patefecit, ut eligerent qui summo diluculo primus Ecclesiam ingrederetur, nomine Nicolaus: qui ut vidit diuina voluntate se electum, acquieuit.

Sanctus Fulgentius contra voluntatem suam in Africa praefectus cuidam monasterio, intelligens securius esse parere, quam imperare alijs, fuga elapsus est, & ab omnibus secessit in coenobium pauperrimum, quod in medio mari in insula quadam extabat, omni solatio humano destitutum: sed inde postea magna vi extractus est, & ad Episcopatum Rupensem promotus.

Sur. in Iam.

S. Ammonius eremita, cum animaduerteret se per vim capiendum ad gubernacula Ecclesiasticae gubernationis in vrbe quadam, diuino, ut creditur, instinctu motus, aurem sibi praescidit, & sic manus eorum euasit.

Pallad. in hist. Lausica.

S. Caesarius magna sapientia & pietate vir ad Episcopalem dignitatem postulatur, aufugit, & in certis monumentis, ne inueniri posset, tam diu delituit, donec diuina reuelatione proditus inde extraheretur, & ad Arclatensem Ecclesiam, licet inuitus, promoueretur.

Cypr. in vita.

S. Ed-

Sur. in Nov. S. Edmundus, licet ab omnibus in Anglia, ipsoque Pontifice Romano Gregorio nono dignissimus Archiepiscopatu Cantuariensi iudicatus, non prius consensit, quam auctoritate Pontificis summi sub poena lethalis peccati imperatum esset, ut susciperet, eoque suscepto palam protestatus est, se non fuisse suscepturum, nisi obligatus fuisset sub poena Deum offendendi.

In eius vita. S. Antoninus litteris diuinis humanisque excultus, Archiepiscopatum Fretinum ab Eugenio IV. oblatum repudiavit, omniaque media adhibuit ut eam ab hac voluntate abduceret. Verum Papa omnibus rationibus eius neglectis sub poena excommunicationis illi imperauit, ut susciperet, sed nec tunc, nisi quaestione discussa ab omnibus litteratis, quod teneretur consentire, in sententiam Papae concessit, tot lacrymis profusis, ut & circumstantes ad lacrymas prouocaret.

S. Bernard.
in eius vita. S. Malachias Archiepiscopatum non prius acceptauit, quam Episcopi congregati ei comminarentur anathema, nisi pareret. Omnem enim locum excelsum & sublimem velat animae precipitium fugebat teste S. Bernardo.

Sur. in Aug. S. Bernardus in Remorum & Lingonensium

nensium antistitem, atque etiam in Medi-
 olanensium Archiepiscopum nomi-
 natus, omni studio & conatu se purga-
 uit, & onus excussit: impetrarat enim à
 Deo, ne mandato aliquo sub peccato
 mortali obligante ad id adigi posset.

¶ S. Thomas Aquinas, cum Clemens *Sur. in Mart.*
 IV. Papa Archiepiscopatum Neapoli-
 tanum ei detulisset, tot rationibus suam
 Sanctitatem ab hac voluntate reuoca-
 uit, ut nec illum, nec alium illi deinceps
 offerret.

Sanctus Goar bonorū operum meri-
 tis, miraculorumque gloria clarus à *Sur. in Iul.*
 Francorum rege Sigeberto urgebatur,
 ut Archiepiscopatum Treuirensē su-
 sciperet, ille verò cum se purgasset, vi-
 deretque regium animum flecti non
 posse, multis lachrymis inducias petijt
 orandi, diuinamque voluntatem ea de
 re consulendi. Rex viginti dies indulxit,
 ille verò à Deo petiuit liberari à digni-
 tate, & impetrauit, ac in decimum vsq;
 annum deinceps lecto affixus vsque ad
 mortem decubuit, potius eligens infir-
 mitatem, quàm dignitatem. Quam ani-
 mi submissionem multis miraculis
 Deus illustravit.

Beatus Ferdinandus de Talauera *Vega in hist.*
 Granatensis Archiepiscopus multa *S. Hier.*
 R. san.

sanctitate & eruditione conspicuus, a Rege adscitus, ad Salmanticensis Episcopatus fastigium, multis vijs & rationibus se excusauit. Scribere Reges ad summum Pontificem, & capta vrbe Granatensi, eius episcopatu Granatensi ornare voluit, sed, quoad potuit, diu tergiuersatus est, verum cum ob instantiam regum non posset oēs Episcopatus oblatos excutere, meluit Granatensem, utpote pluribus laboribus & ærumnis obnoxium, amplecti. Et quamuis ante semper plurimum abhorruisset à Prælaturis, tamen quantum experientia quotidiana edoctus clarius cognouit earum difficultates & discrimina: consuevit dicere, nec capere non posse, quomodo hominem ratione & prudentia præditus tantumonus, quod tantam vitæ perfectionem postulet, sponte optare & acceptare possit. Hæc ergo vota, hæc studia fuerunt sanctorum hominum, fugere omnibus modis honores & dignitates.

Iam verò non solum hunc zelum demonstrarunt in declinandis magnis dignitatibus Episcopatum, in quibus labor, periculumque maius est, sed etiam in monasteriorum præfecturis. Vbi, licet non appareat tam grande periculum, tamen quia illa

illæ quoque cum honore & cura animarum coniunctæ erant, iustissimas causas prætexere poterant, cur se inidoneos faterentur, atque etiam, quibus modis fas esset defugerent & renuerent.

Pinusius sanctissimus & venerabilis Abbas, ne suo præficerentur monasterio, confugit ad Tabennosiatarum cœnobium longè illo districtius, ibique maluit esse hortulani famulus, quàm in suo Prælatus.

Cassian. l. 4. c. 30.

S. Marcellus diuina iuxta ac humana Sapientia instructus, tanto studio fugit monasticam Præfecturam, totque vijs ac rationibus à se repulit, ut tandem voto sit potitus; tantoque gaudio officium omnium in cœnobio vilissimum recepit, ut petiuerit in eo per omnem vitam perdurare. Hinc quilibet prudens æstimare potest, quàm rectè faciant, qui suæ infirmitatis gnari, non aspirant ad gubernationem aliorum; postquam Sancti tanto lumine à Deo illustrati, tantoque spiritus robore ad vincendas tentationes muniti, hoc onus refugerunt. Si cæcus, vel alius exigua videndi facultate præditus, post initam cum fido & peritoduce viam admodum strictam, sed im-

Sur. in Dica

Matth. 7.

peditam, & præcipitijs plenam, tandem
ducem suum deferat, nonne in apertum
vitæ discrimen se conijcit? Nos omnes
viam cœli inuenimus, angustam & stric-
tam, multis occultisque tentationum
periculis horrentem: antecedunt nos
duces viæ Sancti, qui, vt sunt lumen
diuino illustrati, pericula viæ ostendunt.
Cum ergo hi tam periti duces declinent à
via cupiditatis honorum & dignitatum,
nos verò illis delictis in eam vltro nos ingeramus,
quid aliud agimus, quàm quòd sapientiores
videri volumus sanctis, & manifestum
salutis periculum adire?

CAPVT IX.

*Sanctorum exemplis declarantur media, quibus
mortificanda est propria voluntas, quales
honores temporales, quibus donum prædicandi & eruditionem alicui deferuntur.*

Quamuis fere omnium maximum periculum & damnum animæ nostræ sit in nimia dignitatum, officiorumque, quibus alijs imperandum est, cupiditate; tamen in alijs quoque honoribus expetendis nec damnum, nec periculum omne abest.

Qua-

Quare operæpretium faciemus, si expendamus, quibus medijs sancti affectionem illam mortificarent. Officium in Ecclesia Dei valde honorificum est, verbum Dei prædicare, quod si fiat cum magno hominum concursu & applausu, magnum concionatori impendet periculum lapsus, ne dum aliorum salutem quærit dicendo, suam perdat applausu illo gaudendo. De quo periculo sanctus Gregorius in moralibus *Lib. 9. mor.* scribit, nos sæpè assumere munus prædicandi alijs, & dum auditoribus prodesse volumus, propriæ laudis amore nos defœdare: sicut enim latro per diuerticula irruens, sæpè occidit viatorem recta via progrediētem: ita honoris proprii illecebra sæpè insultat concionatori alioquin rectâ tendenti, hoc est, salutem aliorum quærenti: vnde fit vt in vno eodemque opere initium à virtute sumatur, finis verò reddatur vitiosus. Quòd etiam crebrò accidit concionatoribus, nempè vt prædicationis initium quidem videatur laudabile, quateus voluntate quadam imperfecta conantur prodesse hominibus, sed re ipsa intentio & scopus prædicantium aliò feratur. Nonnunquam etiam, licet non aucupentur laudes

hominum & famam, imò contemnunt
tamen id non faciunt ex vera animi
submissione, qua seipso despiciant, indi-
gnosque honore aestiment, sed ex arca-
na quadam elatione, qua plus æquo sibi
fidere solent, aliosque contemnere. He-
ferè B. Gregorius, qui vti optimus vi-
spiritualis magister, accuratè detegit
vulnera, quæ in hoc officio esse so-
lent, vt curationem eorum addisca-
mus,

Sur. in Iul.

Medium verò, quod sancti vsurp-
runt ad mortificandum honorem in
hoc officio, erat, data opera sæpè in his
locis concionari, vbi parum essent gra-
ti, aut vbi exiguus erat populi concu-
sus. Sanctus Otto Bambergensis Episco-
pus, quamvis apud suos in magna ho-
minum existimatione esset, sic vt to-
tus clerus populusque illum aliunde
venientem cum canticis & hymnis so-
lemniter in urbem receperit: tamen de-
serta diœcesi sua contulit se in Pome-
raniam ad annunciandum Euangelium
infidelibus, à quibus licet deterrimè
haberetur, & luto aliquando sordida-
retur, summisq; oneraretur iniurijs, ille
tamen à prædicatione non cessavit, hu-
militatisque & patientiæ exemplo præ-
dura pectora gentis tandem ad fidem
traduxit.

Ber.

DE MORTIF. VOLVNT. 379

Beatus Noribertus, Coloniensis & *Sar. in Iun.*
Xantensis quondam Canonicus, postea
verò Ordinis Præmonstratensis insti-
tutor, cum concionator esset celebra-
rimus (quem sanctus Bernardus vo-
cat fistulam cœlestem) tamen neglectis *Bern. ep. 56.*
vrbibus malebat verba facere in vicis
& pagis, nec minus paucis, quàm mul-
tis; pauperibus quàm diuitibus; rusticis
quàm nobilibus operam suam præsta-
bat.

Sanctus Dominicus, sanitate & sa- *Theod. in e-*
pientia clarus, ac propter admirabilem *ius vita, l.*
fructum quem concionibus in lucran- *4. c. 10.*
dis animis colligebat, admodum carus
in Tolosano Episcopatu; tamen maluit
alio se conferre, nempe Carcassonam,
vbi non solum non afficiebantur ho-
mines ad eius conciones, verum etiam
eum persequebantur & irridebant. Ac
rogatus aliquando cur id faceret, re-
spondit, Quia Tolosæ multi me hono-
rant, Carcassonæ verò multi mihi con-
tradidunt.

Sanctus Cutbertus, sanctitatis, mi- *Beda in eius*
raculorumque fama celebris in villis *vita.*
montanis locisque solitarijs & horri-
dis, quò nulli prorsus concionatores
ventitabant, multos dies libentissimè
verbum Dei annunciabat.

R 4

San-

In eius vita.

Sanctus Franciscus pro sapientia & gratia quam à Deo ad prædicandum acceperat, cum à multis libentissime, nec sine ingenti fructu audiretur in oppidis, tamen crebro conferebat se ad loca vilia, ubi à paucis audiebatur. Atque hoc est vnum medium, quo Sancti vsi sunt in mortificando appetitu honoris, qui decerpi potest ex officio prædicationis.

Ad mortificandum verò honorem, quem poterant consequi ex opinione sapientiæ, nonnulli conati sunt eam cælare, donec Deus patefaceret.

Sur. in Mar.

S. Thomas Aquinas, sublimi præditus ingenio, & diuina æquè ac humana instructus sapientia, tantum studium in ea occultanda posuit, vt propter iugè silentium tardissimi ingenij haberetur, & per conuitium à sodalibus suis bos mutus appellaretur, nec antè sapientiam suam, disputando in Scholis prælegendoque prodidit, quàm id à Superioribus exactum fuisset.

Sur. in Iun.

S. Antonius de Padua, cum esset eloquentissimus, doctissimusq; ac singulari prædicandi dono ornatus, existens in S. Francisci ordine sic thesaurum hunc cælauit, vt p vili & indocto fratre haberetur, atq; ad infima culinæ, verrendorum-

rumque cubiculorum ministeria detru-
derentur. Multoq; tempore in hac fun-
ctione tam abiecta perduravit, donec
Deus cuidam superiori inspiravit, vt im-
poneret illi munus prædicandi in tri-
clinio: tunc enim, vt obedientiæ faceret
satis, prædicavit, & donum, quo prædi-
tus erat, patefecit. Non formidabant
sancti illi, ne proximo fructum aliquem
spiritualem detraherent, si aut sapien-
tiam suam occultarent, aut æquè paucis
ac multis verbum vitæ annunciarent.
Probè siquidem nōrant, caritatem per-
fectam, in ijs quæ ad animam attinent,
incipere à seipsis, atque idcirco existi-
mabant Deo gratius esse honoris cupi-
ditatem mortificare dando operam hu-
militati, & contemptui sui, quàm iuuā-
do alios huius spiritualis fructus iactu-
ram facere. Quamquam & hoc ipso stu-
dio plus commodare poterant proxi-
mo: quò enim ipsi maiores in virtute
progressus fecerant; hoc alios quoque
poterant sibi reddere similiores. Et res
ipsa docuit tales concionatores & plu-
ribus à Deo beneficijs fuisse diuinitus
instructos, ac potentiores fuisse in Ec-
clesia ad conuertendos peccatores.

Aliud quoque medium vsurpârunt
sancti ad mortificandam honorum ap-

petitionem, nempe, ut exercerent se in officijs humilibus & abiectis, vilibusq; personis ministrarent.

*S. Bernard.
in eius vita.*

Sanctus Malachias post susceptum Archiepiscopatum, vilia monasterij officia repetere non dubitavit, ut cocomministrando, & mensæ inferuiendo, & tempore mensæ in triclinio legendo, aliaque id genus.

Octau. in vita.

Sanctus Bonaventura item, licet opinione hominum doctissimus, tamen non refugiebat abiectissima quæque monasterij officia siue culing, siue mensæ, siue euerrendæ domus obire, sic ut opus fuerit illius in hoc genere ardorem temperare.

*Vinc. Mai-
nard. in vita*

Sanctus Antonius iam factus Archiepiscopus suis famulis inferuebat, aliaque officia domestica subibat.

Est & aliud medium efficacius, quo sancti vti fuere, amplecti scilicet & quærere contemptum sui, aut ea munera obire, ob quæ homines ab hoc mundo rideri & contemni solent.

*Ioa Patriar.
in eius vita.*

S. Ioannes Damascenus eruditione præstans, etsi in vrbe Damascena à consilijs fuisset Principi, tamen monastica vita suscepta non dubitavit Damascum, sportis oneratus, quas monachi

chi texuerant, ingredi, easque publicum exponere, ac ad maiorem sui confusionem carius pretium exigere, ut plurimum se ludibrio, in loco, ubi antea fuerat honoratissimus, exponeret.

Sanctus Plato Bizantinus, qui in sa- *Theod. in eius vita.*
culo magna nobilitate & auctoritate
præditus fuerat, religionem ingressus
ad mortificandum appetitum hono-
rum, non contentus ab alijs reprehendi
& contemni, citra tamen ullam culpam
suam à Superiore verberari exoptabat:
qui ut desiderio eius faceret satis, con-
sensit: quod loco magni beneficii ille
ducebat.

Sanctus Franciscus non semel se cu- *In eius vita.*
rauit à fratribus suis publicè coargui, &
ludibrio affici, appellarique rusticum,
indoctum: nulla virtute præditum, &
os suum pedes conculcari. In oppidi cu-
iusdam ingressu animaduertens homi-
nes honoris causa sibi obuios fieri
ut ludibrio exponeretur, se una cum
socio applicuit ad collem terreum viae
proximum, magnaque celeritate
puerorum more in eum incurrit, atque
ita obtinuit, ut opinionem Sanctitatis,
quam de eo obuij conceperant, depo-

tract. huius
p. 3 c. 1. l. 2.

Chron. mino-
rum p. 3. l. 5.
6. 47. & 48.

nerent. His alijsque, ac etiam maiori-
 bus opprobrijs toleratis (quæ tamen
 magna moderatione suscipienda sunt,
 vt infra dicemus) Sancti ad perfectam
 mortificationis culmen, absolutamque
 omnibus numeris humilitatem perue-
 nire, experientiaque ipsa didicere, hoc
 medio tantam se à diuina maiestate
 consecutos gratiam, vt prorsus liberos
 se senserint passionum cum aliarum,
 tum huius, de qua agimus, tyrannide, ac
 in omnibus actionibus suis non nisi
 honorem gloriamque Dei ante oculos
 propositam habuerint. Pace quoque &
 tranquillitate animi tanta, & viuam in
 Deum fiducia fructi fuerint, vt se tan-
 tum non beatos arbitrarentur. Hæc ex-
 perientia quendam sancti Francisci di-
 scipulum fecit erumpere in hæc verba:
 Beatus est, qui contemnitur ab homi-
 nibus, modo amet & optet contem-
 ptum, aut certè patienter toleret: hoc e-
 nim præcipuum certumque fundamen-
 tum est itineris ad cælum. Quibus ver-
 bis significare voluit, hoc esse medium,
 quo honoris temporalis contemptus,
 veraque humilitas, omnium vir-
 tutum fundamentum, ac-
 quitur.

CA-

CAPVT X.

quam necessaria sit intellectus, proprijque iudicij mortificatio, & quo modo exerceri debeat.

Post propriæ voluntatis mortificationem principem locum obtinet, vtpotè cum maximo merito coniunctum, mortificatio intellectus, quoad iudicium proprium: hæc enim est facultas animi omnium nobilissima, & dux voluntatis. Proprium autem iudicium vocamus, quo homo iudicat de rebus, non quia Deus ita statuit, aut sancti & sapientes docuere, sed quia ita ei videtur. Hoc iudicium proprium est perniciosissimum, & grauissimorum criminum radix, ac omnium errorum & hæresum seminarium. De quo optimè tractat Sanctus Bernardus. In corde, inquit, duplex est lepra, propria *Serm. 3. de voluntas, & proprium consilium. Lepra vna- resurrect.* que nimis pessima, eoq; perniciosior, quò magis interior. Voluntatem, inquam, propriam, qua non est communis cum Deo & hominibus, sed nostra tantum, quando quod volumus, non ad honorem Dei, non ad utilitatem fratrum, sed propter nosmetipsos facimus, non intendentes placere Deo, & prodesse fratribus.

sed satisfacere propriis motibus animorum.
Huic contraria est recta fronte caritas. Hæc
 ille. Hoc iudicium mortificandum est,
 non inordinatè illi fidendo, sed alio-
 rum iudicio & opinioni in omnibus,
 quæ rationi sunt consentanea, subijci-
 endo.

Quædam homo credit certitudine
 infallibili, ut quæ à Deo reuelata sunt,
 & ab Ecclesia proposita tanquam fide
 Catholica tenenda. Alia sunt, quæ ho-
 mo certa esse iudicat, quia rationi na-
 turali, & sapientium dictis sunt confor-
 mia. Alia rursus, quæ nec reuelatione
 diuina, nec ratione naturali, sed quia
 communi Sanctorum, Doctorumque
 Catholicorum consensu afferuntur, no-
 bis certa sunt. In his omnibus locum
 non habet mortificatio proprii iudicii,
 neque enim homo in ijs nititur pro-
 prio iudicio, sed magno cōsilio & pru-
 dentia adhæret luci, quam Deus in hac
 vita communicauit, ut illam sequa-
 mur. Sunt ergo alia, ad quæ credenda
 homo huiusmodi motiuis non duci-
 tur, sed quia sibi videntur esse creden-
 da, vel sequenda, & in his mortificatio
 proprii iudicii locum habet. Quando
 alicui videtur aliquid verum, & cer-
 tum, vel probabile & verisimile, & ad-
 uertit

uertit multos doctrina, experientia & virtute sibi pares nō idem videre, mortificare debet suum iudicium, & aliorum anteferre, nam cum vtrinque sit paritas, iustè ceditur, cum multorum vnius iudicio præstet. Hinc S. Basil. Non est rationi consonum, si quis in omnibus suo stare velit iudicio, nec periculo, aut contumaciæ suspicione caret, in congregatione multorum nolle maioris partis sententiæ acquiescere: nec dubium est arrogantia argumentum esse in hoc genere, suo potius, quàm aliorum iudicio adhærescere. Nam, vt scribit Sanctus Bernardus, quæ maior superbia esse potest, quàm si vnus suum iudicium præferat vniuersæ congregationis iudicio, quasi solus haberet spiritum Dei? Similiter in cæteris omnibus rebus, in quibus neque rei euidencia, neque maiorum auctoritas conciliat certitudinem, nullumque impendet vel salutis, vel virtutis deferendæ periculum, consultius est iudicio suo cedere, & alieno parère, maximè eorum, qui auctoritate, vt sunt superiores, aut doctrina, vel ætate & experientia superant.

Et rationibus, quæ ad hoc permouere nos debeant, vna est, consideratio humana-

*In reg. brevis.
q. 123.*

*Serm. i. de
resurrect.*

humanæ ignorantiae, hoc est, quàm pauca sint, quæ certò & clarè cognoscimus: quàm multa item, quæ certissima verissimaq; nobis quondam visa sunt, & tamen post accuratius examen prehensa sunt vel falsa, vel admodum dubia, & crebrò talia, vt pudeat nos in ea sententia fuisse. Deinde quanta sit in vna aliqua quæstione, vel consilio opinionum varietas, vt frequenter dici possit, tot esse sententias, quot auctores, tot placita, quot capita. Hinc fit, vt quæ iuvenes nimia ingenij & iudicij celeritate & immaturitate leuiter effutiuim⁹, augeſcente etate & iudicio tandem corrigamus.

*Lib. 5. c. 14.
in 1. Reg.
Et l. II. mor.
c. 21.*

De qua ignorantia, in quam per Adæ peccatum incidimus, loquens Beatus Gregorius, dicit: *Magnum pelagus est ignorantie humane*. Et alibi. In peccati, inquit, pœna in hac mundi peregrinatione & exilio tanta cæcitate percussus sumus, vt nobis ipsis ignoti simus. Nam luce veritatis semel ab anima nostra depulsa, nihil in ea præter ignorantiae tenebras remanet: quæ causa est, vt frequenter in fossam peccati labatur, & tamen ignoret. Et hæc est ignorantia, in quam per peccatum incidimus: licet enim lumine naturali nonnulla nobis

nobis patefacit, tam pauca tamen sunt, quæ certò & perspicuè innotescant, vt remoto fidei lumine, fateri, vt vult B. Gregorius, ingenuè debeamus, nos ple- nos esse tenebris ignorantiae. Hæc er- gò tanta ignorantia toti generi huma- no communis meritò commouere nos debet, ne facile nostro iudicio fida- mus, sed aliorum sententiæ subscri- bamus.

Ignorantiam deinde & cæcitatem a- nimi non parum augent passiones, quæ facile impellunt hominem in senten- tiam veritati contrariam. Sicut enim ardentissima siti laboranti nihil me- lius dulciusue videtur aqua, quia se- cundum dispositionem suam iudicat; sic qui cupiditate aliqua inordinata, vel perturbatione concitatur, longè aliter iudicat de rebus, quàm reuera sese ha- bent. Cum ergò quilibet homo sciat se non esse immunem à passionibus, & affectionibus prauis, non debet pro- prio iudicio admodum fidere, sed tan- quam domesticum hostem habere su- spectum, abnegareque illud, vbi ratio suaerit. Vnde sanctus Dorotheus. Cum subiecti, inquit, simus multis passio- nibus, prauisque affectibus, nostro iu- dicio non debemus omninò fidere; quan-

Serm. 190

quando enim norma vel regula curua est, & inflexa, nunquam quod secundum eam dirigitur rectum efficitur, sed distortum.

Iam & alia, eaque principalior mortificandi iudicii proprii ratio est, quod opus sit magne humilitatis, Deoque gratissimum. Sicut enim homo ob naturae corruptelam procliuus est ad fouendam propriam voluntatem, sic etiam ad sequendum proprium iudicium: unde si vincat se, & iudicium intellectus, qui principatum inter animi facultates obtinet, alterius iudicio submittat, exerceat actum virtutis maximæ: & quia ob amorem Dei facit, magnum meritum apud Deum colligit in hac vita, in futura verò singularem gloriam. Unde illud bonum incomparabile nascitur, ut homo à Deo ita luce illustretur, totque peculiaribus armetur præfidijs, ut ægrè hallucinari in re aliqua, vel in fraudem ab inimico induci possit. Nam hanc lucem fauoremque suum promittit Deus ijs, qui propter Deum se humiliant in re tam graui & difficili, ut est proprii iudicii mortificatio. Hanc rationem idem Sanctus Dorotheus sedulo ponderat, dum ait: Quando suæ opinioni & iudicio homo adhærescit, tunc

Serm. 8.

tune capitalis humani generis hostis
 mox nectit illi laqueos, quo præcipi-
 tem agat in errores & peccata. Atque
 hæc est causa ordinaria, & radix, cur
 qui fundamentum cultus diuini iece-
 rant, excidant è gratia, & pereant. Lap-
 sus quidem causas, alij alias referunt: at
 ego primam causam, & radicem sta-
 tuo, quod suo iudicio nimium fesus sit,
 sui ipsius magister factus, quo nihil est
 perniciosius. Sicut contrà nihil ad præ-
 cauendum lapsum, auertendasque om-
 nes Satanæ insidias & fraudes, est sa-
 lubrius, quàm superiorum Patrumque
 spiritalium consilio & iudicio sese re-
 gendum tradere. Confirmat idem Do-
 rotheus hanc doctrinam appositione
 vnius exempli. Magnus, inquit, Ma-
 carius Abbas, cùm aliquando conspe-
 xisset dæmonem oneratum ollis, qui-
 bus varia esculenta continebantur, per-
 cunctatus eum est, in quem vsum tot
 ollæ seruirent. Ille verò diuina vir-
 tute constrictus cælare veritatem non
 potuit, dixitque se varijs illecebris mo-
 nachos, vti non vnum omnibus est pa-
 latum, tanquam escis à cultu virtu-
 tis, ad vitium allicere. Addebat vnum
 inter cæteros magnum suum ami-
 cum esse, quem ilicò, quotiescunque
 veller,

vellet, posset in suam sententiam trahere, eiusque nomen prodebat. Macarius mox monachum adiit, & deprehendit eum deceptum, quod nimium suo iudicio præfidens tentationes non patefecisset Patri spirituali: monuitque illum, si immunis à lapsu esse velit, in posterum suo iudicio non temerè fidat, quod & fecit. Vnde S. Macarius, cum postea iterum se videndum demon obtulisset, rogauit, num monachus dictus adhuc esset eius amicus; ille verò magno furore respondit, non esse amplius amicum, sed hostem. Omnes S. Macarij monachos tentabat dæmon, sed maximam eorum partem idcirco vincere non poterat, quod proprio suo iudicio non niterentur, sed totos se Patrum spiritualium arbitrio consilioque regendos dedidissent.

CAPVT XI.

De medijs, quibus proprij iudicij mortificatione exercenda est, ne in temerarium iudicium incidatur.

EX medijs, quæ Sancti Patres ad mortificandum proprium iudicium docuere, & usurpauere, illud, sicut diximus, vnum est, deligere sibi

sibi Patrem spiritualement, cui tota conscientia nostra perspecta sit, & explorata, cui omnes perturbationes animi tentationesque ingenuè patefaciamus, cuiusque consilio & prudentia nos duci regique sinamus; confisi, hanc tutissimam esse viam rationemque vitæ piæ sanctæque traducendæ & procurandæ salutis æternæ. Quod medium seruire potest, non solum religiosi, qui sub aliorum obedientia viuunt, sed etiam secularibus, si optant securam inire rationem seruiendi & placendi Deo: omnes enim expositi sunt, & proprii iudicii & passionum suarum, & variarum dæmonis tentationum periculis, eoque magis, quod in seculo maiores, quam in religione, se offerunt occasiones. De S. Malachia commemorat Sanctus Bernardus, eum cum esset in seculo, optaretque seruire Deo, diuino instinctu edoctum, ut quæreret Patrem spiritualement, & inuenisse quendam Dei seruum nomine Imarium, cui omnia animi sui sensa detegebat, cuiusque consilio totam vitam instituebat. Hic ab infantia à Deo singulariter institutus, à diuina eius maiestate documentum accepit, ut loco Dei alicui homini in omnibus obediret. Quo medio, licet esset

In eius vita

in

in seculo, breui ad magnam vitæ sanctitatem peruenit.

Aliud medium ad mortificandum proprium iudicium saluberrimum est assuefacere se ad exquirenda aliorum consilia, non solum in rebus grauius, magnique momenti, (quia ad cauendos errores id omnino necessarium est) sed etiam nonnunquam in leuioribus, & quæ nullo negotio comprehendiqueunt. Nam quo in hoc genere rerum magis alienis consilijs nitimur, hoc plus, & maiori cum merito exercetur proprii iudicij mortificatio. Sed ad hunc fructum, procul dubio maximum, carpendum, curandum est, vt qui alienum implorat consilium, non ita suæ opinioni adhærescat, vt secum decernat ab ea non recedere: tunc enim fictè & frustra confugeret ad alienum: sed vt paratus sit in eam sententiam inflectere mentem, quam iudicabit præstantissimam: sic enim verè homo humiliat se, & proprium iudicium mortificat, diuinisquæ donis locum præbet. Vnde Sapiens dixit: Ibi esse salutem, vbi multa vigent consilia, quòd præcipuè intelligitur de vera animæ salute. Atque hoc medium petendi consilium ab alijs in rebus etiam

Prov. II.

iam leuioris momenti vsurpârunt multi sancti.

Sanctus Arsenius, vir sanctissimus, *Metaphr. in*
diuinaque & humana sapientia instru- *vita.*
ctus, qui in sæculo Imperatorum Ho-
rij & Arcadij magister fuerat, cum in
eremum secessisset, non modo à mona-
chis doctrina & scientia magna prædi-
tis, sed etiam ab indoctis & rudibus sa-
lutaria ad progressum in virtute faci-
endum consilia sciscitabatur, idq; ingen-
ti animi submissione, persuasus Deum
per hoc medium subministraturum,
quæ magis accommodata essent ad su-
am salutem.

Beatus Raimundus, à doctrina cele- *Leander in*
berrimus, qui cum facultate Summi *eius vita.*
Pontificis Episcopatu se abdicârat, S.
Dominici religionem complexus, ad
coercendum iudicium proprium sub-
mittebat se religiosi cuiusdam fratris
non admodum eruditi voluntati & ar-
bitrio. Atque hac submissione tantum
sanctitatis nomen breui sibi concilia-
uit, vt in Generalem Ordinis sui præ-
positum electus sit, multisque mira-
culis claruerit.

Aliud quoque medium mortifican-
di iudicij ergò vsurpârunt sancti, vt dū
in dictis factisue suis vel monerentur,
vel

vel carperentur ab alijs, non repugnant, sed facile aliorum sententia, quando inde nullum timebatur periculum, subscriberent; idque faciebant, non solum quando alij solidioribus, quam ipsi, rationibus niterentur, sed etiam quando longè infirmioribus: sciebant enim hac via maiorem occasionem dari exercendæ veræ humilitatis.

*Metaph. in
eius vita.
Surinus in
Maio.*

S. Pachomio degenti in monasterio, & opera manuum cum alijs fratribus exercendi texendis è iunco sportulis, cum discipulus eius, quem alijs præfecerat, diceret, eum non rectè texere, continuo surrexit, dicens: Fili doce me, quæ sit optima texendi ratio, quem doctè humiliter secutus est, posthabito pristino suo more. Qua humilitate, inquit Metaphrastes, arrogantia spiritum, carnisque prudentiam repressit.

*In Chron.
Francisc. p. 1.
l. 1. c. 69.*

Hoc medio crebrò utebatur S. Franciscus, ut fructum aliquem spirituales in se colligeret, fratresque suos ad idem hortabatur. Nam cum diuturna familiaritate cum Deo diuinisque illustrationibus, ac experientia ipsa edoctus, probè sciret, quid, quo loco & tempore agendum esset, tamen malebat in maximis rebus aliorum, etiam simplicium, ac imperitorum iudicio & sententiæ acqui-

quiescere, quàm suo. Et idcirco omnes fratres, quos ad ordinem recipiebat, sedulo commonefaciebat, vt hoc exercitium faciendi ea, quæ proprio iudicio contraria forent, auidè completerentur.

Cum quadam vice ab eo postulasset sanctum ordinis habitum adolescentes duo, deduxit eos in hortum, monuitque, sibi vt adiumento essent in plantandis caulibus, & eandem secum plantandi rationem tenerent. Cum verò ille præposterum plantandi modum datâ operâ tenuisset, vt frondes deorsum premerentur, radix sursum exstaret, alter iuuenum conticuit & paruit. Alter verò, iudicium suum non subiiciens, contendit perperam plantari. Vnde factum, vt illi, non huic habitum ordinis concesserit: sciebat enim sanctus ille sine proprii iudicii cōtemptu parum profici in cæteris virtutibus.

Ibid. c. 70.

Atque hæc sunt media, quæ seruus Dei exercere debet ad mortificandum proprium iudicium, cum in omnibus rebus, tum maximè in proprijs ad animæ & conscientiae suæ pacem & securitatem attinentibus: siquidem in his homo ad errorem & lapsum, propter

S

amo-

amorem proprium, innatasque animi
passiones, procliuius est. O admirandam
pugnam, quæ est inter mortificatio-
nem & proprium iudicium! O victo-
riam gloriosam in proprii iudicii ab-
negatione! hac enim tanquam pugione
omnes confodiuntur dæmones; hac
rescuntur, velut radice succisa, omnia
vitiarum germina, quæ ex proprio iu-
dicio pululare solent. O quam opima
& præclara spolia in hac victoria col-
liguntur, nempe, humilitas, patientia,
charitas, pax, gaudium spiritale, & di-
uinæ voluntatis perfecta consumma-
tio. Denique necesse habet homo spe-
ciatim mortificare proprium iudicium
in aliorum dictis & factis dijudican-
dis, ne facile fidem accommodet suspi-
cionibus, nisi firmis rationibus & argu-
mentis confirmetur: Sic enim à cul-
pa & poena, immunis erit, qua Deus
animaduertere solet in eos, qui temere
alios iudicant, & condemnant, hoc est,
vt in eosdem, vel etiam grauiores
defectus, quos in alijs no-
târunt, laban-
tur.

Cassian. l. 5.

l. 30.

*S. Vincen. in
vita spirit.*

CA.

CAPVT XII.

*De mortificatione passionum in sensitiua ho-
minis parte existentium, & de ea-
rum natura.*

Sicut homini inest appetitus intel-
lectiuus, nepe voluntas anime soli
inhærens, (vnde & dicitur esse in
parte anime superiori) sic inest & sen-
sitiuus inhærens toti composito ex ani-
ma & corpore: vnde & dicitur esse in
parte anime inferiori, quia est in illa,
quatenus forma est corporis, vitam
corpori præbens. Huius appetitus duæ
sunt potentię concupiscibilis & irasci-
bilis. Motus vel operationes eius ap-
pellantur passionēs, eò quod per illas
potentia corporali quadam immuta-
tione alteretur, & quasi patiatur. Di-
cuntur & perturbationes animi, quòd
rectam rationem soleant turbare, & te-
nebras offundere. Sunt autem numero
vndecim, sex in potentia concupisci-
bili, vt amor, desiderium vel concupis-
centia, odium, fuga mali vel abomi-
natio, delectatio, quæ dicitur & gau-
dium, dolor, vel tristitia. Quinque re-
liquæ sunt in irascibili, quæ sunt spes,
& desperatio, audacia, & timor, & ira,
quæ dicitur & indignatio, ac zelus.

*Aug 9. de ci-
uit c. 4.*

S. Thom. 1. 2.

q. 22. a. 1. 2. 5.

S 2

Hæ

Hæ passiones oriuntur ex bono vel malo per imaginationem animæ representato. Nam bonum representatum, tanquam principium actuum primo efficit in animo inclinationem quandam ad bonum, & hoc est, amor; ac dum bonum nondum obtinetur, mouet appetitum ad illud procurandum, & hoc est desiderium. Post obtentum vero bonum, bonum ipsum efficit in animo quietem & pacem, quæ dicitur delectatio & gaudium.

Malum verò eidem appetitui representatum efficit contrarium: ac primo quidem auersionem, qua conatur illud à se repellere, & dicitur odium. Deinde studium remouendi, & dicitur Fuga vel abominatio mali. Si verò malum à se remouere non possit, sequitur Dolor & tristitia. Quòd si bonum appetitui obiectum sit arduum, sed ita conceptum ut obtineri queat, efficit in potentia irascibili spem consequendi, contra verò, desperationem, si concipiatur, quasi obtineri nequeat. Rursum si appetitui malum obijciatur, quòd agere depelli possit, & tamen homo confidat se depulsum, nascitur audacia in appetitu: sin minus, timor. Si verò malum sit re ipsa vel imaginatione præ-

sens furrigit se ira contra illud eiusque auctores.

Hæ passiones, si naturam spectes, hoc est, ut sunt partis sentientis operationes, moraliter nec bonæ, nec malæ sunt, nec virtutes, nec vitia, quia voluntariæ non sunt, nec à ratione libera ortæ. Si verò eas consideres, quatenus à ratione incitantur, vel mandantur, aut quando oportebat, non coercentur, & comprimuntur, quod est, tacitè illis consentire, tum moraliter bonæ vel malæ, virtutes vel vitia dici queunt, quia sic sunt voluntariæ, & cum ratione participant. Bonæ quidem, quando rationis dictamen sequuntur. Malæ, quando secus, hoc est, cum potius sequantur naturæ corruptæ inclinationem, amando, quod amandum non est; & timendo, quod timendum non est.

His appetitus sensitiui passionibus in voluntate respondent, ut supra diximus, similes actiones & motus, iisdem nominibus amoris, desiderij, gaudij & cæteris appellati. In voluntate siquidem propriè non sunt passiones, quia eius motus non sunt cum mutatione corporali coniuncti, sed dicuntur affectus, qui naturâ sua liberi sunt, &

immediatè nati. Vnde si benè ordinati sint, verarum germanarumque virtutum actus sunt, quibus refrænantur partis sensitivæ passiones. Si non sint, & cum ratione pugnent, culpæ rationem obtinent, & excitant animi perturbationes.

Hæc cum ita sint, restat vt diligenter consideremus, quanta nobis incumbat necessitas passiones illas mortificandi. Certè si homo non nisi vt bruta animantia, anima sentiente constaret, non esset ad refrænandas passiones obligatus, quia convenienter naturæ suæ principali operaretur. At quoniam ratione, vt principali parte præterea præditus est, à qua & homo dicitur, tenetur, quibuscunque modis potest partem sentientem, tanquam ancillam dominæ, & instrumentum opifici, sibi subijcere. Hoc Deus in diuinis litteris per Ecclesiam docet, dum monet, ne post concupiscentias nostras eamus, hoc est, post passiones; alioquin ab hostibus vincendi, id est, dæmonibus, qui irridebunt, & subsanabunt nos. Et Apostolus Paulus Dei auctoritate. *Frates, inquit, sumus debiles carnis*, vt nempe secundum eius inclinationem vitam instituamus: quia *si secundum illam*

vixerit

Eccles. 8.

Röm. 8.

DE MORTIF. VOLVN. 409

vixerimus, moriemur, nempe morte cul-
pæ & pœnæ æternæ: *Si autem spiritu fa-*
cta carnis mortificauerimus, hoc est, passio-
nes & concupiscentias, *viuemus*, nempe
vita gratiæ & gloriæ æternæ.

Ratio, cur harum passionum mortifi-
ficatio tam necessaria sit, est, quia sicut
in parte superiori animæ, quæ intelle-
ctiua dicitur, voluntas propria, iudi-
ciumque proprium sunt omnium vi-
tiorum radix sic in eiusdem animæ par-
te sensitua, & inferiori passiones sunt
omnium peccatorum, malorumque fons
& radix. Ab his passionibus ad partem
intellectiuam ascendunt tetri vapores,
& fumi, iudicium excæcantes, & obscu-
rantes. Vnde Apostolus in hominis *Roma. 7.*
peccatoris persona. *Videō, inquit, aliam*
legem in membris meis repugnantem legi
mentis meæ, & detinentem sub lege pecca-
ti. Appellat Beatus Paulus membro-
rum legem, partis sentientis passiones:
quia si non cohibeantur, animam in
omne genus vitiorum præcipitem a-
gunt.

Est & alia ratio, quæ mortificatio-
nem passionum suadet: nam cum in-
sint parti sentienti, organisque corpo-
reis, non animæ modo, verum etiam
corpori, quoad sanitatem noxiæ sunt.

Videmus enim vno immodico timore homines quosdam ilico incanuisse, alios iræ intemperantia, tristitia, vel gaudij concidisse mortuos. Cuius rei multa exstant in veterum monumentis exempla. Publius Rutilius spe Consulatus, quem Romæ ambiebat deiectus, tanto mœrore obrutus est, vt subito animam efflârit. Dantes poëta clarissimus, teste Volaterrano, ad Venetos missus pro pace cum Guidone de Palenta componenda, simulatque cognouit sibi audientiam negatam, vitam cum morte commutauit. Idem facit nimia lætitia. Aelianus enim commemorat athletam Crotoniatam post partam Olympico certamine victoriam, cum corona laurea offerretur, tanta lætitia effusum, vt continuò spiritum reddiderit. Et de Sophocle scribit Plinius, cum, cum tragœdia sua alteri publicè antelata fuisset, tanto exilisse gaudio, vt subito mortuus conciderit. Idem efficit in hominibus nimius terror. Refert siquidē Fulgosus de Ostrogothorum Rege Theodorico, cum in cœna ingens caput piscis propositum fuisset, illeque existimaret, esse ipsum caput Symmachi, quem trucidarat, cum tanto terrore concussus, vt paulo post

Lib. 22.

Lib. 7. c. 55.

Lib. 9. c. 2.

lò pòst expirârit. Idem de alijs passionibus dici potest, quando non mortificantur.

Nonnulli tamen in ea sententia sunt, vt arbitrentur, se in ægritudinem lapsuros, si obortam iram, tristitiamue refranare conentur; vnde passioni cedentes animæ suæ perniciem afferunt, & malè ædificant proximum, ac Deum grauitèr offendunt, imò & corporis sanitatem, si sinant passionem augescere, lædunt, vt liquet experientia. Quare concludo sedulam passionum mortificationem, plurimum valere ad conseruandam animæ corporisque incolumitatem, ad extirpandam tyrannicam vitiõrum seruitutem, ac denique ad veram, & solidam pacem internam externamque obtinendam.

CAPVT XIII.

*Quæ ratione mortificandæ sint passiones
existentes in parte hominis
sensitiua.*

EX ijs, quæ superius dicta sunt, de modo mortificandi amorem proprium, & voluntatem propriam facillè liquet, quemadmodum

S s

fint

*Passio amoris,
Desiderij.*

sint mortificandæ passiones. Licet enim aliquando fieri possit, ut sine vilo respectu ad passiones peccetur propria voluntate, ut cum peccatur ex mera malitia, tamen omnes ferè prauæ voluntatis nostræ actiones originem habent ab aliqua passione non mortificata in ijs, qui seruire Deo cœperunt. Quare breuiter de mortificatione passionum agemus. Passio amoris, quæ prima omnium est, & desiderij, quæ secunda est, inordinatæ sunt. Primo, quando homo amat vel desiderat, quæ natura sua cum diuina lege pugnant, ut est iniuste detinere rem alienam, alterius coniuge abuti, &c. In quo genere non opus est diu dispicere, quid agendum sit: constat enim pœnitentia talia esse corrigenda ab ijs, qui nondum adiuvante diuina gratia viam pulcherrimam observationis mandatorum Dei inire cœperunt. Secundo, inordinatæ sunt, quando homo amat vel expetit, non quidem res suapte naturæ malas, sed superuacaneas, & idcirco culpæ obnoxias, ut opes, domos, hortos, vestium molliem, victus delicias, aliaque quæ non conueniunt homini humilitatis, aliarumque virtutum Christianarum studioso. Tertiò

tiò inordinatæ sunt, quando homo amat & desiderat necessaria, non ob necessitatem, sed voluptatem, aut si ob necessitatem quidem, amittamen immodico affectu. Hoc autem, teste S. Augustino, & B. Gregorio argumentum est aliquem affectu inordinato amoris vel desiderij in res necessarias ferri, quando ijs destitutus magnoperè affligitur: si enim illa propter Deum amasset, cùm à manu eiusdem Dei profectū sit, quod illis sit exutus, voluntatem suam cum diuina conformasset. Has inordinationes mortificare debet homo, ea ratione qua diximus, mortificandum amorem proprium, non desiderando, nisi ea, quibus ægrè carere possumus, idque non ad nos solandos, sed ad satisfaciendum necessitati, & diuinæ ordinationi, quæ ita voluit, ac ex parte nostra optando viuere sine vlla delectatione corporali, si eam Deus non concessisset. Itaque quando Deo sic visum fuerit, etiam amorem parentum, filiorum, vxoris, amicorum, & aliorum non secus, quam aliarum rerum temporalium, exuere, & paratum esse, quando casus ita tulerit, illos omnes pro Christo deferere.

Passio delectationis & gaudij inordinata. *Delectatio.*

S 6

dina-
nis.

*Aug. de ve-
rareli. c. 48.*

Greg l. 31.

mor. c. 2.

ordinata est, quando homo oblectatur, & gaudet in rerum temporalium usu & successu, non quia usus ille necessarius, vel animæ proficius est ad charitatem promouendam, aliumque virtutis finem obtinendum, sed quia voluptatem quandam affert naturæ conuenientem: ut si quis oblectetur spectandis ludis, & comœdijs, non ob commodum, quod inde prouenit, sed ob voluptatem solam, quam spectando capit. Item, si, quoniam magnum fecit quæstum in negotiatione, aut hæreditas obuenit copiosa, vel munus publicum valde fructuosum nactus est, de ijs gaudet, non quod commodare queant salutem animæ suæ, vel aliorum, aut quod necessitati multorum possit eorum ope succurrere, sed tantum, quia magnam ex eo euentu capit consolationem. Idem est in alijs rebus ordinarijs, ut si quis lætetur ob victum vel vestitum, ob donum egregium acceptum, ob laudes ab alijs auditas, & alia similia carni placentia, tantum quia voluptatem aliquam ista afferunt, nullo alio fine proposito virtuti consentaneo: hæc enim lætitia inordinata est, rationeque ac spiritu mortificanda, ut scilicet ea non expetatur, nisi necessitatis vel utilitatis nomine.

quæ

quæ in animam ipsius vel proximi redundet. Quæ doctrina liquidò colligitur ex eo, quod alibi dictum est de actionibus adiaphoris, quæ per se nec bonæ, nec malæ sunt, bonum finem esse præstituendum, vt virtutum laudem obtineant.

Quæ dicta sunt de passione gaudi, *Tristitia*. similiter intelligenda sunt de passione tristitiæ. Videamus ergò quæ sit tristitia inordinata à nobis mortificanda. Quando ob iacturam rerum temporalium factam, aliave incommoda accepta in victu, vestitu, habitatione, parentibus, amicis animo deijcitur, non quia inde grauius offensus sit Deus, aut quia detrimentum aliquod nostræ proximorumve salutis & profectui accefferit, sed quod consolatio aliqua nobis adempta sit, tunc tristitia inordinata laboramus, quæ destituta est sine veræ virtutis. Quare ratione mortificare & corrigere hanc passionem tenemur, quod fiet, si eam tanquam de manu Dei pro expiatione peccatorum nostrorum suscipiamus.

Timor quoque vanus & inordinatus est, quando homo reformidat aut *Timor*, corporis & fortunæ damna, aut excidere è gratia & beneuolentia hominum.

num, non quòd timeat Deum offende-
re, aut alio nocumento spiritali suam
vel aliorum animam afficere, sed tan-
tùm, quia horret damni temporalis
grauitatem. Qui timor sic mortifican-
dus est, vt se homo promptum offerat
ad omnia damna fortiter perferenda,
quæ Deus immiserit & permiserit. Sunt
& alij timores inordinati, quibus ho-
mo plus æquo terretur rebus alterius
vitæ, vt spectris, vmbriis, apparitionibus
spirituum, & idcirco non audet solus
degere in domo aliqua, aut solus in te-
nebris iter carpere. Hi timores mor-
tificandi sunt actionibus contrarijs, vt
transeundo per locum spectris obno-
xium, & orationibus pijsque medita-
tionibus vacando.

Ira.

Ira passio non solum inordinata in
nobis est, quando exposcimus vindi-
ctam, aut verbis contumeliosis alios
inuadimus, sed etiam quando nulla
voce emissa, aut signo dato in nobis ip-
sis turbamur, aut in proximum com-
mouemur ob defectus in illo animad-
uersos, atque ita animo ab eodem aba-
lienamur, & in corde illum iudicamus,
ac vilipendimus. Hæc ira mortificanda
est eleuando cor ad Deum, & à miseri-
cordi eius manu recipiendo poenam,
quam

DE MORTIF. VOLVNT. 4^m

quam ira nobis attulit, auxiliumque implorando quo funditus comprimatur, vt diximus alibi de remedijs ad acquirendam patientiam commemoratis.

Indignatio in proximum, orta ex consideratione defectuum eius, mortificanda est, compatiendo illi, & lapsus excusando, quoad fieri potest: cogitando item & in conspectu Dei agnoscendo, nos multò deteriora perpetraturos fuisse, nisi diuina manu conseruati fuisset. Verum hic aduertendum est, has passionum inordinationes non semper esse peccata in voluntate, nisi voluntas illas optet, acceptet, vel non refranet & mortificet, sicut oportet: sin vero aduigilans statim repudiet & rationi subijciat, tum licet earum commotionem sentiat in parte sensitua, vt loquitur Apostolus, rea non sit damnationis, imo virtutes earumque meritum sibi cumulat, & gloriam auget in celo. Quare seruo Dei non debet videri superuacanea hæc subtilior de passionibus tractatio, quoniam progressus magnos in amore Dei, omni-que virtutum laude facere potest, qui in mortificandis animi perturbationibus egregie se exercitauit. Quod si cuiquam

*Indignatio
nis.*

Ro. 7. & 8.

quam non admodum arridet hoc mortificandarum passionum studium, non est tamen infructuosum hanc doctrinam habere perspectam, ut cum Deus menti desiderium tale iniecerit, facilius & promptius amplectatur. Nec vero modus mortificandæ, verbi causa, iræ, quod aliquis suspicari posset, impedit superiores, quo minus sibi subiectos: cum opus est, corrigere vel castigare possint, sed iuvet, ut moderate ac debito fine, atque etiam merito corrigentis & correcti fiat. Nec item mortificatio indignationis contra proximum vetat, ne indignemur contra crimina & noxas peccantium, sed temperat cor nostrum, ut sic indignemur in defectus, ut tamen non dimoveamur ab amore personæ peccantis. *Vera enim iustitia, inquit beatus Gregorius, compassi-*
nem habet, non indignationem.

*Hom. 34. in
Euang.*

CAPVT XIV.

De mortificatione sensuum externorum.

Post mortificationem propriæ voluntatis, quæ inest parti animæ spirituali, & passionum inhaerentium parti sensitiuæ interiori, congruens est, ut deinceps tractemus de mortificatione sensuum exteriorum,

um, quæ non perutilis solum, sed etiam necessaria est homini veræ virtutis studio. Propria siquidem voluntas, passionisque per ipsos sensus externos videndi, audiendi, odorandi, gustandi & tangendi prauas suas inclinationes & motus exercent: unde fit, vt mortificationis sensibus, mortificetur quoque propria voluntas, quæ illos regit: passionem item interiores quæ sensuum actione produntur, & complentur. Deinde sensus sunt quasi ianux & fenestrx, per quas in animam aditum habent cogitationes & imaginationes vanæ & peruersæ, quæ accendunt & excitant in eam motus inordinatos ac vitiosos. Itaque sicut ad tuendam & propugnandam domum vel arcem, ne eam inuadant fures & prædones, necesse est portas omnes fenestrasque diligenter obseruare: sic ad tuendum animæ nostræ domicilium, quæ est sedes Dei, diuinorumque thesaurorum, hoc est, gratiæ & virtutum propugnaculum, opus est sensuum externorum portas fenestrasque sedulo tenere clausas, ne ab infestis nostris hostibus daemonibus inuadatur & spoliatur dictis thesauris spiritualibus. Ad hæc æquum rationique consentaneum est, vt facultatibus alienis secundum

Do

Domini voluntatem utamur: si enim
secus fiat, iniustitiæ, & quasi furti nota
incurratur. cum ergo sensus nostri sint
bona Dei, & cuius manu habemus & esse
& viuere, & omnes ad operandum vi-
res, imò bona omnia, meritò eis uti de-
bemus, non secundum nostram cupidi-
tatem, sed secundum voluntatem & be-
neplacitum eiusdem Domini. Itaque
generatim loquendo in eo consistit ve-
ra sensuum mortificatio, ut quoties al-
iquid oculis spectandum, auribus au-
diendum, naribus odorandum, lingua
gustandum vel loquendum, manibus
denique tractandum est (quod idem de
alijs membris corporis sentiendum)
homo secum perpendat, quo fine &
scopo ad videndum, aliasve actiones
moueat: si enim deprehendat se solo
voluptatis, non autem necessitatis vel
utilitatis spiritualis sensu adductum,
mox abstineat ab ijs prosequendis; si
secus, oret Deum, ut cum sua benedi-
ctione ad ipsius gloriam, suæque ani-
mæ aliorumve salutem liberè illis utatur.

Prov. 23.

Hæc sensuum mortificationem sæpè
à nobis Spiritus S. in diuinis literis exi-
git. In Prover. enim dicit: Præbe fili cor tuum
mihi: & oculi tui vias meas custodiant. Lo-
qui-

quitur autem de oculis mentis primū,
deinde de corporis, quatenus menti
obsequuntur, vtrique enim secundum
vias, hoc est, secundum Domini vo-
luntatem dirigi debent. Et in libro Nu-
merorum, Deus mandauit in fimbrijs
vestium poni vittas hyacinthinas. &
causam eius addit, *ut recorderentur omnia*
mandatorum Domini, nec sequantur cogita-
tiones suas, & oculos per res varias fornican-
tes. Ac in Ecclesiastico commendat cu-
stodiam aurium & linguæ, dicens: *Sepi*
auris tuas spiritibus, & linguam nequam noli
audire, & ori tuo facito ostia, & seras au-
ribus tuis. His similibusque senten-
tijs iaculat Deus nobis in lege sua
mortificationem sensuum. Vt verò
prædictè melius eam exerceamus, de
cuiusque sensus inordinatione, mortifi-
cationeque porro differemus.

Num. 19.

Eccl. 22.

CAPVT XV.

De mortificando visu, maxime in spectandis
ludis, tripudijs & alijs rebus ad ma-
lum prouocanti-
bus.

Natura nostra per peccatum vi-
tiata in omnibus rebus suā au-
cupatur voluptatē per ministe-

ri-

*Lib. de vera
vita.*

rium sensuum, maximè autem oculorum, tum quia promptius illis obiecta spectabilia se offerunt, tum quia minore labore atque infamia vsurpantur. Si in spectandis rebus non aliud queritur quam oculorum passus, noxa non caret animus. Oblectationis, inquit beatus Basiliius, appetitus è carne velut ex fonte manat, per omnes sensus, tanquam per quinque flumina diffunditur, oculis verò, velut manibus incorporeis omnia quæ vult attingit, etiam ea quæ corporeis manibus non tractantur; nam conspectis eorum figuris & formis, cordi mox eorum speciem infligit, & corpus ad voluptatem inflamat, atque ita omnes sensus actiones suas dirigunt ad eandem voluptatem, tanquam ad suam reginam, contaminantes animam, & carnalibus desideriis obnoxiam facientes. Vnde concludit sanctus ille doctor, seruum Dei, qui veræ virtuti operam dare contendit, debere inuigilare sedulo custodiendis sensuum fenestris, nè liberè nimium vagentur, animamque in vitiorum voraginem præcipientem agant. Ac sigillatim, oculos non debere conuerti quocunque collibuerit, sed eò tantum quò necessitas aut vtilitas spiritualis impellet.

DE MORTIF. VOLVNT. 417

let. sic enim animus semper, inquit, promptus erit ad contemplandam rerum spiritualium pulchritudinem. Qua oratione sanctus Basilius non obscure insinuat, quæ sit inordinatio in aspectu, quodque eius remedium. Sed iam magis particularia subiiciamus.

Ex hoc inordinato appetitu captandi voluptatem ex vago oculorum in quasvis res coniectu, nascitur cura desideriumque cernendi spectacula iucunda, vt ludos, saltus, laruas, comœdias, taurorum certamina, & alia id genus vana & noxia exercitia. Hoc desiderium etiam atque etiam coercendum est, nam vt in huiusmodi spectaculis, nihil nisi sensuum oblectamentum queritur, & proclivis eorum occasione in vitia lapsus est, magnum animæ conciliant damnum, deducendo eam à rerum diuinarum consideratione, & multis inanibus cogitationibus superbiæ, iræ, gulæ, odij, inuidiæ, libidinis, detractionum, eam complendo; à multis quoque operibus bonis abstrahendo, & tempus pretiosum perperam consumendo. Ac esto, nullum aliud incommodum inde sequatur, quàm quod sua præsentia approbare videantur huiusmodi nugæ, id magnum satis incom-

mo-

Lib. de spect.

modum videri debet. Vnde ait sanctus Cyprianus. Etsi spectacula, non sint similia gentilitijs, quæ in honorem sanctorum deorum instituebantur, tamen Christianis esse vitanda. Cum enim natura hominis corrupta per se ad malum prona sit, quid faciet si oculis obijciatur quæ ad malum prouocent? qui per se ad lapsum procliuis est, quanto potius labetur inter tantas occasiones? Et

In Psal. 119.

sanctus Augustinus, inter peccata & occasiones eorum numerat spectaculorum frequentationem. Nec sancti solum, verum etiam gentilium sapientum nonnulli agnouerunt, quanta bonorum morum iactura sit in aspectu rerum vanarum & futilium. Romæ, cum Cornelius Nepos theatrum ad exercendos ludos excitasset, Senatores improbârunt, & euertere mandârunt, existimantes res vanissimas indignas esse perpetuo ædificio. Id factum est, cum morum apud Romanos inuiolata constaret integritas: at postquam violari ea cœpit, multa amphitheatra extructa sunt. De Catone

Volat. ibid.

certè apud Ethnicos quondam prudentissimo legimus eum detestatum fuisse theatra, nec vnquam voluisse ludis interesse: arbitrabatur enim homine prudenti indignum esse, præsentia sua ludicri-

dera spectacula approbare. Cicero quoque testatur in persona Scipionis Romanos iudicii laude claros pro re vili & abiecta habuisse comœdiarum actiones, ipsosque actores decreto Censorio declaratos infames.

Quantò magis Christiani homines, quos Christus monuit, de omni verbo otioso aliquando in die iudicii reddendam rationem, ac omnes peccandi occasiones, etiamsi oculis, manibusque & pedibus nobis essent cariores, summa vigilantia abscindendas, cauere debent huiusmodi spectacula, in quibus & multi temporis fit iactura, & plurima oculis vsurpantur vana & lasciuia, bonisque moribus aduersa, vt quotidiana docet experientia. Nam vt quidam Poeta loquitur: *Segnius irritant animum dimissa per aures, Quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus*. Et cum beatus Paulus dicat, corrumpere bonos mores colloquia praua, quæ auditu percipiuntur; quantò magis inquinabunt animam foeda spectacula quæ in oculos incur-
runt.

Accidit alius horum tēporum abusus, quod foeminæ quoque ad comœdias adhibeantur. Scriptura sacra non semel monet mulieris speciosæ con-
spe-

Matth. 12.

Matth. 5.

Horat. de arte poet.

I. Cor. 13.

Eccles. 9.

Prov. 5.

spectum occidere corda multorum, ser-
 mones eius placidos esse instar ignis ad
 foeditatem omnem inflammantis, no-
 uissima autem illius esse amara quasi
 absynthium, & acuta quasi gladium de-
 cipitem, hoc est, qui animam punit
 morte culpæ & pœnæ æternæ. Unde
 scribit sanctus Augustinus, Basiliscus
 afflatus tolerabiliorem esse cantu fœ-
 minæ: eò quod Basiliscus suo aspectu
 corpus, cantus verò lasciuæ fœminæ
 animam perimat. Iam si accedat gestus
 & motus corporis nil aliud spirans
 quàm leuitatem & turpitudinem, quid
 fiet in imbecilibus mentibus audito-
 rum? id nimirum, quod euenit Holo-
 ferni conijcianti oculos in Iudith, vix
 pulchritudine, sicut loquitur Scriptura,
 captiua facta sit eius anima, morteque tem-
 porali & æterna percussus. Non per-
 mittit Apostolus Paulus mulieri qua-
 tumvis sapientia magna prædita fu-
 ctionem publicè alios docendi: cuius
 rationem reddit beatus Anselmus,
 quòd sermo eius prouocet auditorem
 ad amorem parum honestum. Quòd si
 verum est, quid efficiet mulier compo-
 vestita, & in publico theatro verbis fa-
 ctis que gerens personam legem & inde
 coram? non dubium, quin demon per-
 eam

*Aug. 2. ser-
 gul. cleris.*

Iudith 15.

1. Cor. 12.

eam, tanquam per aptissimum suorum
maleficiorum instrumentum plurimū
mali perfecturus sit, vt quotidianis
constat exemplis.

Cæterum hic animaduertendum
est, etiamsi laudabile sit quædam reli-
giosa dramata, à quibus omnes leues
narrationes actionesve absunt, spectan-
da proponere, tamen si ab eiusmodi
actoribus exhibeantur, qui alioquin
vana & lasciua miscere consueuerunt,
non conuenire illa à Dei seruis frequen-
tari. Hoc enim sathanæ artificium est,
tomædijs pia quædam & sancta insere-
re, vt hoc prætextu etiam pij & religiosi
homines ad eas audiendas alliciantur.
Neque idonea excusatio est eorum, qui
promiscuè omnibus interesse volunt
spectaculis, quod Principes & Magi-
stratus illa permittant: multa enim
mala licitè ab illis permitti queunt, vt
caueantur deteriora, vel cerè permi-
tuntur, quia non satis exploratum ha-
bent, quanta mala inde consequantur,
quæ si perindè scirent, ac cognoscunt
multi qui in conscientia foro quotidie
versantur, proculdubiò non facile per-
missuri essent.

Sed & choreas & saltationes multi *C. Rhodiginus*
gentilium sapientioribus tanquam *l. 5. c. 3.*

T

rem

Alex. ab Alex. l. 2. c. 25. rem vanam & inutilem condemnatur, ut Plato, qui à Rege Siculo, quem forte inuiferat, ad choreas cum alijs ducendus inuitatus, respondit, Mulierum esse, non virorum. Et Imperatores Tiberius ac Domitianus, licet vera fidei expertes, illas lege vetuerunt, asserentes, hominibus honestis esse indignas. Idem ratio naturalis dictat, ac multo magis Christi religio, quippe quæ tantam exigit ab homine fidei modestiâ honestatem, vanitatumque & leuitatis despicientiam, ut externo habitu & gestu corporis ad glorificandum Patrem coelestem prouocare teneatur. Vnde Psalmista: *Beatus, inquit, vir, cuius est nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates & insanias falsas.*

Psal. 39.

*Lib. de vera
virg.*

Ser. de abdic.

Alia inordinatio visus nostri est, facile oculos conijcere in res spectatundissimas, non quod necessitas vel utilitas aliqua id postulet, sed quia sola voluptas inuitet, quod vitium notauit alicubi beatus Basilus. Quod tunc maxime mortificandum est, quando exterorum rerum aspectu oriuntur prauæ cogitationes, ut sit ex aspectu venustarum mulierum, aut nudarum iconum. Vnde magna exaggeratione idem auctor monet, non esse cohibendos modo oculos

à foëminarum, sed etiam speciosorum
 adolescentum intuitu: rationemq; hu-
 ius moniti subijcit, hanc nempe quòd
 experientia quotidiana constet multa
 hactenus mala in mundo ex vago & li-
 bero in quosuis oculorum coniectu
 esse secuta; atque callidum humani ge-
 neris hostem hoc medio quampluri-
 mos in fraudem induxisse, ac in tarta-
 reas flammis præcipitasse; nec eos so-
 lum, qui vltro flagitijs, & mundi huius
 illecebris immerfi erant, sed etiam opti-
 mos, qui longè à vitiorum castris re-
 cesserant Vnde concludit seruo Dei nō
 debere intercedere consuetudinem cū
 talibus personis agendi, & si quando
 iustis de causis subterfugere nequeat,
 oculos non in illos, sed in terram defi-
 gendos. Quæ doctrina sic prorsus ratio-
 ni consentanea est, vt etiam E hnici iu-
 dicarint idem faciendum homini pudi-
 co & casto. Valerius siquidem Maxi-
 mus, Pericles, inquit, Atheniensium prin-
 cept, cū tragædiarum Scriptorem in P. ætu a
 collegam haberet, ac is publico offi. io vnà di-
 strictus pueri ingenui prætereun-
 tis formam
 impensioribus verbis laudasset, intemperan-
 tiam eius increpitans dixit Prætoris non solū
 manus à pecuniæ lucro, sed etiā oculos à libidi-
 noso aspectu cōinientes esse debere. Hanc do-
 ctri-

Lib. 4. c. 3.

Crinam ab Ethnicis agnitam, sed non seruata, sancti Dei in Ecclesia Christi, gratia diuina adiuti, & agnouerunt & seruauerunt.

*Guido Cart.
in eius vita.*

B. Hugo Episcopus Gratianopolitanus, licet esset castissimus, & ab omnibus tentationibus carnis ita immunis, vt sensu omni videretur destitutus, tamen quoties iam existens episcopus, vel in Confessione, vel extra illam necesse habuit alloqui foeminas, nūquam per totos quinquaginta annos oculos in earum vultum coniecit: asseruitque id necessario faciendum, si mentem velimus ab impuris cogitationibus liberam conseruari.

Sar. in Mar.

S. Thomas quoque Aquinas quantumvis dono castitatis diuinitus ornatus, nec tentationibus vllis obnoxius, & cui angeli sponponderant nūquam eum castitatis iacturam facturum, tamen summum studium adhibuit, ne in mulieres, aliasve res noxias oculos conijceret: nec secus quàm serpentes & scorpiones eas declinabat.

Sanctus Franciscus, qui continenti mortificatione carnem prorsus edomuerat, tam sedulus fuit in cauendis colloquijs non necessarijs cum muliebri sexu, & refrenando earum aspectu,

vi

vt ne vnus quidem ex vultu notitiam haberet, ipseque omnes commune facere solitus erat, nisi cura & vigilantia illa ab omnibus vsurpetur, fieri non posse, quin detrimentum aliquod ab earum conuersatione capiatur, sicut ignem nemo ingredi possit, quin comburatur. Atque hoc studium omnium Sanctorum commune fuit, à noxijs rebus oculos auertere; probè enim nôrant, quàm ingens damnum incurrerent, quotquot iacturam facerent thesauri gratiæ & castitatis, dein quantæ fraudes, doli & stratagemata in hoc genere à dæmone fingerentur, quantæque hominis in tentationibus carnis superandis imbecillitas & fragilitas: contra verò, quàm insigne præsidium à castitate nobis esset ad omnes alias virtutes conseruandas & retinendas.

CAPVT XVI.

*De mortificando affectu videndarum rerum
curiosarum, ac imaginum inutilium, a-
liarumque rerum simi-
lium*

Veræ virtutis studioso non est mortificare videndi facultatem in contuendis rebus cum periculo amittendæ gratiæ diuinæ coniun-

T 3 ctis,

etis, ut sunt, de quibus haecenus egi-
 mus, sed etiam in alijs, in quibus obig-
 norantiam vel negligentiam nostram
 leuior lapsus est, ut hoc amplius in vir-
 tutibus proficiamus, & meritum adau-
 geamus in coelis. Nam limites laudata
 visionis transgredimur, si oblectatio-
 nis solius causa spectare velimus ma-
 gnifica & præclara ædificia, vrbes, vasa
 aurea & argentea, hortos, animan-
 tia, imò si videre optemus tantum
 res curiosas, quæ pœnam potius affe-
 rant, quàm voluptatem, ut duos inter se
 grauiter corrixantes, & mutuis se con-
 cidentes vulneribus, ut maleficos diris
 excruciatu tormentis, idque nullo alio
 fine, quàm ut sciamus, quid agatur no-
 ui. Vnde beatus Augustinus reprehendit
 artifices, qui ad illecebras oculorum
 innumerabilia varijs artibus addunt in-
 vestibus, calceamentis, vasis, picturis
 etiam, diuersisque figmentis, vsum
 necessarium atque moderatum & piam
 significationem longè transgredienti-
 bus: Ego autem, inquit, resisto seductionibus
 oculorum, ne implicentur pedes mei, quibus
 ingredior viam meam, & erigo ad te inuisibiles
 oculos, ut tute euellas de laqueo pedes meos.
 Et infra sigillatim accusat se quòd cu-
 riositate victus, licet non in circo, ta-
 men

Lib 10. conf.
 c. 34.

Cap. 35.

men in agro cum voluptate viderit canem insequentem leporem, vel araneam retibus suis irruentes muscas implicantem; & tandem exclamat: *quàm multis minutis & contemptibilibus rebus curiositas quotidie nostra tentatur, & quàm sepe labamur, quis enumerat?* Hæc Augustini doctrina vera est, quoties nulla necessitate utilitateve corporis vel animi proposita, voluptatem capimus ex rerum dictarum consideratione. Quod si autem homo ille oblectamento se pasceret, aut ad levandum animi mœrorem, aut ad mitigandos labores toleratos, aut ad capeiendum aliquod documentum animæ fructuosum, tum illa aspectio omnis culpæ expers foret. Vnde idem Augustinus fatetur, si quando cum propensio naturalis, aut curiositas ad talia spectanda perpulisset, atque id advertisset, alterutrum è duobus fecisse: aut è re conspecta aliquam utilitatem spiritalem decerpisse, aut à visione cessavisse. Itaque quoties videmus nos ad res intuendas ferri sola cernendi voluptate, eam præcisam domino Deo offeramus: sin feramur, aut necessitate, aut proposito iustæ recreationis scopo, cor attollamus ad Deum, rogemusque ut

T 4

actio-

actionem nostram ad suam gloriam dirigat, efficiatque ut è re spectata fructum spiritalem impensius Deum amandi colligamus. Hoc totum paucis *Ser. de abdic.* verbis docuit sanctus Basilius cum ait: Cave ne sis curiosus, sed oculorum aspectum aquè ac auditum ac sermonem ex aqua, cum profectu inde consecuturo.

Hinc sequitur quantoperè conveniat tolli abusum hoc seculo renouatum exprimendi ad viuum effigies hominum qui neque sanctitate, neque dignitate illustres extirere. Pontificum & Regum possunt, utrorumque enim recordatio & reuerentia ad ædificationem animorum proficua est, cæterorum, siue sint parentum, siue cognatorum, siue absentium, siue præsentium, haud scio, quæ coram Deo spiritualis possit esse utilitas, in quorum vita, neque singularis sanctitas aliqua, quam imitari possumus, eluxit, neque aliæ heroicę virtutes quæ publicè laudari queant. Verum quia non omnes tanto lumine de cælo donati sunt, ut in hoc genere vanitatē aliquam agnoscant, operæpretium erit declarare, quanta damna pietatis verè studiosis ex hoc abusu nasci queant. Scriptura sacra idololatriæ initia inde sumpta

pta commemorat. Acerbo, inquit, luctu Sap. 14.
 pater dolens citò sibi rapti filij fecit imaginem,
 & illum, qui tunc quasi homo mortuus fuerat,
 nunc tanquam Deum colere cepit, & consti-
 tuit inter seruos suos sacra & sacrificia. Dein-
 de interveniente tempore conualescente ini-
 qua consuetudine, hic error tanquam lex cu-
 stoditus est, & tyrannorum imperio coleban-
 tur segmenta. Multitudo autem hominum ab-
 ducta per speciem operis eum, qui ante tempus
 tanquam homo honoratus fuerat, tunc Deum
 estimaverunt. Quod ergo Ethnicis fuit i-
 nitium & radix idololatriæ, id dæmon
 nunc persuadet fidelibus, hoc est, vt sui,
 & aliorum absentium morte defuncto-
 rum imagines faciant: cuius abusus ex-
 tirpandi meritò sufficiens causa esse de-
 beret, quòd inde tantorum malorum fa-
 ctum sit initium. Quamvis verò nunc
 dæmon, vt olim, non possit fideles per-
 trahere ad colendas tales imagines, ta-
 men ad alia incommoda pertrahit vir-
 tuti Christianæ contraria.

Etenim quorum effigies finguntur,
 illi valdè honorificum id sibi arbitran-
 tur, neque enim ignorant apud Roma-
 nos tum maximum honorem alicui de-
 latum, si statuam publicè in foro, vel a-
 lio loco ob res præclarè gestas meruif-
 set. Qui verò vident effigiem suam in

T 5 aula

aula vel alio loco publico domus con-
 stitutā, vbi ab omnibus spectari possit,
 quid aliud pro fragilitate sua facere
 possunt, quā animo efferri, quod in
 tanta sint veneratione? Sæpè vno verbo
 laudati extollimur, nonnunquam pre-
 tiosa veste insolescimus, quidni & ex-
 pressionē illa honorifica proprii vultus?
 Nā cū ferè elegantiori specie exprimi-
 tur, viuaciori q; colore, habitu, & gestu
 quā reuera ipsi sint, quid aliud inde lu-
 crantur, quā vt magis sibi placeant, &
 amore sui inardescant? Adhuc cū totius
 vitæ Christianæ fundamentū consistat
 in contēptu rerum tēporalium, & cruce
 quam Christus nobis portandā impo-
 suit, dubiū non est, cum magno animæ
 damno honorē & laudem quæri in fra-
 gendis iconibus nostris vel alienis, ma-
 ximè si eorum sint, quos carnaliter di-
 lexerimus, quid enim aspectus talium
 iuuat nisi ad renouandam vel augen-
 dam flammam inordinatæ affectionis?
 Præterea non exigua videtur hoc abu-
 su iniuria fieri Sanctis, quorum ima-
 gines hactenus in ædibus visitatæ fuere,
 tum vt in memoriam sanctissimā illo-
 rum vitam reuocaremus, tum vt eos
 debito cultu veneraremur, & auxilium
 eorundem imploraremus: nunc au-
 tem

tem cum hominum non Sanctorum imagines exprimamus, & publicè spectandas proponamus, quid aliud facimus, quàm quòd exæquamus eos Sanctis? Etsi enim eas non colamus ut sanctorum, tamen eas æquè auro, argento, & coloribus expolimus, ac Sanctorum, æquè honorato & publico loco figimus, ac sanctorum: sic prorsus, ut multi domum ingressi ægrè diiudicare possint, sitne imago Sancti alicuius, vel alterius, quam fortè viderint, & si putent esse sancti, religiosum honorem illi per errorem deferant. Illud quoque non parum animæ nocet, quod tempus consumendum in contemplatione imaginis Sancti, vitæque eiusdem recolendæ, nullo fructu impendamus in consideranda forma & lineamentis hominis vulgaris & prophani. Hæc seruis Dei satis esse debent, ut huiusmodi icones à conspectu suo, aliorumque remoueant.

Ex dictis consequens est, seruum Dei, cum in publicum procedit, non debere in quosvis homines oculos conijcere, sed tantum in viam, quam iniuit, dirigere: nam sine causa huc illucque respectare curiositas est & vanitas. Nec seruo Dei nimium videri

T o de-

debet tali fræno coerceri, cum potius animi oculos exsaturare debeat in contemplanda pulchritudine, infinitaque Dei gloria; corporis verò, aspectu dulcissimo gloriosissimi corporis Domini nostri, benedictæque eius matris omniumque corporum pulcherrimorum aliquando resuscitandorum, & æterna immortalitatis corona donandorum. Quæ contemplatio iucundissima cum in omnem æternitatem duratura sit, meritò hic ad breue tempus oculos nostros ijs tantum rebus spectandis occupare debemus, quæ ratio suggererit; eoque promptius, quòd, ut sanctus Cyprianus annotavit, præterea, quæ spectatoribus noxia sunt & inutilia, multa esse vtilia, quæ etiam in hac vita cum magna animi voluptate spectari possint. Possumus enim sine noxa oculos conijcere in pulcherrimam totius mundi fabricam, in claritatem, ortum, cursumque Solis, in globum Lunæ, variamque eius speciem & motum, in dierum noctiumque vicissitudines, in incrementa decremентаque temporum, in splendentium astrorum chorum, montibus collibusque, arboribus, floribus, & animantibus ornatam, in fontes & flumina, in maria toto orbe

Lib. de spect.

orbe sparsa cum suis fluctibus, accessu & recessu, aerem cum nubibus & ventis, ac denique volucrum omnis generis & piscium infinitum exercitum. His Dei operibus, in quibus diuina eius preuidentia, potentia, sapientia, bonitasque mirabiliter elucet, contemplandis homo, vt se ad maiorem Dei notitiam & amorem inflammet, vacare potest. Quod si verò etiam oculis mentis, quod fit oratione mentali, lustrare velit Dei opera, tum veras delicias & voluptates offendet. Hæc omnia ille.

CAPVT XVII.

Quemadmodum mortificandus sit visus, quoad visiones & apparitiones, ne facile fides eis præstetur.

Sicut mortificamus intellectum, qui animi oculus est, non fidendo illi in multis, quæ tamen veritati congruentia videntur, vt diximus de mortificatione proprii iudicii; sic mortificare debemus oculos corporis, ne semper illis fidamus. Nam, vt visus non fallatur circa suum obiectum, & ratio diiudicet eum non falli, nonnullæ requiruntur conditiones, cuiusmodi sunt,

T 7

sani-

sanitas & bona dispositio organi, quies oculorum, medium clarum, vniforme, & non impeditum, distantia ab obiecto visui proportionata, ac denique tempus exercendæ visioni accommodatum. Nam si aliqua harum conditionum desit, facile errabit oculus, & cum eo, si consentiat, ratio. Vt si organum visus humore aliquo infectum sit, omnia apparent humori similia, vt viridi viridia, rubeo rubea, nigro, omnia muscis plena; sicut si per vitrum varij coloris spectes, omnia vario colore tincta apparent, si bacillum per aquam, ob motum aquæ, apparet curuus vel fractus. Sic si magnum intercedat intervalum res maximæ videntur parvæ, & quæ celerrimè mouentur, videntur fixæ & immobiles, vt liquet de cœlestibus astris, quorum cum quædam longissimè superent magnitudinem terræ, & velocissimè agitentur, tamen speciem præbent tantum luminis candelæ in cœlo fixæ, nec motæ. Atque hic error visus, omnibus exploratus est & notus. Sunt autem & alij sapientibus tantum, & exercitatis perspecti, quos opus est detegere, vt visionum spiritalium errata facilius nobis innotescant.

Etc.

Etenim sunt homines nonnulli, qui aut morbi, aut complexionis naturalis vitio valdè sunt melancholici, & ob humores crassos, ac pestilentes in cerebrum subiectos tam vehementes patiuntur imaginationes; ut quod intus cogitant, foris etiam externis oculis sibi videre videantur, siue sint res, ad quas impensè afficiuntur, ut sunt parentes, amici, Sancti quoque, vel angeli, vel homines, quos in precibus inuocare solent, siue sint res, quas horrent, vel detestantur, ut sunt hostes infesti, dæmones, spectra. Sic videmus auaros, pecunijsque addictos, ad minimum nocturnum strepitum vereri, ne fures domum inuaserint, impios & malè conscios ad cuiusvis hominis occursum, metuere ne à iustitiæ ministris rapiantur ad carceres. Hæc non solum Philosophi, & artis medicæ gnari affirmant, sed experientia ipsa quoque & ratio confirmat. Videmus enim dormientes somniare, quæ imaginantur; ac arbitrari se oculis cernere, quæ somniant, tamen cum iudicium sopore ligatum sit, aperte hallucinantur. Quod ergo facit somnus in omnibus, hoc vehemens imaginatio facit in quibusdam non dormientibus, ut nem-

Claud Cælestin. de his, quæ mirè eueniunt.

nempe iudicium humorum densitate sic constringatur, & obruatur, ut sicut in somno, attendere non queat ad obiecta externa, & tamen cernere videantur, antequam videant. Idque accidit proclivius, in foeminis, & alijs ætate parum prouectis, qui acriori imaginatione facilius in fraudem induci solent, quàm in viris prudentibus, in quibus rarò humores isti noxij dominantur.

Quotquot ergò deprehenduntur prauis istis humoribus obnoxij, vel debilioris cerebri monendi sunt seriò, ne facile fidem præstent visis angelorum, dæmonum, spirituum, & Sanctorum, sed cogitent perinde ea se obijcere oculis, ac phreneticis, & ardenti febre laborantibus se offerunt miranda, quæ ubi reualuerint, aduertunt nihil omninò fuisse. Si verò adhuc dubitent de visorum veritate, consulât Patres suos spirituales, vel alios in hac materia exercitatos, eorumque iudicio acquiescant. Nam ut aliquando vera sint, tamen approbanda non sunt, & acceptanda, nisi antegresso examine & sententia illorum.

CA-

CAPVT XVIII.

De mortificando sensu Auditus.

Sensus Auditus amore proprio nixus, multas secum trahit inordinationes, ac ut omittamus eas, quæ graua & manifesta crimina adiuncta habent, ut cum audire volumus occultos & infames proximorum lapsus, & sponte aures præbemus cantibus lasciuis, & sœdis, scurrilibusque colloquijs: nam hæ poenitentiae & confessionis cultello rescindendæ sunt; veniamus ad illas, quæ uti graues non sunt, ita paruifunt, ac mortificatione opus habent, ne progressum in virtute impédiant. Cuius generis sunt libenter audire, dicta sacraque sua ab alijs prædicari, gaudere item, si aliorum defectus propalantur, idque non alia de causa, quam quia inde aliquam percipimus voluptatem. Quid verò noxæ & damni in ea re sit, alibi diximus, cum ageremus de humilitate.

Inordinatio auditus est recreari narratione rerum vanarum, & curiosarum, quæ nullum afferunt fructum; deinde ridicularum & superuacanearum, idque non alio fine, quam quia aures oblectant. Inordinatio quoque est colloquijs

Serm. de ab- quijs aliorum clanculum nulla ex cau-
dicat. rerum. sa se ingerere. Vnde Basilus. Noli au-
 res, inquit, porrigere quorumlibet ho-
 minum colloquijs, & nugis secularib;
 sed fuge, quoad potes, ne animam tuam
 contamines. Sed nec arcanis aliorum
 sermonibus te temerè ingeras, audias
 autem libenter vtilia, quæ te ad diuino-
 rum mandatorum obseruationem pro-
 mouere queant. Et quanquam sermo
 Dei rerum diuinarum studio addito,
 facile sit ecclesijs his parere docu-
 mentis, tamen alijs non ita prouectis
 perdifficile est. Nam præterquam quod
 naturæ corruptæ vitio in malum pro-
 cliues sumus, aduersarius noster Sata-
 nas non ignorans rerum bonarum au-
 ditionem esse laudabilem, & multorum
 bonorū fontem, omnem lapidem mo-
 uet, vt colloquia pia & sancta fastidiū,
 vana verò, & futilia voluptatem con-
 ciliant.

Lib. 5. c. 31.

Hanc hominis miseriam magno
 sensu confessus est sanctus quidam Ab-
 bas apud Cassianum, dicens: *Otijs
 fabularum diabolus esse fautorem, ac spiri-
 talium collationū impugnatores.* Idq; con-
 firmat exemplo, quod sibi acciderat. Nā
 quando cū fratrib. quibusdam de rebus ne-
 cessarijs, ac spiritualibus disputaret, eosq; vi-
 deret

letet lethæo quodā sopore demergi, nec posse
 ab oculis suis pondus somni depellere, otio-
 sam repente fabulam introduxit. Ad cuius
 oblectationem cum eos euigilasse confestim,
 atque erectas suas aures habere vidisset, in-
 gemiscens ait. Nunc vsque de rebus cælestibus
 loquebamur, & omnium vestrum oculi le-
 thali dormitione deprimebantur, at cum o-
 tiosa fabula intromissa est, omnes expergesa-
 sti torporem somni dominantis excussimus.
 Vel ex hoc ergo perpēdite, quisnam collationis
 illius spiritualis fuerit impugnator. Hæc il-
 le. Ut verò intelligatur è contrario,
 quam Deo gratum sit præbere aures
 spiritualibus colloquijs, idem sanctus à
 Deo gratiam postulauit, ne vnquam
 vanis & inutilibus collationibus in-
 teresset, ac impetrauit. Nam quocun-
 que deinceps eum venire contigit,
 semper habiti sunt sermones, de re-
 bus pijs cum diuina voluntate con-
 gruentibus, si autem aliquando de va-
 nis haberentur, mox obrepebat ei som-
 nus, vt audire non posset. Quocirca
 meritò hic diligentissimi esse debemus
 in repellendis diaboli conatibus, va-
 na & infructuosa colloquia declinare,
 & à Deo toto pectore donum exposce-
 re tantum loquendi de rebus neces-
 sarijs, & quæ proximum ædificent,
 & au-

& audiendi ea, quæ nobis commode & adiuuamento esse possint. Neque ideo culpandi sunt, qui iusta aliqua de causa vaniora quædam audire coguntur, vel ab hominibus grauib, & magnæ dignitatis, quos non queunt cohibere, vel ab alijs, quorum opera indigent ad res necessarias vtilesue procurandas, nam si finis bonus propositus nobis sit in huiusmodi, noxa quoque omnis abesse potest.

*Lib. de vera
virgin.*

Alia auditus inordinatio est, oblectari cantilenis vanis & leuib, musicaque harmonia ob solam voluptatem aurium, quæ res non modo otiosa, sed etiam noxia est, nisi suum locum habeat mortificatio. Nam, teste S. Basilio, vocis suauitas gignit in mente cogitationes cupiditatesque lasciuas: quod verissimum est, quando cantiones sunt leues & seculares, ac tales, quæ à forminis haberi soleant. Quando autem sunt piæ, & ad deuotionem prouocandam idoneæ, aliosque sanctos compunctionis, & in Deum amoris motus, tum cum magna laude audiuntur. Quamuis maioris meriti sit, quando animus noster ad se excitandum tali adiuuamento non eget, suauitate cantus propter Deum se priuare: Quod si in melodia musi-

musica, motetisq; , vt vocant, licet sanctis & religiosis poti⁹ oblectatio, quam spiritualis profectus, qui ex argumento decantato decerpi potest, quærat, aut ad audienda illa non rationis iudicio, sed sola inclinatione naturali trahamur, tum inordinatio est in auditu, quæ mortificanda est, aut aures obturando concentui, aut intentionem mutando, vt non iam solus suauitatis & voluptatis sensus, sed utilitas aliqua præ oculis habeatur. Ita docuit S. Augustinus in Confessionum libris, vbi *Lib. 10. c. 32.* declarans, quantam utilitatem afferat in Ecclesia institutum cantadi, & quod ad lachrymas sæpè commotus sit, confiteretur se aliquando suauitate concentus potius, quam rebus cātatis, captum fuisse. *Cū*, inquit, *mihi accidit, vt me amplius cantus, quam res, quæ canitur, moueat, pœnaliter me peccasse confiteor, & tunc mallem non audire cantantem. Ecce vbi sum. Flete mecum, & pro me flete, qui aliquid boni vobiscum intus agitis, vnde facta procedunt. Tu autem Domine Deus meus exaudi, respice & vide, & miserere, & fac na me.*

CA-

IN Odoratus sensu nonnulla que
que inordinatio mortificanda oc-
currit. Ac primò quidem, si odor
suavis in diuinis officijs, & venerati-
one Sāctorum excitetur, propterea quo
significet sanctorum orationes & de-
uotiones, quæ Deo sunt odor suauissi-
mus; deinde vitam sanctam, & exem-
pla bona, vnde iusti & pii dicuntur bo-
nus odor Christi, non opus est morti-
ficare sensum odoratus, sed mentem
attollere ad boni odoris significatum,
ardereque desiderio eas preces institu-
endi, quæ odorem suauissimum sub-
ministrent Deo, eamque viuendi ra-
tionem tenere, vt bonus odor Christi
esse possimus coram hominibus. Rur-
sum quando boni odores vsurpantur
in rebus necessarijs, nulla opus habet
seruus Dei mortificatione; modò eis
vtatur propter necessitatem. Atqui vsur-
pantur in vestibus, manibus, cubi-
culis, ad delicias & mera oblectamen-
ta sensuum, illi mortificandi sunt, &
remouendi, eò quod debito fine virtu-
tis sint destituti. Accedit, quòd qui ei-
iusmodi odores procurant, aut secum defe-

deferunt, vt ab astantibus eorum percipiatur fragrantia, declarant se animo valdè sensuales, experientiaq; docet, homines lasciuos esse odoribus amœnis addictissimos. Atque esto, sit aliquis opinione aliorum tanta virtute præditus, vt illi suspicioni locus non sit, tamen speciem notamque mali non effugit, nec paruum indicium dat, quòd longè absit ab imitatione crucis, & abnegatione Christi, quæ consistit in repudiandis omnibus commodis, & illecebris corporis, amplectendisque contrariis, quæ pœnam aliquam carni infligant.

Hanc inordinationem odoratus cō-
fiteretur quoque Augustinus. *De illece-* Lib. 10. cō-
bra, inquit, *odorum non satago nimis* fess. c. 32.
cum absunt, non requiro, cum adsunt, non
respicio, paratam etiam eis semper carere.
Quantum autem displiceat DEO studium odorum suauium quærendorum, aliarumque illecebrarum sensualium, narrat Petrus Damianus Lib. de cō-
Cardinalis, horribile quoddam casti- temptu se-
gationis diuinæ exemplum. Venetoculi c. 9.
rum Ducis coniunx mirè dedita erat
fouendo corpori omnis generis delicijs, ac singillatim cubiculum suum
varijs, ijsque suauissimis complerat
odo-

odoribus. Supremus verò iudex Deus, ut omnibus declararet, quantum hic excessus diuinæ suæ maiestati displiceret, horribili morbo, qui omnes eius depasceret, & putrefaceret artus, eam percussit. Vnde factum, ut tam scotos ac intolerabiles expiraret odores, ut eius conspectum amici, famuli, ancillæque omnes defugerent: vnicæ ancillæ tantum animi fuit, ut auderet in conspectum eius prodire, sed ita tamen, ut curriculo ad eam excurreret, & apud eam deponeret, quod erat adferendum, ac mox iterum ob nimiam graueolentiam excederet. Sic illa, cui prius tot suppetebant seruitia, ab omnibus turpiter deserta, in sordibus teterrimis animam exhalauit.

CAPVT XX.

*De mortificando gustu quo ad lauitiem
eduliorum.*

Multæ maximæque inordinationes sunt in sensu gustus, quas necesse est ope mortificationis ad cauenda varia peccata, virtutesque conseruandas, & augendas, in ordinem redigi. Inordinatio gustus est, inhiare cibis lautioribus palatum

obis

oblectantibus. Hæc autem mortifican-
da est, non curiosè quærendo edulia o-
pipara, magnaq; cocorum arte & labo-
re condita, sed communia, nullaq; sin-
gulari arte parata, ac quæ ad vitam ho-
minis sani sustentandam satis sint: in-
firmis enim lautiora ob necessitatem
conueniunt. Debet homo, inquit, B. Ba-
silius, refrænare gustatum cibis lautio-
ribus inhiantem, rationeque ita mode-
rari, vt, non nisi ad vitam necessaria ei
subministret, condimenta autem om-
nia lautiora, quæ sunt vitiorum incen-
tiua, subtrahat. Adiungit huic docu-
mento S. Vincentius Ferrerius seruum
Dei ex ferculis mensæ appositis liben-
tius vti debere minus lautis, & in
quæ praua naturæ inclinatione minus
fertur.

*Lib de verâ
virgin.*

*De vita spir.
c. 3.*

Quæret aliquis, cum omnes cibi sint
creaturæ Dei, & bonæ, ac in hominis
ministerium ordinatæ, cur non omnes
æquè expeti possint? Respondeo: Deum
ipsum, qui creauit pisces, aues, aliaque
amantia in hominis vsum & victum,
simul tulisse legem de temperantia, vt
nempe vnusquisque conuenienter suæ
dispositioni his cibis vteretur, nempe
sanus vt sanus, æger vt æger, imbecil-
lis vt imbecillis, hoc est, quisque qua-

V

tenus

tenus necessitas postulârit. Deinde, quia homo in peccatum lapsus est, & affectiones habet inordinatas, idem Deus aliam legem tulit Pœnitentiæ & Mortificationis, qua cautum est, ut quoniam homo peccando se statum est oblectationem vetitam, & illicitam, per satisfactionem quoque licitis quibusdam oblectamentis se priuet, & frænum effrænatis passionibus iniiciat. Itaque licet omnes creaturæ sint bonæ, & in usum hominis conditæ, tamen usus earum potest esse prauus, vel minus bonus, eò quod non congruat cum dictis Dei legibus. Hæc responsio est D. Augustini, dum ait: Ne homo fame moreretur omnia ad esum Deus creavit: sed ne mensuram comedendi excederet, abstinentiam imperavit. Quapropter sicut ager ad medicinam, sic ad sumendas dapes debet quisque accedere, nequaquam videlicet illis voluptatem appetens, sed necessariis succurrens. Idem exemplo suo docuit omnes sancti. Omitto illos, qui in solitudine solis herbis victitârunt, fructibusque sylvestribus. Taceo eos, qui in cœnobiis pane, alij quæ vilioribus escis & insipidis vitam tolerârunt, quia in re non dubium est eos Deo placuisse, cum Dominus ipse, testibus Evan-

Tom. 9. de
conflictu vi-
tor. c. 18.

Augustini, dum ait: Ne homo fame moreretur omnia ad esum Deus creavit: sed ne mensuram comedendi excederet, abstinentiam imperavit. Quapropter sicut ager ad medicinam, sic ad sumendas dapes debet quisque accedere, nequaquam videlicet illis voluptatem appetens, sed necessariis succurrens. Idem exemplo suo docuit omnes sancti. Omitto illos, qui in solitudine solis herbis victitârunt, fructibusque sylvestribus. Taceo eos, qui in cœnobiis pane, alij quæ vilioribus escis & insipidis vitam tolerârunt, quia in re non dubium est eos Deo placuisse, cum Dominus ipse, testibus Evan-

geli-

gelistis, laudauerit Ioannem Baptistam ob hanc victus seueritatem, dum vesceretur aridis locustis & melle syluestri: imò non sine magnis miraculis multis sanctis, cum nullo studio habere possent, huiusmodi cibos subministravit. Verum prætermisiss illis, quos non omnes imitari queunt, videamus quanta victus tenuitate vsi sint cæteri sancti, etiam Episcopi & Prælati aliorum.

Sanctus Augustinus ferè abstinebat ab usu carniū, alijsque ciborum lautitijs, & vescebatur herbis ac leguminibus, in quibus exiguum erat oblectamentum gustus: conuiuia quoque declinabat, ne consuetam violaret abstinentiam. *Possid. in vrb. eius c. 22o & 27.*

Sanctus Godfridus Ambianensis Episcopus, etsi pro immensa sua charitate, qua flagrabat, nihil deesse suis subditis, quoad victum necessarium sinebat, tamen ipse solo pane, paucisque herbis & fructibus vitam tolerabat. Cumque cocus nescio quid herbis miscuisset, eum accersitum coarguit, dicens: An ignoras tu miseram carnem subigi non posse, nisi tormento ieiunij? cur mihi apposuisti cibum tanta arte paratum? Vide, ne deinceps in hoc genere

nere delinquas, & me ad iracundiam prouoces.

*Metaphr. in
eius vita.*

S. Chrysostomus quoque post susceptum Archiepiscopatum carnum, aliorumque eduliorum saporum esu abstinuit, solo contentus ad vitam sustentandam pulmento hordeaceo.

*Bern. Iustin.
in eius vita.*

Beat. Laurentius Iustinianus, etsi in adolescentia sua, ut erat prænobilioris prosapia, multis assueuisset mundi delitijs, tamen ad Venetum Patriarchatum euectus, vulgari tantum mensa usus est, edulijque palato suo insipidis. Vnde si errore aliquo quandoque esculenta poculentaue ad gustum acerbiora apposita essent, ut pro vino acutum, neminem arguebat, sed silentio dissimulabat.

*Surius in
Decemb.*

S. Thomas Cantuariensis Archiepiscopus, & martyr Christi gloriosus, quamuis, antequam diuinitus esset illustratus, multis lautitijs à parentibus genere nobilibus & copiosis fuisset nutritus, tamen postquam persecutione regia pro iustitiæ defensione exagitari cœpit, admirandam vitæ mutationem iniit. Nam, teste Eduardo, præcipuo vitæ eius scriptore, qui antè vivebatur mensa opipare instructa, magnosque Dominos, atque adeò ipsum quoque

An-

Anglorum Regem, habebat conuiuas, leguminibus alijsque vilissimis cibis, pauperibus ad mensam adhibitis, vesci voluit. Hæc temperantia ab omnibus sanctis ad mortificandum gustum fuit exercitata: Licet enim præcipuum studium posuerint in colendis perfectioribus virtutibus, vt charitate & religione in Deum, tamen dictam abstinentiam non neglexere, quod scirent eam quoque gratam Deo, & salutarem animæ suæ.

Hæc verò doctrina tam rationi consentanea est, vt ne Gentiles quidem, in quibus rationis lumen non omnino fuit obscuratū, ignorarint dictas temperantiæ leges esse obseruandas. Inter Græcos virtutum cultu cæteris prælu-
xere Lacedæmonij olim, & filij Israel 7. *lib. in serm.*
artissimo amicitiaæ fœdere copulati. Cum enim, vt commemorat Maximus Tyrius Philosophus, aliquando in eorum prouinciam venisset rei culinariæ peritissimus, Mithecus Syracusanus, qui ob exquisitissimam apparadorum ciborum rationem magnum nomen in cæteris Græciæ partibus voluptati & delitijs plus æquò addictis collegerat, Lacedæmonij gnari lautitiem istam capitalem bonorum morū esse pestem.

au^otoritate publica Magistratus, solum vertere eum iusserunt rati labore potius, & exercitatione assidua corporis, quam suauibus esculentorum condimentis, esse acuendum appetitum. Quod nonnulli gentiles agnoscere, & exercere natura duce coeperunt, illud magni Dei serui in omnibus mundi partibus, opitulante Christi gratia, perfecte complerunt.

Neque ideo arcemus homines vere virtutis studiosos à mensis lautioribus omnibus, quando vel necessitas, vel obedientia maioribus debita id exigit, ut ne conuiuia omnia repudiemus: nam & charitas sæpè persuadet, ut de consueta seueritate aliquid remittamus, ad solandos & recreandos hospites, aliosque quorum conuersatio nobis proficua est. Id tantum dico, dum respectus hi absunt, nos, quantum in nobis est, debere fugere istas lautitias ad mortificandum gustatum, imitandumque Christum crucifixum, qui propter nos felle & aceto potatus est.

* * *

CAPVT XXI.

*De mortificatione gustus in cibi
quantitate.*

Alia inordinatio gustus est, tantum cibi capere, quantum postulat appetitus, nec ante edendi finem facere, quam ille sit exsaturatus. Hoc enim vitium gulæ est. Vnde B. Basilius ait: Non satis esse debet *Lib. de vera* seruo Dei abstinere se à cibis lautioribus, & exquisitis, si aliis vilioribus nihilominus vult appetitum explere: nam & in his sumendis moderatio tenenda est, legibus temperantiæ præscripta, cæteroquin æquè læsurus animam, ac si noxijs vsus fuisset. Sic Basilius. Quanquam in hac re certa & fixa mensura externa adsignari nequeat: quod enim vni parum, alteri satis est, & vbi vnus peccat vitio gulæ, ibi alter nimia se macerat abstinentia: tamen omnibus proponi potest vna mensura spiritalis, & regula rationis, nimirum hæc, vt quisque tantum summat cibi, quantum ad vitam conseruandam, viresque corporis, pro ratione status & officij, quod exercet, confirmandas, necessarium videtur. Hanc verò necessitati, vt faciat satis, non de-

bet spectare, quantum requirat appetitus, constat enim in hominibus sanis appetitum plus, quam necessarium sit, desiderare, & experientia quotidiana docet, eos qui famem omnino experiant, remotis mensis, sentire stomachum plus æquò oneratum, & ad consueta exercitia esse inhabiles. Contra verò, qui cum aliqua fame, & appetitu plus comedendi à mensa recedunt, deprehendunt se appetitui fecisse satis, nec ullam famem sentiunt; quòd argumentum est cupiditatem illam priorem plus sumendi non fuisse necessitatis, sed vitij gulæ. Vnde Sanctus Do-

Serm. 18.

rotheus agens de hac materia. Cibus, inquit, sine mensura sumptus multorum malorum fons est; quia vitium gulæ incurrit, non modò quando supra necessitatem aliquid lautiorum ciborum sumitur, sed etiam quando tantum sumitur, vt venter expleatur, & satietur.

Idem serm.
9 S. Vincen.
de vita spir.
6.30.

Vt verò certius cognoscatur, quantum cibi cuiq; ad vires corporis sustentandas satis sit, hanc regulam Sancti præscribunt. Vt quisque experientia magistra discat & obseruet, quanta cibi copia soleat grauari stomachus: ac deinde paulatim de illa copia detrahat, donec

donec nullam molestiam in digestione sentiat. Contrà quoque notet; quanta cibi tenuitas & abstinencia eum ita languidum & imbecilem relinquat, ut officio suo, quod sustinet, pro ratione status, quem proficitur, ægrè perfungi queat: ac tunc paulatim tantum de com meatu augeat, donec sentiat integras permanere vires ad omnes functiones consueta exercendas. Quàm ergo quis quantitatem cibi sufficere re ipsa cognōrit, eam ordinariè vsurpare pergat.

Si verò homo anceps hæreat, quanta cibi copia necessaria sit, potius inclinationi naturali repugnet, quàm faueat, eò quod appetitus, ut dicitur, sit nequam, & colore necessitatis decipiat.

Qua de re sic Beatus Augustinus. *Hoc Lib. 10. confes. c. 31.*
me docuisti, inquit, ut quemadmodum me dicamenta, sic alimenta sumpturus accedam. Sed dum ad quietem satietatis ex indigentia molestia transeo, in ipso transitu mihi insidiatur laqueus concupiscentie ipse enim transitus voluptas est, & non est alius quo transeat, quàm quo transire cogit necessitas. Et cum salus sit causa edendi, & bibendi, adiungit se, tanquam pedissequa periculosa incunditas, & plerumque præire conatur, ut eius causa fiat, quod salutis causa me facere, vel dico, vel

V s

volo

volo, nec idem motus viriusq; est. Nam quod
saluti satis est, delectationi parum est. Et
sæpè incertum sit, utrum adhuc necessitas
corporis cura subsidium petat, an voluptuosa
cupiditatis fallacia ministerium supplicet.
Hæc ille.

Loco cit.

Cæterum etiam si quis nonnihil ex-
cedat in alteram partem, minus tamen
semper periculi est, quotiescūque non
est in cibis lautities: & ideirco Sanctus
Vincentius rectè monet, neminem re-
formidare debere tantum panis man-
ducare, quantum satis est, & necessitas
naturalis postulat, modò postea ad o-
randum vel legendum, cum opus est,
non sit ineptus. Sancti quoque hortan-
tur ad utramque corporis & animi sa-
nitatem tuendam optimum consilium
esse uniformem temperantiæ ratio-
nem, tum in cibo sumendo, tum in
iunio exercendo tenere, & non nunc
in severitate abstinentiæ, nunc in ex-
plenda cibi cupiditate limites excede-
re. Ita docuit quidam vir sanctus apud
Sozomenum. Abstinentia, inquit,
moderata & continuata, modum &
limites rationis non excedens, ope-
ribus charitatis coniuncta breui homi-
nem prouehit ad perfectionem, & sta-
tum ab omni perturbatione affectio-
num.

Trip. l. 8. c. 1.

num immunem. Atque hæc compuni-
nis fuit sanctorum sententia, ac valde
salutaris, utpote qua multa incommo-
da, damnaque spiritalia cauentur, quæ
solent ex nimia vitæ austeritate conse-
qui, ut benè expendit Cassianus, di-
cens: *Melior est rationabilis, cum modera-*
tione quotidiana refectio, quam per inter-
ualla arduum longumque ieiunium. Nouit
immoderata inedia non modò mentis labe-
factare constantiam, sed etiam orationam
efficaciam reddere lassitudine corporis ener-
uatam.

Lib. 5. c. 9.

Ac Deus tanto zelo ardet, ut serui
sui moderationem certam sequantur
in capeſſendo cibo, ut quoties modum
præuaricati fuerint, aliqua pœna cor-
porali puniat, ut morbo, dolore capitis,
vel alio defectu, quo minus officio suo
rectè fungi possint: nec enim omnes
peccatorum pœnas in alterum seculum
reseruare voluit, sed aliquas hic per-
mittere, & immittere, ut experientia
mali nos ipsi prudentiores efficeremur.
Certè in historijs legimus, multos mi-
serabiles & calamitosos casus ex cibi
incontinentia secutos. Attila Hanno-
rum rex, cum aliquando ad saturita-
tem cœnasset, à cœna tantam vim san-
guinis per nares effudit, ut subito, ne-

Fulgos lib. 9.

c. 12.

Y 6

mine

mine animaduertente, suffocatus sit. Similes casus quotidiani sunt, & licet homines existiment esse fortuitos, tamen potius credendum est, diuinæ iustitiæ peccata nostra vindicantis esse effectus, vt temperantiæ leges deinceps, sedulò custodiamus.

CAPVT XXII.

De mortificando gustatu, ratione finis in cibis sumendis propositi.

QVamuis arduum, magnæq; virtutis sit, gustandi sensum coercere circa ciborum qualitatem, quantitatemq; de qua hactenus egim⁹: tamen difficilius, laudabiliusq; est eundem mortificare quoad finem, qui in sumendo cibo nobis debet esse propositus. Quidam, nullum alium finem sibi præstitutū habent, quàm molestiam famis depellere, qui virtutis finis nō est. Alij ipsam ciborum delectationem, & hic finis vitiosus est. Nam auctor naturæ Deus non comestionem direxit ad delectationem, sed contra delectationem ciborum ad comestionem. Alij cum dicto fine, volunt videri potentes & magnifici, & idcirco mensas varijs, pretiosisque dapibus instruunt, qui

fini

finis omninò vanus est & perniciosus. Has oēs appetit⁹ inordinationes debet seruus Dei mortificare, proponendo finem aliquem honestum, vt quod Deus velit nos cibum sumere, vitæ conseruandæ, viriumque roborandarum causa, quò rectius cultui diuino, alijsque muneribus præstandis deinceps vacemus. Finis quoque virtuti affinis est, comedere ad succurrendum necessitati naturali, in quam Deus nos immisit. Sanctus Basilius scribit vitium gulæ *Li. de abdic.* non tam se proderè in eduliorum *de verâ* copia, quàm in eorum, licet perpauca *virg.* sint, lauitia & delitijs. Ac declarans, quis finis comedenti præfixus esse debeat. In manducando, vel non manducando, inquit, non consistit virtus, sed in intentione, quam in vsu ciborum vsurpamus. nam exercitia corporalia, cum ex se adiaphora sint, nec bona, nec mala, appositione finis boni vel mali in virtutum ordinem transeunt vel vitiorum. Sic ille. S. Augustinus certè cœlitus se edoctum fac- *Lib. 10 conf.* tetur, ad alimenta accedendum, sicut ad *c. 13.* medicamenta, quæ non ad voluptatem, sed ad remedium infirmitatis sumuntur.

Verùm quia contingit, vt seruus
 V 7 Dei

Li. 2. mor.
630.8

Loco cit.

Dei quidem ad mensam accedat, tanquam ad medicinam sumendam, postea tamen ciborum suauitate pellectus in transuersum se rapi sinat, monet beatus Gregorius: Sciendum, inquit, est, quia sic voluptas sub necessitate se paliat, ut vixeam perfectus quisque decernat. Nam solui debitum necessitas petit, voluptas explere desiderium suppetit, & tanto gula securius in praeceptis rapit, quanto sub honesto nomine necessitatis explenda se contegit. Sape autem in ipsa edendi via furinae adiuncta voluptas subsequitur: nonnunquam impudenter libera etiam praere conatur. Facile autem est deprehendere cum voluptas eius necessitatem praevenerit, sed valde est difficile discernere, cum in ipso esu necessario se occulta subiungit. Et S. Augustinus palam fateatur, se postquam cultui diuino se dedit, aliquoties hac tentatione in fraudem inductum. Cum salus, inquit, sit causa edendi & bibendi, adiungit se tanquam pedissequa periculosa iucunditas, & plerumque praere conatur, ut eius causa fiat, quod salutis causa me facere, vel dico, vel volo.

Hinc sequitur ad mortificandum gustus appetitum, non satis esse, ut initio bonus finis seruo Dei manducaturus sit propositus, sed opus habere vigilantia, ne ciborum illecebra a scopo

po suo distrahatur. Neque id eò dici-
mus, vt velimus nullam debere esse in
cibo oblectationem, nam cum cibo
semper coniuncta naturaliter est aliqua
volupras; sed id tantum contendimus,
non esse oblectationem in cibo quæ-
rendam tanquam finem, sed ample-
ctendam tantum quatenus seruit neces-
sitati. Quanquam seruus Dei laudatissi-
mè faciet, si toto pectore desideret, si
possibile foret, omnem delectationem
abesse à cibo: quo enim syncerius id de-
siderauerit, hoc longius à vitio gulæ re-
cesserit.

Alia inordinatio gustus est: quò au-
dius inhiare cibis, quæ mortificanda est,
vt superiores, adhibita moderatione
huiusmodi: vt nemo, licet inedia vr-
geatur & fame, sinat sibi imperari ab il-
la, alioquin magno desiderio & celeri-
tate inuolabit in edulia; sed frenum si-
bi iniiciat, & paulatim in sumendo ci-
bo pergat, ac si nulla fame magna sti-
mularetur. Dicit enim S. Augustinus: in *Quest. En-*
eo maximè hominis virtutem probari, *ang. 11.*
quod dum oportet & conuenit, potest
animo sereno & tranquillo famem to-
lerare. Diuina quoque Scriptura idem
documentum tradit: *Noli auid⁹ esse, inquit, Eccl. 34.*
in omni epulatione, & non te effundas super
omnem

omnem escam. Ex multis enim escis erit infirmitas, & auaritia appropinquabit, & quicquid desideram. propter ergo. Nam multi obierunt, qui autem abstinens est, adiciet vitam.

Hæ sunt præcipue sensus gustus inordinationes à nobis mortificandæ, ac sanè diligentissimi esse deberemus in cohibendo hoc appetitu, cum quotquot Deo seruire volunt, primum certamen inire debeant cum gula, ac temperantiæ freno eam rationi subijcere. In quo certamine si quis victoriam non referat, ægrè referet in cæterorum victorum & perturbationum conflictu, quemadmodum benè animaduertit Cassianus: Impossibile est, inquit, saturum ventrem pugnis interioris hominis experiri, nec bellis robustioribus attentari dignum est eum, qui potest deijci leniore conflictu. Prima ergo nobis calcanda est gula concupiscentia, & eousque extenuanda mens non solum ieiunijs, verum etiam vigilijs, lectione quoque & crebra cōpunctione cordis &c. donec ipsius cibi refectione non tam iucunditati concessam, quam oneris vice sibi impositam recognoscat. Hæc Cassianus ex communi sanctorum Patrum sententia recitat. Unde colligimus, quàm necessaria sit mortificatio appetitus ciborum; nam si hunc non compresserimus, haud facillè subju-

Lib. 5. ca. 13.

& 14.

gamus nobis alias affectiones & tentationes magis occultas, nec castitatis, patientię puritatis cordis virtutes consequemur.

Certè qui ab hoc appetitu se vinci patitur, seruusque gulę efficitur, ferè etiam seruituti luxurię, aliorumque scelerum, quę ex illa ceu fonte oriuntur, subicitur. Necessarium est, inquit S. Basilius, vt veni re cibis oppleto cętera quoque membra prauis compleantur humoribus luxurię famulantibus, hominemque ad fœdissima quęque extimulantibus, quare prima pugna in gustum facienda, vt eo per temperantiam expugnato, omnium prauarum voluptatum fontes exarescant. Hęc autem necessitas contra gustum dimicandi, hoc maior existit, vt, si finat se ab eo turpiter superari, nulla spes reliqua sit alia vitia vel impugnandi, vel expugnandi, aut certè difficillima, quemadmodum experientia ipsa idem sanctus se didicisse alibi confirmat: Si gulę, inquit, vitium in corde tuo dominatum fuerit, syluam quandam sordium in sensibus tuis disseminabit, animamque tuam in ferarum domicilium conuertet: experientia enim cognoui in multis, qui in alia pec-

De ver. virg.

De abdic.

peccata lapsi essent, resipuisse; nullum
verò vidi ad sanio rem mentem redire,
qui vitio gulæ se deditisset, aut seorsus
to aut alieno tempore, aut loco parum
congruenti voluptatem ex sumptibus
cibi sumendo: imò quotquot tales in-
ui, tandem à seruorum Dei cœtu, in qui
erant, turpiter se separârunt, & vincula
societatis tam sanctæ rupto in scel-
rum omnium voraginem præcipites
egerunt. Quòd si quidam remanserunt,
tamen, licet inter seruos Dei abdi-
mancipia diaboli facti sunt, obliuio
clamosi, curiosi, queruli, commodorum
appetentes, vitæ honestæ inimici, ac
nique habitu quidem externo quasi se-
ui Dei, sed verè filij perditionis, Hæc
Basilius.

CAPVT XXIII.

*Quibus medijs mortificanda sit inordi-
natio gustus.*

Media, quibus seruus Dei
debet ad mortificandum
sum gustus hæc sunt. Vt cum
mensam adit cibum sumpturus, non
ad Deum attollat, imbecillitatemque
suam coram Domino fateatur, exar-
mo dicens: Domine in me virtus nulla
est vincendi immoderationem gustus
hæc

largire mihi illam, vt sensum illū vincere, tuque voluntati subijcere possim. Tum considerando se opus habere cibo ad vitam sustentandam, & Deo seruiendū, illumq; finē cibo Deum prestituisse, vt voluntatem inclinet ad appetendū cibū ob hunc finem, vel alium honestū, & sanctum, & non propter alium. Deinde toto mensæ tempore mentē occupet in pia aliqua contemplatione, semper imperando sibi, & mentem crebrò ad Deum attollendo.

Aliud medium est, non satisfacere vsquequaque appetitui, subministrando illi, quæcunque voluerit, sed relinquendo potius cum aliquantula fame, legemque tenendo, quam dedimus de ciborum quantitate, ac discretione, de qua dicemus. Hoc medio fatetur S. Augustinus, se cupiditatem gulæ refrænasse, partem nempe aliquam ei adimendo, quam affectabat. Palladius scribit de S. Isidoro sacerdote, eum nunquam saturum ē mensa surrexisse, & tamen tantum cibi sumpsisse, quantum ad vitam & sanitatem sartam tectam tenendam sufficeret, nec singularem aliquam abstinentiam in eo obseruatam.

Aliud medium mirabile ad expugnandum appetitum est, semper, vel certè

*Li. 10. conf.
c. 30.*

In hist. Laus.

fæ-

In vita spir.
c. 3.

sæpenumerò propter Christum, parte aliqua cibi lautiore se priuare, etiam si exigua sit: ac si liberè potest eam alteri elargiri, relinquere eam Christo in pauperibus S. Vincentius hoc documentum dum tradit. Si, inquit, Dominus voluntatem efficacem dederit abstinendi à parte aliqua ciborum, qua maxime oblectabare, mirabilem certè abstinentiam facies, Deo per gratiam, & hominibus incognitam. Quia enim abstinencia vel mortificatio nostra ab oculis hominum remotior est, hoc præstantior est, nam & exercetur magis humilitas, & vanæ gloriæ periculum euitatur, ac meritum arguetur. cum enim alijs mensæ assidentibus non videatur ieiunare, tamen actum exercet maioris meriti, quàm si re vera ieiunaret, & ideo vocatur mirabilis abstinencia. Hoc medium sæpè à sanctis usurpatum est, eiusque beneficio perfectam victoriam contra gulæ vitium retulerunt: S. Saba Abbas, licet conuersionis suæ initio magnum studium poneret in acquirendis virtutibus omnibus, mortificandisque inordinatis cupiditatibus, præcipuam tamen posuit in refrenanda gula. Cum aliquando hortum ingressus pulcherrimum pomum vidisset, manuque, cupiditate

vi.

DE MORTIF. VOLVNT. 465

victus apprehendisset, mox colligens se, aduertit tentationem esse dæmonis ad edendum instigantis extra tempus & necessitatem: itaque in terram abiicit, & apud animum suum constituit nihil ex eo degustare. Qua mortificatione sui tantam à Deo nactus est gratiam, ut deinceps summus fuerit cultor abstinentiæ.

Sanctus VVolstanus Episcopus die quodam post sacrum Missæ peractum *Sur. in Iana.* delitescens in loco abdito odorem carnis, quæ pro ipso assabatur, perceperat: & quoniam cogitatio inde menti oborta, ad eam comedendam appetitum illiciens, non sinebat eum orationi attentius vacare, proposuit nihil neque tunc, neque in posterum vitæ tempus de carne delibare, sicut & fecit. Quo medio mirificè adiutus est, non solum ad sanctissimam vitam ducendam, sed etiam felicissimam mortem, multis miraculis illustrem obeundam. Certe Deus, ut animaret seruos suos ad hoc mortificationis genus amplectendum, voluit illud nonnunquam honorari miraculis.

Sanctus Rupertus Abbas cum totam *Sur. in Ianu.* Quadragesimam solo pane & aqua contentus transegisset, sub Paschæ festum de-

desiderio teneri cœpit vescendi pane
uenaceo, sed cum eo ad mensam alium
vir Dei animaduerneret se pauxillum
concupiscentiæ indulgisse, vehementer
expauit, & rigidus in seipsum videri
gustare inde noluit, sed pauperibus
monasterij fores dari iussit. Erat ibi
iuuenis quidam splendida facie, qui
vna cum scutella accepit, & mox con-
nuuit, ita tamen, vt loquentibus illis de
scutella ablata, subito ea in mensam de-
ciderit. Erat enim angelus Domini
cœlo missus, qui eleemosynam viri Dei
acceperat.

Hoc medium tam gratum Deo
maximè vsurpandum est ab ijs qui
plus aequò, postquam seruitio diuini
se addixerunt, cupiditati comedendi
satisfecerunt, vt hoc exercitio paulatim
ad mediocritatem temperantiae
consentaneum reducantur: quod facilius
fiet, si aliquot diebus pauxillum
de victu consueto subtrahant, ac rursus
postquam illud amplius molestum
non fuerit, paulò plus adimant,
donec non plus sumatur, quam ad sus-
tentationem vitæ opus videatur. Id
sanctus Dorotheus fecit cum suo disci-
pulo, nomine Dositheo, qui fuerat viri
pri-

In eius vita.

primarij filius, lautè educatus, & miles, ac ex sæculi milite factus miles Christi & religionis. Huius instruendi curam susceperat sanctus Dorotheus, & cum eum in omnium virtutum, frangendarumque animi cupiditatum campo exercere vellet, initium fecit à vitio gulæ, ac primùm quidem potestatem illi fecit, comedendi quantum vellet, deinde verò paululum illi de consueta portione ademit, hoc est, duodecim partibus vnam, & rogabat, num sentiret famem: cumque ille respondisset se exiguam sentire, iussit eum aliquot dies cum eadem portione continuare, donec fateretur nullam se amplius famem experiri. Dein cœpit ex duodecim partibus statæ portionis subtrahere binas, donec ad moderationem ventum est legibus temperantiæ consentientem. Ad hoc medium reuocandum est & illud: vt qui semel cibum sumpserit iuxta temperantiæ leges: non repetat cibum extra tempus, licet exiguum; nam, vt notauit S. Basiliius extra statuta tempora comedere manifestæ gulæ indicium est.

Monet quoque S. Vincentius Ferrerius, dum mensæ accumbitur, cætera *Loco citato.*
quoque corporis membra esse mortifican-

ficanda, modeste ea componendo, nempe, ut non brachijs, sed manibus tantum mensæ incumbatur, ne pes alteri imponatur, ne oculi in comeditores curiosè conijciantur, ne æquò festinantiùs cibus sumatur, ne diu hareatur in mensa, ut modestia denique ea usurpetur, quæ animæ quieti & sanitati respondet.

Aliud medium ad cohibendum gustus appetitum est, ante cibi sumptionem sedulo perpendere, quàm multus cibus necessarius desit, & primum quàm multi nunc ardeant in flammis inferni minoris noxæ rei, quàm ipsi sunt innumeri infidelium liberi in ætate tenera defuncti, qui fidei lumine destituti ob pauca lethalia peccata, postquam ratione uti cœpère, contra legem naturalem commissa incomparabili famis & sitis cruciatu torquentur. Deinde expendat, quàm multa sint mendicantia in mundo, quot mendici & inopes quibus ne quidem panis ad vescendum suppetit, & tamen fortè Deo sunt cariores, quàm ipse. Hæc consideratio dici non potest quantum valeat ad refræmandum appetitum. Cum Dario Regi inimicos fugienti, magna que siti laboranti aqua non suppeteret, milites eius aliquant-

DE MORTIF. VOLVNT. 469

quantulum putridæ aquæ , & occiso-
rum sanguine tinctæ obtulere , tum il-
le , cui prius exquisitissima vina fasti-
diebant , confessus est nullum præstan-
torem vnquam potum sibi porrectum
esse. Vt ergò inopia cibi vel potus facit,
vt etiam vilissimus cibus videatur pre-
tiosus , sic viua consideratio inopiæ a-
lienæ facit , vt modicus cibus apparere
possit sapidissimus.

Hæc media omnia , si diuina fauente
gratia , seruus Dei vsurpare incipiat , & *s. Vincens*
propter Deum , sensus illecebris vltro *l. cit.*
se priuare ; nihil dubitandum est , cle-
mentissimum Dominum tantum sola-
tij gustusque spiritualis illi in precibus
refusurum , alijsque bonorum operum
exercitijs , vt magnam quoque in hoc
genere mortificationis experturus sit
facilitatem , & porro in eodem sit stu-
dio magnos progressus factururus , ac de-
nique omnes consolationes spiritua-
les , vti verè præferendæ sunt , om-
nibus carnalibus oblectationibus ante-
laturus , donec ad ineffabilia vitæ
æternæ gaudia per-
ueniamus.

Non tantum gustatus in cibo, verum etiam in potu sumendo moderandus & mortificandus est. Inordinatio siquidem gustus est, in potu voluptatem quærere, unde & sequitur in potu excessus: deinde inordinatio est superuacanea cura & curiositas, ut aqua, verbi causa, quæ potanda est, sit optima & frigidula, & vinum notæ optimæ. Seruus autem Dei mortificandi sui studiosus non plus debet bibere, quam necessitas postulet: & si quando in sitim incidat, quæ tamen bibendi necessitatem non inducat, ut sit cum sitienti potus obest, debet quoque mortificare se, perferendo sitim, eamque offerendo in sacrificium Christo Domino nostro, iungendum acerbissimæ sitis, quam ipse pro nobis in cruce sustinuit. Deinde in potu quærere non debet voluptatem, sed tantum necessitatem vitæ sustentandæ, & roborandarum corporis virium. Quem finem honestum, vel alium, si animo infixum habuerit delicatiora & pretiosiora vina facile de-

clinabit. Enimvero res seruo Dei professionem crucis Christi deportandæ facienti, & crucifigenti carnem cum suis concupiscentijs indigna est, in potu quærere oblectamentum: imò iustum & sanctum est optare, si fieri posset, sine vlllo sensu gustus, ad fugiendum istas delitias, naturali necessitati facere satis, vt hoc magis assimilemur Christo ab omnibus voluptatibus terrenis alienissimo, & sanctis omnibus, qui tam longè aberant à studio venandæ alicuius voluptatis in potu, vt data opera varios modos excogi ârint esculentis poculentisque adimendi omnem delectationem.

In vsu certè vini sic mortificanda est à seruo Dei bibendi cupiditas, vt bibat multa aqua temperatum, hoc est, vt sanctus Vincentius loquitur, quod vini vigorem amiserit. Eius rei multa salutaria documenta Spiritus sanctus reliquit in diuinis scripturis. *Exulta in anima*, inquit Ecclesiasticus, *& cordis vinum moderatè potatum, sanitas est animæ & corpori sobrius potus Vinum multum potatum irritationem, & iram, & ruinas multas facit Amaritudo animæ vinum multum potatum.* Quamuis verò licitus sit vsus vini moderatus, tamen si homo abstinere

*In vita
spirit. c. 3.
Eccl. c. 13*

Catech. 4.

eo posset citra sanitatis & virium necessariorum iacturam, excellentissimam mortificationem, magnique meriti, ac Deo gratissimam exerceret, si in totum vino abstineret, solaque aqua naturali contentus foret. Vnde sanctus Cyrillus Fideles, inquit, abstinent ab esu carnis, potusque vini, non quod abhorreant ab istis creaturis, sed quod propter Deum se illis priuando, existiment se premio afficiendos in caelo, ac pro contemptu vilium ciborum temporalium, coelestibus & spiritualibus ciborum aeternorum lautitijs fruituros.

Eccl. 2.

Accedit quod abstinentia à vino speciatim iuuat ad conseruandam, augendamque castitatem & mansuetudinem, atque etiam vt à multis animi & corporis periculis liberi & immunes simus. Ita affirmat Sapiens à Spiritu sancto illustratus. *Cogitavi*, inquit, *in corde meo abstrahere à vino carnem meam*, vt *animum meum transferrem ad sapientiam, deuitaremque stultitiam*. Vbi sapientiae nomine intelligit notitiam amoris in Deum plenam, quae numeratur inter principalia Spiritus sancti dona, & complectitur in se virtutes omnes, ac Dei amorem. Per stultitiam autem intelligit vitia & peccata maxime car-

carnalia. In quæ verba Robertus Holcot scribit, abstinētiā à vino dispo-
nere ad sapiētiā, quam Deus infun-
dit.

Valer quoque plurimum hæc absti-
nētia ad domandum appetitum gust^{us},
rationique subiiciendum. vehemens e-
nim eius est procliuitas ad haustum pa-
lato iucundum & suauem, singillatim
exquisiti vini. itaque si illam quis expu-
gnarit, sic debilitabit appetitus poten-
tiam, vt faciliè in alijs cupiditatibus op-
pugnandis reportet victoriā. Ita do-
cet B. Prosper Aquitanicus, *vino vti nul-
lus, inquit, dixerit esse peccatum. Sed hoc id-
eò non debemus carni desideranti prestare ne-
cū illi licita concedere cœperimus, poscat il-
licita, & obsequentes in minimis in flagitia
punienda compellat.* Pro hac doctrina
Spiritus sanctus in sacris litteris il-
lustrā reliquit testimonia & exem-
pla, quibus declarat, quamuis tem-
peratus vsus vini sit licitus, melius
tamen esse, si bono fine & cum discre-
tione fiat, ab eo abstinere: hoc est, Deo
esse gratius, & ad animæ salutem vti-
lius. Vnde mandauit Deus in veteri
lege Sacerdotibus, vt quo tempore
cultui diuino in tabernaculo vacarent,
à vino, alioque simili potu abstinerent,

*Lib. 2. de vi-
ta cont. c. 25.*

*Leu. 10.
Num. 6.*

X 3 vt

Jerem 35.

ut aptiores essent ad docendum & legē
diuinam præstādam. Rechabitas quoque
per Ieremiā laudat Spiritus S. quod ob
præceptū patris sui Ionadab vinum bi-
bere nollent; eoque exemplo pudefacit
Iudæos nolentes parere præcepto Dei.
Laudat & Danielelem, eiusque socios,
quod vino abstinerint, epulisque lau-
tioribus, contenti aqua sola. vnde factū
est, ut & Daniel Deo gravior esset, & vi-
sionum cœlestium dono dignus red-
ditus; socij verò eius illasi ab igne, in
quem à Rege impio coniecti erant, per-
manerent.

Luc. 1.

Gabriel archangelus, dum annun-
ciat sancti Ioannis Baptistæ ortum Za-
chariæ eius patri, inter signa admiran-
dæ sanctitatis eius ponit, quod à vino
& sicera sit abstenturus. In quem locum
Eusebius Emisenus, scribens ait: Deum
voluisse ea re indicare abstinentiæ me-
ritum, arduumque militiæ spiritualis
iter. Sanctus Timotheus beati Pauli di-
scipulus quamvis Episcopus, & labori-
bus gubernationis prædicationisque
diuini verbi admodum districtus, dum
sanus esset, vinum non bibebat, sed a-
quam. Qua in virtute, ut in cæteris o-
mnibus, creditur diui Pauli exem-
plum secutus. Nec, licet infirmus, con-
sue-

1. Tim. 5.

suetudinem illam mutauit, donec à Paulo admonitus est, vt modicum saltem vini ob frequentes infirmitates biberet. Quia admonitione non obscure indicat laudabilem esse à vino abstinentiam, nisi infirmitas cogat aliquid vini sumere loco medicinæ, nempe ad recuperandam valetudinem. Ita affirmat beatus Prosper, *Loco cit.* Nihil, inquit, contra abstinentiam faciunt, qui vinum tamùm pro corporis salute percipiunt: nec hoc offert voluntas, sed permittit infirmitas quæ si defuerit, à vino est abstinentum, ne vini perceptio quæ infirmum sustentat, sanum corpus incendat. Sic ille. Quod Prosper dicit de infirmitate, hoc de quauis alia imbecillitate & defectu intelligi potest, quæ moderato vini vsu emendari possit, ad præstanda officia & ministeria cuiusque statui congruentia, sed si nulla interueniat necessitas, laudabilior est abstinentia ab omni vino, quam Sanctorum vitæ & Ecclesiæ vsus confirmant.

Etenim S. Marcus Euangelista antistes & doctor fidelium in vrbe Alexandrina degentium, quos instituit secundum morem & doctrinam ab Apostolis traditam Hierosolymis, inter cætera virtutum exercitia eis com-

*Lib. 2 c. 7.**Sulp. in vita
eius.**Aug. l. 1 c. 10**Pl. de virgi
ad Eustoch.*

mendauit abſtinentiam à vino, teſte Eusebio in historia Ecclesiastica. De eadem abſtinentia Seuerus Sulpitius laudat S. Martini Turonensis Episcopi discipulos, & addit, S. Martinum eis fuiſe autorem. Et S. Auguſtinus in libro de moribus Ecclesiæ, commemorans virtutes ſanctorum hominum ſuo tempore in Ecclesia Dei florentium, vteremitarum, Cœnobitarum, Episcoporum, Sacerdotum & Diaconorum, inter cætera eos laudat, quod à vino ſe continuerint, ſola aqua contenti. S. Hieronymus in cœlum ferens Palæſtinæ monachos, quorum vitam imitabatur, ſcribit ne ægros quidem ſibi vinum iaduſſiſſe, quod intelligendum eſt, quando huiusmodi erat infirmitas, vt poſſent æquè officiis conſuetis fungi, ac dum eſſent ſani. Certe olim in Ecclesia Catholica, cum in ea rigeret vitæ ſanctitas, ac Eccleſiaſtica diſciplina, fideles omnes in ieiunijs non ſolum à carniſum, ſed etiam à vini vſu abſtinebant, tum vt carnem magis affligerent, tum vt ieiunium maioris meriti apud Deum foret. Atque hæc conſuetudo plus mille annis obtinuit in Ecclesia, nam inuenimus eam vſque ad ſancti Bernardi tempora ſeruata.

Ter.

Tertullianus vetustissimus scribit *Tertul.in*
 fideles abſtinentia vini caſtigaffe car- *Phychi.*
 nem ſuam, vt ſe in ſacrificium Deo of- *Aug. ſerm.*
 ferrent. Idemque fatetur S. Baſilius, 6. *de temp.*
 Auguſtinus, & alij veteres ſancti, dum *Greg. Nyſſ.*
 agunt de ſuorum temporum ieiunijs. *de amanda*
 Quamuis verò hæc conſuetudo ob *paupert.*
 hominum imbecillitatem labentibus *Hieron.ep.*
 annis antiquata ſit, tamen æquum *ad Nepot.*
 eſt, vt ſerui Dei, qui progreſſum face-
 re in virtute cupiunt, & optimis qui-
 busque operibus promereri Deum, eam
 reuocare conentur in ſuis ieiunijs, a-
 lijsque temporibus, quibus Deus ſani-
 tatem & vires id præſtandi conceſſe-
 rit.

Deinde obſeruandum eſt, quamuis
 hæc abſtinentia cum moderatione, quã
 ratio dictarit, uſurpata generatim lo-
 quendo fructuoſa ſit & ſalutaris, tamẽ
 particulatim, vt notauit S. Hierony-
 mus, commendanda eſt adoleſcenti-
 bus, & ſceminis nondum ætate proue-
 ctis, quia in illis & vini potandi abeſt
 neceſſitas, & adeſt grauium tentatio-
 num periculum, ſi mero incaleſcant.
 S. Marcus eremita, Adoleſcentia, in-
 quit, ante omnia non eſt pascenda vi-
 no, ne duabus flammis cor accendatur,
 altera caloris naturalis, altera caloris

*Lib de vera
virginit.*

*De virgin.
seru. ad Eu-
stoch.*

Valerius

Max l 2 c.1.

Alex ab

Alex. l. 2. c. 5. vini. S. Basilius quoque de hoc periculo
commonuit, dicens: Corporibus qui-
bus per ætatem suppetit robur, & ca-
lor naturalis, non est porrigendum vi-
num ne ignis igni adiungatur, sed a-
qua fontium, vt frigiditate aquæ calor
naturalis mitigetur. Quibus verò pere-
tatem non suppetunt amplius vires &
calor, adiumentum cibi & potus submi-
nistrandum est, vt vires confirmantur.
Sanctus Hieronymus sermonem insti-
tuens ad virgines hac verborum auxilii
eas alloquitur: *Si quid in me potest esse con-
siliij, si experto creditur; hoc primum moneo,
hoc obtestor, vt sponsa Christi vinum fugiat
pro veneno.*

Neque mirum videri debet sanctos
Patres lumine diuinæ sapiētiæ illustra-
tos tam crebrò suasse abstinētiā à
vino, cum & Gentiles, quibus exiguis
fuit luminis naturalis igniculus, idem
suaserint. Nam apud Romanos olim, cū
temperantiæ leges maxime vigerēt, fœ-
minis vsus vini erat incognitus: adole-
scentibus verò interdicebatur vsque ad
annum ætatis trigesimum. Persæ item

liberis suis ætate iuuenili vinum adi-
mebant. Cū ergo videamus hunc vsu
diuinis S. scripturæ oraculis, Patrum te-
stimonijs, Sanctorum exēplis, Ecclesiæ
con-

consuetudine perantiqua, & ratione ipsa confirmatum, æquum est, vt ad maiorem Dei gloriam, animæque salutem fructum aliquem spiritalem ex hac doctrina decerpamus, & si in totum à vino abstinere nolimus, moderationem saltem magnam in eius vñu consecretur.

CAPVT XXV.

De mortificatione sensus tactus.

Sensus tactus multos habet abusus & inordinationes necessatio mortificandas, eò quòd toto corpore hominis sit diffusus, & appetitui sensitui proximus, ac omnium corporearum oblectationum seminarium, omnesque sensus, quorum ministerio ad aucupandas suas voluptates vtitur quasi veneno inficit. Vnde B. Basilius, Tactus, inquit, omnium sensuum deterrimus est, emittit enim legatos ad sensus, vt eorū opera suas voluptates persequatur, placidè abblauditur, vt magnam in hominem exerceat tyrannidem, atque ideo summa cura coercendus est & mortificandus, vt purus maneat.

Et quoniam ex ijs, quæ hastenus de aliorum sensuum mortificatione dicta sunt, facile colligi potest, quem-

De ver. virg

admodum & Tactus mortificandus sit, breuiter comprehendemus, quibus rebus id fieri debeat: prætermis-
tamen flagitijs grauibz & manife-
stis peccati luxuriæ, quæ poenitentia
sub damnationis æternæ poena expian-
da sunt.

Imprimis hic sensus tactus, ad obte-
gendum corpus postulat vestes mol-
les & pretiosas, quæ tactu suo carnem
oblectent. Hic abusus sic per mortifica-
tionem corrigendus est, vt nuditati
corporis tegendæ vestis honesta pro
cuiusque statu adhibeatur, quæ non
voluptati, sed necessitati, hoc est, arcen-
dis cœli iniurijs deseruiat. Quod si mol-
litie nimia vestium aliquando Deum
offenderimus, æquum est, vt asperio-
re quoque vestitu, cilicij, sacci, vel alio
Deum nobis reconciliemus. Id ratio
naturalis docuerat primum parentem
nostrum Adamum, qui simul atque
peccauit, nuditatem suam non leni-
bus arborum, sed asperis, carnemque
pungentibus ficuum folijs contexit, vt
S. Irenæus obseruauit, in persona A-
dami ita loquens: *Quoniam eam quam*
habuit à spiritu sanctitatis stolam, amisi per
inobedientiam, & nunc cognosco, quoniam sum
dignus tali tegumento, quod delectatione qui-
dem

*Lib. 3. contra
her. 5. 37.*

dem nullam præstat, mordet autem & pungit corpus. Addit Irenæus: Et hoc videlicet semper habuisset indumentum, humilians se ipsum, nisi Dominum, qui est misericors, tunicas pelliceas pro foliis ficulneis induisset eos.

Deinde hic sensus ad capiendum somnum gaudet mollibus lectis, & stragulis percommodis. Vnde fit, vt diutius in eo hæreat, quàm necessitas postulet, & ægrius manè surgat, occasionem quoque præbeat sordidis multis cogitationibus & insomnijs, grauidioribusque lapsibus. Otium enim lecti aliud non est, quàm eisca & fomes vitiorum, impedimentum orationis, & bonorum operum. Mortificari autem debet in hoc genere tactus, mollitiei ademptione, commutationeque plumarum cum tomento laneo culcitrarum, & nonnunquam cum humicubatione. Dardities enim strati faciet, vt tempestiuè manè exurgat, nec orationem negligat, ac etiam vt noctè aliquādo ad imitandas sanctorum vigilias diuinis laudibus celebrandis inuigilet.

Alius huius sensus abusus est, affici tractandis manū rebus lenibus & delicatis, vt manibus aliorum, corporibus infan-
 tium vel animantium, vel etiam

proprio, non ad necessitatem, sed tantū ad capiendam aliquā voluptatem. Hic abusus mortificationis ope rescindendus est, nam consuetudine tractandarum rerum leniorum, tangendi sensus semper magis magisque accenditur, ut facile postea proruat in multo deteriora. Multi enim in corpore humano motus excitantur, exurguntque imaginationes variæ castitati contrariæ, sic prorsus, ut nisi homo ilico ad auxilium diuinum confugerit, facile in periculum maiorum lapsuum se coniciat. Sic fecere omnes homines Dei, qui etiam in leuissimis rebus occasiones omnes peccandi in tactu subterfugere.

*Durius in
April.*

Narrat B. Gregorius Turonensis Episcopus, sanctum sacerdotem Nicetam tantæ puritatis cultorem fuisse, ut reformidaret etiam infantium membra nudis manibus contingere, & si quādo ratione officij tangere debebat, non nisi veste interiecta attigisse. Sciebat nimirum à quouis carnis tactu aliquantam capi voluptatem, licet nō admodum illicitam, ut tantō longius abesset à tactu culpabili. Multi quoq; sancti propria corpora veriti sunt immediatè attingere, imò & intueri, nisi necessitas mera postulasset.

Sozo-

Sozomen. scribit mirabilem S. Am- *Trip. lib. 1.*
 monium, vnà cum socio suo Theodo- *c. 11.*
 ro ad Lycum fluuium peruenisse, & cū
 nauis ad traijciendum abesset, suasisse
 socio, vt longius secederet, ne nudus,
 erat enim amnis vadosus, conspici ab
 eo posset. Eo verò digresso, cum suppu-
 duisset & seipsum contueri, ecce diuina
 manū in alteram ripam delatus est. Ad-
 eò Deo placebat tantum pudicitiae stu-
 dium. Certè gratum esse Deo mortifi-
 cationis studium in hoc genere inde
 perspicuum sumitur argumētum, quòd
 infestus omnium bonorum hostis dæ-
 mon nulla in re magis laboret, quàm
 in impediendis castorum hominum
 conatibus.

S. Anselm⁹ pius monachus erat, qui
 ad mortificandum se animo decreue-
 rat à cōtactu corporis proprii manum
 abstinere, etiam licito, & sedulò serua-
 bat. Dæmon verò inuidens tam sancto
 proposito, pondere graui corpus eius
 afflixit, vt eum proliceret ad illud ma-
 nu tangendum: verum ille propositi
 tenax, attingere noluit. Sanctus Ansel-
 mus verò certior redditus, corpus ho-
 minis inspexit, ac deprehendit non esse
 nisi imposturam dæmonis mortifica-
 tionem illam molestè ferentis. Pri-
 mum

mum itaque, in quo consistit mortificatio sensus tactus, est, omnia quoad licitè & commodè fieri potest, oblectamenta illi adimere. Deinde illum affligere perferendis aliquibus rebus molestis, ut frigore, æstu, labore, nuditate, genuflexione, disciplinis, aliisque asperitatibus, uti sancti Dei, ut iam dicimus, fecerunt.

CAPUT XXVI.

De variis mortificationum modis, quos sancti ad mortificandum sensum tactus usurpauerunt.

Quoniam exempla plus movent, quam verba, piamque doctrinam probabiliorem reddunt, maxime si doctores ipsi factis testentur, quod verbis docent, idcirco cum hactenus ex sanctorum doctrina ostenderimus, quanta sint mortificationis sensuum merita apud Deum, deinceps idem nonnullis corroborabimus exemplis, atque ob oculos ponemus varios mortificationum, quibus usi sunt, modos, ut quisque eam rationem mortificandi sequatur, quam suis viribus, statuique suo, adhibita in consilium discretionis, magis convenientem animaduerte.

uerterit. Et quanquam sanctis quibusdam variæ mortificationes familiares fuerint, nos tamē breuitatis causa præcipuas tantum quasdam in mediū proferemus, ac summam tantum narrationis, notato fonte, vnde cætera hauriri queant, perstringemus.

Visitata sanctis fuit mortificatio per usum ciliciorum ex fetis vel pilis animalium contextorum, quæ vel continenter ad nudum corpus, vel statis diebus, quantum voluntas vel sanitas cuiusque postulabat, tulerunt.

Sanctus Ludouicus, Francorum rex, *Gausfrid. in*
licet tenero corpore esset, tamen aspero *eius vita.*
carnem domabat cilicio, vel cum valetudo non ferret, ex consilio Confessarii cum alia poenitentia commutabat.

S. Zenobius, Episcopus Florentius, *Ioan. Arctim.*
licet à parentibus nobilibus delicatè e- *In eius vita.*
nutritus esset, tamen postquam Deus ei oculos mentis aperuit, omnibus corporis commodis renunciauit, magnæque seueritate carnem afflixit, atque imprimis cilicio; nec, cum ad Episcopatum, hoc est, ad grauiiores labores esset euectus, quicquam de priori asperitate detraxit, sed potius adauxit.

San-

*Paulin. Ep.
10. ad Sulp.*

Sanct. Paulinus Episc. Nolanus, qui ex ditissimo pauperrim⁹ factus est, propter Christum, cilicio ex pilis camelorum confuto carnem domuit: cumque Seuerus Sulpitius singularis eius amicus aliquando cilicium illi misisset, magnas ei gratias egit, vsum eiusdem, ceterarumque asperitatum per epistolam valde collaudans.

Sanctus Edmundus, Cantuariensis Archiepiscopus, à puero ex matris disciplina vsum est cilicio, & cum Patris studiosiorum causa amandaretur, bi-na secum detulit, ac quoties mater recitarent ei mitteret indussa, cilicium quoque addebat, suadens vt quaque hebdomada biduo triduoque eo vteretur.

*Theobald.
in eius vita.
B. Damian.
in eius vita.*

Alij sancti non contenti cilicijs & equinis crinibus, setis vel pilis contextis, corpora sua castigârunt loricis ferreis, vt S. Guilielmus Aquitanie dux, qui post conuersionem suam vsque ad obitum eam deportauit. Et B. Dominicus, ab eadem dictus Loricatus. Alij vinculis ferreis colla, humeros, brachia, lumbos onerârunt, vt Theodosius, Eusebius, Iacobus, & alij, quorum meminit in historia religiosa Beatus Theodoretus.

Quan-

Quamquam verò hæc exempla non omnibus imitanda sint, tamen meritò nobis quoque, sicut certamina Martyrum, spectanda proponuntur, vt dum cernimus quàm atroces contumelias, & cruces, atque adeò mortem dirissimam, deuictis tyrannis, pro Christo cōstanter perpeffi sint, animemur ad patienter libenterq; tolerandas leuiore in iurias & cruces; ad expugnandas perturbationes iræ, gulæ, superbix, aliasq; similes.

Vsurpatæ quoque crebrò fuere à sanctis disciplinæ, hoc est, flagella è virgis S. Godfrid. vel funiculis nodosis confecta. Beatus Odo deferta seculari militia quotidie ijs carnem spiritui subiiciebat. S. Nicolaus Tolentinas inter ceteras poenitentias, quas frequentabat, duris disciplinis corpus diuexabat. Sanctæ Brigidæ parens Birgerus, licet nobilissimus, & è stirpe regia, quoque die Veneris ad glorificandum in corpore suo Christū acriter in illud sæuiebat; vnde & sancta prole à Deo donatus est, nempè S. Brigida. Fuere & alij homines Dei, qui non ipsi modò se diuerberarunt, sed etiam ex humilitate ab alijs cædi voluerunt. Vt Sanctus Laurentius Archiepiscopus Dublinensis in Hibernia,

Sur. in vita.

S. Godfrid.

Idem in se-

ptem.

Idem in Iul.

Sur in Non.

nia,

nia, ex regia stirpe oriundus, qui à quodam familiari suo ter in dies singulos, acrium ictus virgarum tergo exceperat. Quòd idem legimus sponte Sanctum Thomam Cantuariensem post initum Episcopatum à suo Diacono quotidie perpeffum. S. Dominicus ordinis Predicatorum institutor, non contentus qualibet nocte catena ferrea corpus suum tribus ictibus ferire, semel pro se, iterum pro peccatoribus huius mundi, tertio pro animabus in Purgatorio existentibus; ab alijs quoque volebat eadem diuerberari. Hoc mortificationis exercitium ideo illi Sancti & alij suscepere, quòd arbitrarentur maioris humilitatis esse, ab alijs, quàm à semetipsis flagellari; simulque nimis verecundiæ velamentum detrahebant illis, qui idcirco à sui deuerberatione abstinere, ne si ad aliorum aures pervenirent, irriderentur. Quæ tentatio demonis est, & ideo vincenda.

Sur. in Decemb.

Sur. in Aug.

Sur. in Aug.

Mortificarunt se quoque sancti ratione lecti. S. Audocus Rothomagensis Archiepiscopus in asperis virgultis somnum capiebat. B. Andreas Fesulanus, Episcopus in sarmentis. S. Ivo in nodosis virgis. S. Radegundis regina cilicium in cinere pro lecto usurpabat, remota

com-

comm
minum
volunt
corpus
in simp
ad prec
lecto vi
gore.
lam
mortif
inclus
gustis,
tur, ali
sed illi
obiecti
lia, mu
rigeren
quæ in
cultu
iuxta
quo &
& culi
gebat
quò a
perfer
tiente
ribus
ad pra
dam
Bana

commoditate plumarum, & lintheaminum. S. Brigida inter alias poenas *Sur. in Inl.* voluntarias, quibus per annos triginta corpus suum afflixit nocturnis horis in simplici tapete humi decubuit, vt ad precandum semper parata esset; nec lecto utebatur, nisi urgente nimio frigore.

Iam & in habitatione occasionem mortificandi se quæsiere. Multi enim inclusere se casulis perexiguis, & angustis, in quibus magno estu torrebantur, alijsque cœli iniurijs vexabantur, sed illi solis inferni cruciatibus menti obiectis fatebantur, ista toleratu facilia, multo autem magis, cum oculos erigerent ad immensa cœlorum spacia, quæ in omnem æternitatem erant inculturi. S. Olympius Abbas in specu *Prat. spir.* iuxta Iordanem sedem delegerat, in c. 141.

quo & ardoribus solis valde urebatur, & culicum aculeis miserabiliter configebatur. Rogatus autem, quomodo æquò animo tam incommodum locum perferre posset, respondit, se æstum patienter ferre, vt liberari posset ab ardoribus inferni; culicum verò morsum ad præcauendum vermem conscientie damnatos in perpetuum morsurum. *In hist. relig.* Banadatus magna sanctitate vir, teste c. 27.

Beato

Beato Theodoro, tuguriū longè corpore suo breuius, & aliquot partibus uiuum, sic ut nec imbres, nec radios solares arceret, incoluit, & rerum creaturarum contemplationi suauissimè recreauit.

Verū neque defuere homines, qui tetrīs odorib. percipiendis semotificauerunt; propterea quod curant suauibus odoribus plus nimio se in oculis oblectassent. S. Arsenius enim suis rogatus, cur aquam, in qua palmarum folia mollebat & macerabat, non subinde muraret, cum grauem & tetrā admodum odorem putrefactarum aspiraret, respondit. Ego me olim nimia suauium odorum fragrantia in perniciem animæ meæ oblectaui, autem damnum compensare contrariis odoribus contrariis.

Alia mortificatio Sanctorum fuit cibis rerum insipidarum inspersione vel mixtione adimere omnem gustum. Vti faciebat Beat. Richardus confessor, qui panem auenaceum, quo uescebatur, cinere conspergebat. Et Sanct. Francis, qui nunc cinere, nunc frigida aqua cibos perfundebat. Idem faciebant in potu. Nam B. Gregorius Lingonensis Episcopus, ut abstinentiam suam

Mirac. l. 4.

c. 2.

*S. Bonavent.
in eius vita.*

alios cælaret, aquam quam bibebat so- *Petr. Vega*
litus erat modico vino tingere, & sic *In eius vita.*
nec aquam nec vinum gustabat. Do-
minus Ferdinandus de Talauera Gra-
matensis Archiepiscopus, vir sanctitate
conspiciuus idem faciebat. Nam denis
aquæ partibus vnam tantum miscebat
vini, vt sic & vino & aquæ saporem eri-
peret. S. Arnulphus Episcopus, vt gu-
statum falleret, turbidam aquam bibe-
re voluit.

Aliud genus mortificationis olim
sancti suscepere, & nunc multi reuolunt,
vt nudatis incederent pedibus, & frigus
aliaq; incommoda amore Dei libenter
perferrent. S. Gaudula Comitis Vingeri *Sur. in Aug.*
filia, virgo licet tenera sine calceis et-
iam hyeme incedebat: ad tegendam au-
tem hanc mortificationem, quoties in
conspectum aliorum ventura erat, cal-
ceos quidem pedib. inducebat, sed sine
inferiore solea. Idem fecit S. Hedv. *Sur. in Octob.*
ducissa Poloniæ. Nonnulli sancti totum
vitæ tempus, vel magnâ eius partem sine
vlllo corporis integumento, nulla cœli
inclementia absteriti traduxere, noctu
diuq; errantes in montibus & solitudi-
nibus, sanctissimisq; contemplatio-
nibus cœlo inhærentes, vt fuere san-
ctissimi quique eremitæ, Macedonius,
Iaco-

Iacobus, Simeon, Daniel Stylita, Sanctus Onuphrius, S. Maria Aegyptiaca, & alij multi eorum imitatores. Verum hæc in communi imitanda non sunt, nisi quatenus commouere nos queant ad minora quadam nostra imbecillitati congrua præstanda. Beatus Pater Ignatius, Societatis Iesu auctor & pater, ad mortificationes & asperitates, quas usurpabat, ut quod ter quotidie disciplinam faceret, quod tota hebdomade, Dominico die excepto, ieiunaret, & crebro solo pane & aqua contentus, quod somnum humi caperet; hæc quoque adiecit, ut multo tempore nudis pedibus incederet, donec Compluti Episcopi Vicarius illi mandasset, ut indueret calceos, cui, ut verè humilis, paruit.

*P. Ribadin.
in eius vita.*

Illa quoque mortificatio quibusdam placuit, ut licet natura, duce corporis nitorem & munditiam amarent, tamen sui vincendi causa facerent contrarium. Scribit Beatus Athanasius de Antonio eremita nunquam corpus suum, licet cilicio testum, lavisse, minus pedes, nisi quando opus erat flumen vadofum transire. S. Hilari- nem quoque testatur B. Hieronymus in eius vita, saccum, quo semel fuerat indu-

In eius vita.

indutus, nunquam lauiffe, ac putaffe
 fupervuum munditias in cilicio quæ-
 rere. Diuus Gregorius Nazianzenus *In eius vita*
 etiam inter laudes Beati Basilij & San-
 ctæ Gorgoniæ idem commemorat. De
 sanctiffimo Abbate Aulento refert Si-
 meon Metaphraftes, in corpore eius
 nimia feueritate pœnitentiæ putrefa-
 cto enatos vermes, & tamen illum, fi
 fortè in terram decidiffent, in vetus
 vulnus reposuiffe qui vir ob crebra mi-
 racula tantum sanctitatis nomen obti-
 nuit, vt Synodus œcumenica Chalce-
 donenfis, quæ sexcentorum erat Patrū,
 vnâ cum Imperatore Martiano illum
 ad fe euocârît, vt probatis S. Synodi
 decretis fua autoritate & præfentia hæ-
 reticos conuinceret. B. Margaretha filia *Sur. in Ian.*
 Hugarorum regis mortificandi corpo-
 ris caufa laneo tantum vtebatur indu-
 fio, quod vix vnquam lauabat. Cumq;
 moneretur, vt lauandum curaret, ne
 vermiculi nascerentur, refpondit. Sini-
 te quæfo hoc corpus meum amore
 Chrifti à vermibus confumi. Idem alij
 multi sancti fecêre. Quare notandum
 eft, quod quamuis huiusmodi facta po-
 liticæ munditiæ aduerfa, fi non ab i-
 gnauiâ, & fœcordiâ, fed à mortificandi
 defiderio orta fint, laude digna fint, &

2.2.q. 187.
art. 6.

Deo grata, vt docet S. Thomas, indiciumq; dent animæ à vitijs & perturbationibus purgatæ, vt scribit S. Hieronymus ad Rusticum, tamen qui ratione status & officij, quod gerunt, conuersantur cum hominibus, remouere à se debent, quicquid offendere possit proximum; nec sancti eiusmodi mortificationibus vsi fuere, nisi cum remota ab hominum conspectu in cœnobijs, vel solitudinibus degerent. Atque hæc sufficiant de varijs mortificationum modis, è quibus quisque deligere poterit, quos suo statui & conditioni, viribusq; tam corporalibus, quam spiritalibus iudicabit magis conuenientes, & quos discretio ipsa, & Patris spiritualis consilium magis probabit.

CAPVT XXVII.

De mortificatione Lingue.

Grauiissima mala & damna lingue non refrænata, quæ diuine literæ multis in locis faciunt, faciliè ostendant, quam fructuosa necessariaq; sit lingue mortificatio. Ac primum, quamuis sacrarum literarum stylus admodum sit moderatus, & ab nimia amplificatione alienus, tamen

tamen vehementer linguæ detrimenta
passim exaggerat. *Lingua mala*, inquit,
multos commouit, & dispersit de gente ingē-
tem, ciuitates moratas diuitum destruxit, &
domos magnatum effodit. Virtutes populo-
rum concidit & gentes fortes dissoluit. Lin-
gua mala mulieres viras eiecit, & priuauit
illas laboribus suis. Multi ceciderunt in ore
gladij, sed non sic, quasi qui iniererunt per
linguam suam. Hæc omnia Ecclesiasti- *Eccl. 22.*
cus. S. Iacobus quoque Apostolus gra-
phicè malum linguæ exaggerat. Ecce,
inquit, *quantus ignis*, id est, quàm exigu-
us, *quàm magnam syluam incendit? Et lingua*
ignis est, vniuersitas iniquitatis, hoc est, om-
nium malorum causa, quia ea combu-
runtur animæ. *Lingua constituitur in mē-*
bri nostris, quæ maculat totū corpus, id est,
omnia eius opera bona, & inflammatur
tam natiuitatis nostræ inflammata à geber-
na, id est, inflammatur totum vitæ huma-
næ cursum à prima ætate vsque ad obi-
tum flammis culpæ & pœnæ æternæ.
Pergit B. Iacobus. *Lingua enim nullus*
hominum domare potest, inquietum malum,
plena veneno mortifero, quo anima & cor-
pus interimitur.

Cum ergò testimonio celesti con-
flet, tot tantaque esse linguæ mala, li-

X 2 quidò

Prou. 13.

Prou. 21.

quidò apparet summam omnibus incumbere necessitatem mortificandi & coercēdi illam, sic enim animam suam ab omnibus incommodis iam dictis immunem reddet. Vnde Deus per Sapientem dixit: *Qui custodit os suum, custodit animam suam.* Et rursum. *Qui custodit os suum, & linguam suam, custodit ab angustia animam suam.* Bestiam feram & indomitam, vt leonem, vel tigrem, æquissimè est diligenter concludi, & custodiri: a lingua, teste S. Iacobo, feritate superat omnes bestias, nulla enim bestia est, quæ industria humana domari non queat, at linguam nullus hominum domare potest. Bestiæ vinculis solutæ nō aliud damnum faciunt, quam quod corpora aliquorum dilacerent, & sepe dominis suis parcunt: at lingua habenis suis soluta inuadit animas immortales, & licet eis non eripiat vitam naturalem, tamen eripit supernaturalem gratiā, quod deterius est, quā si eam in nihilum redigeret. Minus enim malum est non esse, quā esse in peccato, & Dei Optimis Max. offensione. Nec solum damnum infert alijs, verum etiam facit in suum dominum, eumq; per summam tyrannidem e medio tollit. Sæpe namque contingit linguam malè mortificā-

tificatam vnico verbo temerè profuso,
omnibus anteaetæ vitæ meritis, fru-
ctuosisque laboribus animam misera-
biliter spoliare, & in ignes detrudere
sempiternos.

Quam ergò æquum est hanc effera-
tam bestiam arctissimæ includere cu-
stodiæ, ne facilè in publicum prodeat,
stragesque dictas faciat. Quod sapien-
tissimè ipse naturæ auctor non obscure
nos docuit. Vt enim homo belluam
ferocem caueæ ferreæ, vel loco altis
muris circumdato includere solet, &
licet ianuam caueæ vel muro adiun-
gat, tamen vigilem & peritum simul
custodem adhibet, qui nunquam eam
emittat, nisi quando nocere non valet:
sic Deus linguam, tanquam in caueam
& specum inclusit ori humano, duplici
vallo dentium & labiorum benè com-
munito, ac licet ianuam, per quam e-
gredi queat, non negarit, tamen iani-
torem illi adhibuit peruigilem, ipsam
rectam rationem, qui non finit eam
foras prodire, nisi quando alijs prodes-
se possit.

Neque solùm ab his tantis malis
mortificatæ linguæ beneficio liberari
possumus, sed etiam locupletari omni-
bus spiritalibus, & veris bonis gratiæ

ac gloriæ: nam cum homo naturam
 pronus & proclivis sit, ad quidvis pro-
 libito effutendum, non potest non
 plurimum apud Deum mereri, si pro-
 nitatem illam naturalem compescat,
 & à sermonibus vanis & inutilib. pro-
 fus abstineat. Accedit, quod si sermo-
 nes vanos in pios & spirituales deinde
 commutet, indies in singula penè ver-
 ba meritum, ac proinde gratiam, vir-
 tutes, ipsamque gloriam in cœlo mi-
 rum in modum adaugeat. Vnde scri-
 ptura diuina dicit: *Vena vitæ, os iusti.*
 Ex eo enim procedunt verba concili-
 antia salutem, & vitam spiritalem ijs,
 qui audiunt. Si cui prædium sit fertile,
 experientiaque didicerit, accessione
 culturæ vberimum reddere fructum,
 quanto studio & diligentia illud inui-
 sere, omnibusque rebus necessarijs, ut
 maiorem semper fructum ferat, in-
 struere solet? Lingua bona prædium
 est spirituale & diuinum, quod si ser-
 uus Dei sedulo excolat, nobilissimos
 virtutum meritorumque fructus re-
 fundet. Omni ergo cura illud custo-
 diat, herbas prauorum colloquiorum
 in eo exstirpet, bonorumque & spiri-
 talium verborum semina in illud inij-
 ciat, miserationumque & consolatio-
 num

Prov. 18.

num celestium participem animam
suam redder secundum illud Sapien-
tis : *De fructu oris homo satiabitur bonis*, *Prov. 13.*
hoc est, quæ bono linguæ usu pro-
merebitur.

CAPVT XXVIII.

*De mortificanda inordinatione linguæ
in detractiōe.*

QVoniam deinceps agendum est
de ratione mortificandi linguæ
inordinationes, vel abusus, hoc
primò sciendum est, nos non agere de
inordinationibus, quæ peccati mortalis
notā manifestam habent, vt sunt iura-
menta & testimonia falsa, ac detractio-
nes de grauib; criminibus, quibus ho-
mines redduntur infames; nam presens
tractatus pro seruis Dei scriptus est, qui
dudum per poenitentiam tales lapsus
expiarunt. Agemus ergò tantum de le-
uioribus linguæ inordinationibus, in
quas etiam pii per incuriam vel tepidi-
tatem labi solent. Hæ enim mortifica-
tione opus habent, tum quod ijs ne-
glectis procliuus est lapsus in vetera pec-
cata lethalia, iam semel deserta & depo-
sita, tum quod progressum in vita spi-
rituali plurimum retardent.

Detrahtio.

Ex his linguæ inordinationibus una est, Detrahēre alijs ob lapsus & defectus leuiiores proximi, qui nec infamē illum reddunt, nec cum charitate pugnant. Vt autem homo teneat modum cauendi hoc peccatum, diligenter attendat ad eius radicem. Vna est, innata nobis à primæ naturæ corruptela maligna procliuitas censendi aliorum mores, vitiaque aliena notandi. De qua Sanctus Hieronymus ita scribit: *Tota huius mali libido mentes hominum inuadit, ut etiam qui procul ab alijs vitijs recesserunt, in istud tamen, quasi in extremum diaboli laqueum incidant.* Altera radix est interna inuidia, quæ hominem contrahit, & moestum reddit ob prosperos proximi successus, & idcirco ad imminuendam tristitiam, vbicunque potest, famam illius denigrare conatur. Postrema est occulta quædam superbia, qua homo de se præsumit, & anteponi vel certè exæquari vult alijs, atque eam ob rem conatur eorum nomen deprecare.

*Ep. ad Celā
iam.*

Cum igitur hæ sint detractionis radices & fontes, hominiquē necessitas ingens incumbat illas exscindendi ex intimis cordis sui visceribus, quid aliud expectandum est, si à veteri obtestandi

consuetudine non discedat, nisi vt in
 grauissima se præcipitem agat peccata?
 & impleatur, quod dixit Sapiens: *Labia Eccl. 10.*

insipientis præcipitabunt eum. Initium ver-
borum eius stultitia, & nouissimum oris illius
error pessimus, quasi dicat: Initium facit
 ab effutiendis rebus leuibus, & auge-
 scēte passione ac incuria paulatim pro-
 greditur ad grauiora, quæ Deum & ho-
 mines offendunt. Deinde etiam si de-
 tractio proximi fiat de rebus leuiori-
 bus, tamen contra voluntatem Dei pec-
 catur, qui in lege sua omnibus impe-
 rat, vt bonum in verbis & factis alijs
 præbeant exemplum, & nemini sint of-
 fendiculo. At qui alijs facile detrahit,
 conatur bonam eorum famam, qua
 exemplo bono alijs erant, imminuere;
 & destruit, quod Christus ædificauit,
 maximè cum sæpè contingat vt ex le-
 uium defectuum narratione, qui viris
 bonis imponuntur, magnum oriatur
 scandalum apud eos, qui suspicantur
 cum leuioribus vitijs non posse nō esse
 coniuncta alia grauiora. Accedit, quod
 etiam si detractioes magni momenti
 non sint, tamen iniuriam aliquam pro-
 ximo, cui detrahitur, inferunt; nam etsi
 famam bonam illi non prorsus eripi-
 ant, tamen minuūt, & despicabiliorem

alijs reddunt, amorem quoque fratrum aliquando diffuunt, & charitatis ardorem tepesciunt.

Certè maiorem in modum cauendum est, ne quis audeat etiam in rebus pauperum alteri detrahere; nam fere fit, ut qui se assuefacit lenioribus exprobrationibus, data occasione, vel orta magna animi perturbatione, non recusetur etiam grauiores lapsus peccatam patefacere. Ac nonnunquam contingit, ut licet obrectatio sit de re modica, tamen quia contra virum magnam sanctitatem conspicuum fit, aut contra Superiorem; grauissimè diuinam offendant maiestatem. Moyses Aethiopissam quandam coniugio sibi copulauit. Eam ob rem Maria eius soror vehementer succensuit, & quæstia est. At Deus molestè tulit hanc obmurmurationem Mariæ, & in poenam lepra tamentam, ut expendit B. Gregorius, contexit, ut breui tempore dimidiam partem carnis eius exederit. Cum sancto Proiecto Episcopo, ordinibus tantum minoribus initiato, quidam amici genere nobiles aliquando cœnabant, inter quos tres viri pietatis studiosi, dum vel mortificandi sui causa, vel religionis ergo negant se velle carnibus vesci, alij

Num. 10 l. 12
Regist. c. 13.

Surin in
Iannar.

alij verò conuiuæ ea de causa eos ludi-
brio habent. Proiectus irrisores seriò
commonuit, ne pio eorum instituto
detraherent. Verùm cum illi non equis
auribus admonitionem exciperent, De^o
grauissima animaduersione obtrecta-
tores puniuit. Nam cœnaculum, in quo
mensæ accubuerant, quod erat in sum-
ma ædium parte, à fastigio ad imum
vsque sectum, dimidia, in qua detracta-
tores illi confederant, corruit. Proiectio
cum alijs tribus socijs incolumi, & sal-
uo in sua. Ex quo casu discimus, ma-
gnum studium ponendum esse in praua
illa inclinatione, de alijs malè loquen-
di mortificanda, audiendâque vocem
Spiritus sancti sic nos alloquentis: *Cu-*
stodite vos à murmuratione, quæ nihil pro-
dest, & à detractatione parue lingue: qua-
niam sermo obscurus in vacuum non ibit.
Præcipue autem laborandum est, ne
obloquamur Prælati, Superioribus, &
Dominis, etiamsi reuera culpa non
careant, nam & grauius peccamus, &
damnum maius incurrimus. Vnde
magna verborum exaggeratione scri-
bit Beatus Gregorius. *Admonendi sunt*
subditi viriusque ordinis viri, v. cum ma-
gistrorum facta conspiciunt, ad suum cor
redeant, & de eorum increpationibus

Sap. 1.

Lib. 12. 78.
g. 1. 31.

Matth. 10.

non presumant, quia non est discipulus super magistrum, nec servus super Dominum suum.

CAPUT XXIX.

*De mortificando abusu detegendi
arcana.*

Alius linguæ abusus est, pate-
cere arcana, vel quæ in secreto
audita sunt, vel certè silentium
postulant, non quidem quando cū zelo
charitatis patefacta sunt ei, qui malo
mederi potest, aut zelo iustitiæ ei, cui
ratione iurisdictionis incumbit illa co-
gnoscere, sed alijs, quibus neutra con-
ditio inest; idq; facere, non alia de cau-
sa, quam quia ita collibuit, aut ut gra-
tia aliqua apud audientes ineatur; hic
enim abusus corrigendus est, & studio
mortificationis tollendus.

Et sunt quidam in hoc genere tam
leues, ut quoties in secreti alicuius no-
titiam veniunt, continere se nequeant,
quin confestim illud prodant suis ami-
cis, imò cupidi sunt talium rerum ex-
piscandarum, tantū ut alijs postea com-
memorent. Ac deniq; faciunt cum ma-
gno auditorum offendiculo, dum sepe-
numero fit, ut presentes adsint, de quib.

sermo

fermo instituitur. Hi sunt, inquit Scriptura sacra, similes mulieri parturienti, *Eccl. 19.*

quæ ubi hora partus aduenerit, non potest non parere: & infantibus, qui simul atque nati sunt non possunt se continere à lachrymis, ac denique cani sagitta confixo, qui quiescere nequit, nisi sagitta extracta. Sic illi non ante quietem capere possunt, quàm arcanum suum in alienum sinum effuderint. Et sæpè cupiditate multa effutiendi eò feruntur, ut non solum visa & audita narrent, sed etiam quæ de alijs suspicantur & imaginantur, licet reuera ignorent facta esse. Atque hi sanè silentij antidoto prorsus indigent, ad superandam nimiam loquacitatem, & opus habent audire illud Spiritus sancti dictum.

Audisti verbum aduersus proximum tuum, commariatur in te, fidens quoniam non te *Eccl. 19.*

dirumpet. Loquitur autem de verbo arcano ex cuius diuulgatione nullus sequitur fructus: nam si patefiat ei, de quo dictum est, non sequitur nisi contritio, si autem alteri, sequitur infamatio. Vnde beatus Basilius annotauit, naturam, hoc est, Deum naturæ auctorem binas aures quidem, sed linguam tantum vnam dedisse, ut intelligeremus non omnia quæ audiun-

De ver. virg.

Y 7 tur,

Eccl. 27.

tur, esse enuntianda, sed quædam
sunt arcana, tegenda silentio: *Qui de-
dat, inquit Scriptura, arcana amici, sed
perdit, id est, fidelitatem, quam dedit
Deo & hominibus.*

CAPVT XXX.

*De alijs lingue abusi-
bus, vt mendaciorum
fictiõnum corrigendis & mor-
tificandis.*

Multi eorum, qui Deo serui-
cœperunt, operam quidem
collocant in cauendis men-
cijs proximo perniciosis, sed non
cauendis iocosis, minus autem in
quæ profunt alicui, vel damnum re-
lunt, imò non desunt, qui arbitrentur
se non peccare, si vtiliter mentiantur.
Hæc praua affectio singulari cura mor-
tificanda est, nullum præstando locum
mendacio, siue iocoso, siue fructuoso.
Certissimum enim est quodcunque
mendacium veri nominis esse peccatum,
quo Deus offendatur: ac pro-
inde neque ad liberandum aliquem
à morte iniusta, neque ad saluandam a-
licuius animam mendacium vllum di-
ci potest, imò etiam si totius mundi sa-
lus periclitaretur, illa per mendacium
aliudve illicitum medium procurari
non

non posset. Et dogma Catholicum est, *c. super eo de*
 nullo in casu licitum esse mentiri, con- *Vsuris.*

trarium autem erroneum: nam diuina
 Scriptura aperte damnat mendacia.

Perdes omnes, inquit Psalmista, *qui lo-* *Psal. 5.*

quuntur mendacium. Sancti quoque om- *2.2. q. 2. c. ne*

nes ita docent, & Innocentius III. Papa *quis.*

in quadam epistola decretali disertè af-

firmat, secundum doctrinam Scripturæ

facræ ne mentiendum quidem esse pro

seruanda alicuius vita. Atque hic sem-

per in Ecclesia seruorum Dei spiritus

fuit, potius iacturam facere rei tempo-

ralis, quàm mendacio Deum offendere,

ut testantur sanctus Augustinus, & san-

Greg. lib. 18.

ctus Gregorius, dum aiunt homines

mor. c. 4.

perfectos ne quidem ad liberandum à

morte proximum induci posse, ut men-

tiantur; quia non est vita anime ponen-

da pro vita carnis. Deinde etsi inconsi-

deratè proferre mendacium sit leuioris

culpæ, quàm proferre consideratè, ta-

men quia intimo pectore diligebant

veritatem, ab utroque abstinuisse. Nar-

Sur in April.

rat Simeon Metaphrastes Anthemium

Nicomediensem Episcopum sæuien-

te persecutione Maximiani Impera-

toris, satellites, à quibus ad necem quæ-

rebatur, hospitio excepisse, cibique

& potus affatim apposuisse, cumque

illi

illi percunctarentur ab eo, vbinam esset Anthemius, cōfessum se esse: tum milites caritate illa obstupefactos subiecisse conficto mendacio responsuros tyranno, Anthemium quidem à se quassum, sed non inuentum. Anthemium denique contra obtendisse, fas non esse pro vita cuiusquam mentiri; itaq; comitatum illos & martyrem factū. Quod si pro vita hominis innoxij mentiendum non est, quantò minus pro rebus leuioribus vt pro auertendo exiguo damno temporali, vel mitiganda alicuius incundia?

Et si verò mendacia otiosa vel officiosa, quæ nulli nocent, sint peccata venialia, ac ratione culpæ, quàm annexam habent, à seruis Dei, sedulo cauenda, tamen inter omnia venialia vel leuiora mendaciū primas obtinet nam primus mendacij autor est diabolus, & ideo Christus apud B. Ioannem eum vocat mendacem, & mendacij patrem. Quotquot ergo mentiuntur, sunt eius imitatores, & de eius factione. Deinde licet dicta mendacia non cedant in damnum alicuius particulare, tamen cedunt in damnum commune totius Reipubl. Nam in Republica ad negotiationes aliaque commercia tractanda imprimis neces-

Ioan. 8.

faria est veritas & fidelitas ; quæ duæ
 virtutes sunt quasi vincula & nervi
 communicationis humanæ ; nemo e-
 nim facile contractum aliquem cum a-
 lio init, nisi existimet sincerè illum lo-
 qui & agere, ac verè fidelem. Si ergo de-
 prehendatur quis semel in rebus, licet
 levioribus, mentiri & fidem fallere,
 mox suspicio oritur illum etiam frau-
 daturum fortasse in gravioribus. Vnde
 divina Scriptura : *Opprobrium, inquit, Eccl. 20.*
nequam in homine mendacium, & mores ho-
minum mendacium sine honore. Hoc idcir-
 cò de mendacibus Spiritus sanctus di-
 cit, quia per consuetudinem mendacij
 reddunt se contemptibiles, & fide indi-
 gnos. Sicut enim res naturales, quæ a-
 dulterinæ sunt & nothæ, vt aurum vel
 argentum adulterinum, licet speciem
 auri argenteve mentiantur, exigui sunt
 pretij & repudiantur: sic illi qui menti-
 do alios fallunt, aliud in ore, aliud in
 corde habentes, facile contemnuntur,
 & nihili fiunt. Hæc ratio facile nobis
 ob oculos ponit, quanta sit foeditas et-
 iam in levibus mendacijs, quamque in-
 digna sint homine Christiano, & mul-
 to magis religioso & seruo Dei perfe-
 ctionis studioso: dūbium siquidem non
 est, sine comparatione longè deterius
 esse

esse, haberi aliquem mendacem in conspectu Dei, ac haberi tantum in opinione hominum: cum ergo tantopere horreamus mendaces haberi apud homines, quanto potius horrere debemus, ne habeamur apud Deum, licet hominibus nihil de eo constaret? illud enim poena tantum est, hoc autem vera culpa, & vera infamia. Quocirca sumus diligentes in fugiendo quocunque mendacii genere, & in passione, quæ ad illud inclinat, mortificanda, obsequendo S. Paulo Apostolo, nos commonenti in hæc verba: *Renouamini spiritu mentis vestre, & induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in sanctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo, quoniam sumus inuicem membra.*

Ephes. 4.

Alia inordinatio superiori connexa, est, ficto, vel amphibologico vii sermone, cui alia subiecta sit sententia apud audientem, quam apud dicentem. qua quidem arte nonnulli conantur effugere mendacii noxam, sed incidunt in foveam, quam alij fodierunt; nisi iustis de causis id faciant. Quando enim verba geminum sensum habere queant, ac iustitiæ vel caritatis

DE MORTIF. VOLVN. 511

atque tuendæ causa à dicente alio sensu
enuntiantur, quàm ab audiente intel-
ligantur, nulla fraus reprehensione
digna committitur. Exempli causa.
Summo diluculo quispiam domo pe-
dem extrulerit, & paulò post reuerterit.
accurrat sicarius & percunctetur ab alio
domus incola, si ne ille domi. potest il-
le citra mendacium seruandæ eius vi-
ta causa, respondere, summo mane e-
gressum. Licet enim mentiri nunquam
fas sit, attamen in casu necessitatis cæ-
lare veritatem, teste Augustino, ne-
fas non est: idque declarant Scholæ
Theologi, verum esse, quando verbis
secundum vsum loquendi hominum
duplex subest intelligentia, iustaque &
gravis causa suppetit, cur alio sensu e-
nuntientur, quàm foris ab auditori-
bus accipienda sint. At si nulla suppe-
tat, hoc est, si nullum incommodum
in nos vel alios ex responso nostro re-
dundet, non est causa, cur amphibolo-
gia illa syncerè rogantem eludamus.
imò pugnat cum puritate & simplicita-
te non solùm religiosa, sed etiam
Christiana, & est nota hominum fictio-
rum & duplicium; impeditque non
rarò, æquè ac vsus mendaciunculo-
rum, fidem & concordiam hominum.

Quis

*August in
Psal. 5
S. Th. 2. 2. q.
89. a 7.
ib. Catet.
Soto. l. 8. de
iure q 2. a. 7.*

*Lanßberg.
hom. 18. de
passion.*

Eccl. 37.

Quis enim fidem præstet etiam seriatim
seueranti, à quo ambiguus crebro ser-
monibus circumuentus est? vnde diu-
na scriptura de talibus dicit: *Qui sophisti-
cè loquitur, odibilis est, nempe Deo, angelis, &
hominibus.*

CAPVT XXXI.

*Quomodo mortificanda sit cupiditas conten-
dendi & rixandi.*

ALia inordinatio linguæ, in
quam boni labi solent, cum
ingenti animæ suæ damno,
est, contendere cum alijs, sitne verum
hoc vel illud? fuerit id factum necne?
debuerit hoc fieri vel contrarium: & de
alijs id genus. Radix huius vitij in quibus-
dam est nimia honoris humani cu-
piditas, & hinc fit, vt dum sapientia fa-
mam in suis dictis vel factis aucupan-
tur, pro ea tuenda etiam sublato clamo-
re pertinaciter contendunt. In alijs vero
radix est nimium desiderium conge-
rendarum opum, aliarumque faculta-
tum temporalium. vnde fit, ne iactu-
ram aliquam earum faciant, vt lites
cum alijs inire non reformident, & o-
mnia commoueant tribunalia. Alijs et-
iam hoc vitium inest, ex naturali qua-
dam procliuitate, sed deterrima omni-
bus

DE MORTIF. VOLVNT. 513

bus contradicendi, aliorumque dicta vel facta carpendi, vnde mox, dum alius moleste fert temerariam censuram, succedit lis & bellum.

Hoc vitium seruo Dei omni studio mortificandum & radicibus exscindendum est. Et quamuis de eo aliquid dixerimus in Tractatu de mortificatione propriæ voluntatis, eò quòd ad caritatem concordiamque animorum inter proximos conseruandam hoc argumentum prorsus sit necessarium, tamen nonnulla hic adiungemus. Quando contentio orta est, non in disputationibus scholasticis, quæ ad litterariam exercitationem pertinent, sed in congressibus quotidianis & familiaribus, idque non de re clara & euidenti, sed ancipiti, variisque hominum opinionibus ventilata, tunc homo, etiamsi suam verissimam existimet sententiam, non tamen asseneranter eam vel pertinaciter tueatur contra aduersarios, sed quiescat, cogitetque se quoque falli posse, sicut multi sapientes ante ipsum in simili genere decepti fuere, ac ipsemet non semel deceptus est, atque ita charitatem & beneuolentiam, quam habet cum antagonists suis, non dissoluet, & bonum exemplum da-

dabit auditoribus. Quod si res quæ
troueritur sit manifestè vera & indi-
bitata, eò quòd rationi naturali, vel di-
uinæ legi, vel Sanctorum & Doctorum
dictis sit consentanea, tunc homo cum
debita humilitate & mansuetudine al-
seueranter veritatem tueri debet, & sua
sententiæ rationem reddere: quam si al-
lij sibi persuaderi minimè sinant, sed
constanter oblucentur, taceat, & diffi-
mulet, vel sermonem ad alia transferat,
maximè si disceptatio fuerit de re ad
salutem non pertinente, sicut enim plus
proficiet, quam si seriò suscipiat patro-
cinium veritatis. Arque hoc est, quod
D. Paulus tanta verborum efficacia po-
stulat à fidelibus. *Si qua, inquit, con-
latio in Christo, si quod solatium caritatis, si
qua societas spiritus, si qua viscera miserationis,
implete gaudium meum, ut idem sapit,
eandem caritatem habentes, vnanimes, idem
ipsi sentientes, nihil per contentionem, neque
per inanem gloriam, sed in humilitate superi-
ores sibi inuicem arbitantes, non quæ sua
sunt singuli considerantes, sed quæ aliorum.*
Quibus verbis perspicuè declarat quo
antidoto sanare spiritum contendendi
debeamus.

Phil. 2.

Huius rei notabile exemplum habemus in diuina Scriptura. Viderat Pro-
phe-

pheta Elisæus Eliam Prophetam curru igneo per turbinem rapi in cœlum, vt deponeretur, quemadmodum creditur, in paradiso terrestri. Et mox eum adierunt viri quidam religiosi, dicti filij Prophetarum, rogantes, vt quinquaginta viros fortes, quos secum habebant, emitteret ad quærendum in vicinis montibus, vallibusve Eliam. Cumque Elisæus indicaret, frustra laborem illum suscipi, ac ipsi vrgerent missionem, tandem, vt contentioni cederet, assensit vt mitterentur. Vt reuerterunt spe sua fraudati, dixit ad eos Elisæus, *Nunquid non dixi vobis, ne mitteretis?* Hoc exemplum meritò imitari debemus in quotidiana conuersatione cum proximis, vt quando in nostram veriore[m] eos sententiam trahere non possumus, omissa omni lite, vbi nullum peccandi periculum est, libenter illis acquiescamus. Ratio huius rei est perspicua; re- scissa enim contendendi materia, cauentur simul multæ auersiones, rixæ, amaritudines, detractiones, & verba probrosa, quæ hinc inde in æflu contentionis iactari solent; consequatur quoque pax & animorum vnio, quæ præstat omnibus commodis, quæ ex contentione sequi possunt.

4. Reg. 2.

sunt. Ad hæc, qui primus in contentione alteri cedit, quasi victus, singularem actum humilitatis exercet, & cum proximo caritatem, posthabendo illius famam suam. Quanquam, licet victus foret alicui videri possit, tamen honore non excidit suo, imò honorem maiorem conciliat. Verus enim honor Christiani est, persequi ea quæ sunt cum præstantiori virtute coniuncta, & quæ maiori in pretio sunt apud Deum, ut est virtus caritatis & humilitatis. Ita sacra Scriptura docet: *Honor, inquit, est homini, qui separat se à contentionibus.*

Prov. 20.

Quando verò contentio oritur in disputationibus litterarijs, in quibus sæpè acerrimè dimicatur pro excoquenda veritate, excessus quoque minus cauendus est, hoc est, ut ne exsurgant clamores, ne verba probrosa effutiantur, ne ad pudefaciendum antagonistam vel ad reportandam victoriam, sed tantum ad cognoscendam veritatem cum modestia & mansuetudine, solidis argumentis allatis, disceptatio instituatur. Veritate vero semel clarè exposita, vel si argumentis aut testimonijs ad proseguendam disputationem argumentator destituitur, tacendum est, nam inutilis con-

tentio non illustrat, sed obscurat potius
veritatem, vt bene animaduertit Dio-
nysius Richelius in Iob scribens, sicut
obscurat & obnubilat rationem. Vnde
& Iob dicebat amicis suis: *Respondete ob-* Iob 6.
secro absque contentione.

Neque solum cauendus est nimius
oppugnando excessus, post inchoatam
contentionem, sed radix etiam conten-
tionum, hoc est, cupiditas illa aliorum
dicta vel facta improbandi, euellenda
est. Quare quotiescunque proximus
noster quippiam dicit vel facit, quod a-
liquo modo in bonam partem exponi
potest, aut quando aliquid dicitur, vel
fit, quod reprehensione caret, siue hoc
modo, siue alio dicatur, aut fiat, tum
seruo Dei conuenit tacere, & ab omni
oppugnatione se continere. Id enim ip-
se Spiritus sanctus consuluit, dicens:
De eare, quæ te non molestat, ne certeris. Ecel. 11.
quasi dicat: De alienis dictis vel factis,
quæ ad te non pertinent, hoc est, nec of-
fendunt Deum, cuius gloriam teneris
defendere, nec iniuria te, vel eos quos
tueri debes, afficiunt, cum nemine con-
tendas. Breuiter, seruorum Dei mores
debent esse ab omni contentione & dis-
fensione alienissimi, vt commonescit
eos B. Paulus, dicens: *De cætero, fratres, 2. Cor. 13.*
Z gau

gaudete, perfecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem habete, & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum.

CAPVT XXXII.

De inordinatione lingue, quoad verba otiosa, eiusque mortificatione.

Inordinatio, vel abusus lingue ordinarius & communis, in quem etiam impingunt, qui Deo seruire coeperunt, est effutire verba otiosa & vana. Primò haud dubium est, sermonem otiosum non carere culpa, si non mortali, saltem vniali, ob quam homo, licet iustus, grauissimas Purgatorii luiturus est poenas. Vt verò intelligamus, quanto studio & vigilantia nobis, quoad fieri potest, cauendus sit lapsus vel offensa venialis contra Deum; attendamus quanta verborum grauitate apud diuum Matthæum Christus Saluator noster de iudicio, & verborum otiosorum punitione locutus sit. Dico autem vobis, inquit, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij, quasi diceret: Ego qui Deus vester sum, de ea re vos monco, audite magna attentione, quia seriò commendo, & magno studio à lapsibus lingue, licet videantur vobis leues,

Matth. 15.

ues, caute? quia in die iudicii non de aliquibus tantum verbis otiosis, sed de omnibus, siue gratioribus, siue leuioribus estis rationem reddituri, non vt illa vobis condonentur, sed vt propter illa iudicemini & puniamini.

Quo autem constet, quæ dicantur verba otiosa tantoperè fugienda, videamus quid sit verbum otiosum. Verbum otiosum est, inquit beatus Gregorius, quod aut ratione iustæ necessi-

3 p. Pastor.

tatis, aut intentione piæ utilitatis caret.

adm. c. 5.

Quando ergo verba nostra sunt necessaria ob bonum aliquem finem, non

Et ho. 65 in
Euang.

sunt otiosa: non solum quando finis absolutè obtineri non poterat sine illis verbis, sed quando commodè non poterat, vtrumque enim nomine necessitatis comprehenditur. Similiter otiosa non sunt, quæ cedunt indigentis vel audientis spiritalem profectum, idem appellat piæ utilitatem. Vnde S. Basilius: Verba otiosa, in-

Rég. brev. q.
23.

quit, sunt, quæ nullum adferunt fructum, hoc est, quæ non seruiunt vel ad præstandum cultum diuinum, vel ad procurandam animæ salutem. Et S. Hieronymus in eandem sententiam alicubi dicit, Verbum otiosum esse, quod

Hier in c. 12.
Matth.

fertur sine villo dicentis, audientisve fructu.

ctu: vt cum omiffis historijs veris, nar-
ramus fabulas, & res nullius momenti:
fi verò narremus res fœdas & pernicio-
fas, aut cum immoderato cachinno, que
piorum offendant aures, tum, inquit,
sermoneſt noſtri, non velut otioſi, ſed
vt grauioris culpæ rei caſtigabuntur.

Hæc quamuis certa ſint, tamen ne-
gandum non eſt, ſi quis fabulam, fa-
cetumve aut feſtiuum aliquem ſermo-
nem de re adiaphora uſurpet, recrean-
di ægri, vel ſolandi mœſti cauſa, non
cum verba otioſa prolaturum: quan-
quam conſideratione moderationeque
magna in hoc genere opus eſt, vt in
huiuſmodi ſermonibus non ſolum
corporalis recreatio, ſed etiam ſpiritu-
alis quærat, hoc eſt, ne animę noceant,
ſed proſint potius. Si enim tantum ad
voluptatem aurium corporalem effi-
ciendam dirigantur, vix fieri poteſt,
quin multa verba otioſa, ac fortè etiam
animæ noxia interſciantur. Ob quod
periculum ſancti homineſt tanta vigi-
lantia fugiebant otioſa colloquia, vt
Metaphraſteſ ſcripſerit beatum Ioannē
Chryſoſtomum nunquam uſum fuiſſe
ſermonibus ſuperuacaneis & vanis,
nec in alijs perpeſſum. De hac modera-
tione verborum ſcribens beatus Vin-
cen-

centius Ferrerius hortatur, vt lingua
prorsus ab otiosis abstineamus, nec ro-
gati quidem, nisi de necessarijs & utili-
bus, respondeamus: & si recreationis
causa, ne sit molestus, perfacetum, &
ridiculum sermonem quis ingerat, be-
nignos quidem & comes nos præbea-
mus, sed nihil omnino respondeamus:
& si grauatè feratur silentium, patien-
ter toleremus, & intus in corde pro illis
Deum oremus.

Mouere autem debet seruum Dei
ad cauenda verba otiosa imprimis il-
lud, quod liber erit à multis peccatis
venialibus, quæ per sermones otiosos
committuntur. Ad effugiendum enim
vel vnicum peccatum veniale, eò quòd
sit offensa Dei, meritò deberet homo
non solum omnibus temporalibus
mundi consolationibus se priuare, sed
etiam ad quasuis huius vitæ poenas &
calamitates perferendas offerre: quan-
tò magis id faciendum esset ad cauenda
tot peccata venialia, quot otiosis collo-
quijs committuntur. quodlibet enim ver-
bum otiosum est peccatū veniale. Quā-
uis verò, quæ nostra est fragilitas, non
possimus euitare omnes sermones o-
tiosos: *Qui enim in nullo offendit*, inquit B. *Cap. 3.*
Iacobus, *hic perfectus est vir*: vitare tamen

Psal. 23.

possumus illos, qui data opera & delib-
beratè, atque ideò grauioris sunt noxæ,
subindè instituuntur. O quantum Deo
placet studium refrenandi linguam, ne
aliquid contra suam diuinam maiesta-
tem temerè effutiat, quippè qui illam
creauit, illi spiritum dedit, & iugora-
tionis subdidit, vt laudaret & glorifi-
caret ipsum, vt faciebat sanctus ille, qui
dicebat: *Laus eius semper in ore meo.*

Hæc quoq; cura efficiet, vt non abo-
tiosis tantum, sed etiam noxijs & per-
nitiosis colloquijs abstinemus: certum
enim est, vbi semel linguæ habenas la-
xauerimus ad sermones otiosos & va-
nos, prono cursu deuolui mox ad que-
relas & murmuraciones aduersus pro-
ximum, ad nostras laudes extollendas,
& deprimendas alienas, ac denique ad
patefacienda, quæ alto silentij arcano
regenda erant: siquidem quouis peccato
minori homo disponitur, vt tentatione
dæmonis impulsus, facilius labatur in
grauius. Etenim velut is qui precibus,
alijs ve operibus bonis vacat, paratior
fortiorque est ad insultus Sathanæ ex-
pugnandos; sic qui re vana exponenda,
spectandave detinetur, aut cibi potusve
sectatur delitias, vel loquitur otiosa,
imbecillior est ad impetum dæmonis
su-

sustinendum, & facile in graue aliquod
crimen præceps agitur. Hæc doctrina
est B. Gregorij Magni.

Lib. 6. mor.

c. 18.

Otiosa deinde verba idcirco diligen-
tius cauenda sunt, quod animam pace
& deuotione spirituali priuent. Quid
seruis Dei carius pretiosiusque esse so-
let tranquillitate & serenitate consci-
entiæ? quid feruore spiritus, consolatione
& voluptate spirituali iucundius? quan-
tum sudant ad consequenda hæc dona
beneficio orationis ac mortificationis?
& tamen sæpenumero horum omnium
iacturam faciunt, dum se plus iusto in
verba otiosa profundunt. Quemadmo-
dum enim aqua odorifera, si inclusa sit
vasi rectè obturato, suauitatis odorem
retinet, secus autem, perdit. Sic consci-
entiæ pax, & deuotio animæ actualis si
freno silentij in corde iusti, tanquam in
vase accuratè custodiatur, facile conser-
uatur, & hominem ad omne bonum
excitat, sin verò lingua raptis silentij
repagulis in verba otiosa & vana solua-
tur, facile omnis spiritalis tranquilli-
tas ardorque Deo seruiendi perit, ani-
maque languescit & obtorpescit in cur-
su pietatis inchoato. Ac nonnunquam
vnum verbum otiosum hæc omnia in-
commoda parit. Vnde S. Dorotheus: *Serm. 20.*

Z 4

Ca-

Prov. 14.

*Hom. 6. in
Evang.*

Caue, inquit, à multiloquio, quia-
mnem sensum pietatis è coelo dele-
psum extinguit. Idem diuinæ litteræ
inculcant. *Vbi verba sunt plurima*, ait Sa-
piens, *ibi frequenter egestas*, hoc est, defe-
ctus deuotionis, ardoris, & consolatio-
nis spiritualis. Et Gregorius sedulo mo-
net, vt otiosos sermones fugiamus, di-
cens: *Mecum vos admono, vt ab otioso se-
mone parcamus, inutiliter loqui declinemus,*
in quantum reniti lingue valeamus, in venio
verba non defluant, cum index dicat, de omni
verbo otioso rationem reddendam. Otiosus
go colloquia ad ædificationis studium veritas
quàm celerrimè huius vitæ tempora fugiant
considerate, quàm districtus veniat index at-
tendite, hunc antè oculos vestri cordis ponite.

CAPVT XXXIII.

*Quibus medijs mortificandi sint lin-
gue abusus*

Prov. 6.

INter media ad refrenandam lin-
guam, comprimendamque cupidi-
tatem multa loquendi, primum
est, humiliter & constanter à Domino
petere donum coercendæ linguæ. Esse
enim donum supernaturale Dei decla-
rat Sapiens, dum ait: *Hominis est animam*
preparare, & Domini gubernare linguam.
Li.

Licet enim naturalibus liberi arbitrij viribus, interueniente concursu Dei communi, homo debeat cooperari refrenationi linguæ; idcirco enim dicit, *hominis esse preparare animam*, faciendo nimirum quod in se est: tamen quia tam arduum & difficile est membrum illud cohibere, vt omnes humanæ vires factis non sint, necesse est ad auxilium diuinum confugere, & magno studio donum dictum exposcere, dicendo cum Psalmista: *Pone custodiam ori meo, & os* Psal. 141. *stium circumstantiæ labijs meis.*

Alterum medium est, defugere occasiones temporum & locorum, vbi homo facilius se solet in nimiam effundere loquacitatem, vt quando se dedit nimix lætitiæ, quando plus æquo bibit, aut comedit, quando ira accensus est, quando cum hoc vel illo socio conuersatur. Vt verò non incidat in hæc incommoda, subterfugiat vanam nomen lætitiæ, frugalior sit in cibo & potu, iræ perturbationem comprimat, hi enim sunt otiosorum, vanorumque sermonum fontes. Nec sanè mirum est ei, qui non cauet occasiones delinquendi, dum scit, euenire aliquod malum, siue mortis corporalis, vt dum negligit curationem morbi, siue spiritua-

Prov. 18.

lis animæ: dictum enim est ab æterna sapientia: *Vita & mors in manibus lingue.*

Iam & aliud medium refrenandæ linguæ appositum sumum de cælo habemus, ut non ante ad loquendum proliat quis, quam secum attentè expendat, sitne bonum an malum, utile vel noxium, quod est enunciaturus: quemque finem & scopum propositum habeat, & inde simul mentem ad Deum erigant desiderio omnia ad gloriam divinam faciendi, opemque & gratiam postulet, ut neminem sermone suo offendant, & quod initio sermonis facit, id quoque in progressu reperat. Et quoniam servus Dei applicando intentionem suam ad ea quæ eloquitur, facit quod suarum est patrum, orandoque impetrat, ut Deus faciat quod suum est, hoc est, ut gratiam suam largiatur, facile obtinebit quod vult, ut non offendant lingua vel Deum, vel proximum, sed potius ædificet. Sic de Nehemia Scriptura divina dicit, cum in conspectum Regis Artaxerxis venisset, & Rex percunctatus eum esset, quid à se peteret: illum orasse Deum cæli, ut sciret quid petendum foret, & tunc petitionem suam proposuisse.

2. Esd. 2.

Hoc

DE MORTIF. VOLVNT. 582

Hoc medium docuit nos Spiritus sanctus: *Ne temerè, inquit, quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem coram Deo* q. d. nihil loquaris, nisi consideratè. Nam vt alibi dicit: *Qui inconsideratus est ad loquendum, sentiet mala.* hoc est, culpæ & poenæ, quæ inde oriuntur. Atque hoc est quod per beatum Iacobum monuit: *Sit omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum.* nec enim loquitur de tarditate qua quidam inter singula verba prolata respirant, sed de ea, quæ contraria est temeritati, qua nulla antegressa consideratione quiduis effutunt, quod in buccam venerit. Idem significant verba illa Ecclesiastici: *In ore fatuorum cor illorum, & in corde sapientium os illorum.* Stultos enim vocat inconsideratos & imprudentes, qui cor idè dicuntur habere in lingua, quod loquantur quicquid in buccam venerit, haud secus quam si cor & lingua vnum membrum essent. Contra sapientes vocat seruos Dei, qui idè linguam habere in corde dicuntur, quod non alia in publicum efferant, quam quæ antè in cordis penetralibus, adhibita in consilium ratione, considerata fuerint.

Ex hac consideratione omnis recta

Z 6 lia

Eocl. 30

Prou. 18

Iacob 1

Ecclesi. 21

linguæ gubernatio pendet. Ex hac
 ritur, ut verba non sint otiosa, sed ne-
 cessaria & utilia, hinc fit, ut serui Dei
 suis colloquijs pijs & sanctis se & alios
 ædificent, & multos ad amandum lau-
 dandumque Deum inflamment. In
 Verbo Dei legimus nunquam apertos
 fuisse cœlos, nisi magna aliqua de cau-
 sa, & cum ingenti fructu. Semel aperti
 filiis Israel effuderunt manna cibum
 nobilem & suauissimum, quo ipsi in
 deserto victi arunt, alijque multi hoc
 miraculo ad cognoscendum, colen-
 dumque verum Deum excitati. De quo
 Dei beneficio ait Psalmista: *Ianuæ ce-
 li aperuit, & pluit illis manna ad man-
 ducandum.* In baptismo quoque Chri-
 sti patefacti sunt cœli, & vox æterni
 Patris suauissima insonuit, ac Spiri-
 tus sanctus in columbæ specie descen-
 dit. In morte item sancti Stephani a-
 pertis cœlis apparuit Christus stans
 ad dexteram Patris, ut significaretur il-
 lum pugnare pro Sancto. Homines iu-
 sti in eodem Dei Verbo appellantur
 cœli, qui, ut loquitur David, enarrant
 gloriam Dei; cœli inquam spirituales,
 multò præstantiores istis materiali-
 bus. Ianuæ horum cœlorum est os vel
 lingua. Vult itaque Deus, quod æquum
 est

Psal 77.

Matth. 3.

Act 7.

Psal 18.

est, nunquam hos cœlos patefieri sine iusta causa, vel vt emittant manna, hoc est, sermones sanctos, qui ædificent, & solentur audientes, vel vt descendat Spiritus sanctus, id est, verba talia vrsurpentur, quæ excitent animos, vel ad compunctionem de peccatis, vel ad diuinum amorem, vel certè ad ea virtutum opera, quorum beneficio nobis à Deo Spiritus sancti charismata communicantur. Vel denique vult patefieri, vt nobis spectandum se præbeat Christus, hoc est, talibus nos vti sermonibus, quibus alijs aditus paretur ad veram gloriæ & potentiæ Christi cognitionem, eorumque donorum, quibus ille cultores suos locupletare solet.

Quod terra exhalet vapores & nebulas, & aqua stagnans gignat ranas, res naturalis est: quando autem cœlum emittit vapores, & ranas, res extraordinaria est, & diuina plaga. Sic quod peccatores rebus huius mundi caducis, & fluxis immersi, de rebus vanis & inutilibus loquantur, & instar ranarum multa, quæ Deum & proximum grauitè offendant, garriant, mirum non est. Sed si serui Dei, quorum cor defixum est in cœlis, & vitæ cœlestis pro-

fectionem faciunt, simili sermone v-
tantur, id mirandum est, & diuinæ pu-
nitiois argumentum. Vnaquæque e-
nim arbor producit fructum suæ natu-
ræ congruentem: Iustus ergo cum sit
homo spiritualis, homo Dei, homo, in-
quam, cœlestis, meritò etiam loqui de-
bet de Deo, de rebus spiritualibus, de
cœlo, aut certè de rebus eò colliman-
tibus, vt omnes magni Dei serui fece-
runt.

Sur in April.

Sanctus Gregorius Turonicus nar-
rat Nicetium presbyterum, postea Epi-
scopum Lugdunensem, cum alijs vir-
tutibus, tum hac imprimis excelluisse,
quòd nulla verba, nisi sancta & pia si-
neret ex ore suo elabi, otiosa autem,
vel iocosa nunquam. Imò quod graui-
ter ferret ad aures suas deferri aliorum
dicta contumeliosa etiam in se conie-
cta. Aiebat enim non esse audienda,
quæ ex perturbatione animi alij effuti-
uissent. De Sancto Thoma Aquinate
quoque in vita proditur, eum nullum
solitum miscere sermonem cum alijs,
quibuscum conuersabatur, nisi de re-
bus pijs, & ad salutem animæ spectan-
tibus: eaque de causa grandi, & medi-
tandi consuetudinem non fuisse illi
vnquam molestam, vel grauem. De S.
Moni-

*Surius in
Martio.*

E

Monica matre sua ait Augustin⁹, quod *L. 9. confessa.*
 cum illa colloquia habuerit de rebus *c. 9.*
 cœlestibus, ex admiratione rerum
 creatarum gradum fecerit ad tracta-
 tionem de pulchritudine & maiestate
 creatoris. B. Lutgardis, virgo sanctissi- *Sur. in Iur.*
 ma, vt commemorat in eius vita Tho-
 mas Câtipratensis oculus testis, sim-
 plici oratione & plana de rebus sanctis-
 simis tam efficaciter loquebatur, vt o-
 mnium circumstantium corda incen-
 deret, & sapientibus magnæ admiratio-
 ni esset.

Hic perpetuus fuit Sanctorum ho-
 minum spiritus, ac proinde meritò ab
 omnibus Dei seruis imitandus. Qui
 magnò perè promoueri potest, si se af-
 fuefaciant sermonibus pijs crebrò au-
 scultandis, euoluendisq; libellis & tra-
 ctatibus spiritualibus, sic enim in con-
 gressibus familiaribus suppetet loquē-
 di materia. Felix profectò & beata erit
 anima eius, qui id fecerit: quotidie e-
 nim occasiones multorum lapsuum,
 qui linguæ lubricitate committuntur,
 cauebit: & consuetudine salutaria lo-
 quendi accumulabit merita, gratieque
 & gloriæ thesauros in cœlis, conueni-
 enter dicto Christi. *Ex verbis tuis iusti-* *Matth. 12.*
ficaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.

Si e-

Si enim verba nostra fuerint bona & fructuosa, in iustitia accessionem faciemus: sin inania & pernicioſa, progreditur noxæ, ad Infernum vel Purgatorium damnabimur.

FINIS II. PARTIS.

III. PARS.

IN QVA DECLARATUR, QVA discretionē exerceri debeat mortificationis, & quibus rebus impediat.

PROOEMIUM.

ostquam ſeruus Dei deſiderio teneri cœpit exercendæ mortificationis, cognouitque cœleſtia & ſpiritalia bona, & dona, quæ ex ea conſequentur, ſuperest, ut intelligat, quâ moderatione uſurpare debeat mortificatio vitæ Chriſtianæ tam neceſſaria & fructuoſa, ne ex ipſo uſu aliquod damnum emanet, & exploratas habeat demonis tentationes, ac media, quibus illæ expugnentur.

CA.

CAPVT I.

De discretione tenenda in exercitio mortificationis externæ, pro comparanda vera animæ puritate.

Pudentiæ & discretionis est, ho- *S. Thom 1.2.*
minem in actionib. virtutum per *q. 66 a 3.*
media dirigere in suum finem, *Et 2.2. q. 47.*
efficereq; vt media aptè conditioni fi- *a. 7.*
nis respondeant. Sicut ergò in omni ex-
ercitatione virtutis, ita multò maximè
in vsu mortificationis opus est norma
discretionis: quæ si adsit, ingens & exi-
mius existit fructus, si desit, magna sæ-
pè fit iactura animi, & corporis. Vt au-
tem non aberremus à scopo, sciendum
est omnium corporis mortificationū,
quæ fiunt per labores, ieiunia, cilicia,
disciplinas, nuditatem, aliasque asperi-
tates, finem esse internam animæ puri-
tatem, & perfectionem. Puritas in eo *Cassian. coll.*
consistit, vt anima exulta sit præstan- *2. c. 16. & 17.*
tissimis quibusque virtutibus, vt humi-
litate, patientia, castitate, fortitudine,
ac imprimis charitate. In his enim ve-
ra sanctitas, & perfectio hominis spi-
ritualis iūta est. Has autem virtutes
Deus tum in animam nostram effun-
dit, cū adiuuante diuina gratia eam
expur-

84 TRACTATUS DE

expurgauerimus à peccatis: munditia enim illa est immediata dispositio ad virtutes; quoque anima plus à peccatis mundatur, hoc à Deo virtutibus amplius illustratur.

Vnde libenter fatemur, in mortificationibus non esse positam vitæ Christianæ sanctitatem & perfectionem, sed esse tantum instrumenta, & media, à Deo ordinata ad consequendam facile sanctitatem, & perfectionem. Quia

*Lib. de vera
virgin.*

de causa Basilii: Necessè est omnia corporis exercitia, ut est abstinencia à cibis, & alijs, à nobis ad suum scopum dirigi, nempe ad comparandas veras animi virtutes; quò si non dirigantur, neque bona, neque mala ex se sunt, sed adiaphora, si verò dirigantur, laudem virtutis obtinent. Eadem est aliorum sanctorum Patrum sententia,

*Cass. coll. 1.
c. 7.*

S. Thom. 1. 2.

q. 186 a. 1.

Cass. coll. 21.

6. 14. 19. 15.

quam præclare apud Cassianum exposuere sancti Abbates, Moyses & Theonas. Ieiunia, inquit Moyses, vigiliae, meditatio scripturarum, nuditas, ac priuatio omnium facultatum, non pertinet ad perfectionis instrumenta sunt, quia non in ipsis consistit discipline illius finis, sed per illa peruenitur ad finem. Et alibi Theonas fuse asserit, ieiunia, ceterasque carnis afflictiones esse utiles ad

ad obtinendam charitatem, fortitudinem, iustitiam, temperantiam, & veritatem, in quibus primarium hominis bonum consistat, eò quod hæ virtutes suapte naturâ sint bonæ, omnique tempore & loco necessariæ, afflictiones verò carnis bonæ non sint, nisi quatenus referuntur ad obtinendam cordis puritatem, & mortificandas animi passiones, ut mens humana expurgata à sordibus, his medijs possit se cum suo creatore coniungere. Hanc doctrinam etiam S. Paulus vnica sententia ad viuum expressit, cum diceret: *Non est regnum Dei esca & potus, sed iustitia Rom. 14. & pax & gaudium in spiritu sancto*: quorū verborum hic sensus est. Dona, quorum beneficio Christus regnat in iustis, esse primò virtutem iustitiæ, qua voce comprehendit omnes virtutes interiores, quibus homo iustificatur; deinde pacem, & gaudium spiritale cum reliquis Spiritus sancti donis & fructibus. Vesci verò, vel abstinere ab hoc vel illo cibo, aut potu, alijsque id genus, quæ natura sua sunt indifferentia, eatenus bona & laude digna sunt, ac ad regnū Christi pertinent, quatenus homo ea dirigit ad virtutes animæ consequendas, vel certè quatenus lege Dei, vel Eccle-

Ecclesiæ ad eundem scopum dirigatur.

Quare seruo Dei omni opè & studio laborandum est, vt sicut sedulus est in corpore ieiunijs, cilicijs, disciplinis, alijsque similibus castigando, sic impiger sit in cauendis verborum otiosorum, & peruersorum operum, prauarumque cogitationum & consiliorum lapsibus, faciatque satis obligationibus, quas status eius postulat, sectetur iustitiam & charitatem, passionibus concupiscentiæ internis, iræ quoque & superbiæ, alijsque foriter obstitat, seruata patientiæ, mansuetudinis & humilitatis lege. Deinde mortificationes suas, & pœnitentias Christo Domino passioni eius copulandas in eundem finem offerat, nempe ad impetrandas virtutes principales, & dona Spiritus sancti, in quibus sanctitas, perfectioque consistit: sic enim externa mortificatio magni erit valoris, & meriti, & efficax erit ad impetrandam, quæ diximus. Quod si specialis illa consideratio alicui non occurrat, sed tantum eo generali respectu se mortificet, vt faciliorem aditum habeat ad virtutes, suo fructu spirituali & merito singulari non carebit.

Hæc

MORTIF. DISCRET. 537

Hæc documenta tam salutaria, ne- *Aug. serm. 1.*
cessariaque traduntur à Sancto Augu- *de S. Ioann.*
stino. Duo, inquit, sunt abstinentiæ & *Bapt.*
crucis genera, vnum corporale, aliud spi-
rituale. Vnum à potu, atque à cibis tem-
porale, appetitum gulæ à delectationibus,
& molissimis suauitatibus coercere, &c.
Alterum genus est pretiosius atque sublimius,
motus animi regere, & perturbationes illius
modestie tranquillitate placare; iræ atque
superbiæ impetus quasi feram bestiam refræ-
nare, increpare se quadam censura austeri-
tatis & virtutis, voluntates proprias abne-
gare, easque interiori examinatione discu-
tere, &c. Hæc Beatus Augustinus. Vbi
liquidò demonstrat, quantum discrim-
men sit inter mortificationem exter-
nam, qua castigatur caro, & internam,
qua perturbationes, ipsaque propria
voluntas mortificatur, ac anima à vi-
tijs expurgatur, nec obscure indicat
externam illam, vti minus principa-
lem, velut medium referendam ad
internam, vt magis princi-
palem & finem al-
terius.

C A.

*Quæ fraudes beneficio dicta discretio-
nis auerantur.*

HAc doctrina iam tradita binæ fraudes, vel errata in hac materia facile intelligi, & caueri queunt. Prima est multorum, qui potius quam seruire Deo cœperunt, maximum studium ponunt in mortificanda carne ieiunijs, cilicijs, disciplinis, pedum nuditate, & alijs id genus exiguis, autem in fugiendis sermonibus uerbis, mendacijs, detractionibus, iracundia, impatentia, curiositate, profusa laetitia, charitatis etiam opera negligunt, aliaque multa prætermittunt, quæ ratione officij, status, & professionis alijs præstare deberent. Licet enim mortificationes corporales bonæ sint, & fructuosæ, ut supra docuimus, tamen illis antepreferenda est animæ puritas, etiam à noxijs leuibus & venialibus; mortificationes enim illæ pro scopo & fine propositam habent. Atque in cultu seculari quoque diuino plurius refert fugere uinum lapsum venialem, lege enim diuina id nobis mandatum est, quàm multas voluntarias assumere mortificationes.

Narrat

Narrat Metaphrastes magnum Ar-
 senium in colloquio quodam, in quo
 multas occultas dæmonis tentationes
 detexit, inter alia hæc elocutum. Fra-
 tres, finis & scopus, cur mundo & pom-
 pis eius renuntiauerimus, est, expurga-
 tio animæ, hocque medio à Deo obti-
 nere veram perfectamque salutem spi-
 ritualem. Quidam hæc puritatem con-
 sequi student quoad carnem, & vitia
 externa, & idcirco plurimum se exer-
 cent ieiunijs, alijsque afflictionibus
 corporalibus: verum non perinde labo-
 rant in expurganda anima à vitijs &
 defectibus internis, atque occultis, vt
 superbia, temeraria præsumptione, ni-
 mia cupiditate honorum, & bonorum
 temporalium, inuidia, æmulatione, a-
 lijsque affectibus, quorum bellum est
 maius, & victoria difficilior. Itaque fit,
 vt tales similes euadant statuis, quæ
 extrinsecus quidem inauratæ sunt, ve-
 nustisque coloribus depictæ, sed intus
 vili & abiecta constant materia. Hucus-
 que B. Arsenius, qui vt erat litteris et-
 iam humanis excultus, & lumine diui-
 no plenus, probè intellexit, in quo con-
 sisteret vitæ Christianæ religiosæque
 perfectio.

Huius doctrinæ veritas confirmari
 posset

posset multorum exemplis, qui non-
nimaduersa hac fraude & deceptione,
in multos errores, & atrocissimos ca-
sus inciderunt. Exempla legi apud
Cassianum collatione Abbatis Moysis
secunda possunt: Et in vita S. Francisci
legitur, religiosum quendam mortifi-
cationi exteriori ita fuisse deditum, ut
nudis pedibus incederet, in sarmentis
nocte cubaret, solo pane aqua non ni-
hil molliore victitaret, ac nomen etiam
hominis Sancti obtineret, qui si mor-
tificationes illas ex humilitate retulisset
ad obtinendam humilitatem cor-
dis, verè sanctus extitisset. Verum quia
curam nullam habuit hominis inter-
ni, ut animam à vitijs & passionibus
expurgaret, in tantam deuenit carita-
tem, ut etiam contra paupertatis votum
sibi peculium vsque ad obitus hominis
usurparit, quod indicium non obicu-
rum erat aeternae suae damnationis. Et
B. Eusebius Emisenus ad eos, qui Deo
seruire cupiunt, scribens: Fratres, inq-
scitote, non satis esse affligere carnem
ieiunijs & vigilijs, si interiora negligamus,
& mentem non purgemus à vi-
tijijs. Quid enim prodest, castigare cor-
pus, si lingua contaminetur sermoni-
bus detractorijs? frustra gloriamur de
infi-

*Hom. 4. ad
monach.*

infiētis carni verberibus, si mentem non liberemus passionibus internis. Idem confirmat appōsita quadam similitudine: Si, inquit, cuipiam in grandi campo esset vinea, omnemque laborem ille impenderet in colendo campo extra vineam sito, vineam autem sine- ret compleri spinis & vepribus, nonne ille frustra laborasset? Sic contingit homini mortificanti corpus, animam- que spinis passionum plenam relin- quenti. Quod autem dicit Eusebius, mortificationem externam nihil pro- desse negligenti internam, id intelli- gendum est de fructu meriti, in eo qui obnoxius est peccato mortali. Nemo enim operibus mortificationis quan- tumvis maximis mereri potest vitam æternam, nisi sit iustus. Iis autem, qui dum in gratia Dei sunt, negligunt mortificationes internas, externæ non multum prosunt; longè autem *Hom. 6. ad* plus prodescent, si ad puritatem cor- *monach.* dis obtinendam dirigerentur. Vnde idem sanctus alibi eisdem sic alloqui- tur. Quid prodest affligi vigilijs, la- boribus, & ieiunijs, dum negliguntur ea, quæ DEVS maximè à nobis exi- git? ut nempe, quantum in nobis est, cor nostrum à culpis leuioribus

A a mun-

mundum conseruemus: nam à leuionibus lapsibus proximus gradus est ad grauiiores.

Altera fraus, quæ ex superioris capituli doctrina detegitur, est communis vulgi, nempe eorum, qui arbitrantur, ex mensura mortificationis externæ in ieiunijs, disciplinis, alijsque asperitatibus, metiendam esse cuiusque serui Dei sanctitatem & perfectionem: vt quò quis seuerius castiget corpus, hoc sanctior censendus sit: etiam si enim poenitentia illæ exteriores sint admodum gratæ Deo, & animæ nostræ salutes, tamen in ijs non est sita sanctitas vera, & vitæ Christianæ, aut religiosæ perfectio, sed in charitate, patientia, humilitate, mansuetudine, iustitia, misericordia, alijsque virtutibus cum charitate necessario connexis. Itaque è seruis Dei is sanctior & perfectior est, qui humilior, mansuetior & patientior est, charitate in proximum ardentior, qui puritatis studiosior, qui voluntatem suam diligentius abnegauit, & diuinæ subiecit. Poenitentia enim, & mortificationes externæ, vt diximus, sunt tantum instrumenta, & adminicula ad veras virtutes, earumque perfectionem consequendam, ac proinde quò quis-

quisque plus in illis profecerit, hoc fine ob oculos posito, hoc sanctior & perfectior in conspectu DEI efficitur. *Charitas enim*, ut habet Aposto- *Coloss. 3o*
lus Paulus, est vinculum perfectionis: tum quia in illa præcipue consistit perfectio, tum quia secum trahit omnes virtutes veras & solidas, in quibus sita est essentialis vitæ Christianæ perfectio.

Hæc hætenus eò dicta sunt, ut servi Dei rectè de virtutum operibus iudicare possint, & cuique suum attribuere valorem, præstantiusque & principalius bonum alijs antepone-
 rum minimè ex hac doctrina sequitur, idcirco eos, qui impensè mortificationi externæ dediti sunt, in magna veneratione non esse habendos: quia piè existimandum est, eos quoque non negligere internam, omnesque actiones suas referre ad obtinendam cordis puritatem, & virtutum perfectionem, talesque in Dei esse conspectu, quales videntur esse apud homines. Si enim secus fiat, temeritatis notam vix effugiemus. Nam, ut dicit Saluator, *non potest arbor mala bonos* *Matth. 7o*
fructus facere, nec bona malos. Cum ergo mortificationes externæ cum bonis

moribus coniunctæ, sint boni & laudabiles fructus, non possunt ordinari, nisi ab homine verè bono proficisci.

CAPVT III.

Qua moderatione mortificatio instituenda sit, ut nec vitæ, nec viribus ad diuinum seruitium præstandum necessariis obstit.

*Vitorrelect.
de homicid.
2.36.
Et relect. de
temperan. n.
13 14 15.
Medth. de*

DEVS Optimus Maxim. vitam, sanitatemque corporis nobis concessit, ut tanto commodius ei seruiremus. Et quamuis tollentramque à nobis Deo, moderatè ferre debeamus, tamen quia vitæ nostræ domini non sumus, non licet nobis eam pro arbitrio nostro abbreviare, vel abscindere: imò mandatum à Deo habemus illam per media rationi congruentia seruandi. Quanquam nemo pro tuenda vita eiusue incolumitate tenetur vel quæuis, vel optima media usurpare, ut verbi causa, meliores cibos, præstantiora vina, habitationem commodiorem, sed satis est uti communibus, & ordinarijs. Cum enim corporis vita sanitasque sit bonum temporale & caducum, multò inferius vita & salute animæ spirituali, voluit Deus

Deus nos ad alia media obligare. Licet *pœnit q vit.*
 & obliget ad abstinendum ab eo cibo *de ieun.*
 potuque, quem constaret notabiliter *Soto l. 5. de*
 vel vitam abbreviaturum, vel sanitatē *iure q 1. a. 6.*
 imminuturum. Itaq; seruus Dei, ardens
 castigandæ carnis, fructusque mortifi-
 cationis excellentes percipiendi desi-
 derio, non debet vel ieiunijs, vel vigi-
 lijs, vel cilicijs, alijsue pœnis eam affli-
 gere, quas experientia, vel admonitio-
 ne virorum in spiritali vita exercitato-
 rum, cognouit, notabile damnum vitæ
 vel valetudini afferre: nam si exiguum
 tantum damnum sit, non tenetur ab e-
 iusmodi mortificationum genere, ma-
 ximè si sentiat se inde iuari ad vitæ
 probitatem, abstinere. Quemadmodum *Vitt. ibid.*
 enim licet, magnæque virtutis est, & *n. 25*
 meriti apud Deum, periculo mortis se *Soto ibid.*
 exponere pro salute spiritali, vel cor-
 porali proximi, vt faciunt, qui inferui-
 unt peste laborantibus: sic magnæ vir-
 tutis est, ad procurandam animæ no-
 stræ salutem, per mortificationem ex-
 ponere se periculo exiguo vitæ, & in-
 columitatis corporalis, modò vt paulò
 post dicemus, id fiat cum facultate su-
 periorum, & citra præstantiorum ope-
 rum dispendium.

Hoc fundamento iacto, quod niti-

A a 3

tur

tur doctrina Theologorum communi,
 & ab omnibus recepta, seruus Dei eli-
 gat ea mortificationum genera, quæ
 minus officiant sanitati, vt sunt ieiu-
 nia ordinaria, diuerberationes corpo-
 ris citra sanguinem, cilicia ex pilis
 equinis, durior lectus, & alia, quæ va-
 letudinem lædere non solent. Nullo
 autem modo suscipiat, quas re ipsa a-
 nimaduertit sanitati obesse. Sanct. Ba-
 silius disertè monet, in cohibenda per
 abstinentiam carne, eam moderatione
 tenendam, vt ne frangantur corporis
 vires: sicut enim noxium est indulge-
 re appetitui cibos, quoscunque adama-
 rit, sic rationi repugnat, imò stultitiæ
 affine est, corpori necessaria ad offici-
 um præstandum alimenta subtrahere.
 Rationem autem huius sui moniti ad-
 dit huiusmodi. Sicut enim, inquit, e-
 quus plus æquo saginatus, & lautè tra-
 ctatus suum sessorem in terram præ-
 cipitem agit, & calcibus ferit, maci-
 lentus autem & ieiunè habitus nullis
 flagris adigi potest, vt progrediatur:
 sic qui nimis lautè corpus suum nu-
 trit, facile in omnis generis vitia ab
 illo præceptus agitur; qui verò asperè &
 durè illud tractat, tandem in cursu pie-
 tatis semel susceptæ deficere cogitur.

*Lib. de vera
 virgin.*

Hæc

Hæc Sanctus Basilius, quod pressius declarans Sanctus Hieronymus. *Quicquid, Ad Deme-* inquit, illud, quod inflammare corpus potest, quod fomentum suggerit voluptati, castitatis amore fugiendum est. Nee tamen ita magno huius rei labore gravari te volumus, ut sub ipso statim onere succumbas. Optimus est in omni re modus & laudabilis ubique mensura. Corpus non frangendum, sed regendum est. Id ratio discretionis à nobis postulat, ut quoniam mortificatio corporis instituta est ad tollendū & mortificandum malum, non mortificemus id quod bonum est. Malum quod in homine est, est culpa, inclinatioq; ad culpam. Quando ergo homo sic mortificat corpus, ut relinquat illi robur sufficiens ad exercendam virtutem, tū mortificat malum. Quando verò ita frangit eius vires, ut languidior in bonorum operum exercitatione reddatur, mortificat in eo bonum, ita docet B. Gregorius in suis moralibus. Sic necesse est, in- *Lib. 30. c.* quiens, ut artem quisq; continentie teneat, 28, quatenus non carnē, sed vitia carnis occidat. Nā plerumq; dum plus iusto caro restringitur, etiam ab exercitatione boni operis enervatur: ut ad orationem quoque, vel prædicationem non sufficiat, dum incentiva vitiorum in se funditus suffocare festinat. adiutorem quippe

habemus intentionis internæ hunc hominem, quem exterius gestamus, & ipsi insunt motus lasciuia, ipsi effectus suppetunt operationis bonæ. Sæpè verò dum in illo hostem insequimur, etiam ciuem, quem diligimus, trucidamus: & sæpè, dum quasi conciuem parci-mus, ad prælium hostem nutrimus. Eisdem namque alimentis vitia superbiunt, quibus nutritæ virtutes viuunt. Et cum virtus alitur, plerumq; vires vitis augentur. Cum verò immensa continentia vitiorum vires extenuat, etiam virtus deficiens arbelat. Vnde necesse est, vt interior homo noster equus qui dam arbiter præsideat inter se, & eum, quem exterius gestat, quatenus ei homo suis exterior, & semper ad debitum ministerium seruire sufficiat, & nunquam superbe libera æruice contradicat, nec moueat, si quid suggerendo submurmurat, dummodo eum semper superposita calce dominationis premat. Ex his Beati Gregorij verbis colligitur primaria discretionis regula, quam seruare debemus, vt nempe sic mortificemus corpora nostra, vt sanitatem & vires eius necessarias sic integras seruemus, vt omnibus suis necessarijs functionibus facere satis possit, omniaq; virtutum prosequi exercitia, quæ ad salutem animæ nostræ spirituales procurandam requiruntur. Quomodo autem

autem in executione huius doctrinæ nemo debeat suo iudicio fidere, sed libenter obsequi patris spiritualis, vel Confessarij consilijs, iam antè monuimus.

CAPVT IV.

Quatenus mortificatio exercenda sit, sine impedimento operum præstantiorum; quæque discretione in ea imitandi Sancti.

NON solum mortificatio carnis eò moderanda est, vt suppetant nobis integræ vires ad cætera officia pietatis ritè decenterque obeunda, verum etiam, vt opera charitatis ad consolationem proximorum, siue ex præcepto, siue ex consilio præstanda, non impendantur. Exempli causa, si ieiunium temperandum est, ad seruandum promptius ægro, visendos carceres, aliosq; afflictos solandos, id omnino faciendum. Similiter, si ad recreandum hospitem, vel peregrinum etiam carnibus vescendum est ei, qui statuerat ab omnibus carnibus, & piscibus spontè se abstinere, consultius id faciet, quàm si propositi sui tenax sit. Quòd idem dicendum est de alijs operibus,

Aa 5.

ma-

maximè quando illa opera charitatis pertinent ad commodum proximi. Ratio huius est, quia opera præstantiora semper anteferenda sunt minus præstantibus, at constat opera charitatis longè præstare, & Deo gratiora esse operibus, quamvis magnis, externæ mortificationis, si illa voluntariè, & non ex præcepto sint suscepta. Quare meritò dicit S. Hieronymus. Non mediocriter hallucinari, q̃ media bona præferunt summis, ieiunium caritati. Cum enim caritas sit mortificationis, omniumq; virtutum finis, proculdubio hæc secundum illam moderari debet.

c. nō mediocriter, de Conf. d. 1.

In hist. religiosa.

B. Theodoretus commemorat Martianum monachum sanctissimum, licet in seculo fuisset regia stirpe oriundus, tamen postquam se in eremum abdidit, tanta seueritate vitam traducere cœpisse, ut in quartum vsque diem vna tantum panis libra contentus fuerit. Et tamen cum aliquando ad eum diuertisset Auitus monachus, vir summæ abstinentiæ, moderata ieiunij consueti lege, mensam illi apposuit, ac ad prandendum suo etiam exemplo inuitauit. Et cum Auitus constanter negaret se à more suo discessurum, hoc est, ut nihil ante occasum solis degustaret; Marti-
nus

aus ob pertinaciam illius in iudicio proprio ingemuit, & dixit. Nos quoque, amice, complexi sumus vitæ genus, quod profiteris, & maiorem laboris, quam quietis, ieiunij quam manducationis rationem habemus: sed id quoque non ignoramus, caritatem nobiliorem esse virtute ieiunij, ac proinde meritò hoc si spontaneum sit, illi posthabendū est. Hac oratione Martianus docuit liquiddò, qua discretione seruanda sint ieiunia, aliæque similes mortificationes. Atque hanc doctrinam omnes sancti verbis & exemplis confirmarunt, ut tradit B. Augustinus in libro de moribus *Cap. 33.* Ecclesiæ, in quo postquam recensuisset graues Sanctorum sui æui poenitentias, maximè monachorum, seueraque eorum ieiunia, subiungit. *Charitas præcipuè custoditur, caritate victus, caritati sermo, caritati habitus, caritati vultus aptatur: hanc si quis offendit, vno die durare non finitur. Sciunt hanc ita commendatam esse à CHRISTO & Apostolis, ut si hæc vna absit, inania; si hæc adsit, plena sint omnia.*

Vna tantum difficultas hic occurrit seruis Dei mortificationis, & perfectionis studiosis, ob admirandas poenitentias & mortificationes, quas legunt in

Sanctorum vitis, an non illas imitari debeamus, cum Deus in diuina Scriptura nos ad eorum mores imitandos inuitet, & Ecclesia sancta eorum exempla in dies ob oculos ad imitandum proponat. Ad hoc respondemus: duplices in vitis Sanctorum expressas virtutes. Quædam sunt principales, in quib. diximus constitutam vitæ Christianæ perfectionem, veramque sanctitatem, vt est interna humilitas, mansuetudo, patientia, castitas, misericordia, charitas, propriæ voluntatis, iudicij, & passionum mortificatio, peccatorum odium, munditia cordis. In his omnes possumus imitari Sanctos, nullo etiam præfixo modo & mensura: siquidem in harum imitatione, nullus est excessus, nullum damnum, nullum absurdum, sed quo quis plus profecerit in humilitate, abnegatione sui, puritate, patientia, & charitate in Deum & proximum, hoc Deo gratior erit, & plus animæ suæ proderit. Aliæ verò virtutes sunt min⁹ principales, vt sunt mortificationes externæ, ieiunia, paupertas, tolerantia æstus, frigoris, imbrium, aliorumq; incommodorum & poenarū temporalium, in quibus non consistit perfectio, & sanctitas, sed sunt instrumenta

menta & media quibus perducimur ad perfectionem. In his autem Deus vult nos imitari sanctos iuxta certum quendam modum & mensuram, hoc est, ut afflictiones illas externas vsurpemus cōuenienter viribus naturalibus ab eo concessis. Nam clemētissimus Deus qui seruis suis immēsam impertiuit donorum suorum copiam, ut possint esse perfecti, & in veris solidisque virtutibus humilitatis, patientiæ, caritatis, & ceteris progressus facere: idem ad exercēdas mortificationes externas nō impertiuit omnibus easdem vires & pręsidia, sed alijs plura & maiora, alijs minora & pauciora: quia contentus est, si quisq; secundum facultatem sibi datam se exerceat. Qua moderatione si seruus Dei vtatur, non ideo iacturam facit alicuius boni: si enim non potest sine manifesto valetudinis suæ damno tanta ieiunia, quanta vsurpārūt sancti, sustinere, vel alias ferre asperitates, potest equē ac illi tantam animi submissionem, patientiam, mansuetudinem, puritatem cordis, ac deniq; sinceram caritatē sectari, in quibus virtutibus, quo quisq; plus profecerit, & simul voluntatē promptā habuerit plures mortificationes, grauioresq; subeundi, si vires suppeterēt, hoc copiosius exter-

nae mortificationis defectum supplebit.

Ex hac doctrina error eorum liquet, qui nullum ponunt studium in imitandis primarijs SS. virtutibus, cum tamen auxilia à Deo sufficientia præstò sint: ponunt autem in extraordinarijs poenitentijs, pro quibus imitandis vires sufficientes nequaquam acceperunt. Scriptura diuina narrat Deū Iudæ Machabeo eiusq; fratribus, & quotquot ex eius stirpe erant inusitatam animi fortitudinē in oppugnandis gentibus cōcessisse, sic prorsus, vt paucorum militum ope ingentes fugaret exercitus, nam sex millibus aliquādo deleuit centum hostium millia. Alij Israelitę qui ex illa stirpe non erant, conati sunt quidem imitari illos, sed gentiliū armis deleti sunt. Cuius euentus causam illam Scriptura reddit, quod nō fuissent ex eorum prosapia, quos Deus singulari sua prouidentia elegerat ad vindicandam populi Israelitici libertatem. Idē contingit in conflictu spirituali aduersus hostes animę, vt qui insolitis poenitentijs ad imitationem sanctorum pugnam inire volunt, sine peculiari Dei auxilio, in grauissima incidant mala. Nam primò consuetis corporis viribus destituuntur, tum irruunt morbi varij, hinc, inquit S. Basilus, omnia pristina-

vii-

I. Mach. 2. 3.

virtutum exercitia deferuntur, & opus est ad illos curandos multis ministris. Verum & postea incipiunt ab omni mortificationum genere abhorre, ut nec leuissimas deinceps subire velint, alijsque autores sint, ne subeant: ac quod peius est, ut animaduertit S. Vincentius, *De vita p^{ri} rit. c. 3.* fraude callidissimi dæmonis eò pertrahuntur, ut totos se dedant inquirendis corporis commodis in cibo, potu, somno, otio, alijsque carnis voluptatibus, ac proinde nec longè absint à grauib; peccatis, in quæ tales sæpè turpiter relabuntur. Hæc verò omnia mala auerti possunt seruata discretionis regula, secundum documenta & exempla Sanctorum.

CAPVT V.

Quibus rebus impedi solet exercitium mortificationis, ac primò quidem doctrina quorundam.

Non satis est, explorata nobis esse media, quibus excitemur ad mortificationis exercitium, ac discretionem, qua illud temperemus, verum etiam opus est notas nobis esse tentationes, quibus humani generis hostis illud impugnare consuevit. E quib; una est, doctrina quorundam auctoritate & eruditionis fama præstantium

vi-

virorum, qui, ut exercitati non sunt in mortificationis ludo, nec experti sunt nobilissimos eius fructus, et si disertè eā non improbēt, quod salua fide non possunt, tamen dicta quēdā generalia usurpant; quę malè intellecta non parū multos à mortificationis studio deterrēt, ut dum dicunt, Christiano homini ad salutem sufficere, si diuinis præceptis obsequatur. Posse quemuis hominem indulgere corpori recreationes & alia cōmoda, quandoquidem licita sint, & legi diuinę non repugnēt. Mortificationes, aliasq; pœnitētijs externas, esse quidem bonas, sed non necessarias, exceptis ieiunijs Ecclesię, & pœnitentijs à Sacerdote in confessione iniunctis: Deū præcipuē à nobis exigere cor nostrum, & virtutes animi. His, similibusq; dictis, quibus sana potest subiecta esse sententia, imperitis persuadent, parum prodesse externas istas pœnitētijs & mortificationes; quę conclusio vera nō est, nec sana, sed falsa & perniciofa. Et quamuis ad intelligendam veritatem, fraudemq; illam auertere satis esse possint, quę in prima parte dicta sunt de mortificationis fructibus, tamē equum est, ut pro quiete & solatio aliquorum respondeamus ad obiecta, & declaremus, quomodo intelli-

gen-

genda sunt illa dicta, ut de vero ac legitimo eorum sensu constet.

Quod enim ad primum attinet, fateor ad salutem fidei sufficere diuinorum preceptorum, Ecclesiae, & Superiorum observationem; verum addo, ad praestanda praecepta post naturae nostrae corruptelam ex peccato secuta opus esse praesidio mortificationis. Nam cum in homine remanserit non parua ad malum propensitas, caroque capitale inimicitiam gerat cum spiritu, non certe potest communibus sultis praesidijs omnes tentationes cum praeceptis dictis pugnantes excutere, nisi auxilium aliquod petat a mortificationis exercitio, tum ad perturbationes animi carnemque domandam, tum ad obtinendam perseverandi gratiam. Itaque licet mortificationes ultra susceptae necessariae non sint ad salutem, sicut praecepta, tamen necessariae sunt seu media conuenientia & salutaria ad custodiendum praecepta, in eorumque observantia persistendum. Ad alterum dictum respondemus, recreationes licitas posse sine nota culpae usurpari, cum bono fine & scopo suscipiuntur, vel eorum necessitas aut utilitas ad fructum aliquem animi, & non tantum ad meram voluptatem aucupandam, ut late superius

di-

dictum est, dirigitur. Cum quo cōuenit quod crebrò dictum est, in mortificationibus externis non consistere perfectionem, & sanctitatem, sed eas esse instrumenta, & media quibus obtinetur vera sanctitas & perfectio.

Psal. 23.

Licet alterum sine altero esse nō possit. Sicut enim Deus in arborum fructibus, quas condidit, licet solam medullā voluerit seruire sustentationi hominis, tamen medullam contexit cortice, propterea quod sine illa nec gigni nec cōseruari medulla possit: sic ad spiritalem hominis vitam sustentandam Deus oēs condidit virtutes, in quib' perfectionis medulla consistit, & tamen voluit illas tū gigni, tū cōseruari per exercitiū duræ mortificationis, tanquā per corticē.

His ergo armis debemus profligare dictas tērationes: & certò nobis persuadere, omnem doctrinā qua animus demulsus incipit in desiderio mortificationis lāguescere, & carnis blandimētis delitijsq; oblectari, debere esse suspectā, quia non est Christi sanctorūq; spiritui consentanea, vt S. Bernard. præclare obseruauit: *Nasciturus, inquit, Dei filius, cuius in arbitrio erat, quodcunq; vellet eligere tempus, elegit quod molestius est, præsertim parvulo, & pauperis matris filio quæ vix pannos habet.*

beret ad inuoluendum, præsepe ad reclinandū.
 Non est tale iudicium mundi, aut iste fallitur,
 aut mundus errat. Sed diuinam falli impossi-
 le est sapiētiam. Quid enim Christus, vtiq; qui
 non fallitur, elegit quod carni molestum est? Id
 ergo melius, id vtilius, id potius eligendū, &
 quisquis aliud doceat vel suadet, ab eo tanquā
 à seductore cauendum. Hæc Bernardus. Et
 S. Cyprianus martyr, dū hortatur fide-
 les, ad exercitationem pœnitentiæ, mor-
 tificationumq; externarū, vt ieiunij, ci-
 liciorū, humicubationis, suadet, vt om-
 ni studio fugiantur, qui huic doctrinæ
 resistūt, eò quod perniciosior eorū sit co-
 natus, quā tyrannorū persecutio. Atq;
 hæc monita tradidēre hactenus sancti,
 eo quod experientia didicissent, non so-
 lum fidelium saluti obesse, qui praua sua
 doctrina declarabant se apertos Ecclesię
 inimicos, sed etiā quosdā Ecclesię filios,
 qui vt minus amantes erant viuæ cru-
 cis Christi, qualis in mortificatione quo-
 tidiana cernitur, suis dictis alios à san-
 ctissimo instituto mortificandi se, oc-
 cultè retrahebant.

CAPVT VI.

De alio mortificationis impedimento, nempe
 nimia cura sanitatis conseruandæ.

Inter discretionis regulas vna fuit,
 ne mortificationes ullæ fiant cum
 sa-

Ser. de lapsu.

sanitatis, viriumq; naturalium notabili detrimento: verum quia contingit nō nullos ab infesto humanæ salutis hoste, proprioq; amore & tepiditate deceptos, ex immoderata valetudinis conseruandæ cura cū ingenti animæ suæ iactura, mortificationis exercitiū negligere, operæpretiū duxi, hic aliquas regulas doctrinæ SS cōformes, pro cauēdo in alterā partē excessu ponere. Principio itaq; certū est, quotiescunq; periti medici, vel alij homines prudētes, & spiritalibus rebus exercitati, in Domino iudicāt, seruū aliquē Dei, si huic vel illi mortificationi operā det, de incolumitate corporis periclitaturum, laudabile esse illi prohibere talis mortificationis exercitiū. Quanquā, q̃a natura æquo procliuior est in corporis cōmoda & delitias, alienior aut ab omnib⁹ incōmodis & pœnis, facile in fraudē à proprio iudicio induci potest, vt quod necessarium non est ad valetudinem, tamen iudicet esse; & quod non est admodum noxium, arbitretur esse: Eoq; facilius induci potest, si huic inclinationi inordinatæ præterea accedat pusillanimitas, ex cōpassione naturali; vel metu damni, quod alias expertus est immoderatis pœnitentijs, profecta: tunc enim procliuus iudicium proprium

prium excēcatur, & deceptio maior est.

Hinc verò fit, vt necessitatis sanitatis-
que prætextu tales anhelent ad lautio-
res cibos palatui ipsorum congruentes,
fugiant autem omnia incommoda &
pœnitentias, etiam si id fiat cum damno
animæ ipsorum, & proximi offendicu-
lo. Deinde ita informēt medicos, vt po-
tius præscribant quæ eorum gustui, quā
quæ reuera sanitati recuperandæ sunt
accommodata. Qua de re sic loquitur B.
Bernardus, in sermone de triplici gene-
re bonorum: *Nihil corpori, inquit, ultra
dandum, vel quærendum est præter sanitatem.
Sed hic fouea est, quæ nolo vos lateat. Insidia-
tur enim voluptas sanitati, & tam subtili ma-
lignitate persequitur, vt vix eam quis vel pos-
sit cauere vel nouerit. Inde est, quod multi ad
tam bestiales & rebelles impetus descenderūt,
vel, vt dicam verius, ceciderunt, vt volupta-
tem præferant sanitati, & illis ipsis sapissimè vo-
luerunt, quæ sciunt difficiles & acutissimas
subsequi passiones. Et alibi proposita senten-
tia Christi: Qui voluerit animam suam
saluam facere, perdet eā: Hippocrates, in-
quit, & sequaces eius docēt, animas saluas fa-
cere in hoc mundo: Christus & eius discipuli
perdere quemnam vos è duobus sequi magist. n̄
eligitis? At manifestum se facit, qui sic dispu-
tat: hoc oculis, hoc capiti, & illud pectori vel
sto-*

Matth. 16.

Bern ser. 30.

in Cant.

stomacho nocet. Profecto vnusquisque quod à
 magistro suo didicit, hoc in mediū profert. E-
 picurus atq; Hippocrates, corporis alter volu-
 ptatem, alter bonam habitudinē praeferit. Mem-
 magister viriusq; rei contēptum praeferat. Ani-
 me in corpore vitā, quā summo studio iste vn-
 de sustētet, ille vnde & delectet inquirat, atq;
 inquirere docet. Saluator monet & perdere. Et
 infra: Quid verò prodest tēperare à voluptati-
 bus, & inuestigandis diuersitatib. complexionū
 ciborumq; varietatibus exquirēdis quotidiana
 nā expendere curam. Legumina, inquit, vento-
 sa sunt, caseus stomachū grauāt, lac capiti no-
 cet, potum aquae non sustinet pectus, caules nu-
 triunt melancholiā, choleram porri accendunt,
 pisces de stagno, aut de lutosā aqua meae penit?
 cōplexioni non cōgruunt. Quale est hoc, vi in to-
 ris fluuijs, agris, hortis, cellarijsve vix reperiri
 possit, quod comedas? Puta, quae so, te monachū
 esse, non medicū, nec de cōplexione iudicādum,
 sed de professione. Parce, obsecro, primū quidē
 quieti tuae, parce deinde labori ministrātiū,
 parce grauamini domus, parce consciētiā. Hae-
 omnia B. Bernardus, qui his verbis non
 improbavit moderatam discretionem,
 qua cauemus eam abstinentiā seuerita-
 tem, quam experientia didicerimus no-
 bis ad sanitatem vehementer obesse, sed
 superuacaneam tantū sollicitudinem
 quorundā, qui leui ex causa de qualita-
 te

te ciborum queruntur cōtra illud Apo-
stoli: *Carnis curam ne feceritis in desiderijs.* Rom. 13.

Vt verò intelligatur, quæ cura licita
sit & necessaria, hoc est, quam seruus Dei
conseruandæ vitæ ac valetudini tribuere
potest, quæque superflua & illicita, quæ
non potest, memoria recolendum est, qd̄
superius monuimus. etsi fas sit cuiq; stu-
dium aliquod ponere procurandis vitæ
valetudiniq; necessarijs, tamen neminē
ea lege astrictum, vt præstantiora cōmo-
dioraq; in quoque genere, siue vestitus,
siue victus, siue habitationis, deligere
teneatur, sed ea tantum, quorum vsu nul-
lum notabile damnum nouit vitæ vel
incolumitati sue accessurum. Deinde &
illud obseruandū est; hoc discrimen esse
inter prudentiam carnis, quam B. Pau-
lus ait esse inimicam Deo, mortemque
culpæ & poenæ æternæ conciliare, & sa-
pientiam spiritus, quæ effectrix est vitæ
& veræ pacis: quod illa prouideat homi-
ni comoda corporis, nullo ad animā
habito respectu, hoc est, siue noceāt ani-
mæ, siue prosint: Qua prudētia vsi sunt
sapientissimi quique gentilium, eorum-
que celeberrimi Medici, eaq; proh dolor
multi quoque fideles nunc vtuntur, ve-
ro timore Dei destituti, quorum Deus
venter est: hæc verò, nempe sapientia
spi-

*In hoc tract.
p. 3. c. 2.*

Rom. 8.

spiritus, quæ de cœlo venit, ita prospicit homini de corporis cōmodis ad valetudinem tuendam necessarijs, vt tamē nullum detimentum afferat incolumitati animæ. Itaq; corpori oēs illas lautitias & superuacua cōmoda adimit, quæ impedire possūt, quò minus spiritus imperium in carnem retineat, vel quò min⁹ anima contēplationibus, precibusq; & alijs virtutū exercitationibus vacare possit, modò inde nullum graue vel notabile damnum vitæ sanitatiq; corporali inferatur, vti iam sæpè dictum est.

*In Psal. 118.
c. contraria,
de Conf. d. 5.*

Sanctus Ambrosius certè non dubitat affirmare, medicinæ præcepta, quibus inhibentur ieiunia, orationes & meditationes pugnare cum præceptis diuinis, & qui talibus medicinis vtūtur, adimere sibi ea, quæ animæ sunt fructuosa, vbi sine dubio loquitur de medicinis, quibus nonnulli sola prudentia carnis duce vtuntur, hoc est, tantam sanitatis conseruandæ curam gerunt, vt sine magna necessitate animæ omnem mortificationis aliorumq; exercitiorū spiritualium fructum adimant: quales sunt illi, qui quoties paululum se malè affectos sentiunt, etiam Ecclesiæ ieiunia præuaricantur, & diebus veritis sibi esum indulgent carnum.

Ex

MORTIF. DISCRET. 565

Ex his demum omnibus superest, vt
 seruus Dei excerpas sibi normam & for-
 mam, quam tenere debeat in tuenda cor-
 poris sanitate ne in alterū tendat extre-
 mū, hoc est, vt ne sinat se ob leues causas
 vel exigua incōmoda à sancto mortifica-
 tionis exercitio dimoueri. Nā vt scribit
 S. Bern. *Si sanitati corporis sollicita prouiden De triplici*
da est custodia, puritati cordis tanto sollicitior genere bo-
est impendenda, quantò pars ista dignior esse cō norum.
 uincitur. Deinde, vt in hoc biuio animā
 mortificandi, & corpus tuendi, potius
 inclinet in prius, eò quòd equo vehemē
 tior sit inclinatio carnis in sua cōmoda:
 nam & Aristoteles, licet gentilis, in suis
 Ethicis, monuit, vt cūm perdifficilè sit *Lib. 2. c. 9.*
 attingere virtutis medium, debere ho-
 minem obseruare, in quam partem ex-
 tremi persequendam procliuior sit, eoq;
 animaduerso, cōtendere in eius contra-
 rium, & quod eo plus est addit, in hac re
 maximè fugiendam voluptatē. Deniq;
 quo seruus Dei ab amoris proprii fraude
 liberior sit & securior, non fidat nimiū
 suo iudicio, cūm ferè, vbi de proprio ne-
 gotio agitur, homines falli soleant, sed
 primūm supplex à Deo diuinam lucem,
 cum desiderio id faciendi, quod diuinæ
 eius maiestati gratius iudicatum fuerit,
 postulet; tū omni puritate necessitatem
 B b suam

suam Superiori, si habet, vel Patri spiritali exponat, eorūq; iudicio & consilio acquiescat, firma spe fret⁹, se hoc medio in diuinę volūtatıs notitiā deuenturū.

Adhęc seruus Dei hac in parte excludat oēs inanes terrores infirmitatis & morborū: nā, vt in alijs rebus, teste Scriptura, *providentię hominum incertę sunt*, ita maximē in hac materia; q̃ enim homo existimat valetudini suę esse conueniēs, sæpenumerō noxiū est: quod verō noxiū id imprimis illi est salutare. Et experientię liber docet: quod q̃ plus equo sanitati tuendę dediti sunt, cū mortificationis detrimento, nunquā ad optatā sanitatē perueniant: contra, qui mediocrem curam tantū, & moderationem, non neglectis cōsuetis mortificationis exercitijs, valetudini curandę adhibēt, veram tādē sanitatem obtineant. Imō exemplis multis probari posset, eos qui diligentissimi in curāda cuticula fuēre, & nulla medicorum antidota neglexēre, breui vitam cum morte commutasse: contrā verō, sanctissimos quosq; viros, qui seuerissimum abstinentię colendę institutum arripuēre, nullis laboribus in persoluendis diuinis precibus pepercisse, & in decrepitā vsque ætatem vitam prorogauisse.

S. Pau.

S. Paulus eremita adolescentiam suā *S. Hier in e-*
 paucis dactylis aluerat, senectutem verò *ius vita.*
 tantum dimidiato pane, omnibusq; hu-
 manis commodis destitutus ætatem ex-
 traxit in annum decimum tertium su-
 pra centesimum.

S. Antonius humi cubans, & pauxillū *Athan. in e-*
 panis & aquæ sub vesperam, sumens de *ius vita.*
 viribus corporis ad colendum Deum ne-
 cessarijs nihil detraxit, & in centesimū
 quintum annum vitam produxit.

S. Hilarion in iuuentute paucis cari- *S. Hieron. in*
 cis & herbis vixit, extremam verò ætatē *eius vita.*
 vno pane hordeaceo traduxit, ac tandem
 tota vita in summa asperitate acta, octo-
 genarius animā Deo reddidit. His alijsq;
 innumeris sanctis, qui omnia humanæ
 vitæ commoda neglexisse videntur, ta-
 mē Deus integram corporis incolumi-
 tatem ad præstanda sua nocturnis diur-
 nisq; horis officia, & cum ea longissimā
 ætatem concessit, vt his exemplis decla-
 raret, quā grata fuerit continua illa
 carnis castigatio & mortificatio; nosq;
 intelligeremus, tantū abesse, vt mortifi-
 cationis studiosis Deus suo diuino au-
 xilio desit, vt etiam vtramq; & animi &
 corporis incolumitatē liberalius promo-
 ueat. Neq; id eò dico, quo nos curā con-
 uenientem & necessariam sanitati cōser-

*In hoc tract.
p. 3. & 4.*

uandē detrahāmus, aut indiscretas mortificationes ad imitationem dictorū SS. suscipiamus, cū eas antē improbauerimus, sed vt notatis his exemplis, vanos commētiarum infirmitatum timores excutiam⁹, & desertis vitiosis extremis, duce & magistra discretione, ad medium virtutis collimemus.

CAPVT VII.

*De alio mortificationis impedimento, nempe
quorundam Sanctorum exemplis malè
intellectis.*

Iob 28.

QVoniam tenebrarum princeps capitali odio prosequitur studiū sanctæ mortificationis, quippe perquā sua sede & habitatione, quę est *terra suauiter viuētium*, pellitur: idcirco, sicut aliās sacrarū scripturarū testimonijs, perperam detortis à Catholica fide homines abducere conatus est, ita nunc, exēplis quorundā SS. malè intellectis, imperitos detertere conatur à studio mortificationis, atque experiētia docuit, quōsdam extitisse, qui exemplis SS. inordinatarum passionum regnū defendere non dubitarint, vt ambitionem & cupiditatem alijs imperādi exēplo Apostolorum, qui aliquando inter se contenderunt, quis illorū esset maior. Deinde S. Ioannis & Iacobi, qui primam sedē in regno Christi affectārant:

ira-

*Matth. 11.
Act. 23.*

iracundiam verò, in verba contumeliosa erumpentem exemplo Apostoli Pauli, dicentis ad Pontificem Ananiam: *Percutiat te Deus paries dealbate.* Et Faustini ac Iouitæ, qui Imperatorem Adrianum appellarunt serpentem tortuosum, & viperam crudelissimam. Et S. Agathæ virginis & martyris, quæ Quintianum, aliosque tortores suos vocauit immanes tyrannos. Sic ad tuendum dissensionum studiū allegant exemplum Pauli & Barnabæ, qui se mutuò separarunt, ob contentione ortā de assumendo in socium Marco. Dein S. Epiphanius & S. Chrysostomi, qui ob quæstione de condemnandis Origenis libris non solum à se mutuò discesserunt, sed etiā Epiphanius dixit Chrysostomo: Spero te non moriturum Episcopum, & hic illi, spero te non peruenturum ad tuam urbem. Adhæc ad defendendam superbiam, exemplum inculcant; Prophetę summa libertate increpantis regem Achab, & Elisei regem Iorā, ac S. Stephani Principes Sacerdotū. Denique ad retinendam pompam vanam & profanam, mensarumque delicias producunt exemplum S. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi, qui multo cum famulorum comitatu in publicum, splendidoque ornatu prodibat, & mensam multis opiparisque ferculis instructam suis apponebat.

Ado. 1. c. 10.

Tyr. 1. c. 14.

Act. 15.

Trip. l. 8. c. 15.

3 Reg. 18.

4. Reg. 3.

Act. 7.

Bb 3

His

His similibusq; exemplis animi sui
perturbationes, & immoderatos affectus,
velut iustos & æquos palliant, & morti-
ficationi oëm aditum occludunt. Quan-
quam verò hoc argumētum admodum
sit imbecille, & dilui facile possit, tamen
pro solatio & instructione rudiorum o-
peræpretium facturi videmur, si respon-
deamus, declaremusq; neq; iam allata,
neq; vlla alia Sanctorum exempla face-
re pro tutela & patrocinio istarū inordi-
natarum animi passionum Sanctorum
enim vita prorsus cōsentit cum purissi-
ma eorum doctrina, & cum omnis per-
fectionis archetypo, nempe Christi Do-
mini nostri vita. Quocirca in Sanctorū
historijs distinguendum est tempus, quo
vixerunt, ab eo, quo non vixere. Nam li-
cēt multi à prima ætate fama sanctitatis
fuere celebres, vt S. Hilarion, S. Chryso-
stomus, S. Eduardus Cantuariensis Ar-
chiepiscopus, S. Malachias Archiepisco-
pus Hiberniæ, S. Clemens martyr & E-
piscopus Ancyranus, S. Maclouius, S.
Bernardus, S. Thomas Aquinas, S. Ber-
nardinus, S. Eduardus rex Angliæ, & S.
Ludouicus rex Franciæ; & alij: nihilo-
minus alij fuere, qui in prima adolescen-
tia vitam duxere communem, postea
autem potenti Dei manu tacti, in alios
ho-

homines commutati sunt, & vitam egere perfectissimam. Alij verò etiam primam ætatem consumpsere in grauibz sceleribus, sed radijs diuini luminis exceptis, ita illustrati sunt, vt ostenderint ibi abundare sanctitatem, vbi ante abundarat malitia & peruersitas. Ac rursum alij extitere qui omnem ætatem in infidelitatis tenebris vel in grauibz peccatis omni gratia destituti transegere, & tamen ad Euangelij voces, aut conspectam Christianorum Martyrum in atrocissimis tormentis constantiam, resipuerunt, & ad mortem pro Christi fide tolerandam se obtulerunt, ac sic nomē & mercedem sanctorum Martyrum breui temporis momento retulere.

In his omnibus sanctis, nihil ad auctoritatem exempli trahi potest, ex rebus ante adeptam sanctitatem gestis, ac *Chrys. ho. 66.* proinde quod de Apostolis obiectum *in Matib.* est, nullius est ponderis, idcirco enim Christus Saluator ex infimo hominum statu, & rerum omnium ignaros elegit, vt quicquid postea eorum opera efficeret, non ipsoꝝ, sed Christi virtuti, à quo missi erant, attribueretur. Poterat quidem Christus eos vno momento reddere perfectissimos, sed

maluit sensim vsq; ad Spiritus S. aduentum proficere, vt suorum lapsuum & defectuū memores, se magis submitterēt, totamq; sanctitatē & perfectionem suā sincerē altissimo transferberent: deinde vt hoc exēplo omnes fideles maius solatium caperent, clariusq; agnoscerent omnia bona sibi contigisse per Christū, & si imbecilles sint ac rudes, Deum sua gratia & benedictione illis non defuturum. Itaq; in Apostolis eos mores imitādos nobis proponere maximē debem⁹, quos post adeptum Spiritus S. lumen longē copiosissimum, demonstrarunt. defectus verò quos tēpore nouitiatus sui habuisse videtur, nō imitari, sed corrigere, quēadmodum & ipsi in se correxerunt.

In S. Thomæ Cantuariensis exemplo non dissimilis ratio est, nam ille in sanctorum numerū, præcipuē ratione persecutionis & martyrij pro Ecclesiastica immunitate fortiter perpeffi, relatus est: itaq; si quos nequos ante illud habuit in auctoritatem exempli trahi nequeūt: certē quosdam & ipse paulò antè mortem, vt splēdidum habitum cum monastico, & lautam mensam cum vulgari, magnumq; seruitiorum numerum cum sex famulis, licet primarius esset regni Archiepiscopus, cōmutauit, cilicij quoque

que continua asperitate, & quotidiana corporis vsq; ad sanguinem non semel repetita diuerberatione, & in perfrigidum profluentem demersione afflixit, vt hoc melius ad profundendum pro Christo sanguinem se compararet. Atq; hanc vitam duxit, postquam Deus eum potenti sua dextera in alterum virum, & verum athletam suum, posthabitis omnibus seculi vanitatibus, conuertit.

CAPVT VIII.

Quomodo intelligenda sint exempla quedam, quibus inest mysterium, vel quæ speciali Dei instinctu accidere.

IN vitis SS. illud quoq; non præmittendum est, nonnullis eorum factis dictisve inesse aliquod mysterium & ideò non ad consuetam normam communis vitæ SS. cæterorum, sed ad peculiarem diuinæ inspirationis prouidentięq; particularis regulam esse expendenda. Quò pertinet, quod S Paulus principi Sacerdotum dixit: nec enim fuit maledictio, vel contumelia, sed prophetia: plenus siquidē Spiritu S. inquit B Gregor. prædixit, qualis esset futurus. Nec enim dixit, *Percutiat Deus*, sed *Percutiet*. Prædicebat autem, vt annotauit Venerabilis Beda, Sacerdotium Israeliticum, quod tum

Bb s erat

18.23.

Lib. 7. mor.
c.22.

erat instar parietis dealbati, & apparebat quale non erat, prædicatione Euangelij funditus euertendam. Deinde congruebat, vt dicit S. Chrysost. Paulum in illo congressu eam dicendi libertatem & auctoritatem ostendere, vt gētiles, qui præsentibus aderant, non parui facerent Euangelij prædicationem.

Diffensio inter B. Paulum & Barnabā non orta est ex animorum perturbatione, sed ex magna S. Barnabæ pietate, iudicantis non esse à sua societate auellendum Marcum consobrinum propter defectum, in quem ex humano metu inciderat. S. Paulus verò sanctissimo iustitiæ zelo accensus ad maiorem Dei gloriā, ipsiusq; Marci documentum, & aliorū, putauit separationem faciendam. Vbi diuina prouidentia factum est, vt Barnabas ob maius Ecclesiæ bonum iudicio B. Pauli non subscriberet, eo quod singulis cum comite suo digressis vberior fructus in conuersione animarum erat secuturus. Nec aliud opus est respondere de Epiphanio & Chrysostomo: nā Epiphanius iudicabat condēnanda scripta Origenis, Chrysostomus verò arbitrabatur id in sua diocesi non faciendum, nisi antegresso examine. Vterq; autem grauius mouebatur pro sua sententia rationib⁹.

In-

Interea Deus S. Epiphanio diuinitus reuelat exiliū, mortemq; S. Chrysostomi, & contra, S. Chrysostomo mortem S. Epiphaniij. Quas reuelationes verbis anteprolatis sibi mutuò patefecerūt, quod facere salua caritate potuerūt, & salua veritate fecerunt, quia vtrumque euenit.

Responsa à Prophetis facta impijs regibus Israel, hoc continent mysterium. Sancti corde sic inherabant cælo, omnibusq; rebus mundi erant superiores, vt nullius reformidarent potentiā, nullos aucuparētur honores, vni peccato vitando intenti, & diuinæ promouendæ gloriæ. Hoc cor volebat Deus detegi agēdo cum tyrannis, eorumque scelera sancta quadā libertate mirabiliq; iustitiæ zelo coarguēdo. Qua de re ita scribit B. Gregorius. *Sācti, inquiens, super se interim rapti, in alto animum figunt: & quæq; in hac vita patiuntur, quasi longè infra labentia, atq; à se aliena conspiciunt, atq; vt ita dixerim, dum mente extra carnē fieri decertant, penè ipsa, quæ tolerant, ignorant. Vnde & nullis contra veritatem potestatib. parcunt, sed quos attolli per elationē cōspiciunt, per spiritus auctoritatē premunt.* Hinc nata sunt omnia Prophetarum & Martyrum verba contra tyrannos prolata, nō autem ex superbia, quia erant humillimi, non ex ira, qua man-

Lib. 7. mor.

c. 22.

fuetissimi, non ex rancore, quia parati erant vitam pro illis profundere, sed ex Dei inspiratione, qui opera illorum volebat superbos huius mundi reprehendere, inuictumque robur Sactorum suorum patefacere, quo fulti, ne foeminae quidem tenellae atrocissima eorum tormenta, mortemque ipsam pertimescebant.

Quaeret hoc loco aliquis, cum verba huiusmodi geminum sensum habere queant, ut vel ex contemptu prolata putentur, quod est impatientiae, vel elationis, vel ex zelo iustitiae, quod est magni in Deum amoris: unde cognosci possit ex bona radice profecta? Respondet eodem loco B. Greg. *Quod zelo veritatis, non autem vitio elationis sancti viri ad verba tantae altitudinis exilant, ipsi patenter indicant, qui factis dictisque alijs & quanta humilitate polleant & erga eos, quos redarguunt, quanta caritate ferueant, manifestant. Quomodo enim Elias superbo regi Achab increpationis verba per tumorem inulit, qui ante eius currum humiliter cucurrit: Quomodo Eliseus Ioram filium Achab ex arrogancia confudit, dicens: Quid mihi & tibi est? Vade ad Prophetas patris tui, & matris tuae: quomodo videre Naaman ex elatione noluit, dum nec ianuam aduenienti aperuit, qui non solum se conspici, sed teneri etiam a muliere promissi: de qua scriptum est. Cum venisset ad virum Dei*

Cap. 23.

3. Reg. 18.

4. Reg. 3. & 5.

Dei in montem, apprehendit pedes eius, & accessit Giezi, vt amoneret eam. Ait vir Dei: Dimitte eam: anima enim eius in amaritudine est. Quomodo S. Stephanus proferre increpationem, dum vocaret duos & incircumcisos corde, per elationem potuit: qui pro eisdem, quos increpauerat, ad deteriora crescentibus, seq; lapidantibus flexis genibus orauit, dicēs: Domine ne statuas illis hoc peccatum? Idem *Act. 7.* fecere martyres alij: nam pro carnificibus, tortoribusq; suis in ipsis cruciatib⁹ Deum precabantur, vnde & multos eorum conuersos legimus. Quare liberiores eorum voces iactate in reges & pre-fides, non ex animi fastu, sed ex puro amore & zelo tuendę veritatis procedebant. Nam vt dicit Beat. Gregorius ibidem. *Superbia odium generat, humilitas l. 7. c. 23.* amorem.

Veniamus nūc ad alia exempla, quę in vitis Sanctorum exstant, non ab omnibus imitanda, vt quę ex singulari Spirit⁹ sancti instinctu facta sunt, vt quod quidā in vastissimas solitudines se abdiderint, ab omnium hominum consuetudine disiuncti, quod nudi in syluis oberrarint, solis herbarum radicib. victitarint, omni cibo potuque plures dies, hebdomadas, mēses, integras Quadregimas abstinuerint, stultos & qua-

si emotæ mentis, vt Simeon Salus, se finxerint, & alia id genus egerint. Hæc, inquam, miranda potius, quàm imitanda sunt. Imitanda siquidem nobis incumbunt ea exempla virtutum tantum, in quibus omnes Sancti vniformiter consenserunt. Hæc enim sola, pro regula certa & securâ piorum morum, vitæq; sanctæ nobis Ecclesia proponit. Deprehendimus autem in Sanctorum historijs, quod communiter omnes amârint exercuerintque paupertatem, opes abiecerint, & defugerint dignitates, honores, & nominis existimationem, omnes mansuetissimi fuerint in tolerandis iniurijs, & inimicis beneficio & amore deuinciendis, quod admodum temperantes in cibo & potu fuerint, & magna ieiunia sustinuerint, commoda deliciasque carnis contempserint, cilicijs & flagris crebris, alijsq; asperitatibus eam perdomuerint, summum studium curamque in cohibendis sensibus, maximè autem frenanda per silentium, lingua posuerint, quod amantissimi diurnarum nocturnarumque precum, & contemplationum celestium, otij osores, laborum & tribulationum amatores, quod colloquia vana & inutilia detestati fuerint, summâ autem

autem voluptatem ceperint ex collationibus rerum diuinarum, quod aliorum prosperis successibus ex animo gratulati fuerint, aduersis verò compassi, omnemque operam locarint in remouendis, vel certè mitigandis afflictorum ærumnis, quod libenter obsecuti fuerint maioribus, omnium pedibus se subiecerint, & ab omnibus hominibus contemni, & ludibrio haberi, salua Dei gloria, optarint. Hi mores, hæc exempla communia & ordinaria omnium Sanctorum fuere: quæ si imitari conabimur, non dubium, quin imitaturi simus Christum illorum omnium magistrum, ducem, & antesignanum, participesque vna cum ipso Christo redemur gloriæ, qua illi iam securissimè, & in omnem æternitatem perfruuntur.

CAPVT XI.

*De nonnullis medijs, quibus vinci potest
difficultas, quæ est in exercitio
mortificationis.*

Mortificationis exercitiū nulla ferè alia re impeditur, quam difficultate, & afflictione, quæ ipsa mortificatio secum affert. Nam, cum virtus ipsa spinis difficultatum

tum

tum circumsepta sit, sedemq; suam in loco sublimi collocarit, ad quam nisi multo labore & sudore perueniri possit; mortificationis verò muneri incubat, laborem, & quicquid aduersum est, deuorare, & quasi onus omnis difficultatis ad capeffendū virtutis culmē suis humeris perferre, idcirco in ipsa mortificatione magna est difficultas, & afflictio. Primò liquidum & certum est, hominem ritè mortificatum in actionib. virtutum nullum experiri laborem vel difficultatem, imò potius promptitudinem & suauitatem. Itaq; difficultatem, de qua loquimur, tantum sentiunt, qui primum aggrediuntur hoc exercitium, donec diuina gratia adiuti, omnes naturæ malè inclinatae repugnantias vicerint. Pro ea autem superanda media aliquot hic subiiciemus. Primum est, magna animi submissione, & imbecillitatis confessione postulare in orationibus à Deo, voluntatem efficacem, viresq; se mortificandi, atque hæc petitio semper inter primarias repetatur. Quāuis verò homo imbecillem agnoscere se debeat in omni virtutum studio, maximè tamē debet in exercitatione mortificationis, eò quod ob insitam naturæ corruptelā à nulla re magis abhorreat, quam

MORTIF. DISCRET. 38

quàm quæ infligit aliquā pœnam. Pro magno quoq; beneficio & agnoscere & æstimare debet, quod sibi tam infirmo, & ad mala procliui voluntas animusq; cōcessus sit exercitium mortificationis tam vtile & pretiosum complectendi: ac proinde quoties desiderium mortificandi aliqua in re Deus menti iniecerit, continuò cum gratiarum actione opus ipsum aggredi, vt dona sua semper cumulet maioribus.

Aliud mediū ad mortificationis studium prosequendum, & ad obtinendas à Deo vires, est, initium facere à minoribus & facilioribus, cuiusmodi sunt, oculos claudere ad res aspectu iucundas, linguam continere à proprijs laudibus, de consueto potu ciboue modicum detrahere, nonnihil æstus vel frigoris ultra tolerare, aliaq; similia, quæ colligi possunt ex ijs, quæ diximus de mortificatione propriæ voluntatis, passionum & sensuum. Mouere autem plurimum nos debet ad hoc studium non contemnendum, quod, vt superius ostendim⁹, mortificatio etiam in rebus paruis Deo sit gratissima. Deinde, quod omnis mortificatio propter Deum facta, licet exigua sit, iusto meritoria, tantoq; maioris meriti, quo promptiori voluntate, & a-

*chrys. quod
virtus à mi-
nimis incho-
anda.*

In i p. 6. 4o

& a-

& alacriori facit, ita vt nonnunquam longè excedat mortificationem durissimam. Nam meriti essentialis magnitudo, cuius merces consistit in visione Dei, non operis magnitudini, & difficultati, sed actuali caritati, bonæq; voluntatis promptitudini, ac sincero desiderio Deo placendi, respōdet. Magnitudini verò operis, & difficultati, vt tradit S. Thomas, respondet præmium accidentale, quod consistit, non in Dei visione, sed in gaudio quodam, quod omnes beati in cœlo ex omnium creaturarum, bonorumq; operum, quæ ipsi aliq; iusti aliquando fecerunt, cōtemplatione hauriunt. Verum quidem est, ipsam operis magnitudinem & difficultatem argumento esse, illum qui id præstat, ampliore amore actuali, desiderioque Deo placendi præstare, & consequenter promereri augustius præmiū essentialē: conatus siquidem tentandi magis ardua, promptioris quoque voluntatis solet esse indicium. Attamen diffitendum non est, sæpè tanta promptitudine, alacritate, & ardore animi minores mortificationes, aliaq; externa opera leuiora subiri, vt longè superent meritum difficiliorū, duriorumq; operum: & verò tum certissimè id fit, quando.

quando à seruo Dei illa minuta exercitia eo animo suscipiuntur, vt si occasio daretur, aut vires suppeterēt, aut facultatem à superioribus, quibus parere cogitur, obtineret, reuera etiam aggrediretur grauiora.

Vbi verò initium factum fuerit à paruis mortificationibus, Deus sua gratia continuò præsto erit, vt & voluntatem accendat, & vires suppeditet, atque occasiones offerat, maiora tentandi, vt benè docet Venerabilis Richardus Victorinus. Ac sanè dignum & iustum est, vt quoniam illud daemone institutum est, iustos antè in rebus leuibus, & paruis inducere ad lapsū, quo iam nutantes & debilitatos postea in grauiorem ruinam impellat; sic cōtrā nos omnem laborem impendamus in mortificandis, vincendisq; nobismetipsis in rebus minoribus, vt aditū præcludamus daemoni, ne nos vincat in maiorib. Deusq; vberem gratiā largietur ad difficiliora etiam mortificationum genera suscipienda. Quare Cassianus agens de perturbationibus animi leuioribus, quibus nonnunquam monachi solitarij afficiuntur, vt dum succensent calamo, si litteras non exprimat, cultello, si malè fecet, alijsque rebus creatis, si ad votum

non

non seruiant, admonet eos, valdè conueniens esse huiusmodi inordinatos motus, licet sint de rebus leuib. refræ-
nare & compescere: eo quod hoc usu & consuetudine obtinetur, vt dum grauiore occasiones iræ aliarumue passionum, velut dum iniuria vel contumelia ab alijs afficimur, sese offerunt, facile nos colligamus, & mortificandi nostri causa, diuina gratia opitulante, grauiora æquo animo, & corde tranquillo perpetiamur.

CAPVT X.

De alijs medijs, quibus difficultas mortificationis vinci queat.

INter media, quæ ad amplectendum mortificationis studium permouere possunt, principem locum meritò sibi vendicat consideratio mysteriorum vitæ & passionis Domini nostri Iesu Christi: in ijs siquidem tanquam in speculo se prodit ineffabilis volūtas & caritas, qua filius Dei se æterno Patri ad cruciatus & contumelias pro salute nostra perferendas obtulit: Apud Romanos, teste Valerio Maximo, mos receptus fuit, res præclarè ab Imperatoribus alijsq; belli ducibus gestas mādare versibus, & cantare, vt adolescentes ad eas imi-

Lib. 3. c. 1.

MORTIF. DISCRET. 585

imitandas inflammarentur. Sic decantata fuit fortitudo Horatij Coclitis, qui *L. 3. c. 3.*
 solus pro salute patriæ cum manifesto
 vitæ discrimine aduersus Hetruscorum
 copias depugnauit. Sic robur Mutij Sæ- *Valer. l. 5. c.*
 uolæ carmine celebratum, intrepidè in *6.*
 luculentum ignem manum iniicientis,
 vt Romam liberaret, & hosti terrorem
 incuteret. Sic audax & temerarium fa-
 cinus Curtij, qui pro incolumitate po-
 puli armatus vnâ cum equo se in vastū
 fori Romani hiatum præcipitem egit.
 His exemplis Romana iuuentus incita-
 batur ad ardua quæq; pro salute patriæ
 tentanda, vt immortalem inde aucupa-
 rentur apud homines gloriam. Publius
 Decius ea de causa, cū Latino bello Ro-
 manam aciem inclinatā videret, caput
 suum pro Reip. salute deuouit, ac con-
 citato equo in medium hostium agmē
 irruit, factaque ingenti strage corruit.
 Cuius exemplo commotus filius, vt i-
 dem Valer. refert, deuotione simili æ- *Ibid.*
 quē strenua pugna consentaneo exitu
 labentes perditasq; vrbs Romanę vires
 correxit. Si ergo vnus hominis exem-
 plum tantum valuit ad accendendos a-
 lios, vt similia pericula vitæ, ingentesq;
 labores adirent, quāto amplius mouere
 nos debet exemplum Christi, cū homo
 exem-

exemplo non præbeat vires ad imitandum imitatori suo, nec præmium largiatur pro afflictionis, quam tolerat merito. At Christi exemplum vtrumque præstat, nam & gratiam subministrat ad imitandum, & labores suo nomine perpeffos compensat æterna gloria.

*Lib 3 ep. vi.
ad Menes.*

Quis non libenter & promptè, inquit R. Cyprianus, calicem salutis accipiat? quis non appetat gaudibundus & lætus, in quo aliquid & ipse Domino suo retribuatur? quis non pretiosam in conspectu Dei, & fortiter & constanter mortem excipiat, complaciturus eius oculis. qui nos in congressione nominis sui desuper spectans volentes comprobatur, adiuvat dimicantes, vincentes coronat, retributione pietatis paternæ remuneratur in nobis, quicquid ipse præstiterit, & honorans, quod ipse perfecit? Elephanti, ut est in diuina scriptura, conspectu sanguinis animantur ad pugnam: quin ergo animeretur Christianus ad pugnam ineundam contra se suasque passionibus conspecto pretioso sanguine filij Dei pro se effusi? Certè exēplo Christi lōgè promptius sancti martyres dirissimis se obicere supplicijs, quā vquam Curtiorum, Deciorumūc exemplo Romani: Hi enim ex mera temeritate, & nimia famæ, & existimationis cupiditate manus violentas sibi intulere,

1. Mach. 6.

lère, & repentinum sibi procurauère
interitum, at martyres Christiani ma-
gna pace & hilaritate animi ad crucia-
tus diuturnos, acerbissimasque pœnas
se obtulère, nō pro sua, sed Christi glo-
ria. Phileas Episcopus sanctus, agens de *Ensl. l. c. 10*
martyribus, quos suis ipse oculis con-
spexerat sanguinem pro Christo pro-
fundere. Gloriosi, inquit, martyres
mortem pro Christo appetière, exclu-
so omni metu: & tamen tam atrocia e-
rant tormenta, vt verbis exprimi non
queant, nec facilè quisquam credet tam
dura fuisse, nisi qui præsens viderit. Ve-
rum quid eos permouere poterat, vt tã-
ta supplicia sustinerent cū gaudio? Re-
spondet: quia oculos mentis continuò
in Christum Dominum intentos habe-
bant, qui cū esset Deus, factus fuerit
homo, & humiliarit se vsq; ad mortem
crucis. Hoc Christi exemplū, quod san-
ctos martyres commouit ad subeundū
martyrium, mouit & cæteros Dei ser-
uos ad assumendas voluntarias pœnas,
& affectus suos mortificandos, ac nos
quoq; meritò mouere debet, vt cū illis
conformes fuerimus in passione, simus
etiā socij in gloria & fœlicitate æternā.

Iam verò & alia consideratione ser-
uus Dei ad persequendum mortificatio-
nis studium non parum incitari potest:

si nempe animo reputet, quanta homines huius sæculi incommoda sustineant pro caducis, & temporalibus fortunæ bonis. Quid non facit famulus in gratiam sui Principis, ut fauorem illi? beneuolentiamque conciliet, exiguumque salarium, quod minimū cum vita terminatur, obtineat: Quos non labores tolerat noctu diuque aperto capite ad nutum expectans, si quid imperare velit? quoties excipere auribus debet scommata, grauissimasque iniurias, quoties interpestiuas suscipere profectiones, cœlo æstuoso, gelido, pluuiis, cum iactura sanitatis & vitæ suæ, omniumque quæ annis multis incredibili sudore coaceruauit? Quas non molestias patitur agricola, ut frumēti aliquid cumulet ad sustentandam familiam? Multos menses frigoribus hibernis, solisque ardoribus vititur, solum proscindit, arat, seminat, occat; frumenta ubi maturuere metit; in fascēs colligit, in horreum inuehit, excutit, purgat, denique sollicitus est, ne casu aliquo fortuito totius anni labores pereant. Hoc exemplo B. Iacobus in Epistola sua hortatus est fideles ad preferendas forti animo huius vitæ afflictiones & molestias. Iam quid non patiuntur nautæ in mari, quid mercatores suas

Cap. 5.

suas merces cum summo discrimine deportantes ad extremas Indias, aliasq; regiones remotas? Quot noctes humi sub dio trāsigunt, niuib. & imbribus, grauib. & cœli iniurijs? quā male conditis vescuntur cibis, quā putida aqua sitim leuant? quot agitantur terrorib. Quoties pyratarū, latronum, naufragij, aliaq; discrimina subeunt? Has ærumnas & calamitates, si homines sustinent pro vilissimis huius mundi bonis, quæ vno momēto instar florum campi euanescent, & marcescunt, ad pascendū corpus mortale, quod cras in puluerē redigetur: quantò æquius corporis passionumq; suarum mortificationem aliquam sustinere debent, vel aliquando sempiternis fruantur regni cœlestis bonis, ad pascēdum animam suam, quæ nunquam morietur?

Quid verò iam dicemus de quibusdam cæcis huius mundi amatorib. qui vt importunæ cupiditati faciāt satis, dirissima quæq; perferunt? iniuriā quis passus est, quid non molitur, vt vindicet? lorica ferrea se onerat, nocte somnū capere nequit, cibum nulla cū voluptate capit, irruit in apertū discriminē carceris, tormētorum, & mortis. Alius, vt turpi & fœdo amorī pareat, facultates oēs dilapidat, noctes totas vigilat, stultis vnus vanissimæ mulieris

Cc

iussis

iussis obtēperat, manifestis honoris & vitæ periculis se obijcit. Hæc si seruus Dei sedulò perpēdat, quomodo non animabitur ad faciendū pro Dei amore, quod isti faciunt amore hominū, & rerū terrenarū? quomodo non libētius dura perferet ad præstandā voluntatē Dei id consulentis, quā suis cupiditatib. obsecundet ad perficiendā voluntatē diaboli? cur non faciet pro vita, quod illi faciūt pro morte? Quæ ratione negabit se posse aliquid tolerare pro pace, & gaudio spiritali animæ, gloriæq; cœlesti, cū illi eadem tolerant pro condemnatione & cruciatib. æternis.

CAPVT XI.

De aliis mediis, quibus difficultas mortificationis vincitur.

SVnt alia tria media ad superandam mortificationis difficultatē non parum idonea, nēp̄ odium sui, misericordia in proximos, & amor in Deū, in quorum mediorū tractatione nō omnia, sed id tārū, quod ad nostrū institutum attinet, persequemur. Primum. n. seruus Dei dum considerat, & in mentē reuocat antea vitæ lapsus, eorūq; radices cordi suo inhærentes, sancto quodā odio exardescit in culpā, eiusq; fontē. Et quāuis non ignoret impulsore dæmone omnia facta, ac proximos sēp̄ peccādi occasionē præ-

præbuisse, tamē se solum culpabilē facit
 & reprehendit, eò quod diuina adiunāte
 gratia potuerit, si voluisset, oēs tentatio-
 nes discutere, ac proinde primariā lapsuū
 suorum causā nullā aliam esse agnoscit,
 nisi propriā voluntatē ac vt alij auctores
 illi delinquēdi fuissent, se non esse illorū,
 sed sui ipsi⁹ tātum iudicē constitutū, qua
 re nec iure reprehēdere posse, nisi seipsū.
 Similiter si qui ministeria vel officia illi
 deferre detrectent, vt cognati pietatē, fa-
 muli vel liberi obedientiā, proximi cari-
 tatē & iustitiā, imò iniuria palām afficiāt
 & inde grauiter perturbetur, doleat, con-
 tristetur, succenseat, sibi soli culpā mæro-
 ris, impatiētiæ, iracundiæ, & turbationis,
 non alijs adscribit. Probè. n. nouit sibi pa-
 tientia virtutē, voce diuina cōmendatā,
 vee vllū tēpus esse, quo diuina opitulāte
 gratia eam habere non possit, ac proinde
 si ea careat, sua negligentia & incuria ac-
 didisse. Ex hoc autē sancto odio, quo ser-
 uus Dei lapsus suos, prauasq; inclinatio-
 nes detestatur, atque ex iusto illo iudicio,
 quo contra se, nō alios profert sententiā,
 nascitur ingens desiderii, atq; anim⁹ ex-
 tirpandi prauas illas inclinationes, quæ
 causā labendi dedēre, & vindicādi noxas,
 quas in se redarguit, ac proinde etiam se
 mortificandi. Id quod significauit Apost.

2. Cor. 7. &
ibid. Ansel.

in altera epist. ad Corinth. his verbis. *Ecce enim hoc ipsū secundū Deū contristari vos, quā-
tā in verbis operatur sollicitudinē: sed defen-
sionē, sed indignationē, sed timorē, sed desiderii,
sed emulationē, sed vindictā in omnib. Quod,*
inquit B. Anselmus, intelligēdum est de
indignatione sancta, qua homo propter
delicta sibi indignatur, & de mortifica-
tionis pœna, qua in se illa castigat.

6. 17. & 19.

Aliud mediū pro virib. ad expugnan-
dā mortificationis asperitatē necessarijs
nobis suppeditāt opera misericordiæ ex-
hibita proximis, vt dum famelicis eibus,
nudis vestitus, ægris solatiū, in carceratis
auxiliū, viduis & orphanis patrociniū
cōtra oppressionē potentiū subministra-
tur, inter cætera n. præmiā, quæ Deus in
diuinis literis promisit, hæc propter Deū
facientib. vnū est, quod diuino suo auxi-
lio protegetur sit illos, ne faciliē aut demo-
nis tētationib. aut perturbātionib. animi
succumbāt. Sic. n. habet Ecclesiast. *Eleemo-
syna viri, quasi sacculus cū ipso, & per gratiam
hominis quasi pupillā conseruabit.* Quorū ver-
borum sensus est, sicut homo magnā cu-
rā gerit oculorum suorū, eò quod magni
eos facit: sic Deus peculiari cura tuetur
gratiā eorū, qui erogāt eleemosynā in
pauperes. Et infra addit. *Eleemosyna super
scutū potentis, & super lanceā aduersus inimicū
tuū.*

uum pugnabit, quasi diceret: Sicut homo fortis scuto & lancea defendit infirmū & debile; sic eleemosyna à Deo impetrat, vt null^o hostium visibilibus vel inuisibilibus homini misericordie nocere queat. Hanc vim eleemosynę operumq; misericordię & ipse Dominus apud S. Lucā patefecit: nam cum reprehendisset Scribas & phariseos, quod nimium operę locarēt in abluendis manib. & vasis, ē quib. cibum potumue capiebant, animę expurgationem negligerēt, à vitijs & flagitijs, mox remedium suggerit. *Date*, inquit, *eleemosynā*, *Luc. 11.*
Omnia munda erunt vobis. Operibus. n. misericordię Deum sibi conciliare poterāt, vt daret gratiā pœnitentię agendi, & donum iustificationis, quo peccata eorum omnia expiarētur, obtinēdi. Et quoniam Christus hic loquitur de perfecta mūditiā, quę est nō solum à peccatis lethalib⁹, sed etiam venialib. & passionib⁹, prorsus sequitur, eleemosynę beneficio queque à nobis obtineri donū mortificandi: quandoquidē via ordinaria non nisi per mortificationem carnis perueniatur ad perfectam puritatem cordis.

Neq; verò tantū corporalia misericordię opera, sed spiritualia etiā eandē vim sibi vēdicant, vt rudes informare in doctrina Christiana, alijsq; rebus ad salutē

pertinentib. consiliū animæ salutare postulanti-
 bus. subministrare, mœstos & affli-
 ctos cōsolari, peccātes corrigere, animos
 discordiū conciliare, verbis exēplisq; ad
 meliorē frugē improbos reuocare, inci-
 tare ad confessionē sacramentalē, & sacrā
 cōmunionē, seriamq; vitæ superioris e-
 mēdationē; ad cōciones piasq; exhorta-
 tiones audiēdas, quib. ad cultū diuinum
 accēdatur: monere, vt patienter maleuo-
 lorum iracundorumq; hominum mores
 sustineant, vt pro omnib. hominib. Deum
 orent, pro iniustis quidē, vt ex peccatis e-
 mergāt & cōuertantur; pro iustis verō, vt
 in virtute, Dei q; cultu indies proficiant.
 Quāuis autē opera misericordiæ, quibus
 proximi corporis necessitatib⁹ succurri-
 tur magnā vim & efficacitatē habeant ad
 auxilia obtinēda pro mortificationis ex-
 ercicio, tamen ea, quib. anima immediatē
 adiuuatur, habet lōgē maiore. Nā vt do-
 cet S. Thō. in omnib. reb. creatis nihil est
 excellētius animæ salute, quæ cōsistit in
 clara Dei visione. Itaq; qui promouet ho-
 minē ad salutē illā, maiore beneficio illū
 afficit, q̄ si vel infirmum sanaret, vel pau-
 perem opibus locupletaret, vel etiā mor-
 tuum ad vitam reuocaret. Vnde B. Chry-
 sost. agēs de eo qui proximum à lapsu in
 peccatum seruārat. Hęc, inquit, eleeme-
 sy-
 na,

*Lib. 1. contra
 gent. 6. 55.*

*Orat. 4. in
 Iudæ. 5.*

na, nempe animæ facta, longè præstatio-
 est eleemosyna facta corpori: immò, qd
 eo amplius est, anteferenda est toti huic
 corporeo mundo, Homo enim toto hoc
 mundo præstantior est, cum illius causa
 oēs mundi partes, cœlum, elemēta, quæq;
 in ijs continentur, condita sint. Itaq; qui
 laborat in hominis alicuius peccatoris cō-
 uersione, præstātius opus aggreditur, quā
 qui immensum auri pondus in sinū pau-
 perum effundit. Sic loquitur Chrys. Vnde
 colligit B. Laurentius Iustinianus Patriar. *Lib. de be-*
 cha Venetus, exponēs, quā stricta ratio *mil.*
 in extremi iudicij die exigēda sit de ope-
 ribus misericordiæ corporalibus, addit
 multò strictiorem accuratioremq; reddē-
 dā de spiritualibus, ad salutem animæ per-
 tinentibus; sicut enim nobiliori remune-
 ratione dignæ sunt si fiant: sic, maiori ca-
 stigatione quādo iustitia vel caritas po-
 stulat exhibenda, prætermittantur. Sed &
 ipse B. Chrysost. alibi docet nos per opera *Ora. con. Iud.*
 misericordiæ spiritualia, longè maiora à
 Deo dona & charismata posse consequi,
 quā per corporalia: vt si animam vnam
 extrahimus ex peccatis, nempe ob operis
 præstantiam, multò efficaciora à Deo im-
 petranda auxilia veram pœnitentiam de
 vitæ antea actæ noxis agendi, ac deinceps
 gratia Dei accepta in virtutum studio in-

dies accessione facienda.

Postremum medium, quod dicebamus prodesse ad leniendā mortificationis difficultatem, est amor Dei: nam, ut loquitur *Lib. 13. conf.* S. August. verus amor amaritudinem nō sentit, sed dulcedinem in eo quod facit, p illo quem amat, laborem autē non sentit. *In hist. relig.* Refert B. Theodoretus, sanctas fœminas duas Maranam & Cirā, quas ipse Episcopus inuiserat, licet quondā locupletissimæ fuissent, & illecebris mundi enutritæ, tamen postquam diuini amoris igne accendi cœpère, tam duram asperamque egisse poenitentiam, ut dona Dei in illis magis admiranda fuerint. Nam corpora sua cilio contacta tanto ferri pōdere grauarāt, quantum vix robustus homo ferre posset, ingentia frigora, solisq; ardores perferebant, parū comedebant, & ieiunia in aliquod dies extrahebāt, arctissimè in 40. vsq; annum inclusæ, neminem erant allocutæ, nisi necessitas aliud postulasset. Enumeratis autē hisce mortificationibus addit: Tanto amore in Deum flagrant, dum assidue sui sponsi cœlestis bonitatem pulchritudinemq; contemplantur, ut tormenta & labores iam dictos, pro tormentis nō habeant, sed pro materia incredibiliū cordis voluptatum, Poterat hoc loco & aliud adiungi non ignobile mediū, Diffidentia sui

sui, suarumque virium, sed de eo copiosius alibi egimus.

CAPVT XII.

Epilogus & anacephaleosis totius materie de mortificationis fructibus, & declaratio quanta sit hominis mortificati felicitas.

Vix exprimi potest verbis, ad quam tam felicitatem homo in hac vita pertingat, qui sedulo & serio operam mortificationi dedit. Quid enim præstabilius homini contingere potest, quam ut dum in hac carne mortali degit, viuat spiritu? dum in mūdo versatur, non secundum mūdi spiritum viuat, sed secundum Dei spiritū? Hoc caput & summa est virtutum omnium, exercitiorumque spiritualium, ab Apost. Paulo crebro commendatum. Ad Galat. dicit: *Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis*. Et rursus dicit: *Si spiritu viuimus, spiritu & ambulemus*. Ambulare spiritu, est in virtutibus progressū facere, ac in bonorum operum exercitatione, nō ductum sequi inclinationum, passionumque naturalium, sed spiritus diuini lumē, roburque fidei & Christi gratiam. Vnusquisque enim in ijs operibus exercere se debet, quæ cōgruunt cum vita, quam profitetur: cū ergo homo Christianus per baptismum sit renatus, & per poenitentiam

Gal. 5.

EE-

reuocatus ad vitam spiritualem, tenetur etiam operari conuenienter tali vitæ, in omnibus diuinæ voluntati legiq; à Spiritu S. cordi nostro impressæ obsequendo; quod faciet, si omnia opera sua pura rectaq; intèntione faciat, ad maiorem s. Dei gloriam, si in viam cœli semper cum maiori ardore & fructu spiritali decurrere conetur, ac deniq; in studium mortificationis sui continuò sit intentus. Quæadmodum enim homo moriendo peccato, per pœnitentiam obinet vitā gratiæ; sic prauis inclinationibus moriēdo per mortificationem obtinet gratiæ incrementū.

Cuiq; autem inclinationi, quam homo mortificat, respondet vnus gradus nouæ vitæ spiritus, roburq; crescit secundum operationem illi congruentem. Sicut enim vitis, quæ radices viuas egit in terra, idcirco amputatur, vt in plures pāpinos se diffundat, pulchrioremq; & vberiorē fructū ferat: sic iustus, dū viuit vita gratiæ, idcirco mortificationis falce cupiditates inordinatas amputat, vt fructus & gratiores in oculis Dei, & vberiores aliquando producat, Quoq; vita interna iusti mortificationis oprea amplius augefcit, latiusq; se diffundit in opera bona facta cū spiritu, hoc in oēm eternitatem gloriosior erit & cumulationibus felicitatis donis abundabit, vitæ nēpè Christi simillima. Hæc do-

Arina & institutio est B. Pauli Apostoli:
 sic n. loquitur in ep. ad Col. *Si consurrexistis Coloss. 3.*
cū Christo, quæ sursum sunt querite, ubi Christus
est in dextra Dei sedens: quæ sursum sunt, sapite,
non quæ super terram, q. d. Cū vobis suppe-
tat vita gratiæ, secundū quā spiritualiter
estis resuscitati, praestate opera illi vitæ cō-
gruentia, amplectendo cœlestia, deserēdo
terrena, nec sinite vos duci affectib⁹ huius
mūdi, sed spiritu Christi in cēlo regnātis.
 Deindē mox Apost. quibus medijs ista vi-
 ta obtineatur, eiusq; fructus, subiūgit: *Mor-*
tui. n. estis, & vita vestra est abscondita cū Christo
in Deo. Cū autē Christus apparuerit, vita vestra,
& vos apparebitis cū ipso in gloria. Sensus est,
 Mortui estis peccato, quia horretis illud:
 & mundo, eiusq; pōpis, quia illas contēni-
 tis, & cupiditatib. terrenis, quia eas mortifi-
 casticis. vnde consequēs est, vos agere vitā
 spiritualem, quæ occulta latet in intimis
 cordis penetralibus, secundū mundanorū
 iudiciū, sicut secundū eorundē iudiciū iā
 latet vita Christi in cœlo regnantis, & ad
 dexteram patris confidentis. Quando autē
 Christus ad vniuersale iudicium ventur⁹
 est, & toti mūdo se spectādum præbitur⁹,
 tūc etiā vita vestra iā amatoribus mūdi i-
 gnota patefiet toti mundo, quia in socie-
 tate Christi eritis gloriosissimi, & quasi
 cū eo renati. O felix mortificatio, quæ tā
 nobile fructum tum in altera vita habet,

600 TRACT. DE MORT. DISCR.

beatitudinis animæ & corporis sempiternæ, tū in præsentī vitæ spiritualis, qua anima viuit per gratiā, & viuūt bona omnia cū spiritu vitæ perfectā. Atq; hinc oēs alij diuini mortificationis fruct⁹ à nobis declarati dimanant; vt, quod per illā magna parte naturam nostrā sanemus, lucē quādam rerum diuinarū cognoscendarū accipiamus, solatium item & gaudium spirituale in tribulationib; & ærūnis, expugnationē carnis sub spiritu, & cōtra passionē tentationesq; victoriā, facilitatē & suauitatē in bonis operibus, efficacīā ad purē contēplandum, robur cōtra humanos terrores, ac pacē & serenitatē spirituale. Hac homo satisfacit pro peccatis præteritis, & liberat se à futuris, in quæ labi poterat. Hac irā refrenat, cōcupiscentiā extinguit, & verū imitatorē Christi se efficit. Illa bonū exēplum præbet proximo, fit māsuet⁹, benign⁹, & moribus suauis, nā, vt benè notauit Lud. Blosius, seruus Dei mortificat⁹ est similis botro vitis maturo, pulchro, & ad gustatum suauis; nō mortificatus verò botro immaturo, duro & acerbo. Deniq; hoc sancto mortificationis exercitio homo obtinet culmen perfectionis virtutū, & velut homo perfectus & omni virtute instructus vtilissimus est Christi Ecclesię, oculisq; Dei gratissimus, vt dicit ven. Beda.

F I N I S.

Coll. S. J. Paderb.

In inst. spir.
c. 2.

Cant. c. 32.